

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

Volumul 4
CITADELA AUTOCRATULUI

CARTEA SOARELUI NOU

GENE WOLFE s-a născut în 1931 la New York și a crescut în Houston, Texas. După doi ani și jumătate petrecuți la Universitatea Texas A&M, a renunțat la studii și a fost recrutat în armată. A servit în Războiul din Coreea, pentru serviciile sale primind decorația Combat Infantry Badge. A urmat apoi cursurile Universității din Houston, absolvind Facultatea de Mecanică. Din 1984 s-a consacrat exclusiv scrisului.

S-a afirmat ca scriitor de science-fiction odată cu publicarea în 1972 a romanului *The Fifth Head of Cerberus*, iar în 1973 a primit Nebula Award pentru cea mai bună nuvelă (*The Death of Doctor Island*). În 1977 i s-a decernat Chicago Foundation for Literature Award, urmat de Rhysling Award pentru poezie science-fiction.

Tetralogia *Cartea Soarelui Nou* și-a câștigat rapid titlul de operă clasică în domeniu și i-a adus autorului șase premii prestigioase: World Fantasy Award, British SF Association Award, Nebula Award, Locus Award, John W. Campbell Memorial Award, Prix Apollo.

Multiplu laureat pentru scrierile sale (romane, culegeri de povestiri, poezii), Gene Wolfe mai este autorul tetralogiei *Cartea Soarelui Lung*, care, împreună cu *Cartea Soarelui Nou* și trilogia *The Book of the Short Sun* (*Cartea Soarelui Scurt*), formează așa-numitul „Ciclu solar”.

„*Cartea Soarelui Nou* conține elemente din alegoria spenseriană, satira swiftiană, conștiința socială dickensiană și mitologia wagneriană. Wolfe creează o ordine socială cu adevărat nepământească, pe care cititorul ajunge s-o cunoască dinăuntrul ei. . . iar odată pătruns în această lume, nu mai are cum să se oprească din drum.”

The New York Times Book Review

GENE WOLFE

CARTEA SOARELUI NOU

CITADELA AUTOCRATULUI

VOLUMUL IV

Traducere din limba engleză și glosar
de IRINA HOREA

GRUPUL EDITORIAL CORINT

Redactor: MIRELLA ACSENTE
Tehnoredactare computerizată: CORINA HUȚAN

Gene Wolfe, *THE BOOK OF THE NEW SUN*.
VOL. 4: THE CITADEL OF THE AUTARCH

Copyright © 1982 by Gene Wolfe
All rights reserved.

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Editurii LEDA, imprint al GRUPULUI EDITORIAL CORINT

ISBN: 978-973-102-362-5

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WOLFE, GENE

Citadela Autocratului / Gene Wolfe;
trad.: Irina Horea. - București: Leda, 2011
ISBN 978-973-102-362-5

I. Horea, Irina (trad.)

821.111.31=135.1

I

Soldatul mort

N-am văzut niciodată un război, nici n-am vorbit vreodată îndelung cu cineva care să fi văzut vreunul, dar eram tânăr și știam câte ceva despre violență, încât îmi ziceam că războiul nu va fi altceva decât o nouă experiență pentru mine, așa cum și alte lucruri — bunăoară, poziția de autoritate în Thrax, ori evadarea din Casa Absolută — fuseseră experiențe noi.

Războiul nu e o experiență nouă; e o lume nouă. Cei care sălășluiesc în ea se deosebesc de ființele omenești mai mult decât se deosebesc Famulimus și prietenii ei. Legile lumii acesteia sunt noi, până și geografia ei e nouă, pentru că e o geografie în care dealuri și văioage oarecare capătă aceeași importanță ca orașele. Așa cum Urth, atât de familiar nouă, cuprinde monstruozițati precum Erebus, Abaia și Arioch, la fel lumea războiului este străbătută de monștri numiți bătălii, ale căror celule sunt indivizii, dar care au o viață și o

inteligență ale lor proprii, și de care te apropii printr-un cortegiu tot mai dens de semne prevestitoare.

Într-o noapte, m-am trezit cu mult înaintea zorilor. Totul părea nemișcat, dar mă temeam că vreun vrăjmaș se afla în apropiere iar mintea mea tresărise simțindu-i amenințarea. M-am ridicat și m-am uitat în jur. Dealurile erau înghițite de întuneric. Eu mă afluam într-o adâncitură de iarbă lungă pe care o călcasem în picioare să-mi pregătesc culcușul. Greierii cântau.

Ceva mi-a atras privirea departe spre miazănoapte: o scăpărare de violet, mi-am zis, chiar la orizont. M-am uitat îndelung la punctul de unde părea să fi țâșnit. Tocmai când mă convinsesem că ceea ce crezusem a vedea nu era decât o nălucire, poate un efect întârziat al drogului ce mi se dăduse în casa hatmanului, o flamă fucsină a izbucnit ceva mai la stânga față de punctul la care priveam eu.

Am stat așa mai bine de-un rond, răsplătit din când în când cu misterele astea luminoase. Într-un târziu, după ce m-am încredințat că erau undeva foarte departe și nu se apropiau, și nici nu păreau să se îndesească, petrecându-se cam o dată la cinci sute de bătăi ale inimii, m-am întins la loc. Și pentru că eram cum nu se poate mai treaz, mi-am dat seama că pământul se cutremură, foarte ușor, sub mine.

Când m-am trezit din nou dimineața, tremurul încetase. În timp ce mergeam, am privit atent orizontul, dar n-am văzut nimic neliniștitor.

Nu mai mâncasem de două zile, foamea îmi trecuse, dar îmi dădeam seama că puterile nu-mi erau cele obișnuite. De două ori în acea zi am ajuns la niște căscioare pe jumătate ruinate, și în fiecare am intrat să caut ceva de mâncare. Dacă rămăsese ceva, fusese de mult luat; până și șobolanii dispăruseră. A doua casă avea o fântână, dar o mortăciune fusese azvârlită în ea cine știe când, și oricum nu aveam cum să ajung la apa aia puturoasă. Mi-am văzut de drum, dorindu-mi să găsesc ceva de băut, dar și un toiag ceva mai bun decât vreascurile putrezite în care mă sprijineam. Pe vremea când mă folosisem de *Terminus Est* ca de un toiag, în munți, descoperisem că mergeam mult mai ușor.

Pe la prânz, am dat de o potecă și am urmat-o. Nu după mult, am auzit zgomot de copite. M-am ascuns într-un loc de unde vedeam poteca; o clipă mai târziu, un călăreț s-a ivit pe culmea dealului din apropiere și apoi a trecut ca fulgerul pe lângă mine. Din cât am apucat să văd, purta o armură oarecum asemănătoare cu aceea a comandanților trupelor de dimarhi ai lui Abdiesus, dar capa lui bătută de vânt era verde, nu roșie, iar coiful părea să aibă un vizor ca un cozoroc de chipiu. Oricine ar fi fost, călărea magnific: gura destrierului era plină de spumă, iar crupele-i asudate, dar gonea ca și când semnalul de începere a cursei abia fusese dat cu o clipă în urmă.

Dacă-l întâlнисem pe călărețul ăsta pe potecă, or mai fi fost și alții. Nu s-a mai ivit însă nici unul. O vreme lungă am mers în liniște, auzind chemarea păsărilor și văzând multe urme de sălbăticiuni. Apoi (spre nețărmurita mea încântare),

poteca a traversat un pârâiaș. Am mers în susul lui vreo doisprezece pași, până la o adâncitură în albie, unde apa, mai liniștită, curgea peste un pat de pietriș alb. Niște boișteni s-au ferit din calea cizmelor mele — semn de apă bună care unde pui că încă păstra răceala piscurilor muntoase și o dulceață pe care numai amintirea zăpezii i-o putea da. Am băut și-am băut, și-am tot băut, până n-am mai putut, apoi m-am dezbrăcat și m-am scăldat, cu toate că apa era ca gheața. După ce-am isprăvit cu îmbăiatul și m-am îmbrăcat, m-am întors la locul unde poteca traversa albia și am văzut două urme de labe pe malul celălalt, foarte aproape una de alta, însemnând că acolo se ghemuise animalul ca să se adape. Se suprapuneau pe urmele lăsate de copitele armăsarului de mai înainte, și fiecare era mare cât o farfurie, dar pernițele moi ale degetelor nu arătau că s-ar fi continuat cu gheare. Bătrânul Midan, care fusese vânătorul unchiului meu pe vremea când eram copilița Thecla, îmi spusese că smilodonii beau numai după ce s-au ghiftuit, iar ghiftuiți și îndestulați cu apă nu mai sunt primejdioși, decât dacă sunt atacați. Mi-am văzut de drum.

Poteca șerpuia printr-o vale împădurită, apoi urca într-o șa dintre dealuri. Când aproape am ajuns în vârful șeii, am observat un copac al cărui trunchi avea două palme în diametru și fusese rupt în două (așa părea) cam la înălțimea ochilor mei. Capetele celor două bucăți de trunchi — al celei încă în picioare și al celei căzute — erau numai așchii, nicidecum netede ca atunci când le tai cu toporul. Am mers eu mai departe, cale de vreo două-trei leghe, și am văzut câteva zeci de asemenea copaci frânți. Judecând după crengile

despuiate de frunze și, uneori, după lipsa scoarței pe trunchiurile căzute, ca și după mlădițele răsărite din cioturile rămase în picioare, prăpădul se petrecuse cel puțin cu un an în urmă, dacă nu și mai demult.

În sfârșit, poteca a ajuns la un drum adevărat, ca acelea despre care auzisem vorbindu-se de atâtea ori, numai că până acum n-apucasem să merg decât pe drumuri ca vai de lume. Acesta semăna în mare măsură cu vechiul drum blocat de ulani atunci când, părăsind Nessus, fusesem despărțit de Doctorul Talos, Baldanders, Jolenta și Dorcas, dar nu mă așteptam să văd atârând deasupra lui un asemenea nor de colb. Nici un fir de iarbă nu creștea pe el, cu toate că era mai lat decât cele mai multe străzi din orașe.

N-aveam de ales decât să-l urmez; de-o parte și de alta a drumului copacii creșteau deși, iar între ei și mai des era hățișul. La început, am fost stăpânit de teamă, amintindu-mi de lăncile aprinse ale ulanilor; dar îmi venea să cred că aici nu se mai ținea seamă de legea ce interzicea folosirea drumurilor, altfel nu ar fi arătat atât de umblat; și când, la scurtă vreme, am auzit voci și zgomot de nenumărate picioare care mărșăluiau pe el, n-am făcut decât un pas ori doi până între copaci și de acolo am privit cum trecea coloana.

Întâi s-a ivit un ofițer, călărind pe un minunat cal negru ai cărui dinți fuseseră lăsați să crească lungi și erau bătuți cu turcoaze pentru a se potrivi cu harnașamentul și cu plăselele de la estocul călărețului. Pedestrii care-l urmau pe ofițer erau antepilani din infanteria grea, lați în umeri, cu talie ca trasă prin inel, chipuri inexpresive, arse de soare. Duceau cu ei

korseke cu trei vârfuri, demilune și voulge cu capete grele. Acest amestec de armament și anumite nepotriviri între însemnele și echipamentu¹ pe care le purtau m-au făcut să cred că mora lor era compusă din rămășițe ale unor formații anterioare. Dacă așa stătea treaba, luptele la care fuseseră martori îi lăsaseră indiferenți. Înaintau cu pas energic, vreo patru mii dacă nu și mai bine, fără urmă de tulburare, reținere sau sfârșeală, nepăsători la ținuta lor, dar nu neîngrijiiți, și păreau să țină pasul fără efort, ca niște mașinării.

Urmau care trase de trilofodoni care gemeau și trâmbițau. M-am tras mai aproape de drum la apropierea lor, pentru că poverile pe care le duceau, cel puțin o parte dintre ele, erau fără doar și poate hrană; dar printre care mergeau oameni călare, iar unul dintre aceștia a strigat la mine, întrebându-mă de ce unitate țin, apoi ordonându-mi să mă apropii. Eu însă am fugit, și cu toate că eram aproape sigur că nu putea să călărească printre copaci și nu și-ar fi abandonat destrierul ca să mă urmărească pe jos, am fugit până n-am mai putut respira.

Când m-am oprit în sfârșit, ajunseseam într-un crâng tăcut, unde lumina verzuie a soarelui se furișă printre frunzele copacilor înalți și subțiri. Pământul era acoperit de un mușchi atât de des, încât aveam impresia că pășesc pe covorul gros al tainicei galerii de tablouri unde-l întâlnisem pe stăpânul Casei Absolute. O vreme, am stat sprijinit cu spatele de un trunchi din acelea subțiri, ascultând. Nu se auzea nici un sunet, în afară de răsuflarea mea găfâită și de urletul de brizant al sângelui în urechile mele.

Încet-încet, mi-am dat seama de un al treilea sunet: bâzâitul slab al unei muște. Mi-am șters sudoarea ce-mi curgea pe față cu marginea mantiei de torționar, care, din păcate, ajunsese numai fâșii, se decolorase; și dintr-odată mi-am amintit că era aceeași pe care Maestrul Gurloes mi-o pusese pe umeri când devenisem calfă și aproape sigur aveam să mor în ea. Ca roua de rece simțeam sudoarea care o umezise, iar văzduhul era greu de mirosul de pământ jilav.

Bâzâitul muștei a încetat, ca să înceapă din nou, parcă mai sâcâitor, sau doar mi se părea mie astfel pentru că îmi recăpătasem suflul. Distrat, am căutat-o din priviri și am zărit-o repezindu-se printr-o săgeată de soare, la câțiva pași distanță, apoi așezându-se pe ceva mare ce ieșea dindărătul unuia dintre copacii înghesuiți unii în alții.

O cizmă.

N-aveam nici o armă la mine. De regulă, n-aș fi avut de ce mă teme să înfrunt un singur om cu mâinile goale, mai ales într-un asemenea loc unde mi-ar fi fost cu neputință să mânuiesc o spadă; dar știam că puterile îmi slăbiseră mult, și iată că descopeream că flămânzirea distruge și curajul într-o oarecare măsură — sau poate doar mistuie o parte din el, lăsând mai puțin pentru alte nevoi.

Cum-necum, am pășit precaut, dând ușor ocol și fără nici un zgomot, până când l-am văzut. Zăcea răstignit, cu un picior îndoit sub el, celălalt întins. Un iatagan căzuse lângă mâna lui dreaptă, cureaua lui de piele îi rămăsese prinsă de încheietură. Coiful simplu de oțel îi căzuse de pe cap și se rostogolise mai încolo. Musca s-a târât pe cizmă, până a

ajuns la carnea dezvelită, chiar sub genunchi, apoi și-a luat zborul, cu un sunet ca de ferăstrău minuscul.

Știam, bineînțeles, că omul era mort, și chiar dacă m-am simțit ușurat, a năvălit din nou peste mine senzația de izolare, cu toate că nu-mi dădusem seama că mă părăsise. Apucând mortul de-un umăr, l-am întors. Trupul încă nu i se umflase, dar miasma morții era deja acolo, chiar dacă abia simțită. Chipul i se înmuiase, ca o mască de ceară pusă în dreptul unui foc; nu aveam cum să-i mai deslușesc expresia când murise. Un bărbat tânăr și blond, asta fusese — cu un chip frumos, pătrășos. M-am uitat să văd dacă-i rănit, n-am găsit nici o rană.

Curelele raniței erau atât de strânse, încât n-am putut să i-o scot și nici să largesc legăturile. În cele din urmă, am scos pumnalul ce-l avea la brâu și le-am tăiat, apoi l-am înfipt într-un copac. O pătură, o bucată de hârtie, o tigaie înnegrită de foc, având un mâner cu balama, două perechi de șosete aspre (bine-venite) și, mai grozav decât orice, o ceapă, o jumătate de pâine neagră învelită într-o cârpă curată, cinci felii de carne uscată, precum și o bucată de brânză înfășurată în altă cârpă.

Am mâncat mai întâi pâinea și brânza, forțându-mă, atunci când am văzut că nu pot să mănânc încet, să mă ridic după fiecare a treia îmbucătură și să mă preumblu în sus și-n jos. Pâinea îmi venea în ajutor, pentru că eram nevoit s-o mestec îndelung; avea întocmai același gust ca pâinea tare pe care o dădeam noi pe vremuri clienților din Turnul Matachin și pe care o furasem o dată sau de două ori, mai

degrabă din răutate decât de foame. Brânza era tare, cu miros puternic și sărată la gust, dar foarte bună; nu credeam să fi mâncat o asemenea brânză înainte, cu siguranță n-am mai mâncat de atunci. Parcă mâncam viața însăși. M-a însetat și astfel am descoperit cum poate ceapa să potolească setea, ațâțând glandele salivare.

Când în sfârșit am ajuns la carne, sărată și ea peste poate, eram îndeajuns de sătul ca să stau în cumpănă dacă s-o păstrez ori nu pentru noaptea ce urma, hotărând până la urmă să mănânc o bucată și să le păstrez pe celelalte patru.

Văzduhul fusese liniștit încă din zori, acum însă o adiere ușoară începea să-l tulbure, răcorindu-mi obrazii, trezind din somn frunzele; a șterpelit și hârtia pe care o scosesem din ranița soldatului mort și a trimis-o foșnind peste mușchi, până la un trunchi de care a lipit-o. Încă mestecând și înghițind, m-am dus după ea și am luat-o. Era o scrisoare — una pe care soldatul nu apucase s-o trimită, mi-am zis, ori nici măcar s-o încheie. Scrisul îi era înclinat și ascuțit, mai mic decât mi-aș fi imaginat, dacă nu cumva micimea asta venea din faptul că dorise să înghesuie cât mai multe cuvinte pe bucata aia mică de hârtie, singura, din câte-mi dădeam seama, pe care o mai avusese.

Ah, iubita mea, ne aflăm la o sută de leghe spre miazănoapte de locul de unde ți-am scris ultima oară, și aici am ajuns după marșuri istovitoare. Avem ce mânca, ziua e cald, noaptea e uneori frig. Makar, despre care ți-am povestit, s-a îmbolnăvit și i s-a permis să

rămână în urmă. Și-atunci mulți alții s-au dat bolnavi, drept care au fost puși să mărșăluiască în fața noastră, neînarmați și ducând de două ori mai multe ranițe, și sub pază strașnică. În tot acest timp, n-am văzut nici urmă de ascieni, iar centurionul ne-a spus că încă se află la câteva zile bune de marș. Sediționiștii au ucis santinelele trei nopți la rând, până când am pus trei oameni la fiecare post și patrulare în afara perimetrului nostru. Am fost trimis la patrulare cu una dintre ele, în prima noapte, și am fost teribil de neliniștit, m-am temut că unul dintre camarazi o să mă înjunghie în întuneric. Mi-am petrecut noaptea împiedicându-mă de rădăcini și ascultându-i cum cântau la foc —

*„Pe țărâna sângerie
Măine noapte-o să dormim.
Haideți, cupa prieteniei
Mai cu sete s-o golim.
Prietene, de-o fi să cadă
Glontul, să te lase viu,
Și când ai noroc la pradă,
Tot alătura să-ți fiu.
Beți din cupă rând pe rând,
Căci mâine vom fi pământ.”*¹

Dar n-am văzut pe nimeni. Sediționiștii își spun vodalari, după conducătorul lor, cică-s luptători aleși pe sprânceană. Și bine plătiți, îi sprijină ascienii...

¹ Traducere de Ion Horea (n. red.).

II

Soldatul viu

Am pus deoparte scrisoarea citită pe jumătate și l-am privit pe omul care o scrisese. Glonțul morții nu-l ocolise; acum se uita ținută la soare, cu ochi albaștri lipsiți de sclipire, unul pe jumătate închis, celălalt larg deschis.

Ar fi trebuit să-mi amintesc de Gheară cu mult înaintea acelei clipe, dar nu o făcusem. Sau poate că îmi înfrânasem gândul din pricina nerăbdării de a fura proviziile din ranița mortului, fără să mă întreb dacă nu cumva îl puteam crede în stare să împartă hrana cu salvatorul care îl readusese la viață. Acum, la pomenirea numelui lui Vodalus și a adeptilor lui (eram aproape sigur că, dacă îi găseam, aveau să mă ajute), mi-am amintit pe loc de ea și am scos-o. Părea să scânteieze în lumina soarelui de vară, mai strălucitoare decât o văzusem vreodată fără sîpetul ei de safir. L-am atins pe soldat cu ea, apoi, împins de nici eu nu știu ce impuls, i-am pus-o în gură.

Cum nici asta n-a avut efect, am apucat-o între degetul mare și arătător și i-am împins vârful ascuțit în pielea moale a frunții. Mortul nu s-a clintit, n-a respirat, dar un strop de sânge, proaspăt, lipicios ca al unui om viu, a țâșnit și mi-a mânjit degetele.

Mi-am retras mâna, mi-am șters-o cu niște frunze și m-aș fi întors la scrisoarea lui dacă n-aș fi auzit, sau așa mi s-a năzărit, pocnetul unui vreasc rupt, undeva nu foarte departe. O clipă, n-am știut dacă să mă ascund, să fug, să mă lupt; de ascuns, nu prea aveam unde, de fugit mă săturasem. Așa că am apucat iataganul mortului, m-am învelit în mantie și am rămas în așteptare.

N-a apărut nimeni — mă rog, n-am zărit eu nimic. Vântul a suspinat încetișor printre vârfurile copacilor. Musca dispăruse parcă și ea. N-oi fi auzit altceva decât călcătura unei căprioare care sălta printre umbre. Călătorisem atâta amar de drum fără armă de vânătoare, încât aproape că uitasem că aș putea vâna. Acum m-am uitat atent la iatagan și m-am pomenit că regret că nu e arc.

Ceva s-a mișcat în spatele meu și m-am răsucit să mă uit.

Era soldatul. Îl cuprinsese un fel de tremur — dacă nu i-aș fi văzut leșul, aș fi zis că acum își dă duhul. Mâinile îi tremurau și din gâtleej îi ieșea un hârâit. M-am aplecat și i-am atins chipul; era la fel de rece ca înainte, iar mie mi-a venit deodată să aprind un foc.

Nu găsisem nimic de aprins focul în ranița lui, dar știam că orice soldat trebuie să aibă asupra sa asemenea ustensile. L-am scotocit în buzunare și am dat peste câțiva aeși, un

cadran din cele care se țin spânzurate și arată timpul zilei, o cremene și un amnar. Vreascuri se găseau din belșug la rădăcina copacilor — pericolul era să nu ia toate foc. Am curățat cu mâinile o palmă de loc, la mijloc am făcut o grămăjoară de găteje, le-am aprins, apoi am mai strâns câteva ramuri putrede, le-am frânt și le-am pus pe foc.

Lumina îi era mai vie decât mă așteptasem — ziua era pe sfârșite, în curând avea să se lase întunericul. M-am uitat la mort. Mâinile nu-i mai tremurau; trupul i se liniștise. Carnea chipului parcă se încălzise întrucâtva. Ceea ce, fără îndoială, i se trăgea de la dogoarea focului. Pata de sânge de pe fruntea lui aproape se uscaseră, dar mi s-a năzărit că prinde ultima rază a soarelui muribund, lucind ca o gemă sângerie, ca un rubin scăpat de-un porumbel care-l furase dintr-o coamoară. Fumul de la focul meu, doar un fuior plăpând, mirosea a tămâie — așa-l simțeam eu — și, asemenea fumului de tămâie, se înălța drept spre întunericul tot mai adânc, amintindu-mi parcă de ceva, dar n-aș fi putut spune de ce anume. Am scuturat din cap și m-am apucat să adun alte vreascuri, rupându-le și punându-le morman, până ce am socotit că am strâns cât să-mi ajungă întreaga noapte.

Serile nu erau chiar atât de reci aici, în Orithyia, cum fuseseră în munți sau chiar în preajma Lacului Diuturna, încât, deși mi-am amintit de pătura pe care o găsisem în ranița mortului, n-am simțit nevoia s-o folosesc. Treaba pe care o făcusem mă încălzise, hrana mă înviorase și o vreme am umblat de colo-colo, în vreme ce se întuneca, rotind iataganul

când asemenea gesturi războinice răspundeau gândurilor mele, dar având grijă ca focul să fie mereu între mine și mort.

Amintirile îmi apar întotdeauna cu intensitate, aproape ca niște halucinații, am mai spus asta în cronica de față. În acea noapte am simțit că mai am puțin și mă pierd de tot în ele, făcând din viața mea o buclă în loc de o linie; și pentru prima oară nu m-am împotrivit acestei tentații, ci m-am desfătat cu ea. Tot ce v-am înșiruit până acum și încă multe altele m-au năpădit ca un roi. Am văzut chipul lui Eata și mâna lui pistruiată, de atunci de când încercase să se strecoare printre barele porții spre necropolă, și furtuna la care m-am uitat proțâpit pe turnurile Citadelei, zvârcolindu-se și plesnind cu trăsnetele ei; i-am simțit ploaia, mai rece și mai înviorătoare decât băutura de dimineată din refectoriu, am simțit-o curgându-mi pe față. Vocea lui Dorcas îmi șoptea în ureche: „Șezând la fereastră... tăvi și un crucifix. Ce-ai să faci, o să invoci Eriniile să mă distrugă?”

Da. Da, chiar așa, aș fi făcut-o de-aș fi putut. Dacă aș fi fost Hethor, le-aș fi tras afară dintr-un loc al groazei de dincolo de lume, păsări cu capete de hârci și limbi de vipere. La porunca mea, cu aripile lor mari ar fi secerat pădurile ca pe spice, ar fi făcut orașele una cu pământul... și totuși, dacă mi-ar fi stat în puteri, aș fi apărut în ultima clipă, s-o salvez — și nu m-aș îndepărta nepăsător mai apoi, așa cum ne dorim cu toții când, copii fiind, ne imaginăm că îi salvăm și-i umilim pe cei dragi care ni s-au părut că ne-au tratat cu dispreț. Ci aș lua-o în brațe.

Atunci, pentru prima oară, cred, mi-am dat seama cât de îngrozitor trebuie să fi fost pentru ea, care abia dacă ieşise din copilărie când se abătuse moartea asupra ei şi fusese moartă atâta vreme, să fie readusă la viaţă.

Şi gândindu-mă la asta, mi-am amintit de soldatul mort a cărui hrană o mâncasem eu şi a cărui armă o ţineam în mână, aşa că m-am oprit şi am ascultat să aud dacă respiră sau se mişcă. Dar eram atât de pierdut în lumea amintirilor, că mi se părea că pământul moale al pădurii, de sub picioarele mele, venea din mormântul pe care Hildegryn Vieżurele îl deschisese la porunca lui Vodalus, şi şopotul frunzelor era freamătul chiparoşilor din necropola noastră, şi foşnetul trandafirilor purpurii, încât am ascultat şi-am tot ascultat în van să aud răsuflarea moartei pe care Vodalus o scosese legată cu o frânghie pe la subsuori, învelită în giulgiul ei alb.

Într-un târziu, croncănitul caprimulgului m-a dezmeticit. Mi s-a părut că văd faţa albă a soldatului întoarsă spre mine, astfel că am dat ocol focului, am căutat pătura şi, când am găsit-o, am învelit leşul în ea.

Dorcas făcea parte, înţelegeam acum, din acel mare grup de femei (căruia poate că îi aparţin toate femeile) care ne trădează — şi din acel grup anume care ne trădează nu pentru un rival de-acum, ci pentru propriile trecuturi. Aşa cum Morwenna, pe care o executasem în Saltus, şi-o fi otrăvit bărbatul şi copilul din pricină că-şi amintise de vremea când fusese liberă şi poate virgină, Dorcas mă părăsise pentru că nu existasem (şi asta din vina mea, cum probabil socotea ea

fără să-și dea seama) în vremea aceea de dinainte ca destinul să se abată asupra ei.

(Și pentru mine aceea e vremea de aur. Cred că prețuiesc atât de mult amintirea băiatului aceluia necopt și bun, care-mi aducea cărți și flori în celulă, mai ales pentru că știam că el era ultima iubire înainte de sfârșit, sfârșitul care nu a fost — am aflat asta în închisoare — clipa în care tapiseria a fost aruncată peste mine, să-mi înăbușe strigătul, și nici sosirea în Vechea Citadelă din Nessus, nici trântirea ușii de la celulă în urma mea și nici măcar momentul când, scăldată într-o lumină ce nu strălucește niciodată pe Urth, am simțit cum mi se răzvrătește trupul împotriva mea însămi — ci clipa în care mi-am trecut peste gât lama unsuroasă a cuțitului de tranșat, adus de el, un cuțit cu tăiș rece și ascuțit, slavă cerului. Poate că toți ajungem într-o clipă ca aceasta și e vrerea Caitanyei ca fiecare să se blesteme pentru ceea ce-a făcut. Și totuși, suntem chiar atât de detestate? Oare ne poate detesta cineva? Nu atâta vreme cât îmi mai amintesc de sărutările lui pe sânii mei, dăruite nu pentru a adulmeca parfumul cărnii mele — așa cum fuseseră ale lui Aphrosidius și ale tânărului aceluia, nepotul chiliarhului Companionilor —, ci ca și când era cu adevărat flămând după carnea mea. Eram urmăriți? Acum el a mâncat din mine. Trezită de amintire, îmi ridic mâna și-mi trec degetele prin părul lui.)

Am dormit până târziu, învelit în mantia mea. Natura îi răsplătește pe cei care trec prin greutăți, făcând ca acele

greutăți mai mici, de care s-ar plânge oamenii ce duc vieți ușoare, să pară aproape un confort. Înainte să mă scol de tot, m-am trezit de câteva ori și m-am bucurat zicându-mi că petrecusem o noapte cum nu se poate mai bună, în comparație cu acelea îndurate în munți.

Într-un târziu, lumina soarelui și cântecul păsărilor m-au dezmeticit de-a binelea. De cealaltă parte a focului stins, soldatul s-a mișcat și mi s-a părut chiar că murmură ceva. Am sărit în picioare. Aruncase pătura la o parte și zăcea cu fața spre cer. O față palidă, cu obrajii supti; sub ochi avea umbre întunecate, și cute adânci de-o parte și de alta a gurii; dar era o față vie. Ochii îi erau închiși de-adevăratelea și respirația îi suspina în nări.

Preț de o clipă, mi-a venit să fug înainte să se trezească. Iataganul lui era tot la mine — m-am apropiat să-l pun la loc, dar imediat mi-am luat seama, de teamă să nu mă atace cu el. Pumnalul rămăsese înfipt în trunchi, făcându-mă să mă gândesc la pumnalul cu lama curbă al Agiei, înfipt în oblonul casei lui Casdoe. Pe cel de acum l-am vârât înapoi în teaca de la brâul soldatului, mai mult de rușine la gândul că eu, înarmat cu o sabie, m-aș teme de-un om înarmat cu un cuțit.

Pleoapele lui au tremurat și eu m-am tras îndărăt, amintindu-mi cum se speriasă Dorcas odată când se trezise și mă văzuse aplecat asupra ei. Ca să nu apar ca o siluetă întunecată, mi-am dat mantia la spate, pentru a mi se vedea pieptul și brațele goale, bronzate de sorii atâtor zile. Auzeam suspinul răsuflării lui; și când respirația s-a schimbat din cea

a somnului în aceea a trezirii, mi s-a părut ceva aproape la fel de miraculos precum trecerea de la moarte la viață.

Cu ochi goi, ca de copil, s-a ridicat în capul oaselor și s-a uitat în jur. Buzele i s-au mișcat, dar n-au ieșit printre ele decât sunete fără înțeles. I-am vorbit, încercând să-mi fac vocea cât mai prietenoasă. M-a ascultat, dar nu dădea semn că mă înțelege, ceea ce mi-a adus aminte de buimăceala ulanului pe care-l înviasem pe drumul spre Casa Absolută.

Mi-aș fi dorit să am apă la mine, să-i dau să bea, dar n-aveam nici un strop. Am scos o bucată din carnea sărată pe care-o luasem din ranița lui, am rupt-o în două și i-am dat lui o jumătate.

A mușcat și a mestecat, părând să se învioneze cât de cât.

— Ridică-te, i-am zis. Trebuie să găsim ceva de băut.

Mi-a luat mâna și m-a lăsat să-l trag în picioare, dar nu se putea ține singur. Ochii, atât de liniștiți la început, au căpătat deodată o căutătură neliniștită, pe măsură ce se du-mireau de ce-i în jur. Ca și când, mi-am zis eu, se temea că trunchiurile copacilor s-ar putea năpusti asupra noastră, ca o grămadă de lei; cu toate acestea nu și-a scos pumnalul și nici nu mi-a cerut să-i dau iataganul înapoi.

Abia de-am făcut trei-patru pași, că s-a împiedicat, mai-mai să cadă. L-am lăsat să se sprijine de brațul meu și împreună ne-am îndreptat prin pădure spre drum.

III

Prin colb

Nu știam încotro s-o apucăm, spre miazănoapte sau spre miazăzi. Undeva la miazănoapte se afla armia ascienilor și, dacă ne apropiam prea mult de liniile lor, riscam să fim prinși în vreo manevră neașteptată. Dar dacă am fi mers spre miazăzi, se împuțina șansa să găsim pe cineva care să ne ajute, în schimb sporea cea de a fi arestați ca dezertori. În cele din urmă, am luat-o spre miazănoapte; fără îndoială că hotărârea mi-a fost dictată mai degrabă de obișnuință și nici acum nu sunt sigur dacă ce-am făcut a fost bine sau rău.

Roua se uscaser pe drum, iar suprafața lui colbuită nu vădea urme că ar fi mers cineva pe el. De-o parte și de alta, preț de câțiva pași în adâncime, vegetația era de-un cenușiu uniform. Curând am ieșit din pădure. Drumul șerpuia la vale pe clina unui deal, trecea peste un pod ce se boltea deasupra unui râu mic, în fundul unei văi stâncoase.

Am părăsit drumul și am coborât până la apă, să bem și să ne spălăm pe față. Nu mă mai bărbierisem de când lăsasem în urmă Lacul Diuturna și, cu toate că nu văzusem nici o brișcă atunci când scosesem cremenea și amnarul din buzunarul soldatului, l-am întrebat dacă nu cumva are una.

Pomenesc aici acest amănunt neînsemnat pentru că a fost primul lucru pe care i l-am spus și pe care părea să-l înțeleagă. A dat din cap, apoi, vârând mâna sub cămașa lungă de zale, a scos un tăiș din cele mici, folosite de oamenii de la țară, briști meșteșugite de fierari din jumătăți de potcoave vechi. L-am ascuțit de bucata de cute pe care încă o mai duceam cu mine și l-am șlefuit de tureatca cizmei, apoi l-am întrebat pe soldat dacă are săpun. O fi avut, dar nu mi-a înțeles întrebarea și, după câteva clipe, s-a așezat pe un bolovan, de unde se putea uita în apă, ceea ce mi-a adus-o în minte pe Dorcas. Doream să-l întreb despre câmpiile Morții, să aflu ce-și amintea din acea vreme care e poate întunecată numai pentru noi. Dar n-am făcut-o, ci mi-am muiat fața în apa rece a râului și mi-am răzuit obrații și bărbia cât am putut de bine. Am pus tăișul înapoi în teaca lui și i l-am întins, dar el avea aerul că nu știe ce să facă cu el, așa că l-am păstrat.

Ziua aceea ne-am petrecut-o aproape în întregime mergând. De câteva ori am fost opriți și luați la întrebări; de mai multe ori i-am oprit noi pe alții și i-am descusut. Încet-încet, am născocit o minciună tot mai detaliată: eu eram lictorul unui judecător civil care-l însoțea pe Autocrat; îl întâlnisem pe acest soldat pe drum, iar seniorul meu îmi poruncise să am grijă de el; soldatul nu putea vorbi, astfel că nu știam

din ce unitate e. Acest ultim amănunt era cum nu se poate mai adevărat.

Am traversat alte drumuri, uneori le-am urmat. De două ori am ajuns la tabere mari, unde zeci de mii de soldați locuiau în orașe de corturi. Cei care aveau grijă de răniți, în cele două tabere, mi-au spus că, deși i-ar fi bandajat însoțitorului meu rănile dacă ar fi sângerat, nu-și puteau lua răspunderea pentru el în starea în care era. În a doua tabără, n-am mai întrebat de locul unde s-ar putea afla Pelerinele, ci numai de un loc unde ne-am putea adăposti. Aproape că se înnoptase.

— La trei leghe de-aici e un lazaret unde s-ar putea să vă primească.

Cel care mi-a spus asta s-a uitat de la mine la însoțitorul meu și iar la mine, cu aerul că-i era milă de mine tot atât de mult ca de soldatul care stătea mut și buimac.

— Luați-o spre apus, apoi spre miazănoapte până vedeți un drum la dreapta, care trece printre doi copaci mari. Ca lățime, e doar pe jumătate din drumul pe care mergeți până la el. Luați-o pe drumul ăla. Aveți arme?

Am clătinat din cap că nu; vâ râsem iataganul soldatului înapoi în teacă.

— Am fost nevoit să-mi las spada în grija servitorilor seniorului meu — n-aș fi putut s-o duc și pe ea, și să am grijă și de omul ăsta.

— Atunci să fii cu ochii-n patru la sălbăticiuni. Bine-ar fi de-ai avea cu ce să tragi, dar eu n-am ce să-ți dau.

M-am răsucit pe călcâie, ca să plec, dar informatorul nostru mi-a pus o mână pe umăr.

— Abandonează-l dacă ești atacat, m-a sfătuit el. Și dacă ești nevoit să-l abandonezi, să n-ai remușcări. Am mai văzut cazuri din astea. N-o să-și vină în fire.

— Ba și-a venit, i-am zis eu.

Cu toate că nu ne-a lăsat nici să înnoptăm acolo, nici nu mi-a împrumutat o armă de-a lui, ne-a dat totuși ceva de mâncare; astfel, la plecare, eram mai bine dispus decât mă simțisem în ultima vreme. Ne găseam într-o vale unde dealurile apusene se înălțaseră și ascunseseră soarele cu un rond sau două în urmă. Mergând alături de soldat, am descoperit că nu mai era nevoie să-l țin de braț. I-am dat drumul și el a continuat să meargă alături de mine, de parcă eram prieteni. La chip nu semăna cu Jonas — Jonas avea un chip prelung și îngust — dar, la un moment dat, privindu-l din profil, am avut impresia că zăresc ceva ce-mi amintea de Jonas, încât aproape aș fi jurat că am văzut o fantomă.

Drumul cenușiu apărea alb-verzui în lumina lunii; de-o parte și de alta, copacii și hățișul arătau negri. Mergând noi așa, am început să vorbesc. Mă simțeam singur, e adevărat, și ăsta a fost un motiv; dar mai erau și altele. Fără doar și poate, există fiare, precum alzaboul, care-i atacă pe oameni așa cum vulpile atacă orătăniile, dar mi se spusese că sunt multe alte sălbăticiuni care o iau la fugă dacă sunt avertizate din timp că sunt oameni în preajmă. Și mă mai gândeam că, dacă-i vorbeam soldatului așa cum i-aș vorbi oricărui om, orice persoană cu gânduri rele care ne auzea n-ar prea fi avut cum să bănuie că soldatul nu era în stare să-i țină piept.

— Îți amintești de noaptea trecută? am început eu. Ai dormit buștean.

Nici un răspuns.

— Nu știu dacă ți-am spus, dar am capacitatea de a-mi aduce aminte totul. Nu pot întotdeauna să-mi retrezesc amintirile oricând doresc, dar sunt acolo tot timpul; unele amintiri, înțelegi, sunt ca niște clienți scăpați din celule, rătăcind prin oubliette. Nu-i poți aduce la poruncă, dar sunt acolo mereu, n-au cum ieși. Deși, dacă stau să mă gândesc, nu e întru totul adevărat. Nivelul al patrulea, cel mai de jos, al temniței noastre subterane a fost abandonat — oricum nu sunt destui clienți nici ca să umple celelalte trei niveluri de deasupra, încât mă gândesc că, până la urmă, Maestrul Gurloes va renunța și la al treilea. Deocamdată îl ținem deschis pentru nebuni, pe care nici un slujbaș nu vine să-i vadă vreodată. Dacă s-ar afla la un nivel mai de sus, zgomotele lor i-ar deranja pe ceilalți. Bineînțeles că nu toți sunt gălăgioși. Unii sunt la fel de tăcuți ca și tine.

Nici de data asta n-a răspuns. În lumina lunii, nu-mi dădeam seama dacă era atent la mine, dar, amintindu-mi de brișcă, am continuat:

— Am fost și eu o dată acolo. Adică am trecut prin nivelul patru. Aveam un câine, acolo îl țineam, dar a fugit. M-am luat după el și am găsit un tunel care ieșea din oubliette. La un moment dat, m-am cățarat afară printr-un pedestal spart și-am ieșit într-un loc ce se numea Atriumul Timpului. Era plin de cadrane solare. Acolo am întâlnit o

femeie tânără, frumoasă cum n-am mai văzut de-atunci — mai frumoasă chiar și decât Jolenta, aş zice, dar altfel.

Soldatul, tot mut, dar ceva îmi spunea că mă aude; poate doar o uşoară mişcare a capului, pe care am prins-o cu coada ochiului.

— Se numea Valeria, cred că era mai tânără decât mine, deşi părea mai bătrână. Avea păr negru ondulat, ca al Theclei, dar ochii îi erau şi ei negri. Ai Theclei erau violeţi. Avea cea mai fină piele pe care am văzut-o vreodată, ca laptele gras amestecat cu suc de rodie şi fragi. Dar nu despre Valeria voiam să vorbesc, ci despre Dorcas. Şi Dorcas e minunată, deşi e foarte slabă, parcă-i un copil. Are chip de zână, pielea îi e pistruiată, parcă-i stropită cu aur. Avea părul lung înainte să şi-l taie; şi-l împodobeau cu flori.

Am făcut o pauză. Continuasem să vorbesc despre femei pentru că mi s-a părut că asta îi captează atenţia. Dar acum nu mai ştiam dacă mă ascultă sau nu.

— Înainte să plec din Thrax, m-am dus s-o văd pe Dorcas. În camera ei dintr-un han care se numea Cuibul Raţei. Am găsit-o în pat, dezbrăcată, dar se acoperise cu cearşaful, parcă n-am fi dormit niciodată împreună — noi care am umblat şi am călărit până hăt departe, înnoptând în locuri unde nu se auziseră voci omeneşti de când pământul se născuse din ape, şi urcând înălţimi unde numai picioarele soarelui hălăduiseră vreodată. Dorcas mă părăsea, eu o părăseam pe ea şi nici unul din noi nu-şi dorea cu adevărat altceva, deşi în ultima clipă i s-a făcut frică şi m-a rugat să merg cu ea. Avea impresia, mi-a zis ea, că Gheara avea aceeaşi putere

asupra timpului pe care o aveau oglinzile Părintelui Inire asupra distanței în spațiu. N-am cumpănit la observația ei atunci — presupun că nu-s un om prea inteligent, și nici filosof nu sunt — dar acum ideea mi se pare interesantă. Mi-a zis așa: „Când l-ai readus pe ulan la viață, a fost pentru că Gheara a dat timpul înapoi până la momentul când rănilor vor fi fost aproape vindecate.” Nu găsești că e interesant? La scurt timp după ce ți-am înțepat fruntea cu Gheara, ai scos un sunet ciudat. Cred că a fost hârâitul morții.

Am tăcut și am așteptat. Soldatul n-a zis nimic, dar pe neașteptate i-am simțit mâna pe umăr. Vorbisem oarecum ca să nu tac; atingerea lui m-a făcut însă să mă gândesc la gravitatea celor spuse. Dacă într-adevăr așa stătea treaba — sau eram cât de cât aproape de adevăr — înseamnă că mă jucasem cu forțe pe care le înțelegeam la fel de puțin cum ar fi înțeles fiul lui Casdoe — pe care încercasem să mi-l iau ca fiu de suflet — inelul gigantic ce-i curmase viața.

— Prin urmare, nu-i de mirare că ești amețit. Trebuie să fie ceva cumplit să te întorci în timp, și încă și mai cumplit să te întorci înapoi prin moarte. Era să spun că e ca și cum te naști din nou; dar îmi închipui că trebuie să fie încă și mai rău, pentru că un prunc trăiește deja în pântecul mamei sale. Am șovăit, apoi am continuat: Eu... adică Thecla... n-am rămas niciodată grea cu prunc.

Poate doar pentru că mă gândeam la buimăceala lui, mi-am dat seama că eu însumi eram buimăcit, nu prea mai știam cine sunt. Într-un târziu, am zis neconvingător:

— Trebuie să mă ierți. Când sunt obosit și, uneori, când e să adorm, aproape că devin altcineva.

(Nu știu de ce, dar când am spus asta mâna lui mi-a strâns și mai tare umărul.)

— Povestea e lungă și n-are nici o legătură cu tine. Voiam să spun că în Atriumul Timpului, când s-a rupt piedestalul, cadranele s-au înclinat, încât gnomoanele nu mai arătau în direcția corectă, și am auzit că atunci când se întâmplă asta, rondurile zilei se opresc sau se întorc de-a-ndăratelea câte puțin în fiecare zi. Ai la tine un cadran de buzunar și știi că pentru ca să-ți spună timpul adevărat, trebuie să-i îndrepți gnomonul spre soare. Soarele stă pe loc, în timp ce Urth dansează în jurul lui, și după acest dans știm timpul, așa cum un surd poate încă bate ritmul unei tarantele doar privindu-i pe dansatori cum se mișcă. Dar ce-ar fi să danseze soarele însuși? Și atunci s-ar putea ca înșiruirea momentelor să o ia înapoi. Nu știu dacă tu crezi în Soarele Nou — eu nu cred că am crezut vreodată. Dar dacă el există, el va fi Conciliatorul reîntors, cu alte cuvinte *Conciliatorul* și *Soarele Nou* nu sunt decât două nume pentru aceeași persoană, și ne putem întreba de ce persoana aceea este numită Soarele Nou. Ce crezi? Oare nu pentru puterea asta de a mișca timpul?

Acum chiar am simțit că timpul se oprișe. În jurul nostru, copacii se înălțau întunecați și tăcuți; noaptea împrăstase văzduhul. Nu mai știam ce să spun și mi-era rușine că bătusem câmpii, pentru că pe undeva simțeam că soldatul ascultase atent tot ce spuseseam. În fața noastră am văzut doi

pini cu trunchiuri mult mai groase decât ceilalți, înșiruiți de-a lungul drumului, și o potecă alb-verde trecea printre ei.

— Uite-acolo! am exclamat.

Dar când am ajuns la pini, a trebuit să-l opresc pe soldat cu mâinile și să-l răsucesc de umeri ca să mă urmeze. Am observat o pată întunecată în colb și m-am aplecat s-o ating.

Era sânge închegat.

— Suntem pe drumul bun, i-am zis eu soldatului. Pe-aici îi aduc pe răniți.

IV

Febra

Nu pot spune cât de mult am mers ori cât trecuse din noapte înainte să ajungem la destinație. Știu că am început să mă împiedic la ceva vreme după ce părăsisem drumul principal și că împiedicatul a devenit deodată ca un fel de boală; așa cum unii bolnavi nu se pot opri din tușit iar alții nu-și pot stăpâni tremurul mâinilor, așa mă împiedicam eu, și mai făceam câțiva pași și iar mă împiedicam, și încă o dată și tot așa. Cum îmi fugea gândul la ceva, cum se prindea vârful cizmei stângi de călcâiul drept, dar nu-mi puteam concentra mintea — gândurile mi-o luau razna cu fiecare pas pe care-l făceam.

Licurici sclipeau în copaci de-o parte și de alta a potecii și mult timp am crezut că luminile din fața noastră nu erau decât alte insecte din astea, încât n-am grăbit pasul. Apoi, brusc, așa mi s-a părut, ne-am pomenit sub un fel de acoperiș umbros, unde bărbați și femei ducând felinare galbene se

mișcau în sus și-n jos printre șiruri lungi de priciuri ascunse după văluri. O femeie care mi s-a părut îmbrăcată în negru ne-a întâmpinat și ne-a dus în altă parte, unde erau jilțuri din piele și corn, și un foc ce ardea într-un vas pentru jărat. Acolo abia am văzut că veșmântul îi era stacojiu și capul acoperit cu o glugă stacojie, și preț de o clipă m-am gândit că e Cyriaca.

— Prietenul tău e foarte bolnav, nu-i așa? a întrebat ea. Știi cumva ce are?

Soldatul a clătinat din cap că nu și a răspuns:

— Nu. Nici măcar nu prea știu cine e.

Eu eram prea năucit să vorbesc.

Femeia m-a luat de mână, mi-a lăsat-o să cadă, l-a luat pe soldat de mână.

— Are febră. Și tu la fel. De când a venit căldura verii, în fiecare zi ne vin tot mai mulți bolnavi. Ar fi trebuit să fierbeți apa de băut și să vă spălați ca să nu vă umpleți de păduchi. S-a răsucit spre mine: Mai ai și multe zgârieturi, și unele s-au infectat. Așchii de stâncă?

Am reușit să îngaim:

— Nu eu sunt cel bolnav. Eu l-am adus pe prietenul meu.

— Amândoi sunteți bolnavi, cred că v-ați adus unul pe altul. Mă îndoiesc să fi ajuns aici vreunul din voi fără celălalt. Așchii de stâncă? Vreo armă de-a dușmanilor?

— Așchii de stâncă, da. Arma unui prieten.

— Asta e cel mai rău, așa mi s-a spus — să fii împușcat de unul de-ai tăi. Dar acum febra e principala grijă. A ezitat,

uitându-se ba la soldat, ba la mine, apoi a zis: O să vă culc pe amândoi, dar mai întâi trebuie să mergeți să faceți baie.

A bătut din palme și de îndată s-a ivit un bărbat mătăhălos, ras în cap. Ne-a luat pe fiecare de câte-un braț și a pornit cu noi, dar s-a oprit și m-a luat în brațe, ducându-mă așa cum îl dusesem eu odată pe micul Severian. În scurt timp, eram amândoi dezbrăcați până la piele, așezați într-un bazin cu apă, încălzit pe pietre. Mătăhălosul a mai turnat niște apă pe noi și ne-a pus să ieșim, întâi unul, apoi celălalt, ca să ne poată tunde cu niște foarfeci. După care am fost lăsați să ne bălăcim o vreme.

— Acum poți vorbi, i-am zis soldatului.

În lumina felinarului, l-am văzut dând din cap.

— Și de ce n-ai vorbit pe drum înapoi?

A ezitat, umerii i s-au mișcat nițel.

— Îmi treceau multe prin cap, și nici tu nu vorbeai. Părai foarte obosit. La un moment dat te-am întrebat dacă nu vrei să ne oprim, dar nu mi-ai răspuns.

— Eu am avut altă impresie, i-am zis eu, dar poate că amândoi avem dreptate. Ți amintești ce s-a întâmplat cu tine înainte să mă întâlnești pe mine?

Încă o pauză.

— Nici măcar nu-mi amintesc să te fi întâlnit. Mergeam pe o potecă întunecată și tu erai lângă mine.

— Și înainte de asta?

— Nu știu. Parcă muzică și un drum lung pe care mergeam. La început în lumina soarelui, apoi în beznă.

— Eram cu tine când ai mers așa, i-am zis eu. Altceva nu-ți amintești?

— Că zburam prin beznă. Da, eram cu tine și am ajuns într-un loc unde soarele atârna chiar deasupra capetelor noastre. În fața noastră era o lumină, dar când am pășit în ea, s-a preschimbat într-un fel de întuneric.

Am dat din cap:

— Nu erai cu judecata de tot întreagă, înțelegi? Când e cald ziua, soarele îți poate părea chiar deasupra capului, iar când coboară în spatele munților, îți face impresia că lumina devine întuneric. Îți amintești care ți-e numele?

La întrebarea mea a căzut pe gânduri, apoi a zâmbit cu tristețe:

— L-am pierdut undeva pe drum. Așa a spus jaguarul care a promis s-o călăuzească pe capră.

Mătăhălosul ras în cap se întorsese fără ca vreunul din noi să bage de seamă. M-a ajutat să ies din bazin și mi-a dat un prosop să mă șterg, un halat ca să mă îmbrac și un sac de pânză în care se aflau toate lucrurile mele, care acum miroseau puternic a fum: fuseseră fumigate. Cu o zi înainte, aș fi suferit până la nebunie să nu am Gheara asupra mea, chiar și numai pentru o clipă. În acea noapte, mi-am dat seama că nu o mai aveam abia când mi-a fost dată înapoi, și nu m-am uitat să văd dacă într-adevăr se află printre lucrurile mele decât după ce m-am întins pe un prici, sub vâlul de plasă. Gheara a lucit atunci în mâna mea, palid precum luna; și avea aceeași formă pe care o are luna uneori. Am zâmbit la

gândul că lumina ei pal-verde, care se revarsă asupra noastră, este reflexia soarelui.

În prima noapte când dormisem în Saltus, mă trezisem crezându-mă în dormitorul ucenicilor din turnul nostru. Acum am avut aceeași experiență, numai că pe dos: dormeam și, în somn, am descoperit că lazaretul cufundat în umbre, cu siluetele sale tăcute și felinarele mișcătoare, nu fusese altceva decât o halucinație din timpul zilei.

M-am ridicat în capul oaselor și m-am uitat în jur. Mă simțeam bine — mai bine, de fapt, decât mă simțisem vreodată; însă îmi era cald. Parcă dogoream pe dinăuntru. Roche dormea pe-o parte, părul lui roșu era ciufulit, gura ușor deschisă, chipul relaxat și copilăros, fără să vădească energia minții dindărătul lui. Prin hublou vedeam troiene în Curtea Veche, zăpadă proaspăt căzută fără urme omenești sau de-ale animalelor ținute de oameni; dar mi-a trecut prin gând că în necropolă vor fi fost deja sute de urme, căci micile viețuitoare ce se adăposteau acolo, animalele de companie și tovarășii de joacă ai morților, ieșeau în căutare de hrană și ca să zburde în noul peisaj pe care Natura li-l oferise. M-am îmbrăcat iute și fără zgomot, ducându-mi degetul la buze când unul dintre ceilalți ucenici s-a mișcat, și m-am repezit la scara abruptă ce cobora în spirală prin mijlocul turnului.

Părea mai lungă decât de obicei și m-am pomenit că îmi vine greu să cobor de la o treaptă la alta. Întotdeauna ne dăm seama de piedica pe care ne-o pune gravitația atunci când urcăm scările, dar ne bizuim pe ajutorul ei când coborâm.

Acum acest ajutor îmi era refuzat, chiar dacă nu de tot. Trebuia să-mi apăs fiecare picior în jos, dar s-o fac în așa fel încât să-l împiedic să mă arunce-n sus când atinge treapta, cum s-ar fi întâmplat dacă aş fi sărit. În felul acela straniu în care ne dăm seama în vise de ce se întâmplă, am înțeles că toate turnurile Citadelei se înălțaseră în sfârșit și porniseră în călătoria de dincolo de cercul lui Dis. Eram fericit știind asta, dar tot voiam să mă duc în necropolă și să dau de urma coatilor și vulpilor. Coboram cât puteam eu de iute, când am auzit un geamăt. Scara nu mai cobora așa cum ar fi fost firesc, ci ducea într-o încăpere, așa cum scările din castelul lui Baldanders se întindeau în jos de-a lungul zidurilor de la încăperile sale.

Asta era camera în care zăcea Maestrul Malrubius. Maeștrii sunt îndrituiți să aibă locuințe spațioase; dar această încăpere era mai mare decât cea pe care o știam eu în realitate. Avea două hublouri, întocmai ca în amintirea mea, dar erau enorme — ochii Muntelui Typhon. Patul Maestrului Malrubius era foarte lat, dar tot părea să se piardă în imensitatea camerei. Două siluete stăteau aplecate asupra lui. Deși veșmintele le erau întunecate la culoare, m-a izbit faptul că nu era fuliginul ghildei. M-am îndreptat spre ele și, când am ajuns atât de aproape încât auzeam răsuflarea chinuită a bolnavului, s-au ridicat deodată și s-au întors să se uite la mine. Erau Cumaeana și acolita ei Merryn, vrăjitoarele pe care le întâlniserăm, Dorcas și cu mine, pe sepulcrul dintre ruinele orașului de piatră.

„Ah, surioară, ai venit în sfârșit”, a zis Merryn.

În timp ce ea spunea acestea, mi-am dat seama că nu eram, așa cum crezusem, ucenicul Severian. Eram Thecla, așa cum fusese când avusese înălțimea lui Severian, cu alte cuvinte pe la vârsta de treisprezece sau paisprezece ani. M-am simțit teribil de stânjenită — nu din pricina trupului meu de fătucă sau pentru că eram îmbrăcată în haine băiețești (care, că veni vorba, îmi plăceau nespuse), ci pentru că, până în acea clipă, nu-mi dădusem seama de acest fapt. Simțeam totodată că vorbele lui Merryn făcuseră o anumită vrajă — că și Severian, și eu fuseserăm acolo înainte, dar, cine știe cum, ea îl împinsese pe Severian în fundal. Cumaeană m-a sărutat pe frunte și, după ce m-a sărutat, și-a șters buzele de sânge. Cu toate că n-a scos un cuvânt, știam că acesta e un semn că, într-un anumit sens, devenisem și soldatul însuși.

„Când dormim”, mi-a zis Merryn, „ne mișcăm din temporalitate în eternitate.”

„Când ne trezim”, a șoptit Cumaeană, „pierdem capacitatea de a vedea dincolo de clipa prezentă.”

„Ea nu se trezește niciodată”, s-a fâlit Merryn.

Maestrul Malrubius s-a mișcat și a gemut, iar Cumaeană a luat o garafă cu apă de pe masa de lângă pat și a turnat puțin într-un pocal. Când a pus garafa la loc, ceva viu s-a mișcat în ea. Nu știu de ce, dar am avut impresia a fi o ondină; m-am dat îndărăt, dar era Hethor, cât mâna mea de mare, cu chipul lui cenușiu, neras, lipit de sticlă.

I-am auzit vocea, parcă era un chițcăit de șoarece:

„Uneori, împinși în jos de furtunile de fotoni, de vârtejul galaxiilor, în sensul ácelor de ceasornic sau viceversa,

pulsând cu lumină de-a lungul coridoarelor întunecate ale mărilor, mărginite de vecele noastre argintii, ale noastre vele oglinzi, bântuite de demoni, catargele noastre de o sută de leghe, ca firele de subțiri, subțiri precum ácele de argint ce cos firele luminii stelelor, brodând stelele pe catifeaua neagră, jilăvită de vânturile Timpului ce gonește pe lângă ele. Osul din dinții ei! Spuma, zburătoarea spumă a Timpului, aruncată pe aceste țărmuri unde bătrânii marinari nu-și mai pot ține oasele departe de universul neliniștit, neobosit. Unde s-a dus ea? Doamna mea, perechea sufletului meu? Dusă peste marea gonitoare ale Vărsătorului, Peștilor, Berbecului. Dusă. Dusă în bărcuța ei, cu sfârcurile apăsate de pleoapa de catifea neagră, dusă, navigând pentru totdeauna departe de țămurile spălate de stele, bancurile uscate ale lumilor locuite. Ea e propria ei corabie, ea e galionul propriei ei corăbii, și căpitanul. Boțmane, Boțmane, împinge barcazul în apă! Velarule, fă o velă! Ea ne-a lăsat în urmă. Noi am lăsat-o în urmă. Ea e în trecutul pe care noi nu l-am cunoscut nicio dată, și în viitorul pe care noi nu-l vom vedea. Ridică mai multe vele, Căpitane, pentru că universul ne lasă în urmă...”

Pe masă, lângă garafă, era un clopoțel. Merryn a scuturat clopoțelul ca pentru a acoperi vocea lui Hethor, și când Maestrul Malrubius și-a udat buzele cu apa din pocal, ea l-a luat din mâna Cumaenei, a azvârlit pe podea ce mai rămăsese din apă și a întors pocalul, punându-l peste gâtul garafei. Hethor a tăcut, dar apa s-a întins pe podea, bulbuind ca hrănită de un izvor ascuns. Era rece ca gheața. Mi-a

trecut prin minte gândul că guvernanta mea se va supăra că mi se udaseră pantofii.

La chemarea clopoțelului s-a ivit o cameristă — camerista Theclei, al cărei picior jupuit îl cercetasem la o zi după ce-l salvasem pe Vodalus. Era mai tânără, așa cum trebuie să fi fost pe vremea când Thecla era doar o fetișcană, dar piciorul ei fusese deja jupuit și sângera.

„Îmi pare foarte rău”, am zis eu. „Îmi pare atât de rău, Hunna. Nu eu am făcut-o — ci Maestrul Gurloes și câteva calfe.”

Maestrul Malrubius s-a ridicat în capul oaselor și, pentru prima oară, am băgat de seamă că patul lui era, în fapt, o mână de femeie, cu degete mai lungi decât brațul meu și unghii asemenea unor gheare.

„Ești bine!” a exclamat el, ca și când eu aș fi fost muribundul. „Sau cel puțin aproape bine.”

Degetele mâinii au început să se închidă asupra lui, dar el a sărit din pat direct în apă, care acum era până la genunchi de adâncă, pentru a mi se alătura.

Un câine — bătrânul meu câine Triskele — stătuse ascuns sub pat, așa mi s-a părut, sau poate că zăcuse întins de partea cealaltă, unde nu-l văzusem. Acum a venit la noi, stârnind stropi de apă cu singura lui labă din față, în timp ce-și împingea pieptul lat prin băltoacă și lătra voios. Maestrul Malrubius m-a apucat de mâna dreaptă, Cumaeana de mâna stângă; împreună m-au dus spre unul din ochii mari ai muntelui.

Am văzut priveliștea pe care o văzusem când mă dusesse Typhon acolo: lumea s-a desfășurat în fața noastră ca un

covor, înfățișându-se în întregul ei. De data asta, cu mult mai magnifică. Soarele era în spatele nostru; razele sale păreau să-și fi sporit puterea. Prin alchimie, umbrele se preschimbaseră în aur, tot ce era verde se întuneca și prindea putere sub ochii mei. Vedeam grânele cum se coc pe câmpuri, miriadele de pești ai mării au devenit de două, de trei ori mai mulți odată cu înmulțirea minusculelor plante de suprafață cu care se hrăneau. În spatele nostru, apa din încăpere se revărsa printr-un ochi și, prinzând lumina, s-a prăvălit într-un curcubeu.

Atunci m-am trezit.

În timpul somnului, cineva mă învelise în cearșafuri acoperite de zăpadă. (Mai târziu am aflat că zăpada era adusă de pe vârfurile munților, de vite de povară cu mersul sigur.) Tremurând, mi-am dorit să mă întorc în visul meu, deși pe jumătate îmi dădeam seama de distanța imensă ce ne despărțea. Îmi stăruia în gură gustul amar de doctorie, pânza întinsă a priciului o simțeam la fel de tare ca podeaua de sub mine, iar Pelerinele, înveșmântate în stacojiu, ducând felinare, se mișcau în sus și-n jos, îngrijind bărbați și femei care gemeau în întuneric.

V

Lazaretul

Nu cred că am mai adormit de-adevăratelea în acea noapte, dar poate că oi fi moțăit. Zăpada se topise până la venirea zorilor. Două Pelerine au îndepărtat cearșafurile, mi-au dat un prosop cu care să mă șterg și au adus așternuturi uscate. Atunci am vrut să le dau Gheara — lucrurile mele se aflau în sac, sub prici — dar prilejul nu mi s-a părut potrivit. M-am întins la loc și acum, că era lumină, am adormit.

M-am trezit din nou la prânz. În lazaret era liniște — câtă liniște putea fi într-un lazaret; undeva departe, doi bărbați vorbeau, un altul a scos un strigăt, dar, în fapt, vocile lor adânceau liniștea. M-am ridicat și m-am uitat în jur, în speranța că-l voi vedea pe soldat. În dreapta mea zăcea un om al cărui scalp ras m-a făcut întâi să cred că e unul dintre sclavii Pelerinilor. L-am strigat, dar când și-a întors capul ca să se uite la mine, am văzut că greșisem.

Ochii săi erau mai goi decât văzusem vreodată vreun ochi omenesc, și păreau să urmărească niște spirite invizibile pentru mine.

— Slavă Grupului celor Șaptesprezece, a zis el.

— Bună dimineața. Știi cumva cum merg treburile în locul ăsta?

Parcă i s-a umbrtit deodată chipul și am simțit că întrebarea mea îl făcuse suspicios, nu știu de ce. Drept răspuns, a spus:

— Toate eforturile sunt conduse bine sau rău. Întocmai în măsura în care se supun Gândirii Corecte.

— A mai fost adus un om aici odată cu mine. Aș vrea să stau de vorbă cu el. Mi-e oarecum prieten.

— Cei care împlinesc vrerea norodului sunt prieteni, cu toate că noi n-am stat niciodată de vorbă cu ei. Cei care nu împlinesc vrerea norodului sunt dușmani, chiar dacă am învățat împreună când eram copii.

Omul din stânga mea a strigat:

— N-o să scoți nimic de la el. E prizonier.

M-am răsucit spre el. Fața lui, atât de suptă că semăna cu un craniu, avea o urmă de umor. Părul negru, țepos, arăta ca și cum de luni de zile nu mai trecuse un pieptene prin el.

— Tot timpul vorbește așa. Niciodată altfel. *Hei, tu!* O să te snopim!

— Pentru Armatele Norodului, a răspuns celălalt, înfrângerea e trambulina victoriei, iar victoria e scara spre alte victorii.

— Cu toate acestea, are mai multă noimă în ce zice decât cei mai mulți dintre ei, mi-a spus omul din stânga mea.

— Zici că e prizonier. Ce-a făcut?

— Făcut? Păi, n-a murit.

— Mă tem că nu înțeleg. A fost ales pentru vreo misiune sinucigașă?

Următorul pacient după cel din stânga mea s-a ridicat și el — era o femeie tânără, trasă la față dar frumoasă.

— Toți au fost aleși, a zis ea. Adică nu se pot întoarce acasă până nu se câștigă războiul, iar ei știu, chiar știu, că războiul nu va fi câștigat niciodată.

— Bătăliile externe sunt câștigate de la bun început dacă luptele interne sunt conduse cu Gândire Corectă.

— Vasăzică, e un ascian, am zis eu. Asta vreți să spuneți. E prima oară când văd unul.

— Cei mai mulți mor, mi-a spus omul cu păr negru. Asta am spus.

— Nu știam că vorbesc limba noastră.

— N-o vorbesc. Niște ofițeri care au venit aici să stea de vorbă cu el ziceau că, după părerea lor, a fost tălmaci. O fi fost din ăla care-i lua la întrebări pe soldații noștri, când îi prindeau. Dar a zbârcit-o, cine știe cum, și-a trebuit să se-ntoarcă printre soldații de rând.

— Nu cred că e chiar nebun, a zis femeia tânără. Cei mai mulți sunt. Cum te numești?

— Îmi cer iertare, ar fi trebuit să mă prezint. Sunt Severian. Era să adaug că sunt lictor, dar știam că n-ar mai fi vorbit cu mine dacă le-aș fi spus asta.

— Eu sunt Foila, ăsta e Melito. Eu eram cu Huzarii Albaștri, el cu hopliții.

— N-ar trebui să bați câmpii, a mârâit Melito. Eu sunt hoplit. Tu ești huzară.

El mi se părea mult mai aproape de moarte decât ea.

— Singura mea speranță e că vom fi demobilizați când ne vom fi întremat destul ca să plecăm din locul ăsta, a zis Foila.

— Și ce-o să facem? Mulgem vacile și îngrijim de porcii naiba știe cui? a luat-o la rost Melito, apoi s-a întors către mine: Să nu te lași amăgit de pălăvrăgeala ei — amândoi am fost voluntari. Urma să fiu înălțat în grad, dar am fost rănit, însă după ce mă înalță în grad o să pot să-mi țin o nevastă.

— N-am promis să mă mărit cu tine! a sărit Foila.

La câteva paturi depărtare a răsunat o voce:

— Ia-o odată, să tacă din gură!

La care pacientul din următorul pat după Foila s-a ridicat în capul oaselor:

— Cu mine o să se mărite!

Un bărbat masiv, cu pielea albă și păr blond, cu un fel de-a vorbi cumpănit, ca aceia din insulele înghețate de la miazăzi.

— Eu sunt Hallvard.

Am tresărit când l-am auzit pe ascian înștiințând:

— Uniți, bărbații și femeile sunt mai puternici; dar o femeie vitează vrea copii, nu soți.

— Se luptă chiar și când sunt însărcinate, a spus Foila. Le-am văzut moarte pe câmpul de luptă.

— Rădăcinile copacului sunt norodul. Frunzele cad, dar copacul rămâne.

I-am întrebat pe Melito și Foila dacă ascianul își compunea observațiile, sau cita dintr-un text literar necunoscut mie.

— Adică dacă le năSCOCEȘTE? a întrebat Foila. Nu. Ei nu fac asta. Tot ce spun trebuie luat dintr-un text consfințit. Unii ascieni nu vorbesc defel. Ceilalți au memorat mii de asemenea citate — dacă nu chiar zeci și sute de mii.

— Nu-i cu puțință.

Melito a dat din umeri. Izbutise să se ridice și să se sprijine într-un cot.

— Ba chiar așa fac. Cel puțin așa spune toată lumea. Foila știe mai multe despre ei decât mine.

Foila a încuviințat din cap și a explicat:

— În cavaleria ușoară, facem multă cercetășie, și uneori suntem trimiși anume ca să luăm prizonieri. Nu afli nimic dacă stai de vorbă cu ei, dar Statul-Major tot reușește să descopere multe numai văzându-le echipamentul și condiția fizică. Pe continentul nordic, de unde vin ei, numai copiii mici vorbesc așa ca noi.

M-am gândit la felul în care conducea Maestrul Gurloes treburile ghildei noastre.

— Cum ar zice ei ceva de genul „ia trei ucenici și descarcă ce-i acolo în car”?

— N-ar *zice* — pur și simplu i-ar apuca pe cei trei de umăr, le-ar arăta carul și i-ar îmbrânci într-acolo. Dacă se duc să muncească, bine. Dacă nu se duc, șeful ar cita ceva despre nevoia de a munci pentru a asigura victoria și ar avea grijă să fie câțiva martori de față. Dacă cel căruia i s-a adresat tot nu se duce să muncească, ar pune să fie omorât — probabil arătând spre el și citând ceva despre nevoia de a-i elimina pe dușmanii norodului.

— Strigătele copiilor sunt strigătele victoriei, a spus ascianul. Totuși, victoria trebuie să învețe să fie înțeleaptă.

— Înseamnă, i-a tălmăcit vorbele Foila, că, deși e nevoie de copii, ceea ce spun ei e lipsit de noimă. Majoritatea ascienilor ne-ar considera muți chiar de le-am învățat limba, căci grupurile de cuvinte care nu sunt texte consfințite nu au înțeles pentru ei. De-ar recunoaște — chiar și față de ei înșiși — că asemenea vorbire are înțeles, ar fi cu puțință atunci să audă și observațiile trădătoare, și chiar să le facă. Ceea ce ar fi cum nu se poate mai periculos. Câtă vreme înțeleg și citează doar texte consfințite, nimeni nu-i poate acuza de așa ceva.

Mi-am răsucit capul ca să mă uit la ascian. Era limpede că ascultase atent, dar nu puteam fi sigur dacă, în afară de asta, mai deslușeam și altceva în expresia lui.

— Cei care scriu textele consfințite, i-am spus eu, nu pot să citeze ei înșiși din texte consfințite în timp ce scriu. Prin urmare, chiar și un text consfințit poate cuprinde elemente trădătoare.

— Gândirea Corectă este gândirea norodului. Norodul nu poate trăda norodul sau Grupul celor Șaptesprezece.

— Nu insulta norodul sau Grupul celor Șaptesprezece, mi-a strigat Foila. E în stare să se sinucidă. Așa fac ascienii uneori.

— Va fi vreodată normal?

— Am auzit că unii dintre ei ajung să fie normali. Să vorbească aproape așa cum vorbim noi, dacă asta vrei să zici.

Nu știam ce să-i răspund și o vreme am rămas tăcuți. Am descoperit că sunt perioade lungi de tăcere într-un loc ca ăsta,

unde toată lumea e bolnavă. Știam că aveam multe ronduri de umplut; și că dacă în acea după-masă nu spuneam ce doream să spunem, se va ivi un alt prilej în seara respectivă sau altul a doua zi dimineața. Ba aș zice că oricine ar fi vorbit așa cum vorbesc firesc oamenii sănătoși — după ce-au luat masa, bunăoară — ar fi fost greu de suportat.

Dar ceea ce auzisem atunci m-a făcut să mă gândesc la tărâmurile de la miazănoapte și m-am pomenit că nu știam aproape nimic despre ele. Pe vremea când eram băietan și frecam podelele, și îndeplineam tot ce mi se cerea în Citadelă, războiul în sine părea ceva neînchipuit de îndepărtat. Știam că majoritatea servanților de la bateriile mari fuseseră pe front, dar știam asta așa cum știam că lumina soarelui, care-mi cădea pe mână, fusese în soare. Urma să fiu torționar și, ca torționar, nu aveam să am vreun motiv să mă înrolez și nici vreun motiv să mă tem că voi fi obligat s-o fac. Nu mă așteptasem niciodată să văd războiul la porțile orașului Nessus (de fapt, pentru mine, acele porți erau mai curând legende) și nu mă așteptasem să părăsesc vreodată orașul sau chiar partea aceea din oraș unde se afla Citadela.

Nordul, Ascia, era, la acea vreme, inimaginabil de departe, un loc la fel de îndepărtat ca și cea mai îndepărtată galaxie, întrucât la nici una n-aveam să ajung vreodată. În mintea mea, confundam nordul cu brâul muribund al vegetației tropicale, ce se întindea între tărâmul nostru și al lor, cu toate că aș fi știut să le deosebesc fără nici o greutate dacă Maestrul Palaemon mi-ar fi cerut-o în clasă.

Dar despre Ascia n-aveam habar. Nu știam dacă are orașe mari sau n-are nici unul. Nu știam dacă e muntoasă, precum ținuturile nordice și răsăritene ale Commonwealth-ului, sau era la fel de netedă ca pampa noastră. Aveam totuși impresia (fără să fiu sigur dacă era corectă) că forma un singur uscat și nu un șir de insule, ca sudul nostru; și, mai ales, gândeam că e un popor foarte numeros — norodul ascianului nostru —, un furnicar nesfârșit care aproape devenea o creatură în sine, așa cum se alcătuiește o colonie de furnici. A te gândi la acele milioane și milioane fără glas ori condamnate să repete papagalicește fraze proverbiale care, fără doar și poate, își pierduseră de mult aproape tot înțelesul, era ceva ce mintea cu greu putea concepe. Și-am zis, aproape numai pentru mine:

— Trebuie să fie o șmecherie la mijloc, sau o minciună, sau o greșală. O asemenea națiune n-ar putea exista.

Iar ascianul, cu o voce la fel de înceată ca a mea, poate chiar mai înceată, a răspuns:

— Cum să fie statul mai viguros? E mai viguros când nu are conflicte. Și cum să nu aibă conflicte? Să nu aibă disensiuni. Cum să interzică disensiunile? Interzicând cele patru cauze ale disensiunii: minciunile, vorbirea fără rost, lăudăroșenia și vorbirea care nu servește decât la stârnirea certurilor. Cum să fie interzise cele patru cauze? Rostind doar Gândirea Corectă. Atunci statul nu va avea disensiuni. Fără disensiuni, nu va avea nici conflicte. Fără conflicte, va fi viguros, puternic și în siguranță.

Primisem răspunsul, ba chiar cu asupra de măsură.

VI

Miles, Foila, Melito și Hallvard

În acea seară am căzut pradă unei frici pe care încercam de ceva vreme să mi-o alung din minte. Cu toate că, de când scăpasem cu micul Severian din satul vrăjitorilor, nu mai văzusem nici unul dintre monștrii pe care Hethor îi adusese de dincolo de stele, nu uitasem că el mă căuta. Cât străbătusem sălbăticia și apoi apele Lacului Diuturna, nu mă prea temusem că o să mă ajungă din urmă. Acum nu mai călătoream și simțeam slăbiciunea mădularelor, căci, cu toate că mă hrănisem, eram mai nevolnic decât fusesem cât flămânzisem în munți. Să nu mai spun că mă temeam de Agia mai mult decât de notulii lui Hethor sau de salamandrele și limacșii lui. Știam cât e de temerară, de isteță, de aspidă. Oricare dintre preotesele cu veșmântul stacojiu al ordinului Pelerinilor, care se mișcau printre priciuri, putea fi ea, cu un stilet otrăvit ascuns sub falduri. În noaptea aceea am dormit

prost; dar cu toate că am visat mult, visele mi-au fost nebu-
loase și nu voi încerca să le povestesc aici.

M-am trezit fără să mă simt odihnit. Febra, de care nu-mi
dădusem seama când sosisem la lazaret și care păruse a se fi
astâmpărat cu o zi înainte, m-a cuprins din nou. Îi simțeam
fiebințeala în fiecare mădular — mă așteptam să mă aprind
ca un foc, și înșiși ghețarii de la miazăzi s-ar fi topit dacă
m-aș fi apropiat de ei. Am scos Gheara, am strâns-o la piept
și o vreme am ținut-o în gură. Febra a dat înapoi, dar m-a
lăsat slăbit și amețit.

În acea dimineață, soldatul a venit să mă vadă. Purta un
strai alb primit de la Pelerine în schimbul armurii, dar mi-a
părut pe deplin întremat și mi-a spus că se aștepta să plece
a doua zi. I-am zis că aș vrea să-l prezint noilor mele cunoș-
tințe din această parte a lazaretului și l-am întrebat dacă își
amintise care-i era numele.

A clătinat din cap.

— Îmi amintesc foarte puține lucruri. Trag nădejde că
atunci când voi ajunge înapoi printre soldații din armată, o
să găsesc pe cineva acolo care mă cunoaște.

Am făcut totuși prezentările, dându-i numele de Miles,
pentru că nu-mi venise altul în minte. Nu știam nici numele
ascianului, dar am descoperit că nimeni nu-l știa, nici măcar
Foila. Când i-am cerut să ne spună cum se numește, a zis
atât:

— Sunt loial Grupului celor Șaptesprezece.

O vreme, Foila, Melito, soldatul și cu mine am stat de
vorba între noi. Pare-se că lui Melito îi plăcea foarte mult de

el, poate doar din pricină că propriu-i nume semăna cu acela pe care-l dădusem eu soldatului. Apoi soldatul m-a ajutat să mă ridic în capul oaselor și, cu voce coborâtă, mi-a zis:

— Acum trebuie să stau de vorbă cu tine între patru ochi. Ți-am spus că trag nădejde să plec de-aici mâine-dimineață. Mă uit la tine și, din ce văd, n-ai să ieși prea curând — poate chiar nu mai devreme de două săptămâni. S-ar putea să nu te mai văd niciodată.

— Să sperăm că nu va fi așa.

— Și eu sper asta. Dar dacă îmi găsesc legiunea, s-ar putea să fiu mort până te faci tu bine. Iar dacă n-o găsesc, probabil o să mă duc la alta, ca să nu fiu arestat ca dezertor.

A tăcut. Am zâmbit:

— Iar eu s-ar putea să mor aici, din pricina fierbințelii ăsteia. N-ai vrut să mi-o zici pe șleau. Arăt la fel de rău ca bietul Melito?

A clătinat din cap:

— Așa de rău nu. Cred că ai să scapi...

— Așa cânta sturzul în timp ce linxul îl fugărea pe iepure în jurul dafinului.

A fost rândul lui să zâmbească:

— Ai dreptate; mi-ai luat vorba din gură.

— E o zicală din partea aceea a Commonwealth-ului unde ai crescut tu?

Zâmbetul i-a pierit.

— Nu știu. Nu-mi amintesc unde mi-e casa, și tocmai d-asta trebuie să stau de vorbă cu tine acum. Îmi aduc aminte că am mers împreună pe un drum, noaptea — e singurul

lucru pe care mi-l *amintesc* dinainte de-a veni aici. Unde m-ai găsit?

— Într-o pădure, cam la cinci sau zece leghe la sud de locul acesta. Îți amintești ce ți-am spus despre Gheară, în timp ce mergeam?

A clătinat din cap în semn că nu.

— Parcă mi-aduc aminte că ai pomenit de lucrul ăsta, dar nu și ce ai spus.

— Ce-ți amintești? Spune-mi tot și eu îți spun ce știu și ce bănuiesc doar.

— Că mergeam cu tine. Multă întunecime... am căzut sau am zburat prin întunecime. Mi-am văzut chipul, multiplicat și răsmultiplicat. O fată cu părul ca de aur roșu și ochi enormi.

— O femeie frumoasă?

A consimțit cu o mișcare a capului:

— Cea mai frumoasă din lume.

Cu voce tare am întrebat dacă avea cineva o oglindă și dacă ne-o putea împrumuta pentru câteva clipe. Foila a scos o oglindă dintre lucrurile ei de sub priciul pe care zăcea, iar eu am ridicat-o în fața soldatului.

— ăsta-i chipul?

A ezitat.

— Așa cred.

— Ochi albaștri?

— ...Nu-s sigur.

I-am dat Foilei oglinda înapoi.

— Îți mai spun o dată ce ți-am spus pe drum; păcat că n-avem un loc mai retras ca să putem vorbi. Cu ceva vreme

în urmă, în mâinile mele a ajuns un talisman. A ajuns din pură întâmplare, dar nu e al meu și e foarte prețios — uneori, nu întotdeauna, ci numai uneori, are puterea să-i vindece pe bolnavi și chiar să-i învie pe morți. Acum două zile, în timp ce mergeam spre mieznoapte, am dat peste cadavrul unui soldat mort. S-a întâmplat într-o pădure, departe de drum. Nu cred că trecuse o zi de când murise; aş zice că se prea poate să fi murit cândva în timpul nopții dinainte. Eram foarte flămând, așa că i-am tăiat curelele raniței și am mâncat aproape toată mâncarea pe care o avea acolo. Apoi m-am simțit vinovat că făcusem așa ceva și am scos talismanul, încercând să-l readuc pe mort la viață. De multe ori înainte, talismanul îmi înșelase așteptările, încât și de data asta m-am gândit că se va întâmpla la fel. Ei bine, m-am înșelat eu, iar mortul s-a reîntors la viață, ce-i drept încet, și vreme îndelungată a părut să nu știe unde se află sau ce se petrece cu el.

— Vrei să spui că eu am fost soldatul acela?

Am dat din cap, privind în ochii lui onești.

— Pot să văd talismanul?

L-am scos și l-am ținut în palma mâinii. L-a luat, l-a cercetat cu atenție pe o parte și pe alta, i-a încercat vârful cu buricul degetului, apoi a zis:

— Nu arată ca un obiect magic.

— Nu sunt sigur că *magic* e cuvântul potrivit. Am întâlnit magicieni și nimic din ce făceau ei nu m-a dus cu gândul la obiectul ăsta și la felul în care acționează. Uneori lucește în el o lumină — acum e foarte slabă, mă îndoiesc că o vezi.

— N-o văd. Nu pare să fie scris ceva pe el.

— Adică descântece sau rugăciuni? Nu, n-am văzut nimic de soiul ăsta, și-l port cu mine de multă vreme. De fapt, nu știu nimic despre el, decât că uneori acționează; dar cred că descântecele și rugăciunile sunt făcute cu un asemenea obiect și nu invers.

— Ziceai că nu e al tău.

Iar am dat din cap:

— E al preoteselor de aici, al Pelerinelor.

— Abia ai venit aici. Acum două nopți, când am venit și eu.

— Am venit să le caut, să li-l aduc îndărăt. De la ele a fost luat — nu de către mine — demult, în Nessus.

— Și vrei să-l dai îndărăt?

M-a privit oarecum ca și când se îndoia.

— Da, la un moment dat.

S-a ridicat, netezindu-și straiul cu mâinile.

— Nu mă crezi, nu-i așa? l-am întrebat eu. Nu crezi nimic din ce ți-am spus.

— Când am venit aici, m-ai prezentat celorlalți din preajma ta, celor cu care ai stat de vorbă în timp ce zăceai aici, pe priciul tău. (Vorbea încet, parcă își cântărea fiecare cuvânt.) Bineînțeles că și eu am cunoscut pe câțiva dintre răniții aflați acolo unde m-au pus pe mine. Printre ei e unul care nu e rănit prea rău. E încă băietan, copilul cel mic al unei familii dintr-o gospodărie aflată foarte departe de aici, și mai tot timpul șade pe prici și se uită în podea.

— Îi e dor de casă? am întrebat eu.

Soldatul a clătinat din cap că nu.

— A avut o armă energetică. O korseke — așa mi-a spus cineva. Știi ceva despre armele astea?

— Nu prea.

— Proiectează o rază drept înainte și, în același timp, două mănunchiuri de patru raze, unul în stânga și unul în dreapta. Nu bat departe, dar se zice că sunt foarte bune când e vorba de un atac în masă, și îmi vine să cred că e adevărat.

S-a uitat o clipă în jur, să vadă dacă trăgea careva cu urechea, dar în lazaret e o chestiune de onoare să nu bagi în seamă o conversație ce nu te privește. Dacă n-ar fi așa, pacienții ar sări curând unii la beregata celorlalți.

— Centuria lui a fost ținta unuia dintre acele atacuri. Cei mai mulți au rupt rândurile și au fugit. El nu a fugit, dar nu l-au prins. Un alt om mi-a spus că în fața lui erau trei ziduri de leșuri. I-a doborât până când ascienii au început să se cațere pe ele și să sară asupra lui. Atunci s-a retras și iar i-a doborât grămadă.

— Presupun că i-au dat o medalie și l-au înălțat în grad.

Nu eram sigur dacă mă apuca din nou fierbințeala, sau căldura zilei mă făcea să mă simt lipicios de sudoare și să am senzația aceea de sufocare.

— Nu, l-au trimis aici. Ți-am spus că e doar un băietan de la țară. A ucis mai mulți oameni în acea zi decât îi fusese dat să vadă în cele câteva luni de când se înrolase. Încă n-a trecut peste starea aceea și poate nici nu va trece vreodată.

— Și?

— Am impresia că și tu ești într-o asemenea stare.

— Nu înțeleg, am zis eu.

— Vorbești de parcă abia ai sosit aici de la miazăzi, și mă gândesc că, dacă ți-ai părăsit legiunea, asta e felul cel mai sigur de-a vorbi. Oricum, oricine poate vedea că nu spui adevărul — oamenii nu se aleg cu răni ca ale tale decât în luptă. Ai fost lovit de așchii de stâncă. Asta ți s-a întâmplat, iar Pelerina care ne-a vorbit în prima noapte când am sosit aici și-a dat seama de asta din prima clipă. Prin urmare, eu cred că ești la miazănoapte de mai multă vreme decât vrei să recunoști, poate chiar de și mai multă vreme decât crezi tu însuși. Dacă ai ucis mulți oameni, îți face bine să crezi că-i poți readuce la viață.

Am încercat să zâmbesc.

— Unde vrei să ajungi cu asta?

— Unde sunt acum. Nu încerc să spun că nu-ți datorez nimic. Am avut febră, tu m-ai găsit. Poate că am delirat. Mai degrabă cred că mi-am pierdut cunoștința iar tu ai crezut că am murit. Dacă nu m-ai fi adus aici, probabil aș fi murit.

A dat să se ridice; l-am oprit punându-mi o mână pe brațul lui.

— Sunt unele lucruri pe care ar trebui să ți le spun înainte să pleci, i-am zis eu. Despre tine însuși.

— Ziceai că nu știi cine sunt.

Am clătinat din cap.

— N-am spus asta, nu cu vorbele astea. Ți-am spus că te-am găsit într-o pădure, acum două zile. În sensul la care te-ai gândit tu, *nu* știu cine ești — dar într-un alt sens, cred că știu. Cred că ești două ființe într-una, iar pe una din ele o cunosc.

— Nimeni nu e două ființe într-una.

— Eu sunt. Sunt două ființe într-una. Poate că mult mai mulți oameni decât știm noi sunt două ființe într-una. Primul lucru pe care vreau să ți-l spun este însă mult mai simplu. Ascultă-mă bine.

I-am dat toate amănuntele despre cum să găsească din nou pădurea, și când m-am convins că le-a înțeles, am zis:

— Ranița ta trebuie să fie tot acolo, cu legăturile tăiate, prin urmare dacă găsești locul, găsești și ranița. În ea era o scrisoare. Am scos-o și am citit o parte din ea. Nu e pomenit numele persoanei căreia îi scrii, dar dacă ai terminat-o și așteptai doar prilejul s-o trimiți, ar trebui să aibă măcar o parte a numelui tău la sfârșit. Am pus-o pe pământ, dar a suflat-o vântul într-un copac și a rămas prinsă acolo. S-ar putea s-o mai găsești.

Chipul i se încordase.

— N-ar fi trebuit s-o citești și n-ar fi trebuit s-o arunci.

— Credeam că ești mort, ai uitat? Oricum, se întâmplau multe în momentele acelea, mai ales în capul meu. Poate începeam să am fierbințeală — nu știu. Acum vine partea a doua. N-ai să mă crezi, dar s-ar putea să fie important să mă asculți. Vrei să mă asculți?

A dat din cap că da.

— Bun. Ai auzit de oglinzile Părintelui Inire? Știi cum funcționează?

— Am auzit, nu mai știu unde, de Oglinza Părintelui Inire. Cică pășești în ea ca peste un prag și ieși pe partea cealaltă direct pe-o stea. Nu cred că e adevărat.

— Oglinzile există. Le-am văzut. Până în clipa asta, am crezut despre ele cam ceea ce mi-ai spus tu — ca și când ar fi o navă, dar mult mai rapidă. Acum nu mai sunt atât de sigur. Oricum, un anume prieten de-al meu a pășit între acele oglinzi și a dispărut sub ochii mei. N-a fost nici o scamatorie la mijloc sau vreo superstiție; s-a dus unde l-au dus oglinzile, cine știe unde. S-a dus pentru că iubea o anume femeie, și nu era om din cap până-n picioare. Înțelege?

— Adică a avut un accident?

— Mai curând, un accident l-a avut pe el, dar să trecem peste asta. El mi-a zis că se va întoarce. A zis: „Mă voi întoarce după ea, dar întâi trebuie să mă repar. Să fiu întreg la minte și trup.” Nu prea știam ce să cred când mi-a zis vorbele astea, dar acum am impresia că s-a întors. Eu te-am reînviat și tot eu mi-am dorit întoarcerea lui — poate cele două sunt legate între ele.

A urmat o tăcere. Soldatul se uita în jos, la pământul bătătorit pe care fuseseră puse priciurile, apoi m-a privit.

— Poate că atunci când un om își pierde prietenul și găsește altul, simte că vechiul prieten e din nou cu el.

— Jonas, așa se numea el — avea un fel anume de-a vorbi. Ori de câte ori trebuia să spună ceva neplăcut, îl înmuia, o dădea pe glumă, născocea o împrejurare hazlie. În prima noapte când am ajuns aici, când te-am întrebat care ți-e numele, ai zis: „L-am pierdut undeva pe drum. Așa a spus jaguarul care a promis s-o călăuzească pe capră.” Ți amintești?

A clătinat din cap.

— Spun multe prostii.

— M-a izbit ca fiind foarte ciudat; pentru că așa ceva obișnuia Jonas să spună, însă n-ar fi spus-o astfel decât dacă ar fi vrut să spună mai mult decât îmi pare că ai vrut tu să spui. El ar fi zis ceva de genul: „Asta a fost povestea coșului care a fost umplut cu apă.” Cam așa.

L-am așteptat să vorbească, dar el tăcea.

— Jaguarul a mâncat capra, bineînțeles. I-a înghițit carnea și i-a zdrobit oasele, undeva pe drum.

— Nu te-ai gândit niciodată că ar putea fi ceva ce ține de-un oraș anume? Poate că prietenul tău se trage din același loc din care mă trag eu.

— Cred că e vorba de-o perioadă din timp, și nu de un loc, am zis eu. Demult de tot, cineva a trebuit să potolească frica — frica pe care oamenii făcuți din carne și oase o simt când privesc un chip de oțel și sticlă. Jonas, știu că mă ascuți. Nu te condamn. Omul era mort, tu ești încă viu. Înțeleg asta. Dar, Jonas, Jolenta nu mai e — am văzut-o murind și am încercat s-o aduc înapoi cu Gheara, dar n-am reușit. Poate că era prea artificială, nu știu. Va trebui să-ți găsești pe altcineva.

Soldatul s-a ridicat. Chipul nu-i mai era mânios, ci golit, ca al unui somnambul. A făcut stânga-mprejur și a plecat.

Timp de aproape un rond, am zăcut pe prici cu mâinile sub cap, gândindu-mă la multe lucruri. Hallvard, Melito și Foila vorbeau între ei, dar nu i-am ascultat. Când una dintre Pelerine a adus masa de prânz, Melito mi-a atras atenția bătând cu furculița în blid și anunțând:

— Severian, avem să-ți cerem o favoare.

Atâta așteptam, să-mi las deoparte speculațiile, așa că i-am zis că eram gata să-i ajut cum mă pricepeam mai bine.

Foila și-a îndreptat spre mine zâmbetul radios pe care Natura îl dăruiește unora dintre femei:

— Uite despre ce-i vorba. Ăstia doi se tot ciondănesc de azi-dimineață din pricina mea. Dacă ar fi zdraveni, s-ar bate și cu asta basta, dar va mai trece mult până se vor face bine și eu nu cred că voi putea suporta atâta vreme. Astăzi mi-au venit în minte tata și mama, cum ședeau ei în fața focului în nopțile lungi de iarnă. Dacă mă mărit cu Hallvard sau cu Melito, într-o bună zi vom face și noi același lucru. Prin urmare, am hotărât să mă mărit cu cel mai bun povestitor. Nu te uita la mine de parcă aș fi nebună — este singurul lucru cu cap pe care l-am făcut în viața mea. Amândoi mă doresc, amândoi sunt foarte chipeși, nici unul n-are avere și, dacă nu rezolvăm dilema, or să se omoare sau îi omor eu. Ești om cu știință de carte — știm din felul în care vorbești. Asculți și judeci. Începe Hallvard, iar poveștile trebuie să fie originale, nu din cărți.

Hallvard, care putea merge puțin, s-a ridicat de pe prici și a venit să se așeze pe priciul lui Melito, la picioarele lui.

VII

Povestea lui Hallvard : Cei doi vânători de foci

— Asta e o poveste adevărată. Știu multe povești. Unele sunt născocite, cu toate că alea născocite or fi fost adevărate într-o vreme de mult uitată. Știu și multe povești adevărate, pentru că se-ntâmplă multe ciudățenii în insulele de la miazăzi, pe care voi, nordicii, nici în vis nu le visați. Am ales-o pe asta pentru că am fost acolo eu însumi și am auzit și am văzut din ea la fel de mult ca toți ceilalți.

Mă trag din insula cea mai răsăriteană dintre insulele sudice, numită Glaciarul. Pe insula noastră trăiau un bărbat și o femeie, bunicii mei, care aveau trei fii. Numele lor erau Anskar, Hallvard și Gundulf. Hallvard era tatăl meu, și când am crescut destul de mare ca să-l ajut în barcă, nu s-a mai dus la vânătoare și la pescuit cu frații lui. Ieșeam noi doi în larg și tot ce prindeam putea fi adus acasă pentru mama, surorile mele mai mici și fratele meu.

Unchii mei nu s-au însurat niciodată, așa că împărțeau aceeași barcă. Ce prindeau mâncau ei sau le dădeau bunicilor mei care nu mai erau în putere. În timpul verii, lucrau ogorul bunicului. Ogorul lui era cel mai bun de pe insulă, singura vale unde nu se simțea vântul iernii. Acolo puteai cultiva plante care nu s-ar fi copt în altă parte pe Glaciar, deoarece anotimpul creșterii era cu două săptămâni mai lung în valea aceea.

Când a început să-mi dea barba, bunicul i-a chemat la sine pe toți bărbații din familie — adică pe tatăl meu, pe cei doi unchi și pe mine. Până să ajungem la el acasă, bunica murise, iar preotul de pe insula cea mare era acolo ca să-i îngroape leșul. Fiii ei au plâns, am plâns și eu.

Noaptea aceea, în timp ce stăteam la masa bunicului, cu el la un capăt al ei și preotul la celălalt capăt, bunicul a zis:

„A venit vremea să-mi împart averea. Bega s-a dus. Familia ei nu mai cere înapoi avutul, iar eu o voi urma curând. Hallvard e însurat și are partea lui din ceea ce a adus nevastă-sa. Cu asta își ține familia și, cu toate că nu-i împinge bogăția afară din casă, nu flămânzesc. Tu, Anskar, și tu, Gundulf, o să vă însurați vreodată?”

Amândoi unchii au clătinat din cap în semn că nu.

„Atunci iată care mi-e testamentul. Invoc Omnipotentul să audă, îi invoc și pe slujitorii Omnipotentului. Când o să mor, tot ce am se va duce la Anskar și Gundulf. Dacă unul din ei moare, se va duce la celălalt. Când or muri amândoi, se va duce la Hallvard, iar dacă Hallvard moare, va fi

împărțită între fiii lui. Voi patru — dacă socotiți că testamentul meu nu e drept, vorbiți acum.”

Nimeni n-a vorbit, și așa a rămas.

A trecut un an. O corabie a lui Erebus a ieșit din neguri, ca să jefuiască, și două corăbii au tras în port după piei, fildeș marin și pește sărat. Bunicul a murit și sora mea Fausta a dat naștere unei fiice. După recoltă, unchii mei s-au dus la pescuit cu ceilalți bărbați.

Când vine primăvara acolo la miazăzi, e încă prea timpuriu să însămânțezi, căci nopțile sunt înghețate. Dar când oamenii văd că zilele se lungesc iute, caută coloniile unde fată focile. Coloniile sunt pe stânci, departe de țărm, unde dăinuie cețurile, și, cu toate că zilele se lungesc, sunt încă scurte. Adeseori bărbații sunt cei care mor, nu focile.

Așa s-a întâmplat și cu unchiul Anskar, căci unchiul Gundulf s-a întors cu barca lor, dar fără el.

Acum trebuie să știți că, atunci când bărbații noștri se duc la vânătoare de foci, sau la pescuit, sau la vânătoare de orice animal marin, se leagă în bărcile lor. Funia e împletită din piele de morsă și e destul de lungă cât să-l lase pe om să se miște în barcă atât cât are nevoie, dar nu mai lungă. Apa mării este foarte rece și curând ucide pe oricine cade în ea, dar bărbații noștri se îmbracă în piei de focă, strâns cusute, și adeseori tovarășul de barcă al celui căzut poate să-l tragă înapoi și astfel îi salvează viața.

Iată povestea pe care ne-a spus-o unchiul Gundulf. S-au dus departe, căutând o colonie la care alții nu se duseseră, când Anskar a văzut o focă mascul înotând în apă. Și-a

azvârlit harponul; și când foca a mugit, o buclă a frânghiei harponului i-a prins lui Anskar glezna, încât el a fost smucit în mare. Gundulf a încercat să-l scoată afară, fiind el un om foarte puternic. El trăgea, trăgea și foca de frânghia harponului, care era legată de baza catargului, și numai ce le-a răsturnat barca. Gundulf s-a salvat trăgându-se cu mâinile de frânghie, punându-le una după alta, până la barcă și apoi tăind frânghia harponului cu pumnalul. După ce barca s-a îndreptat, a încercat să-l aburce înăuntru și pe Anskar, dar frânghia de siguranță se rupsesse. Și ne-a arătat capătul franjurat al frânghiei. Unchiul Anskar era mort.

Printre cei din neamul meu, femeile mor pe uscat, dar bărbații pe mare, prin urmare mormântul care se face se numește „barca femeii”. Când un bărbat moare așa cum a murit unchiul Anskar, se întinde o piele, apoi e pictată în onoarea lui și agățată în casa unde bărbații se întâlnesc să vorbească. Nu e dată jos decât atunci când nici un bărbat viu nu-și mai amintește în onoarea cui a fost agățată acolo. O piele din asta a fost pregătită pentru Anskar și pictorii și-au început munca.

Într-o dimineață însorită, când tata și cu mine pregăteam uneltele ca să deștelenim ogorul pentru recolta din acel an — ce bine îmi amintesc totul! — câțiva copii care fuseseră trimiși să strângă ouă de păsări s-au întors în sat în fuga mare. O focă zăcea pe prundișul golfului sudic, ziceau ei. După cum știe oricine, nici o focă nu iese pe țărmurile unde sunt oameni. Dar uneori se întâmplă ca o focă să moară în mare sau să se rănească cine știe cum. Gândindu-ne la asta,

tata și cu mine și mulți alții am fugit spre țărm, căci foca avea să fie a celui care-și înfigea primul harponul în ea.

Am fost cel mai iute, înarmat cu o furcă de bălegar. O asemenea furcă nu poate fi aruncată prea bine, dar aproape mă ajunseseră din urmă câțiva tineri, așa că, atunci când eram la o distanță de vreo sută de pași mari, am aruncat-o. Apoi a urmat ceva ce nu-mi mai doresc să-mi fie dat să mai trăiesc vreodată. Greutatea cozii lungi a tras furca în jos, până a atins pământul, răsucind și prada odată cu ea.

Am văzut chipul unchiului Anskar, conservat de saramura mării reci. În barba lui se amestecaseră alge verde-închis, iar frânghia salvatoare din piele de morsă fusese tăiată la numai câteva palme de trupul lui.

Unchiul Gundulf nu-l văzuse, era plecat pe insula mare. Tata l-a ridicat pe Anskar, eu l-am ajutat și amândoi l-am dus la casa lui Gundulf și am pus capătul frânghiei pe pieptul mortului, ca s-o vadă Gundulf, și cu alți bărbați de pe Glaciar ne-am așezat să-l așteptăm.

Gundulf a scos un strigăt când a dat cu ochii de fratele său. N-a fost strigăt de femeie, ci un muget ca al unui mascul de focă atunci când îi avertizează pe ceilalți masculi din colonia lui. A fugit în întuneric. Am pus pază la bărci și l-am vânat în acea noapte în toată insula. Luminile pe care le fac spiritele în ținuturile cele mai sudice au strălucit toată noaptea, dându-ne de înțeles că Anskar vâna împreună cu noi. Când l-am găsit pe Gundulf printre stâncile de la Capul Radbod, luminile și-au sporit și mai mult strălucirea, apoi s-au stins.

Hallvard a tăcut. Tăcuți am rămas și noi. Toți bolnavii dimprejur îl ascultaseră. În cele din urmă, Melito a întrebat:

— L-ați omorât?

— Nu. Pe vremea aceea nu se făcea așa ceva, și n-a fost bine. Acum legea de pe continent răzbună fărădelegile sângeroase, și e mai bine. I-am legat brațele și picioarele și l-am pus în casa lui, iar eu am rămas cu el în timp ce bărbații mai în vârstă au pregătit bărcile. Unchiul Gundulf mi-a spus că iubise o femeie de pe insula mare. Eu n-am văzut-o nicio dată, dar el zicea că numele ei era Nennoc, o femeie frumoasă, mai tânără decât el, pe care nici un bărbat n-o voia pentru că dăduse naștere unui copil făcut cu un bărbat care murise cu o iarnă înainte. În barcă, îi spusese lui Anskar că voia s-o aducă pe Nennoc acasă, iar Anskar l-a făcut *sperjur*. Unchiul Gundulf era voinic. L-a prins pe Anskar și l-a azvârlit din barcă, apoi a înfășurat frânghia de salvare în jurul mâinilor și a rupt-o cum rupe o cusătoreasă ața. Apoi s-a ridicat, a continuat el să-mi povestească, și cu o mână pe cartarg, așa cum se țin bărbații, s-a uitat la fratele său care era în apă. A văzut scăpărarea cuțitului, dar a crezut că Anskar voia să-l amenințe cu el sau să-l arunce.

Hallvard a tăcut din nou; și cum nu dădea semn că vrea să continue, am zis:

— Nu înțeleg. Ce-a făcut Anskar?

Un zâmbet foarte mic a ciupit buzele lui Hallvard pe sub mustața blondă. Văzându-l, am avut sentimentul că văd insulele de gheață ale sudului, albastre și cumplit de reci.

— Și-a tăiat frânghia de salvare, frânghia pe care Gundulf o rupsesese deja. În felul acesta, bărbații care aveau să-l găsească aveau să știe că fusese ucis. Înțelegi?

Am înțeles și o vreme n-am mai zis nimic.

— Și astfel, a mormăit Melito către Foila, minunata vale cu pământul ei a ajuns la tatăl lui Hallvard și cu această poveste a izbutit să-ți spună că, deși nu are avere, are șanse să moștenească una. Și ți-a mai spus, de bună seamă, că se trage dintr-o familie ucigașă.

— Melito mă socotește mai deștept decât sunt, a bodegănit blondul. Nu la asta m-am gândit. Ceea ce are importanță acum nu sunt pământul, sau pieile, sau aurul, ci care dintre noi spune cea mai bună poveste. Iar eu, care știu multe, am povestit cum m-am priceput mai bine. E adevărat ce zice el, anume că s-ar putea să moștenesc averea familiei când moare tatăl meu. Dar surorile mele necăsătorite vor primi și ele o dotă pentru măritiș și numai ceea ce rămâne se va împărți între fratele meu și mine. Și nici asta n-are importanță, pentru că n-o s-o duc pe Foila la miazăzi, unde viața e atât de aspră. De când port lance, am văzut locuri mai bune.

— Cred că unchiul Gundulf a iubit-o pe Nennoc foarte mult, a zis Foila.

Hallvard a dat din cap:

— Asta mi-a spus și el când stătea legat pe podea. Dar toți bărbații de la miazăzi își iubesc femeile. Pentru ele înfruntă marea în timpul iernii, furtunile și cețurile înghețate. Se zice că, în timp ce un bărbat își împinge barca peste

prundiș spre mare, scrâșnetul pe care-l scoate fundul bărcii când se freacă de pietre este: *nevasta mea, copiii mei, nevasta mea, copiii mei.*

L-am întrebat pe Melito dacă vrea să înceapă acum să povestească; dar el a clătinat din cap și a spus că eram plini de povestea lui Hallvard, așa că va aștepta până a doua zi. Toți cei de-acolo i-am pus lui Hallvard întrebări despre viața la miazăzi și apoi am asemuit ceea ce aflaserăm cu felul în care trăia neamul din care se trăgea fiecare. Doar ascianul a rămas tăcut. Eu mi-am amintit de insulele plutitoare de pe Lacul Diuturna și le-am povestit lui Hallvard și celorlalți despre ele, fără însă a descrie lupta de la castelul lui Baldanders. Am stat astfel de vorbă până la vremea cinei.

VIII

Pelerinele

Până să isprăvim cina, începuse să se întunece. Eram mai tăcuți la acel ceas al zilei, nu numai pentru că eram vlăguiți, dar și pentru că se întâmpla ca răniții muribunzi să-și dea ortul popii după apusul soarelui și mai adesea în toiul nopții. Era ceasul la care bătăliile trecute își revendicau ce era de drept al lor.

Mai erau și alte feluri în care noaptea ne făcea să ne gândim și mai mult la război. Uneori — iar în noaptea aceea cu osebite, așa îmi amintesc — descărcările marilor arme energetice scăpărau pe cer asemenea trăsnetelor. Auzeam santi-nelele mășăluind spre posturile lor, încât cuvântul *rond*, pe care-l foloseam atât de adesea fără alt înțeles decât acela de a zecea parte a nopții, devenise o realitate pe care o auzeam: tropăituri de picioare și ordine neinteligibile.

Și a venit și momentul în care nimeni n-a mai vorbit, care s-a lungit și s-a tot lungit, fiind întrerupt doar de murmurele

celor sănătoși — Pelerinele și sclavii lor — care veneau să întrebe despre starea unuia sau altuia dintre pacienți. Una dintre preotesele cu veșmânt stacojiu a venit și s-a așezat lângă priciul meu, dar mintea mea era atât de leneșă, aproape adormită, încât a trecut o vreme până mi-am dat seama că probabil își adusese un scăunel cu ea.

— Tu ești Severian, prietenul lui Miles? m-a întrebat ea.

— Da.

— Și-a amintit de numele său. M-am gândit că vrei să știi. Am întrebat-o care-i era numele.

— Păi, Miles, de bună seamă. Doar ți-am spus.

— Odată cu trecerea vremii, o să-și amintească și mai multe, sunt sigur.

Ea a dat din cap a confirmare. Îmi părea a fi o femeie trecută de mijlocul vieții, cu o față binevoitoare, austeră.

— Fără doar și poate. O să-și amintească de casa și familia lui.

— Dacă are așa ceva.

— Adevărat. Unii nu au. Unora le lipsește până și puțința de a-și întemeia o casă.

— Te referi la mine.

— Nu, câtuși de puțin. Oricum, cel care are o atare neputință nu prea are ce face în privința ei. Dar e mult mai bine, mai ales pentru bărbați, dacă ar avea o casă. Ca omul din povestea prietenului tău, majoritatea bărbaților cred că fac o casă pentru familiile lor, dar adevărul e că fac și casa, și familia pentru ei înșiși.

— Să înțeleg că ai ascultat povestea lui Hallvard.

— Nu sunt singura. A fost o poveste bună. O soră a venit și m-a adus tocmai în momentul din poveste când bunicul pacientului își făcea testamentul. Și din acel punct am auzit tot restul. Știi care era necazul cu unchiul cel rău? Cu Gundulf?

— Era îndrăgostit, zic eu.

— Nu, asta e ceea ce era în regulă cu el. Vezi tu, fiecare om e ca o plantă. Are o parte minunată, verde, adesea cu flori sau fructe, care crește în sus spre soare, spre Increat. Și mai există și o parte întunecată care crește în direcția opusă, sfredelindu-și tuneluri într-acolo unde lumina nu pătrunde.

— Nu am studiat niciodată scrierile inițiaților, am spus, dar până și eu sunt conștient de existența binelui și răului în fiecare dintre noi.

— Am zis eu ceva de bine și rău? Rădăcinile sunt cele care dau plantei forța să urce spre soare, cu toate că ele habar n-au despre asta. Să spunem că o coasă care cosește în dreapta și-n stânga retează tulpina de la rădăcină. Tulpina va cădea și va muri, dar rădăcinile pot să scoată o nouă tulpină.

— Zici, prin urmare, că răul e bun.

— Nu. Zic că ceea ce condamnăm la alții și admirăm la noi înșine răsare din ceea ce nu vedem și la care arar ne gândim. Gundulf, aidoma altor bărbați, avea instinctul de a-și impune autoritatea. Autoritatea se dovedește prin întemeierea unei familii — și femeile au un instinct asemănător. În cazul lui Gundulf, acest instinct era nesatisfăcut de multă vreme, așa cum este și instinctul multor soldați pe care-i vedem aici. Ofițerii își au rolurile lor de comandă, însă soldații, care nu pot da ordine, suferă și nu știu de ce suferă. Unii, de bună seamă,

își creează legături cu alți soldați. Uneori, mai mulți se bucură de aceeași femeie sau de un bărbat care e ca o femeie. Unii își iau animale de companie, alții își fac prieteni printre copiii pe care războiul i-a lăsat orfani.

Amintindu-mi de fiul lui Casdoe, am zis:

— Înțeleg de ce condamni acest lucru.

— Nu condamn — mai ales acest fapt și chiar și cele mai puțin firești. Vorbesc doar de instinctul de a-și impune autoritatea. În unchiul cel rău, instinctul l-a făcut să iubească o femeie, anume o femeie care avea un copil, astfel încât familia, atunci când urma să și-o întemeieze, să fie mare de la bun început. În felul acesta, se-nțelege, ar fi câștigat o parte din timpul pe care-l pierduse.

A tăcut și eu am dat din cap.

— Dar pierduse prea mult timp; instinctul s-a făcut simțit în alt fel. Gundulf s-a socotit stăpânul de drept al pământurilor pe care le ținea în păstrare pentru un frate, și totodată stăpânul vieții celuiilalt. O viziune amăgitoare, nu-i așa?

— Așa o fi.

— Și alții pot avea asemenea viziuni amăgitoare, dar mai puțin primejdioase, a continuat Pelerina zâmbindu-mi. Tu crezi despre tine că posezi vreo autoritate deosebită?

— Eu sunt calfă din ordinul Căutătorilor Adevărului și Penitenței, dar e un rang lipsit de autoritate. Noi, cei din ghildă, nu îndeplinim decât voința judecătorilor.

— Credeam că ghilda torționarilor a fost abolită de mult. A devenit, carevasăzică, un soi de frăție a lictorilor?

— Încă mai există, i-am zis eu.

— E limpede, însă cu câteva secole în urmă era o ghildă adevărată ca aceea a argintarilor. Așa cel puțin am citit în anumite istorii păstrate de ordinul nostru.

Ascultând-o, am avut preț de o clipă o senzație de exaltare extraordinară. Și asta nu numai pentru că socoteam că are oarecum dreptate. Oi avea eu idei nebunești în anumite privințe, dar știu care sunt privințele acestea și autoamăgirea nu se numără printre ele. Cu toate acestea, îmi părea minunat — chiar dacă numai în acel moment — să trăiesc într-o lume unde era cu puțință o asemenea încredințare. Mi-am dat seama acum, cu adevărat pentru prima oară, că erau milioane de oameni în Commonwealth care nu știau nimic despre formele superioare ale pedepsei judiciare și nimic despre cercurile concentrice de intrigi care-l înconjură pe Autocrat; pentru mine era ca vinul, sau mai curând asemenea coniacului, făcându-mă să mă simt cuprins de o bucurie buimăciitoare.

Pelerina, care nu-și dădea seama ce se întâmplă cu mine, m-a întrebat:

— Nu există altă formă de autoritate deosebită despre care crezi că se află în posesia ta?

Am clătinat din cap.

— Miles mi-a spus că tu crezi că te afli în posesia Ghearei Conciliatorului și că i-ai arătat o gheară mică, neagră, care poate o fi căzut de la un ocelot sau un caracara, și că i-ai spus că ai înviat mulți morți cu ajutorul ei.

Sosise clipa, prin urmare; clipa s-o dau înapoi. De când ajunseseam la lazaret, știusese că avea să vină curând această

clipă, dar sperasem s-o amân până voi fi fost pregătit să plec. Acum am scos Gheara — pentru ultima oară, mi-am zis eu —, și-am pus-o apăsă în palma Pelerinei, zicând:

— Cu aceasta poți salva mulți. Nu am furat-o și nu am căutat decât s-o dau înapoi ordinului vostru.

— Și cu ea, a zis ea blând, ai reînviat nu știi câți?

— Eu însumi aș fi murit acum câteva luni fără ea, i-am zis eu și m-am apucat să-i povestesc despre duelul meu cu Agilus.

— Oprește-te, mi-a zis ea. Trebuie s-o păstrezi. Și mi-a dat înapoi Gheara, continuând: Eu nu mai sunt tânără, după cum vezi. Anul viitor voi sărbători treizeci de ani de când sunt membră cu drepturi depline a acestui ordin. La fiecare dintre sărbătorile importante ale anului, până în primăvara din acest an, am văzut Gheara Conciliatorului, atunci când era înălțată ca s-o adorăm. Un safir impresionant, cât un oricalc de mare. Făcea mai mult decât vilele cele mari luate la un loc și fără doar și poate că de aceea l-au luat hoții.

Am dat s-o întrerup, dar ea m-a amuțit cu un gest.

— Cât despre puterea ei de a tămădui ca prin farmec și chiar de a-i readuce la viață pe cei morți, crezi că am avea atâtea suferinde printre noi, cele din ordinul nostru, dacă ar fi cu adevărat așa? Suntem puține — mult prea puține pentru munca pe care-o avem de făcut. Dar dacă n-ar fi murit nici una înainte de primăvara trecută, am fi mult mai numeroase. Multe dintre cele pe care le-am iubit, dascălițele și prietenele mele, ar fi și acum printre noi. Oamenii fără carte trebuie să-și aibă și ei minunile lor, chiar dacă pentru asta sunt nevoiți să răzuiască glodul de pe cizmele cine știe cărui epopt

și să-l înghită. Dacă, așa cum tragem noi nădejde, încă există și nu a fost tăiată în geme mai mici, Gheara Conciliatorului este ultima relicvă ce ne-a rămas de la cel mai măreț dintre oamenii buni și o țineam la mare preț pentru că încă cinstim memoria lui. Dacă ar fi fost într-adevăr acel lucru pe care crezi că-l ai asupra ta, ar fi fost neprețuit pentru toată lumea, iar autocrații ni l-ar fi luat de mult.

— *Este o gheară...*, am început eu să spun.

— Era doar un cusur în miezul nestematei. Severian Licitorule, Conciliatorul era om, nu pisică sau pasăre, a zis ea și s-a ridicat.

— S-a izbit de stânci când uriașul a aruncat-o de pe parapet...

— Crezusem că te potolesc, dar văd că te stârnesc și mai mult, a zis ea și deodată a zâmbit, s-a aplecat și m-a sărutat. Întâlnim mulți oameni aici care cred în lucruri ce nu sunt tocmai așa. Nu-s mulți cei ale căror convingeri le fac tot atâta cinste cât îți face ție propria ta convingere. O să mai vorbim noi doi despre asta cândva.

M-am uitat în urma siluetei ei micuțe, înveșmântate în stacojiu, până a dispărut în întunericul și liniștea rândurilor de priciuri. Cât vorbisem, cei mai mulți dintre bolnavi adormiseră. Câțiva gemeau. Au intrat trei sclavi, doi duceau un rănit pe-o targă, al treilea ținea o lampă ca să le lumineze drumul. Lumina făcea să le lucească creștetele pleșuve, acoperite cu sudoare. L-au pus pe rănit pe un prici, i-au aranjat mădularele ca și când ar fi fost mort și au plecat.

M-am uitat la Gheară. Fusese neagră, fără viață, când se uitase Pelerina la ea, acum însă scânteii palide de foc alb o străbăteau de la bază spre vârf. Mă simțeam bine — într-atât încât m-am pomenit întrebându-mă cum îndurasem să zac toată ziua pe salteaua îngustă; dar, încercând să mă ridic, picioarele abia mă țineau. Temându-mă să nu cad peste vreun rănit, am făcut împleticit cei douăzeci și ceva de pași până la omul care tocmai fusese adus.

Era curtezanul Emilian pe care-l cunoscusem la curtea Autocratului. M-a surprins atât de tare să-l văd aici, încât l-am chemat pe nume.

— Thecla, a murmurat el. Thecla...

— Da. Thecla. Ți amintești de mine, Emilian. Acum fă-te bine.

L-am atins cu Gheara.

A deschis ochii și a țipat.

Am fugit, dar m-am prăbușit când mai aveam zece pași până la priciul meu. Eram atât de slăbit, încât nu cred că m-aș fi putut târî până la el, însă am reușit să ascund Gheara și să mă rostogolesc sub priciul lui Hallvard și astfel să mă fac nevăzut.

Când s-au întors sclavii, Emilian ședea în capul oaselor și era în stare să vorbească — cu toate că nu cred că i-au deslușit bălmăjeala. I-au dat niște ierburi și unul dintre ei a rămas cu el cât le-a mestecat, apoi a plecat în tăcere.

M-am rostogolit de sub prici și, ținându-mă de marginea lui, am reușit să mă ridic în picioare. Liniștea se înstăpânise din nou, dar știam că mulți dintre răniți trebuie să mă

fi văzut înainte de a cădea. Crezusem că Emilian adormise, dar nu, zăcea ca amețit.

— Thecla, a murmurat el. Am auzit-o pe Thecla. Ziceau că a murit. Ce voci sunt aici venite din lumea morților?

— Nici una acum, i-am spus eu. Ești bolnav, dar curând ai să te faci bine.

Am ridicat Gheara deasupra capului și am încercat să-mi concentrez gândurile la Melito și Foila, precum și la Emilian — la toți suferinzii din lazaret. Gheara a licărit, apoi s-a întunecat.

IX

Povestea lui Melito: Cocoșul, îngerul și vulturul

— A fost odată, dar nu foarte demult și nici departe de locul unde m-am născut, o fermă frumoasă. Era cunoscută mai ales pentru orătăniile ei: cârduri de rațe albe ca zăpada, găște aproape la fel de mari ca lebedele și atât de grase că abia puteau merge, și găini colorate ca niște papagali. Fermierul care durase ferma avea multe idei mărețe și năstrușnice despre ce înseamnă să fii fermier, iar cu ideile astea nemaipomenite ale sale se descurcase cu mult mai bine decât oricare dintre vecinii lui cu scaun la cap, încât puțini îndrăzneau să-i spună că era nebun.

Una dintre ideile lui sucite era legată de creșterea găinilor. Toată lumea știe că atunci când bagi de seamă că unul sau altul dintre pui e un cocoșel, trebuie să-l claponești.

Într-o ogradă trebuie să rămână un singur cocoș, pentru că, dacă-s doi, se încaieră.

Dar fermierul ăsta nu-și bătea capul cu așa ceva. „N-au decât să crească”, zicea el. „N-au decât să se încaiere, iar tu, vecine, ascultă ce-ți spun. Cel mai bun și mai cocoș dintre cocoși va învinge, și ăla trebuie să-mi încalece puicuțele, cât mai multe, și să-mi sporească liota de orătării. Unde mai pui că puicuțele lui or să fie alea mai vânjoase și atât de zdravene că nici o boleșniță nu se va lega de ele — când orătăriile voastre or să dea ortu' popii, veniți la mine și-o să vă vând găini de prăsilă. Nu mă tocmesc la preț... Cât despre cocoșii târnuiți, ei bine, i-om mânca, eu și familia mea. Nici un clapon nu-i atât de fraged ca un cocoș omorât în bătaie, așa cum cea mai bună carne de vită vine de la un taur care a murit în arenă, iar carnea de vânat, de la un cerb hăituit de copoi o zi întreagă. În plus, îți pierzi virilitatea ca bărbat dacă mănânci claponi.”

Fermierul ăsta ciudat mai credea că era datoria lui să aleagă cea mai jigărită orătanie din ogradă când voia una pentru cină. „E o impietate”, zicea el, „să le iei pe cele mai bune. Astea trebuie lăsate să prospere sub ochiul Pancreatorului care face cocoșii și găinile, la fel ca și bărbații și femeile.” Poate pentru că astfel gândea, orătăriile sale erau atât de bune c-ai fi zis că nu-i nici o neghină printre ele.

Din tot ce-am spus până acum, e limpede că, la ferma lui, cocoșul cârdului era un specimen cum nu se poate mai grozav. Tânăr, puternic și curajos. Coadă, la fel de frumoasă precum cozile fazanilor, iar creasta, fără doar și poate, era

mândră și ea, doar că fusese făcută fâșii-fâșiuțe în multe lupte disperate prin care își câștigase locul. Pieptul îi era roșu ca para focului și lucios — asemenea robelor Pelerinilor de-aici —, dar găștele ziceau că fusese alb înainte ca propriul lui sânge să-l vopsească. Aripile îi erau într-atât de puternice, încât zbura mai bine decât oricare dintre rațele albe, pintenii, mai lungi decât degetul mijlociu de la mână, iar ciocul, la fel de ascuțit ca sabia mea.

Cocoșul ăsta falnic avea o mie de neveste, dar cea mai dragă inimii lui era o găină la fel de grozavă ca el, fiica unei rase nobile și regina recunoscută a tuturor găinilor pe multe leghe în jur. Cât de țănoși umblau între colțul hambarului și apa iazului pentru păsări! Nu-ți puteai închipui un spectacol mai frumos, nu, nici măcar dacă l-ai fi văzut pe Autocrat însuși înfățișându-se cu aleasa lui la Fântâna Orhideelor — mai cu seamă că despre Autocrat am auzit că e un clapon.

Totul era ca-n povești pentru perechea asta fericită, până într-o noapte, când cocoșul a fost trezit de o zarvă cumplită. O bufniță mare, din cea urecheată, reușise să intre în hambar, unde dormeau găinile, și-și croia drum printre ele, căutându-și bucătura cea mai bună pentru cină. De bună seamă că a înhățat-o pe găina care era aleasa inimii cocoșului; și cu ea în gheare, și-a desfăcut aripile mari și neauzite, gata să-și ia zborul. Bufnițele văd neînchipuit de bine în întuneric, prin urmare trebuie să-l fi văzut pe cocoș zburând spre ea ca o furie înaripată. A văzut cineva vreodată o expresie de uimire pe fața unei bufnițe? Ei bine, pe chipul bufniței din hambar era numai uimire în acea noapte. Pintenii cocoșului

se mișcau mai iute decât picioarele celui mai bun dansator, iar ciocul lui se repezea spre ochii rotunzi și strălucitori, asemenea ciocului unei ciocănitoare care lovește trunchiul unui copac. Bufnița a dat drumul găinii din gheare, a zburat afară din hambar și nici că a mai fost văzută vreodată.

Cocoșul avea de ce să fie mândru, de bună seamă, dar s-a împăunat prea tare. După ce învinsese o bufniță în întuneric, își închipuia că poate învinge orice pasăre, oriunde. A început să vorbească despre salvarea prăzilor din ghearele șoimilor și despre înfruntarea teratornișilor, cele mai mari și mai cumplite zburătoare. Dacă și-ar fi luat sfetnici înțelepți, cum erau îndeobște lama și porcul, pe care cei mai mulți prinți îi aleg pentru a le orândui treburile în stat, sunt sigur că lăudăroșeniile lui ar fi fost curând domolite cu vorbe meșteșugite și înspre binele tuturor. Dar, vai, el n-a făcut astfel. El nu asculta decât de găini, toate topite după el, și de găște și rațe care socoteau că și ele sunt îndrituite la gloria lui, atâta vreme cât împărțeau același hambar. Și a venit și ziua — cum vine întotdeauna pentru cei peste poate de înfumurați — când cocoșul a întrecut orice măsură.

Soarele tocmai răsărea — cel mai rău ceas al zilei pentru aceia care fac nefăcutele. Cocoșul a zburat în sus, tot mai sus, până când ai fi zis că mai are puțin și străpunge cerul, și, în sfârșit, când a ajuns sus de tot, s-a așezat pe girueta celui mai înalt pinion al hambarului — care era și cel mai înalt punct al întregii ferme. Și în timp ce soarele alunga umbrele cu săgeți roșietice aurii, cocoșul a strigat o dată și încă o dată, că el era stăpânul tuturor înaripatelor. De șapte ori a strigat

astfel, și poate că i s-ar fi trecut cu vederea, pentru că șapte e un număr norocos. Dar nu s-a mulțumit cu atât. A trebuit să se laude și a opta oară, după care și-a luat zborul în jos.

Încă nu aterizase printre orătăniile sale când, deodată, s-a stârnit ceva cu totul nemaivăzut în înaltul văzduhului, chiar deasupra hambarului. O sută de raze de soare au părut să se încâlcească între ele, așa cum încâlcește un pisoai un ghem de lână, și să se amestece, așa cum amestecă o femeie aluatul într-o covată. Și din acest vârtej de lumină glorioasă s-au alcătuit apoi picioare, brațe, un cap și, la urmă, aripi, și făptura s-a avântat în jos spre ograda cu hambar. Era un înger cu aripi în roșu, albastru, verde și auriu, și cu toate că nu părea a fi mai mare decât cocoșul, orătania și-a dat de îndată seama, privindu-l în ochi, că era cu mult mai mare decât el pe dinlăuntru.

„Acum”, a zis îngerul, „ascultă dreapta judecată. Zici că nimic purtător de pene nu ți se poate împotrivi. Iată-mă, eu sunt fără doar și poate o ființă împănată. Am lăsat în urmă toate armele puternice ale oștilor luminii și mă voi lupta cu tine, numai noi doi.”

La care cocoșul și-a întins aripile și s-a înclinat atât de mult că zdrențuita lui creastă a răcâit colbul, și a spus:

„Voi fi onorat până la sfârșitul zilelor mele că am fost socotit demn de o asemenea provocare, la care nici o altă pasăre n-a fost supusă până acum. Dar îmi pare nespuse de rău că trebuie să-ți spun că nu o pot primi, și asta din trei pricini, întâi fiindcă, deși ai pene pe aripi, așa cum bine zici, nu cu aripile tale m-aș lupta, ci cu pieptul și capul tău. Prin urmare, nu ești o creatură împănată pentru luptă.”

Îngerul a închis ochii și și-a atins trupul cu mâinile, și pe când și le-a îndepărtat, părul de pe cap i s-a preschimbat în pene mai colorate decât ale celui mai frumos canar, iar fal-durile robei sale erau acum pene mai albe decât penele celui mai alb porumbel.

„A doua pricină”, a continuat cocoșul câtuși de puțin tul-burat, „este aceea că tu, care ai, așa cum vădit este, puterea de a te transforma, ai putea ca, în timpul luptei, să dorești să te preschimbi într-o creatură fără pene — bunăoară un șarpe mare. Prin urmare, dacă ar fi să mă lupt cu tine, n-aș putea fi sigur că vei juca cinstit.”

La aceste cuvinte, îngerul și-a despicat pieptul și, înfăți-șând orătăniilor strânse ciopor tot ceea ce avea înăuntru, a scos de-acolo puterea de a-și schimba forma. I-a dat-o celei mai grase găște să o țină cât dura lupta, iar gâsca pe dată s-a preschimbat într-o gâscă cenușie, de apă sărată, din cele care zboară de la catarg la catarg. Dar nu și-a luat zborul, ci a rămas să păzească puterea îngerului.

„Iar a treia”, a continuat cocoșul, de-acum disperat, „e că e limpede că tu ești un slujbaş al Pancreatorului și, împărțind dreptatea, așa cum faci acum, îți îndeplinești datoria. Dacă ar fi să mă lupt cu tine, așa cum îmi ceri, înseamnă să comit o fărădelege fără seamăn împotriva singurului conducător pe care găinile curajoase îl recunosc.”

„Prea bine”, a admis îngerul. „E un punct de vedere ju-ridic foarte bine chibzuit și presupun că-ți închipui că astfel scapi cu fața curată. Adevărul e că ți-ai câștigat calea spre

propria-ți moarte. Nu voiam decât să-ți răsucesc nițel aripile la spate și să-ți smulg penele din coadă.”

Deodată, și-a înălțat capul și a scos un țipăt ciudat, sălbatic. Pe loc un vultur s-a repezit în picaj din înalt și a căzut ca un trăsnet în ogradă.

S-au luptat apoi peste tot în ogradă și lângă iazul rațelor, și pe pășune, și iar înapoi, căci vulturul era puternic, dar cocoșul era iute și curajos. De un perete al hambarului stătea sprijinită o teleagă veche, cu o roată ruptă — sub ea s-a gândit cocoșul să se retragă pentru a-și trage sufletul înainte de atacul final, căci acolo nu-l ajungea vulturul și se mai putea și răcori la umbră. Sângera însă atât de mult, încât înainte ca vulturul, la fel de însângerat, să apuce să-l atace, cocoșul s-a împleticit, a căzut, a încercat să se ridice, a căzut din nou.

„Acum ați văzut cum s-a făcut dreptate”, s-a adresat îngerul orătăniilor adunate. „Nu mai fiți atât de înfumurate! Nu vă mai umflați în pene, pentru că veți fi pedepsite. Credeați că e campionul de neînvins. Iată-l cum zace, victimă nu a vulturului ăstuia, ci a mândriei sale, bătut, distrus.”

Atunci cocoșul, pe care-l crezuseră mort, și-a ridicat capul.

„Fără doar și poate ești foarte înțelept, Îngerule”, a zis el. „Dar n-ai habar cum sunt cocoșii. Un cocoș nu e bătut decât atunci când își rotește coada și își arată pana albă de sub penele cozii. Forța mea, pe care mi-am dobândit-o zburând și alergând, și în multe lupte, m-a părăsit. Spiritul meu, pe care l-am primit din mâinile stăpânului tău, Pancreatorul, nu m-a părăsit. Vulturule, nu-ți cer să-mi cruți viața. Vino-ncoa și

omoară-mă acum. Dar când îți vei pune în cântare onoarea, să nu-ți adaugi și înfrângerea mea.”

Vulturul s-a uitat la înger când a auzit ce-a spus cocoșul, iar îngerul s-a uitat la vultur.

„Pancreatorul este la o depărtare infinită de noi”, a zis îngerul. „Prin urmare, la o depărtare infinită de mine, cu toate că zbor mult mai sus decât tine. Nu-i pot decât ghici dorințele — nimeni nu poate face altfel.”

Și-a deschis încă o dată pieptul și a vârât înăuntru puterea pe care o dăduse pentru o vreme în grija altcuiva. Apoi el și vulturul și-au luat zborul și, o vreme, gâsca de apă sărată i-a urmat spre înalt.

Și aici se sfârșește povestea.

Melito zăcuse pe spate cât povestise, privind spre pânza de cort întinsă deasupra. Aveam sentimentul că era prea slăbit până și să se ridice într-un cot. Ceilalți răniți tăcuseră cât durase povestea, la fel cum tăcuseră și în timpul poveștii lui Hallvard.

Într-un târziu am spus:

— E o poveste bună. Îmi va fi foarte greu să aleg între cele două, și dacă tu, și Hallvard, și Foila consimțiți, aș dori să-mi las ceva timp să mă gândesc la amândouă.

Foila, care ședea cu genunchii strânși la piept, a strigat:

— Să nu alegi. Concursul încă nu s-a încheiat.

Toată lumea s-a uitat la ea.

— Vă voi lămuri mâine, a zis ea. Încă nu alege, Severian. Dar ce părere aveți despre povestea asta?

Hallvard a mormăit:

— Îți spun eu ce cred. Cred că Melito este tare deștept, așa cum a zis el despre mine că sunt. Încă nu s-a tămăduit la fel de mult ca mine, și nici la fel de înzdrăvenit nu e, și astfel și-a câștigat mila unei femei. Meșteșugit lucrat, cocoșelule.

— E cea mai proastă poveste pe care-o știu, a spus Melito cu o voce mai slabă decât aceea cu care povestise lupta păsărilor.

— Cea mai proastă? am întrebat.

Eram cu toții mirați.

— Da, cea mai proastă. E o poveste caraghioasă, pe care o spunem copiilor noștri care habar n-au de nimic altceva decât de colb, animalele de la fermă și cerul de deasupra capetelor. Încât povestea trebuie să vorbească răspicat, prin fiecare cuvânt al ei, despre aceste lucruri.

— Nu vrei să câștigi, Melito? l-a întrebat Hallvard.

— Ba cum să nu. Tu n-o iubești pe Foila așa cum o iubesc eu. Mi-aș da viața s-o fac a mea, dar mai degrabă mi-aș da viața decât s-o dezamăgesc. Dacă povestea pe care tocmai am spus-o va ieși învingătoare, atunci n-am s-o dezamăgesc niciodată, cel puțin nu cu poveștile mele. Am o mie mai bune decât asta.

Hallvard s-a ridicat și a venit să se așeze pe priciul meu, așa cum făcuse și cu o zi înainte, iar eu mi-am dat picioarele în jos peste margine, ca să mă așez lângă el.

— Ce spune Melito e foarte iscusit, mi-a zis el. Tot ce spune e foarte iscusit. Dar tu trebuie să ne judeci după poveștile pe care le-am spus, nu după cele pe care zicem că

le știm dar nu le-am spus. Și eu știu multe alte povești. Iarna, nopțile noastre sunt cele mai lungi din Commonwealth.

I-am răspuns că, așa cum spusese Foila, care se gândise la această întrecere al cărei premiu era ea însăși, încă nu aveam să fac alegerea.

— Toți cei care rostesc Gândul Corect vorbesc bine. Și-atunci, prin ce unii învățăcei sunt mai buni decât alții? Prin vorbirea lor. Învățăceii inteligenți rostesc Gândul Corect cu inteligență. Ascultătorul știe după intonația vocilor lor că ei înțeleg. Prin această vorbire superioară a învățăcelor inteligenți, Gândirea Corectă este trecută, asemenea focului, de la unul la altul.

Cred că nici unul dintre noi nu-și dăduse seama că ascia-nul asculta. Am fost puțin surprinși să-l auzim vorbind acum. După o clipă, Foila a zis:

— Ceea ce vrea să spună e că nu trebuie să judeci după conținutul poveștilor, ci după cât de bine a fost spusă fiecare. Nu sunt sigură că-i dau dreptate — dar poate că are un tâlc.

— Nu sunt de acord, a mârâit Hallvard. Cei care ascultă se satură iute de șmecheriile povestitorilor. Cel mai bun fel de a povesti este să povestești cât mai simplu cu putință.

S-au băgat și alții în sfada noastră și uite-așa am stat îndelung de vorbă despre asta și despre cocoșel.

X

Ava

Cât am fost bolnav, n-am acordat prea multă atenție celor care ne aduceau mâncarea, cu toate că, dacă mă gândesc la asta, mi-i aminteam cu limpezime, așa cum îmi amintesc totul. Odată, ne-a servit o Pelerină — cea care vorbise cu mine cu o seară înainte. Alteori, fuseseră sclavi rași în cap sau postulante înveșmântate în cafeniu. În seara asta, seara zilei în care Melito își spusese povestea, cina ne-a fost adusă de o postulantă pe care n-o mai văzusem înainte, o fată zveltă, cu ochi cenușii. M-am ridicat și am ajutat-o să împartă tăvile.

După ce-am isprăvit treaba asta, ea mi-a mulțumit și a zis:
— N-o să mai fii aici multă vreme.

I-am spus că am ceva de făcut aici și, oricum, nu aveam unde să mă duc.

— Ai legiunea ta. Dacă a fost nimicită, o să fii trimis la alta.

— Nu-s soldat. Am venit aici, în nord, cu gândul să mă înrolez poate, dar am căzut bolnav înainte să apuc s-o fac.

— Ai fi putut aştepta în oraşul tău. Am auzit că recrutorii se duc în toate oraşele, cel puţin de două ori pe an.

— Mă tem că oraşul meu de baştină e Nessus.

Am văzut-o zâmbind.

— Dar l-am părăsit de mult, şi nu voiam să stau în aşteptare cine ştie pe unde, timp de o jumătate de an. Oricum, la asta nu m-am gândit. Eşti şi tu din Nessus?

— Nu te ții bine pe picioare.

— Mi-e bine, nici o grijă.

M-a atins pe braţ, un gest timid care mi-a amintit întrucâtva de căprioara domesticită din grădina Autocratului.

— Eşti transpirat tot. Chiar dacă ți-a trecut febra, nu mai eşti obișnuit să stai în picioare. Nu se poate să nu-ți dai seama de asta. Stai la pat de câteva zile bune. Vreau ca acum să te întinzi la loc.

— Dacă mă supun, n-o să mai am cu cine vorbi în afară de cei cu care am stat de vorbă toată ziua. Bărbatul din dreapta mea e un prizonier ascian, iar cel din stânga vine dintr-un sat despre care nici tu, nici eu n-am auzit vreodată.

— Bine, atunci, dacă te întinzi, mă așez lângă tine şi stăm niţel de vorbă. Oricum nu mai am nimic de făcut până când va trebui să cântăm nocturna din nou. Din ce cartier anume din Nessus vii tu?

În timp ce mă însoţea spre prici, i-am spus că nu voiam să vorbesc, ci să ascult, şi am întrebat-o din care cartier anume se trage ea.

— Când eşti cu Pelerinele, casa îţi este unde sunt ele — oriunde sunt înălţate corturile: ordinul devine familia şi tot

aici ți-s prietenele, ca și cum prietenele ți-au devenit și surori. Dar înainte să vin aici, am trăit departe, în partea de nord-vest a orașului, aproape de Zid.

— Lângă Câmpia Sangvinară?

— Da, în apropiere. Știi locul?

— Am luptat acolo odată.

A făcut ochii mari.

— Vorbești serios? Ne duceam acolo să privim. N-aveam voie, dar noi tot ne duceam. Ai câștigat?

Nu mă gândisem niciodată la asta, așa că am stat puțin în cumpănă.

— Nu, am zis apoi. Am pierdut.

— Dar ai rămas în viață. E mai bine, nu-i așa, să pierzi și să rămâi în viață, decât să iei viața cuiva.

Mi-am desfăcut veșmântul și i-am arătat cicatricea de pe piept pe care mi-o lăsase frunza avernei lui Agilus.

— Ai fost foarte norocos. Adeseori sunt aduși aici soldați cu răni la piept, așa ca asta, dar arar reușim să-i salvăm.

Timidă, mi-a atins pieptul. Chipul ei avea o dulceață pe care n-o văzusem pe chipurile altor femei. Preț de o clipă, mi-a mângâiat pielea, apoi și-a tras brusc mâna.

— N-o fi fost foarte adâncă.

— N-a fost, i-am zis eu.

— Odată am văzut o luptă între un ofițer și un exultant costumat. Drept arme au folosit plante otrăvite — poate pentru că ofițerul ar fi avut un avantaj necinstit dacă s-ar fi bătut cu sabia. Exultantul a fost omorât și eu am plecat, dar apoi a fost zarvă mare, pentru că ofițerul o luase razna.

A trecut ca fulgerul pe lângă mine, lovind cu planta lui în dreapta și-n stânga, dar cineva i-a aruncat o măciucă la picioare și l-a doborât. Cred că aia a fost cea mai grozavă luptă pe care am văzut-o vreodată.

— Au luptat vitejește?

— Nu tocmai. Întâi s-au ciorovăit că ba e îngăduit de lege nu știu ce, ba nu e îngăduit de lege altceva — știi cum sunt bărbații când nu vor să înceapă.

— „Voi fi onorat până la sfârșitul zilelor mele că am fost socotit demn de o asemenea provocare, la care nici o altă pasăre n-a fost supusă până acum. Dar îmi pare nespus de rău că trebuie să-ți spun că nu o pot primi, și asta din trei pricini, întâi fiindcă, deși ai pene pe aripi, așa cum bine zici, nu cu aripile tale m-aș lupta, ci cu pieptul și capul tău.” Cunoști povestea?

Zâmbind, a clătinat din cap în semn că nu.

— E o poveste bună. O să ți-o spun altă dată. Dacă ai locuit atât de aproape de Câmpia Sangvinară, înseamnă că familia ta era de rang înalt. Ești cumva armigeta?

— Păi cam toate din ordin sunt fie armigete, fie exultante. E un ordin aristocratic, îmi pare rău s-o spun. Uneori este primită și câte-o fiică de optimat, așa ca mine, dacă optimatul a fost vreme îndelungată prieten al ordinului, dar nu suntem decât trei cu acest rang. Am auzit că unii optimați cred că e de ajuns să facă un dar generos ca fiicele lor să fie primite în ordin, dar în fapt nu e așa — trebuie să ajute ordinul în felurite chipuri, nu doar cu bani, și trebuie s-o fi făcut vreme îndelungată. Vezi tu, lumea nu e chiar atât de coruptă pe cât le place oamenilor să creadă.

— Socoți că e drept ca ordinul vostru să se îngrădească astfel? Voi îl serviți pe Conciliator. Oare i-a întrebat pe oamenii pe care i-a înviat din morți dacă sunt armigeri sau exultanți?

Ea a zâmbit din nou.

— Asta e o întrebare care a fost întoarsă pe toate fețele de multe ori în ordin. Dar pentru optimați, și chiar și pentru clasele inferioare, există alte ordine; al nostru, rămânând așa cum e, primește mulți bani anume ca să-i folosim în munca noastră și să avem multă influență. Dacă am hrăni și am îngriji doar pe anumiți oameni, aş zice că ai dreptate. Dar noi nu facem așa; ajutăm până și animalele atunci când putem. Conexa Epicharis spunea odată să ne oprim totuși la insecte, dar apoi a găsit-o pe una dintre noi — o postulantă — care încerca să vindece aripa frântă a unui fluture.

— Nu vă pasă că acești soldați au făcut tot ce-au putut ca să omoare ascieni?

Răspunsul ei a fost foarte departe de ceea ce așteptam:

— Ascienii nu sunt ființe umane.

— Ți-am spus că pacientul de lângă mine este ascian. Din ceea ce-am văzut, îl îngrijiți la fel de bine ca și pe noi.

— Iar eu ți-am spus că luăm în grijă și animale atunci când putem. Nu știi că ființele umane își pot pierde natura omenească?

— Te gândești la zoantropi. Am întâlnit câțiva.

— La ei, da. Renunță la natura omenească de bunăvoie. Dar sunt alții care și-o pierd fără să vrea, adeseori când își închipuie că și-o sporesc, sau că se ridică la o condiție mai

înalță decât aceea în care ne naștem. Și mai sunt și alții, precum ascienii, cărora li se ia această natură.

M-am gândit la Baldanders, aruncându-se de pe zidul castelului în Lacul Diuturna.

— De bună seamă că aceste... lucruri merită compasiunea noastră.

— Animalele merită compasiunea noastră. De aceea noi, cele din ordinul nostru, avem grijă de ele. Dar dacă omul omoară un animal, nu înseamnă că a comis o crimă.

M-am ridicat în capul oaselor și am prins-o de braț, simțind o tulburare pe care cu greu mi-o puteam stăpâni.

— Crezi că dacă ceva — să spunem o armă de-a Conciliatorului — ar putea vindeca ființele umane, n-ar reuși totuși același lucru cu aceia care nu sunt ființe umane?

— Despre Gheară e vorba, nu-i așa? Te rog, închide gura — mă faci să izbucnesc în râs când o caști așa, și nu avem voie să râdem când sunt în preajmă oameni din afara ordinului.

— Vasăzică știi!

— Infirmiera ta mi-a spus. Mi-a spus că ești nebun, dar o nebunie simpatică, și nu crede că ai face rău cuiva. Apoi am întrebat-o despre asta, iar ea mi-a spus. Tu ai Gheara și uneori îi poți vindeca pe cei bolnavi și chiar să-i readuci la viață pe morți.

— Crezi că sunt nebun?

Încă zâmbind, a dat din cap că da.

— De ce? Uită ce-a zis Pelerina. Am spus în seara asta ceva să te facă să mă crezi astfel?

— Poate căzut sub o vrajă. Nu e vorba de ce ai spus. Sau să zicem că nu e chiar asta. Dar tu nu ești doar un singur om.

A tăcut. Cred că mă aștepta s-o contrazic, dar eu n-am rostit nici un cuvânt.

— E ceva pe chipul tău și în felul în care te miști. Știi că nici măcar nu-ți cunosc numele? Ea nu mi l-a spus.

— Severian.

— Eu sunt Ava. Severian e un nume din acela frate-soră, nu-i așa? Severian și Severa. Ai o soră?

— Nu știu. Dacă am una, e vrăjitoare.

Ava s-a făcut că nu aude.

— Cealaltă. Are un nume?

— Prin urmare, știi că e femeie.

— Mda. Când am servit mâncarea, o clipă am crezut că venise să mă ajute o soră exultantă. Apoi m-am uitat în jur și te-am văzut pe tine. Întâi mi-am zis că am impresia asta numai când te văd cu colțul ochiului, dar de când stăm aici au fost câteva momente în care am văzut-o chiar uitându-mă la tine. Când te uiți într-o parte, pur și simplu dispari uneori, iar chipul tău e folosit de o femeie înaltă, palidă. Te rog să nu-mi spui că țin post prea lung. Așa-mi spune toată lumea, dar nu e adevărat, și chiar de-ar fi, aici e vorba de altceva.

— Numele ei e Thecla. Îți amintești ce-ai zis mai adineaori despre pierderea naturii umane? Despre ea încercai să-mi vorbești?

Ava a negat cu un gest al capului.

— Nu cred. Dar voiam să te întreb ceva. A mai fost un pacient aici, ca tine, și mi s-a spus că a venit cu tine.

— Adică Miles. Nu, avem povești diferite. N-am să ți-o spun pe-a lui. Numai el o poate face, nimeni altcineva. Dar ți-o spun pe-a mea. Ai auzit despre necrofagi?

— Dar tu nu ești necrofag. Acum câteva săptămâni, am avut aici trei captivi insurgenți. Știu cum arată necrofagii.

— Prin ce ne deosebim?

— Ei... A tăcut, căutându-și cuvintele. Ei nu se pot stăpâni. Vorbesc singuri — așa cum fac mulți oameni, nu-i vorbă — și văd lucruri care nu sunt acolo. E ceva ce arată a singurătate și a egoism. Tu nu ești așa.

— Ba sunt, am contrazis-o eu.

Și i-am povestit, fără a intra în prea multe amănunte, despre banchetul lui Vodalus.

— Ei te-au obligat, a observat ea când am isprăvit. Dacă le-ai fi arătat ce simțeau, te-ar fi omorât.

— Nu contează. Am băut alzaboul. Am mâncat din carnea ei. Și la început a fost scârbos, așa cum zici tu, cu toate că am iubit-o. Era în mine și împărtășeam viața care fusese a ei, cu toate acestea era moartă. O simțeam putrezind acolo. În prima noapte am avut un vis minunat cu ea; când mă întorc printre amintirile mele, visul acesta este unul dintre lucrurile pe care le prețuiesc cel mai mult. După aceea, a fost îngrozitor, și uneori îmi părea că visam cu ochii deschiși — cred că asta e ceea ce tu ai luat drept vorbire de unul singur și holbatul în gol. Acum, în fapt de multă vreme, ea pare din nou vie, doar că în mine.

— Nu cred că ceilalți sunt așa.

— Nici eu nu cred, am zis eu. Cel puțin dacă mă iau după ceea ce-am auzit despre ei. Sunt multe lucruri importante pe care nu le înțeleg. Ceea ce ți-am povestit e unul dintre ele.

Ava a rămas tăcută preț de două sau trei respirații, apoi ochii i s-au deschis larg.

— Gheara, lucrul acela în care crezi. O aveai atunci?

— Da, însă nu știam ce poate face. Nu acționase — sau mai curând, acționase, o înviase pe o femeie numită Dorcas, dar nu știam ce se întâmplase, de unde apăruse femeia. Dacă aș fi știut, poate că aș fi salvat-o pe Thecla, aș fi adus-o înapoi.

— Dar o aveai? O aveai cu tine?

Am consimțit cu o mișcare a capului.

— Păi, nu înțelegi? A *adus-o* înapoi. Tocmai mi-ai spus că putea acționa fără ca tu să știi. Aveai gema și aveai și femeia, putrezind în tine, cum ai zis tu.

— Fără trupul...

— Ești un materialist, așa cum sunt toți ignoranții. Dar faptul că ești materialist nu înseamnă că materialismul este adevărat. Nu știi asta? Când tragem linie la urmă, ceea ce contează sunt spiritul și visul, gândul și iubirea, și gestul.

Am rămas atât de surprins de ideile care năvăliseră în mine încât pentru o vreme am tăcut, năpădit de propriile-mi speculații. Când, în sfârșit, am revenit la realitate, m-am mirat să văd că Ava nu plecase și am încercat să-i mulțumesc.

— M-am simțit liniștită stând aici cu tine, și dacă ar fi venit vreo soră, i-aș fi spus că așteptam să aud dacă strigă vreun bolnav.

— Încă nu m-am lămurit cu ceea ce mi-ai spus tu despre Thecla. Va trebui să mă gândesc la asta multă vreme, poate zile întregi. Oamenii îmi spun că sunt cam greu de cap.

A zâmbit, și adevărul e că spusese ceea ce spusese (chiar dacă era adevărat) și ca s-o fac să zâmbească.

— Nu cred, a zis ea. Mai curând un om meticulos.

— Mă rog, dar mai am o întrebare. Adesea, când încercam să dorm, sau când mă trezeam noaptea, încercam să pun cap la cap eșecurile și succesele. Adică de câte ori am folosit Gheara și am înviat pe câte cineva, și de câte ori am încercat asta dar viața nu s-a întors. Îmi pare că mai curând e vorba doar de întâmplare, deși poate că există o legătură pe care n-o pot dibui.

— Și crezi că ai găsit-o acum?

— Ceea ce mi-ai spus despre oamenii care-și pierd natura umană — aici s-ar putea să fie ceva. A fost o femeie... cred că era și ea un om din ăsta, cu toate că era foarte frumoasă. Și un bărbat, prietenul meu, care s-a vindecat numai în parte, adică doar l-am ajutat să se vindece. Dacă e cu puțință ca cineva să-și piardă natura umană, înseamnă că e cu puțință ca ceva ce n-a avut niciodată o asemenea natură să o dobândească. Ce pierde unul, găsește celălalt, așa-i peste tot în lume. Cred că el și-a găsit-o. Apoi, efectul pare mai slab când moartea e pricinuită prin violență...

— M-așteptam la asta, a zis Ava încet.

— L-a vindecat pe omul-maimuță căruia i-am retezat mâna. Poate pentru că am făcut-o eu însumi. Și l-a ajutat pe Jonas, dar eu — Thecla — am folosit bicele acelea.

— Puterile tămăduirii ne apără de Natură. De ce să ne apere Increatul de noi înșine? Am putea să ne apărăm singuri de noi înșine. Poate că el ne ajută doar atunci când ajungem să regretăm ceea ce am făcut.

Căzut pe gânduri, am dat din cap.

— Mă duc la capelă acum. Ești destul de înzdrăvenit ca să faci câțiva pași. Vii cu mine?

Cât zăcusem sub acoperișul acela uriaș de pânză, crezusem că atâta era tot lazaretul. Abia acum am văzut, deși vag și doar la întunericul nopții, că erau o sumedenie de corturi și pavilioane. Asemenea cortului nostru, cele mai multe aveau pereții ridicați, pentru răcorire, strânși precum pânzele unei corăbii ancorate. N-am intrat în nici unul, ci am mers printre ele, pe poteci șerpuitoare ce mi se păreau lungi, până am ajuns la unul ai cărui pereți erau lăsați în jos. Era făcut din mătase, nu din pânză, și iradia o lumină purpurie, de la lumânările aprinse înăuntru.

— Odată am avut o catedrală mare, mi-a spus Ava. Aveau loc înăuntru zece mii, dar când o strângeai, încăpea într-un car. Domnicellae a noastră i-a dat foc înainte să intru eu în ordin.

— Știu, i-am zis. Am văzut-o arzând.

Înăuntrul cortului de mătase, am ingenuncheat amândoi în fața unui altar simplu, încărcat de flori. Ava s-a rugat. Eu, neștiind nici o rugăciune, m-am adresat, pe mutește, cuiva care uneori părea să fie în mine, alteori, așa cum spusese îngerul, infinit de departe.

XI

Povestea celui loial Grupului celor Șaptesprezece: Omul cinstit

A doua zi dimineața, după ce-am mâncat și toată lumea se trezise, mi-am luat inima-n dinți și am întrebat-o pe Foila dacă sosise clipa să aleg între Melito și Hallvard. Ea mi-a făcut semn din cap că nu, dar înainte să apuce să spună ceva, ascianul a anunțat:

— Toată lumea trebuie să servească pe rând norodul. Boul trage la plug, câinele păzește oile, dar pisica prinde șoareci în grâнар. La fel pot bărbații, femeile și chiar copiii să servească norodul.

Foila și-a arătat zâmbetul fermecător:

— Prietenul nostru vrea să spună și el o poveste.

— Ce?! a exclamat Melito și o clipă am crezut că se va ridica în capul oaselor. O să-l lași pe el — pe oricare dintre ei — să...

Foila a făcut un gest și el a tăcut mîlc.

— De ce nu? a zis ea și ceva îi tresărea la colțurile buzelor. Da, o să-l las. Nici o grijă, o să fac pe tălmaciul pentru voi toți. Consimți, Severian?

— Cum vrei tu, am răspuns.

Hallvard a mârâit:

— Nu așa ne-a fost vorba. Îmi amintesc fiecare cuvânt.

— Și eu, a zis Foila. Dar nici împotriva înțelegerii nu e, și în fapt e în *spiritul* înțelegerii, anume ca rivalii să se ia la întrecere pentru a-mi câștiga mîna — nici prea moale și nici prea frumoasă acum, îmi pare rău s-o spun, dar care arată tot mai bine de când stau în locul ăsta. Ascianul mi-ar face și el curte dacă ar socoti că poate; n-ai văzut cum se uită la mine?

Ascianul a recitat:

— Uniți, bărbații și femeile sunt mai puternici; dar o femeie vitează vrea copii, nu soți.

— Vrea să spună că i-ar plăcea să se însoare cu mine, dar nu crede că voi accepta curtea pe care mi-o face. Se înșală.

Foila s-a uitat de la Melito la Hallvard, și zâmbetul ei s-a transformat în rânjet.

— Vă temeți chiar atît de tare de el într-o întrecere de spus povești? Înseamnă c-o rupeați la fugă atunci când vedeți un ascian pe câmpul de luptă.

Nici unul din ei n-a răspuns și, după o vreme, ascianul a început să vorbească:

— În vremuri de demult, peste tot se găsea loialitatea față de cauza norodului. Vrerea Grupului celor Șaptesprezece era vrerea tuturor.

— *A fost odată ca niciodată...*, a început Foila să tălmăcească.

— Nimeni să nu trândăvească. Dacă e unul trândav, să fie legat de alții care sunt trândavi și ei, și să caute țara trântorilor. Mai bine să meargă o mie de leghe decât să zacă în Casa Flămânzirii.

— *...o fermă îndepărtată unde munceau împreună oameni neînrușiți.*

— Unul e vânjos, altul frumos, al treilea, un artificier priceput. Care-i cel mai bun? Cel care servește norodul.

— *La ferma asta trăia un om bun.*

— Munca să fie împărțită de un împărțitor înțelept al muncii. Hrana să fie împărțită de un împărțitor drept al hranei. Porcii să se îngrășe. Șobolanii să flămânzească.

— *Ceilalți îl înșelau la ceea ce i se cuvenea.*

— Oamenii care se întrunesc la sfat pot să judece, dar nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *El s-a plâns, și ei l-au bătut.*

— Cum sunt hrănite mâinile? Cu sânge. Cum ajunge sângele la mâini? Prin vene. Dacă venele sunt închise, mâinile vor putrezi.

— *Omul a plecat de la fermă și s-a așternut la drum.*

— Unde șade Grupul celor Șaptesprezece, acolo se face dreptatea supremă.

— *S-a dus în capitală și s-a plâns de felul în care se purtasera cu el.*

— Să fie apă curată pentru cei care trudes. Să fie hrană caldă pentru ei și un pat curat.

— *S-a întors la fermă, obosit și flămând, după călătorie.*

— Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *L-au bătut din nou.*

— Dincolo de orice lucru se găsește un alt lucru, și așa mereu; astfel, copacul dincolo de pasăre, piatra dedesubtul țărâni, soarele dincolo de Urth. Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile noastre.

— *Omul cinstit nu s-a dat bătut. A părăsit din nou ferma și a luat drumul capitalei.*

— Pot fi ascultați toți petiționarii? Nu, căci toți strigă în același timp. Atunci, cine să fie auzit — cei care strigă mai tare? Nu, căci toți strigă tare. Cei care strigă mai mult să fie auziți, și lor să li se facă dreptate.

— *Ajungând în capitală, și-a făcut culcuș chiar în pragul Grupului celor Șaptesprezece și i-a rugat pe toți cei care treceau să-l asculte. După o vreme lungă, a fost primit în palat, unde cei care cârmuiau i-au ascultat plângerea cu înțelegere.*

— Așa spune Grupul celor Șaptesprezece: De la cei care fură luați tot ce au, pentru că nimic din ce au nu-i al lor.

— *I-au spus să se întoarcă la fermă și să le spună celor răi — în numele lor — că trebuie să plece.*

— Așa cum e copilul bun pentru mama lui, așa e și cetățeanul pentru Grupul celor Șaptesprezece.

— *Și a făcut întocmai cum îi spusese.*

— Ce e vorbirea prostească? Vânt. Vine la urechi și iese pe gură. Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *Și-au râs de el și l-au bătut.*

— Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile noastre.

— *Omul cinstit nu s-a lăsat păgubaș. S-a mai dus o dată în capitală.*

— Cetățeanul îi dă norodului ceea ce norodul merită. Ce merită norodul? Totul.

— *Era foarte obosit. Hainele îi erau zdrențuite, încălțările scâlciate. Nu avea ce mânca, nu avea ce vinde.*

— Mai bine să fii drept decât să fii bun, dar numai judecătorii buni pot să fie drepti; să fie buni cei care nu pot să fie drepti.

— *În capitală trăia din cerșit.*

În acest moment al povestirii, nu m-am mai putut stăpâni și i-am întrerupt. I-am spus Foilei că, după părerea mea, era minunat că înțelegea atât de bine ce însemna în povestire fiecare grup de fraze ale ascianului, dar că eu nu înțelegeam cum de reușea — cum știa, bunăoară, că fraza despre bunătate și dreptate însemna că eroul ajunsese cerșetor.

— Păi, să presupunem că altcineva — Melito, de pildă — ar spune o poveste și, la un moment dat, își întinde mâna și începe să ceară de pomană. Ai știi ce înseamnă asta, nu-i așa? Am consimțit.

— La fel și aici. Uneori dăm peste soldați ascieni care sunt prea flămânzi sau prea suferinzi să țină pasul cu ceilalți, și după ce înțeleg că n-o să-i omorâm, zic treaba aia despre bunătate și dreptate. În asciană, se-nțelege. Asta zic cerșetorii în Ascia.

— Cei care strigă mai mult să fie auziți, și lor să li se facă dreptate.

— *De data asta a fost nevoit să aștepte vreme îndelungată înainte să fie primit la palat, dar până la urmă l-au lăsat să intre și au ascultat ce avea de spus.*

— Cei care nu vor să servească norodul vor trebui să servească norodul.

— *Ei au zis că-i vor întemnița pe oamenii răi.*

— Să fie apă curată pentru cei care trudes. Să fie hrană caldă pentru ei și un pat curat.

— *El s-a întors acasă.*

— Nimeni nu trebuie să primească mai mult de o sută de lovituri.

— *Iar a fost bătut.*

— Dincolo de eforturile noastre, să se găsească eforturile noastre.

— *Dar el nu s-a lăsat păgubaș. Încă o dată a pornit spre capitală, să se plângă.*

— Cei care se luptă pentru norod se luptă cu o mie de inimi. Cei care luptă împotriva lui, cu nici una.

— *Acum oamenilor răi li s-a făcut frică.*

— Nimeni să nu se opună hotărârilor Grupului celor Șaptesprezece.

— *Și-au spus în sinea lor: „S-a dus la palat iar și iară, și de fiecare dată trebuie să le fi spus cărmuitorilor de-acolo că nu ne-am supus poruncilor lor de la început. De bună seamă că de data asta vor trimite soldați să ne omoare.”*

— Dacă rănille le sunt pe spate, cine le va stăvili sângele?

— *Oamenii răi au fugit.*

— Unde sunt cei care în vremuri trecute s-au opus hotărârilor Grupului celor Șaptesprezece?

— *Și n-au mai fost văzuți niciodată.*

— Să fie apă curată pentru cei care trudes. Să fie hrană caldă pentru ei și un pat curat. Atunci ei vor cânta la muncă și munca le va fi ușoară. Atunci ei vor cânta la seceriș și recolta va fi bogată.

— *Omul cinstit s-a întors acasă și a trăit fericit până la sfârșitul zilelor.*

Toată lumea a aplaudat povestea asta, mișcați de povestea ca atare, de ingeniozitatea prizonierului ascian, de privirea fugară pe care ne lăsase s-o aruncăm în viața din Ascia și, mai ales — îmi vine mie să cred —, de grația și spiritul pe care Foila le pusese în tălmăcirea ei.

Nu am cum să știu dacă Domniilor Voastre, care veți citi până la urmă această mărturie, vă plac sau nu poveștile. Dacă nu vă plac, de bună seamă că ați dat paginile acestea fără a le arunca vreo privire. Mărturisesc că eu le iubesc. Ba aş zice chiar că adeseori îmi pare că, dintre toate lucrurile bune din lume, singurele despre care omenirea poate spune că sunt ale sale sunt poveștile și muzica; celelalte, mila, frumusețea, somnul, apa curată și mâncarea caldă (cum ar fi zis ascianul) sunt făptuirile InCreatului. Astfel, poveștile sunt flecuștețe în desenul universului, dar nu poți să nu iubești cel mai mult ceea ce e al nostru — eu unul nu pot.

Din povestea aceasta, cu toate că era cea mai scurtă și totodată cea mai simplă dintre toate pe care le-am trecut în această carte, simt că am învățat câteva lucruri nu lipsite de însemnătate. În primul rând, cât anume din ceea ce spunem și care, credem noi, tocmai a luat naștere în gurile noastre e alcătuit din formule date. Ascianul părea să rostească numai fraze învățate pe de rost, cu toate că, până să le rostească prima oară, nu le auzisem niciodată. Iar Foila părea să vorbească așa cum vorbesc femeile îndeobște, și de m-ar fi întrebat careva dacă folosea și ea asemenea formule, i-aș fi răspuns că nu — dar adesea aproape că ghiceai cum se sfârșesc frazele ei după felul în care începeau.

În al doilea rând, am învățat cât de greu este să lași deoparte ispita de a da intonație vocii. Locuitorii din Ascia nu știau să vorbească decât așa cum vorbeau mai-marii lor; dar făcuseră din asta o limbă nouă și, după ce-l auzisem pe ascian, puteam să jur că, vorbind-o, dădea glas gândurilor sale.

Și în al treilea rând, am învățat încă o dată cât de bogată în tâlcuri poate fi o poveste. Nici una nu putea fi mai anostă decât a ascianului, asta e sigur, și cu toate acestea, ce însemna ea? Era menită să laude Grupul celor Șaptesprezece? Numele acesta era atât de înspăimântător, încât îi alungase pe nemernici. Voia să-i condamne? Auziseră plângerile omului cinstit, cu toate acestea nu făcuseră nimic pentru el, în afară de a-i fi alături cu vorbe. Nu era nici un semn că ar fi fost gata să facă mai mult.

Dar nu aflasem ceea ce-mi doream cel mai mult să aflu în timp ce-i ascultam pe ascian și pe Foila. Ce motiv avusese ea

să consimtă să-l lase pe ascian să se ia la întrecere cu ceilalți? Simplă răutate? Văzându-i ochii pezevenghi, așa-mi venea să cred. Sau era cu adevărat atrasă de el? Asta chiar mi-era greu să cred, dar nu cu neputință. Cine n-a văzut femei atrase de bărbați prin nimic atrăgători? Era limpede că avusese de a face cu ascienii, iar el nu era un simplu soldat, atâta vreme cât ne învățase limba. Oare spera să-l facă să mărturisească vreo taină?

Iar despre el ce puteam crede? Melito și Hallvard se învinuiseră unul pe altul că spuseseră povești urmărind țeluri ascunse. Oare și ascianul făcuse același lucru? Dacă despre asta era vorba, atunci fără doar și poate voise să-i spună Foi-lei — și nouă așijderea — că nu se va da niciodată bătut.

XII

Winnoc

În seara aceea, am mai avut un musafir: unul dintre sclavii rași în cap. Ședeam în capul oaselor și încercam să intru în vorbă cu ascianul, când sclavul s-a așezat lângă mine.

— Îți aduci aminte de mine, Lictorule? m-a întrebat el. Numele meu e Winnoc.

Am clătinat din cap.

— Eu te-am îmbăiat și te-am îngrijit în noaptea în care ai sosit, mi-a zis el. Am așteptat să te întremezi cât de cât, ca să-ți vorbesc. Aș fi venit seara trecută, dar erai cufundat într-o discuție cu una dintre postulantele noastre.

L-am întrebat ce voia să-mi spună.

— Adineaori ți-am spus lictor, și nu ai negat. Chiar ești lictor? În noaptea aceea așa erai îmbrăcat.

— Am fost lictor, am răspuns eu. Acelea sunt singurele straie pe care le am.

— Dar nu mai ești lictor?

Am clătinat din cap și am spus:

— Am venit aici, la mieznoapte, ca să mă înrolez în armată.

— Aha, a zis el și s-a uitat în altă parte pentru o clipă.

— Cu siguranță o fac și alții.

— Câțiva, da. Cei mai mulți se înrolează la miezăzi sau sunt obligați s-o facă. Sunt unii care vin la mieznoapte, pentru că vor o anumită unitate în care se află un prieten sau o rudă. Viața unui soldat...

L-am așteptat să continue.

— ...seamănă foarte mult cu a unui sclav, eu așa cred. Eu unul n-am fost niciodată soldat, dar am vorbit cu mulți dintre ei.

— E atât de îngrozitoare viața ta? Aș fi zis că Pelerinele sunt stăpâne bune. Te bat?

A zâmbit și s-a răsucit, ca să-i văd spatele.

— Ai fost lictor. Ce zici de cicatricele mele?

În lumina tot mai stinsă, abia le puteam zări. Mi-am trecut degetele peste ele.

— Doar că sunt foarte vechi și au fost făcute cu biciul, am spus eu.

— M-am ales cu ele înainte să împlinesc douăzeci de ani, și acum am cincizeci. Un bărbat cu haine negre ca ale tale mi le-a făcut. Ai fost multă vreme lictor?

— Nu.

— Înseamnă că nu prea știi ce-nseamnă treaba asta?

— Destul cât să-mi fac meseria.

— Asta-i tot? Bărbatul care m-a biciuit mi-a spus că e din gilda torționarilor. M-am gândit că poate ai auzit de ei.

— Am auzit.

— Chiar există cu adevărat? Unii mi-au spus că au pierit de mult, dar omul care m-a biciuit mi-a zis altminteri.

— Încă există, din câte știu eu, i-am răspuns. Îți aduci cumva aminte numele torționarului care te-a biciuit?

— Își spunea Calfa Palaemon — aha, îl știi?

— Da. A fost dascălul meu o vreme. E bătrân acum.

— Mai trăiește, prin urmare? Îl vei mai vedea vreodată?

— Nu cred.

— Eu aș vrea să-l mai văd o dată. Poate îl voi mai vedea cândva. Increatul, la urma urmei, hotărăște toate lucrurile. Voi, tinerii, trăiți dezlănțuit — eu, unul, așa am trăit, la vârsta ta. Știi că el dă formă la tot ceea ce facem?

— Se poate.

— Crede-mă, așa e. Am văzut mai multe decât tine. Și dacă așa stă treaba, s-ar putea să nu-l mai văd niciodată pe Palaemon Calfa, iar tu ai fost adus aici ca să fii mesagerul meu.

Și tocmai când îl așteptam să-mi dezvăluie mesajul său, a tăcut. Pacienții care ascultaseră foarte atenți povestea ascianului vorbeau între ei acum; dar undeva, în mormanul de vase murdare pe care le strânsese bătrânul sclav, unul și-a schimbat poziția, scoțând un clinc abia auzit, dar eu l-am auzit.

— Ce știi despre legile sclaviei? m-a întrebat el în cele din urmă. Adică despre cum poate un bărbat sau o femeie să devină sclav după această lege?

— Știi foarte puțin, am zis eu. Un prieten de-al meu (mă gândeam la omul verde) era numit sclav, dar el era numai un străin nenorocos care fusese prins de niște oameni lipsiți de scrupule. Știam că e ilegal.

A dat din cap a consimțire.

— Avea pielea întunecată?

— Se poate spune și așa.

— În vremurile de demult — așa am auzit — sclavia ținea seamă de culoarea pielii. Cu cât omul era mai întunecat la piele, cu atât era mai asuprit ca sclav. E greu de crezut, da. Însă pe vremuri aveam o Chatelaine în ordin care știa multă istorie, ea mi-a spus. Era o femeie în care puteai avea încredere.

— Fără îndoială, am observat eu, explicația e că sclavii adeseori trudesec în soare. Multe dintre obiceiurile din trecut ni se par acum simple capricii.

La vorbele astea, l-am văzut că se burzuluiește puțin:

— Crede-mă, tinere, am trăit în vremurile de demult și trăiesc și acum, și știu mai bine decât tine când a fost mai bine.

— Așa spunea și Maestrul Palaemon.

Sperasem să-l readuc la ceea ce-l preocupa, și așa s-a și întâmplat.

— Sunt doar trei feluri prin care un om poate deveni sclav, a zis el. Deși la femei e puțin altfel, punând la socoteală și măritișul, și altele de-acest soi. Dacă un om — care e sclav — e adus în Commonwealth de pe meleaguri străine, sclav rămâne, iar stăpânul care l-a adus aici poate să-l vândă

dacă vrea. Țsta-i un fel. Prizonierii de război — ca ascianul de aici — sunt sclavii Autocratului, Stăpânul Stăpânilor și Sclavul Sclavilor. Autocratul poate să-i vândă dacă vrea. Adeseori o face, și pentru că majoritatea acestor ascieni nu prea sunt de folos decât pentru munci plicticoase, adeseori îi găsești vâslind pe cursul superior al râurilor. Țsta-i al doilea fel. Al treilea fel este acela când un om se vinde singur în serviciul cuiva, pentru că un om liber este stăpânul propriului său trup — el este propriul său sclav, ca să zic așa.

— Sclavii, am observat eu, sunt arareori bătuți de torționari. Ce rost are, când ei pot fi bătuți de propriii lor stăpâni?

— Eu nu eram sclav atunci. Iată una dintre întrebările pe care voiam să i le pun Calfei Palaemon. Eram un tânăr care a fost prins furând. Palaemon Calfa a venit să stea de vorbă cu mine în dimineața în care urma să fiu biciuit. Am socotit un semn de bunăvoință din partea lui, cu toate că atunci mi-a spus că făcea parte din gilda torționarilor.

— Întotdeauna ne pregătim clienții, dacă putem, am zis eu.

— Mi-a spus să nu încerc să-mi stăpânesc urletul — nu doare chiar atât de rău dacă urli când biciul coboară, așa mi-a spus. Mi-a promis că nu voi fi biciuit mai mult decât a hotărât judecătorul, așa că puteam să număr loviturile dacă voiam, și în felul acesta voi ști când se vor sfârși. Și mi-a mai spus că nu mă va lovi mai tare decât era nevoie, atât cât să cresteze pielea, dar nu-mi va rupe nici un os.

Am confirmat cu o înclinare a capului.

— L-am întrebat apoi dacă-mi va face o favoare, și a zis că da, numai să-i stea în puteri. Voiam să se întoarcă mai

apoi și să stea din nou de vorbă cu mine, și mi-a spus că va încerca, dar mai întâi să mă întrezăresc puțin. Apoi a intrat un caloger, ca să citească rugăciunea. M-au legat de un stâlp, cu mâinile deasupra capului, și-au țintuit învinuirea deasupra mâinilor. Vei fi făcut-o și tu de multe ori.

— Am făcut-o adesea, am recunoscut eu.

— Nu cred că au făcut altfel în cazul meu. Încă mai port cicatricele, dar au pălit, așa cum ai spus tu. Am văzut mulți oameni cu cicatrice mai rele. Temnicherii m-au tras înapoi în celulă, așa cum e obiceiul, dar cred că puteam să merg și singur. Nu durea la fel de mult ca și când mi-aș fi pierdut un picior sau un braț. Aici i-am ajutat pe felceri să reteze multe.

— Erai slab pe-atunci?

— Foarte slab. Cred că-mi puteai număra fiecare coastă.

— Ți-a fost norocul. Pleasna taie adânc în spinarea unui om gras, iar acesta sângerează ca un porc. Oamenii spun că neguțătorii nu sunt pedepsiți îndeajuns când fură la cântar, dar cei care vorbesc astfel nu știu cât suferă atunci când sunt pedepsiți.

Winnoc a dat din cap că aveam dreptate și a continuat:

— A doua zi, m-am simțit aproape la fel de în puteri ca întotdeauna, iar Palaemon Calfa a venit așa cum promisese. I-am spus despre mine — cum trăiam, și așa mai departe — și l-am întrebat despre el. Probabil ți se pare ciudat că vorbeam astfel cu un om care mă biciuise?

— Nu. Am mai auzit asta de multe ori.

— Mi-a zis că făcuse ceva împotriva gildei lui. N-a vrut să-mi spună ce anume, din pricina asta era exilat de ceva

vreme. Mi-a spus ce simțea și cât de singur era. Mi-a spus că încercase să-și facă singur curaj gândindu-se cum trăiau alți oameni, știind că ei nu țineau de vreo gildă, așa ca el. Dar îl năpădea doar mila pentru ei și curând l-a apucat mila și pentru sine însuși. Mi-a spus că, dacă voiam să fiu fericit și să nu mai trec prin ce tocmai trecusem, să-mi caut o frăție și să mă alătur ei.

— Și?

— Și am hotărât să fac ce-mi spusese. Când mi s-a dat drumul, am vorbit cu maeștrii mai multor ghilde, alegându-i întâi pe sprânceană, apoi vorbind cu oricine ar fi vrut să mă primească — bunăoară, măcelarii și lumânărilor. Nici unul nu voia să primească un ucenic atât de bătrân ca mine sau pe cineva care n-avea bani să plătească, sau pe cineva cu o fire păcătoasă — se uitau la spatele meu, înțelegi tu, și gândeau pe loc că sunt o pacoste. M-am gândit apoi să mă duc pe o corabie sau să mă înrolez în armată, și de atunci îmi doresc să fi dat ghes unuia sau altuia din aceste gânduri, cu toate că, dacă aș fi făcut-o, poate acum mi-aș dori să n-o fi făcut sau poate să nu mai fi trăit ca să-mi doresc ceva. Apoi, nu știu de ce, mi-a venit ideea să intru într-un ordin religios. Am vorbit cu unii, cu alții, doi au zis că mă primesc, chiar dacă le-am spus că n-am bani și le-am arătat și spinarea mea. Dar cu cât auzeam mai multe despre cum trăiau ei acolo, cu atât îmi dădeam seama că n-o pot face. Umblam beat de multe ori, îmi plăceau fetele și nu voiam cu adevărat să trăiesc altfel. Apoi, într-o bună zi, pe când stăteam la un colț de stradă, am văzut un om ce mi s-a părut a ține de un ordin despre

care încă nu știam nimic. Dar la vremea aceea plănuiam să mă fac marinar și să mă îmbarc pe o corabie anume, care însă ridica ancora abia peste o săptămână, iar un marinar îmi spusese că munca cea grea începea în timp ce se pregăteau de plecare și că dacă așteptam până ridicau ancora riscam să pierd prilejul de a fi primit în echipaj. Era o minciună, dar nu știam asta. Mă rog, m-am luat după omul ăla pe care-l văzusem și când s-a oprit — fusese trimis să cumpere verdețuri, înțelegi —, m-am dus la el și l-am întrebat despre ordinul lui. Mi-a spus că era sclavul Pelerinilor, ceea ce era aproape totuna cu a face parte din ordin, numai că mult mai bine. Bărbații puteau trage la măsea din când în când și ni-meni nu-i boscorodea, atâta vreme cât nu veneau mahmuri la muncă. Aveau voie să facă și amor cu fetișcane, ceea ce se și întâmpla, pentru că fetișcanele îi credeau oameni sfinți, mai mult sau mai puțin, unde mai pui că mereu călătoreau dintr-un loc în altul. L-am întrebat dacă el credea că m-ar primi și pe mine și i-am zis că nu-mi venea să cred că viața era chiar atât de bună pe cât mi-o descria el. El mi-a zis că era sigur că mă vor primi și, cu toate că nu-mi putea dovedi atunci, pe loc, ce-mi spusese despre fete, putea să dovedească ce spusese despre băutură, împărțind cu mine o sticlă de vin roșu. Așa că ne-am dus la o crâșmă de lângă piață și ne-am așezat, iar el s-a ținut de cuvânt. Mi-a spus că viața era în mare măsură ca a unui marinar, pentru că partea cea mai bună a vieții de marinar era că vedea tot felul de locuri, iar ei călătoreau peste tot. Și semăna și cu viața de soldat, pentru că purtau arme când ordinul trecea prin ținuturi sălbatice.

Pe lângă toate astea, te plăteau să te alături lor. Într-un ordin, de regulă ordinul primește o danie în bani de la fiecare om care depune jurământul. Dacă omul se hotărăște să părăsească ordinul, primește o parte înapoi, după cât timp a făcut parte din ordin. Pentru noi, sclavii — mi-a explicat el — totul era pe dos. Un sclav primea bani când intra în ordin. Dacă mai târziu voia să plece, trebuia să-și cumpere eliberarea, dar dacă rămânea, putea păstra toți banii. Am avut o mamă, și cu toate că nu mă duceam niciodată s-o văd, știam că nu are nici un aes. În timp ce mă gândeam la ordinele religioase, am ajuns eu însumi să fiu mai religios și nu știam cum îl pot servi pe Încreat dacă mă gândeam numai la mama mea. Am semnat hârtia — de bună seamă, Goslin, sclavul care m-a adus, a primit o răsplată pentru asta — și i-am dus mamei banii.

— Trebuie să fi fost fericită, și tu la fel, am zis eu.

— A crezut că e un vicleșug la mijloc, dar oricum i-am lăsat ei. De bună seamă că a trebuit să mă întorc de îndată la ordin, oricum trimiseseră pe cineva cu mine. Și uite că s-au împlinit treizeci de ani.

— Meriți felicitări, aș zice.

— Nu știu. A fost o viață grea, dar, la urma urmei, toate viețile sunt grele, eu așa am văzut.

— Și eu zic la fel.

Adevărul e că începea să mi se facă somn și voiam să-l văd plecat.

— Îți mulțumesc că mi-ai spus povestea ta. Mi s-a părut foarte interesantă.

— Vreau să te întreb ceva, a zis, și, prin tine, pe Palaemon Calfa, dacă va fi să-l mai vezi.

Am dat din cap și am așteptat.

— Ziceai că aveai impresia că Pelerinele sunt stăpâne bune, și presupun că ai dreptate. M-am bucurat de bunătate nemăsurată din partea unora și aici n-am fost biciuit nicio dată — am primit doar câteva palme, nimic mai mult. Dar se cuvine să știi cum pedepsesc ele. Sclavii care nu se poartă bine sunt vânduți, asta-i tot. Poate nu mă înțelegi.

— Nu prea.

— O mulțime de bărbați se vând ordinului, crezând, ca și mine, că viața va fi ușoară și o aventură de la un cap la altul. Și în mare așa și este, și-ți dă o stare de bine să ajuți la tămăduirea celor bolnavi și răniți. Dar cei care nu se supun Pelerinelor sunt vânduți și ele primesc pentru ei o sumă mai mare decât cea pe care au dat-o când i-au primit în ordin. Înțelegi acum? În felul ăsta, nu trebuie să bată pe nimeni. Cea mai rea pedeapsă e să cureți căcătoarele. Iar dacă nu le faci pe plac Pelerinelor, te poți trezi aruncat într-o mină. Ceea ce am vrut să-l întreb pe Palaemon Calfa în toți acești ani...

Winnoc a tăcut, și-a mușcat buza de jos.

— Era torționar, nu-i așa? El așa mi-a spus, și la fel ai spus și tu.

— Da, era. Încă este.

— Atunci ceea ce vreau să știu e dacă mi-a spus tot ce mi-a spus ca să mă chinuie. Sau îmi dădea cel mai bun sfat pe care mi-l putea da?

Și-a întors fața de la mine, ca să nu-i văd expresia.

— O să-l întrebi asta? Apoi poate te voi întâlni din nou cândva.

— Te-a sfătuit cât s-a priceput el mai bine, sunt sigur. Dacă ai fi rămas așa cum erai, poate că ai fi fost executat cu mult timp în urmă, de el sau de un alt torționar. Ai văzut vreodată o execuție? Însă torționarii nu știu totul.

Winnoc s-a ridicat de pe prici.

— Nici sclavii. Mulțumesc, tinere.

I-am atins brațul, ca să-l mai rețin o clipă.

— Acum pot să te întreb eu ceva? Și eu am fost torționar. Dacă te-ai temut atâția ani că ceea ce a spus Maestrul Palaemon a fost doar ca să-ți provoace suferință, de unde știi că nu am făcut și eu același lucru acum?

— Pentru că ai fi răspuns altfel, mi-a spus el. Noapte bună, tinere.

O vreme, m-am gândit la ceea ce-mi zisese Winnoc și la ce-i zisese Maestrul Palaemon cu atâta vreme în urmă. Pe atunci, și el fusese un rătăcitor, cu vreo zece ani înainte să mă fi născut eu. Și totuși, se întorsese în Citadelă, ca să devină maestru al ghildei. Mi-am amintit de felul în care Abdiesus (pe care-l trădasem) dorise să mă facă Maestru. De bună seamă că orice crimă ar fi comis Maestrul Palaemon fusese ascunsă mai apoi de toți frații din gildă. Acum era maestru, cu toate că întreaga mea viață văzusem — dar fusesem atât de obișnuit cu asta, încât nu mă mirase niciodată — că Maestrul Gurloes era cel care conducea treburile ghildei, deși

era cu mult mai tânăr. Afară, vânturile calde ale verii de la miazănoapte se jucau printre frânghiile cortului; dar îmi părea că urcam din nou treptele abrupte ale Turnului Matichin și că auzeam iarăși vânturile reci care cântau printre bastioanele Citadelei.

Într-un târziu, sperând să-mi pot întoarce gândurile la lucruri mai puțin dureroase, m-am ridicat, m-am întins și m-am îndreptat spre priciul Foilei. Era trează, așa că am stat o vreme de vorbă cu ea, apoi am întrebat-o dacă acum puteam judeca poveștile; dar ea mi-a spus că va trebui să mai aștept o zi cel puțin.

XIII

Povestea Foilei: Fiica armigerului

— Hallvard și Melito, și chiar și ascianul au putut să-și spună poveștile. Nu credeți că am și eu dreptul la una? Chiar și un bărbat care face curte unei fete și crede că n-are nici un rival are unul, anume pe fata însăși. Ea poate să i se dea lui, dar poate alege și să se păstreze pentru sine. El trebuie s-o convingă de faptul că va fi mai fericită cu el decât singură, și cu toate că cel mai adesea bărbații reușesc să le convingă pe fete, nu este neapărat și adevărat. În întrecerea asta, îmi voi spune povestea și voi încerca să mă câștig pentru mine însămi. Dacă mă mărit pentru povești, oare trebuie să mă mărit cu cineva care e un povestitor mai prost decât mine?

Fiecare bărbat a spus o poveste din țara de unde vine el. Voi face și eu același lucru. Țara mea e țara orizonturilor îndepărtate, a cerului necuprins. E țara iernii și vântului, și a copitelor alergând în galop. Vara, cerul poate fi la fel de fierbinte ca răsuflarea unui cuptor, și când pampa ia foc, linia

fumului se întinde pe o sută de leghe, iar leii ne călăresc vietele ca să scape de pârjol, arătând ca niște diavoli. Bărbații din țara mea sunt curajoși ca niște tauri, iar femeile, aprige asemenea șoimilor.

În tinerețea bunicii mele, în țara mea se găsea o vilă atât de îndepărtată încât nimeni nu ajungea acolo. Era a unui armiger, vasal al Liege-ului orașului Pascua. Pământurile erau mănoase, iar casa frumoasă, chiar dacă grinzile acoperișului fuseseră trase de boi cât fusese vara de lungă, pentru a fi aduse acolo. Zidurile erau din chirpici, asemenea zidurilor tuturor caselor din țara mea, și groase de trei picioare. Oamenii care trăiesc în ținuturile împădurite iau în derâdere asemenea pereți, dar ei țin răcoarea și arată bine când sunt tencuiți, unde mai pui că nu iau foc. Vila avea și un turn, și o sală mare de bal, precum și o mașinărie făcută din frânghii, roți și găleți, cu ajutorul căreia doi mericipi, care mergeau în cerc, udau grădina de pe acoperiș.

Armigerul era un bărbat galant, soția lui, o femeie drăguță, dar dintre toți copiii lor, unul singur a supraviețuit vârstei de un an. O fată, înaltă, cu pielea cafenie, ca pielea de animal, netedă ca uleiul, cu părul de culoarea vinului alb și ochii întunecați ca norii de furtună. Dar vila în care locuiau era atât de îndepărtată, încât nimeni n-o știa pe fată și nu venea s-o vadă. Adeseori călărea de una singură, vânând cu șoimul ei sau repezindu-se după pisicile ei de vânătoare, cu blana cu pete negre, când acestea speriau din ascunziș câte-o antilopă. Îi plăcea și să stea toată ziua singură în iatac,

ascultând cântecul ciocârliei ei din colivie și răsfoind cărțile vechi pe care mama ei le adusese cu sine de-acasă.

Într-o bună zi, tatăl a hotărât că fata trebuie să se mărite, având ea aproape douăzeci de ani, căci după această vârstă puțini ar mai fi luat-o de nevastă. Așa că și-a trimis servitorii peste tot, cale de trei sute de leghe în jur, care strigau în gura mare cât era fata de frumoasă și făgăduind că, la moartea tatălui, soțul fetei va deveni stăpân peste tot ce era acum al acestuia. Mulți călăreți mândri au venit, cu șei legate în argint și măciuliile paloșelor împodobite cu coral. Pe toți i-a găzduit armigerul, iar fiica lui, cu părul ascuns sub o pălărie bărbătească și cu un pumnal lung în teaca bărbătească, s-a amestecat printre ei, chipurile ca unul dintre pețitori, ca să audă care se fălea cu multe femei și să vadă care șterpelea crezând că nu-i băgat în seamă. În fiecare seară se ducea la tatăl ei și-i spunea numele lor, iar după ce ea pleca, el îi chema la sine și le spunea despre stâlpii de care erau legați oamenii, îmbrăcați în piei tăbăcite, ca să moară arși de soare; și a doua zi dimineața, pețitorii încălecau în grabă și pe-aci ți-e drumul.

În curând, n-au mai rămas decât trei. Și fiica armigerului n-a mai putut să li se alăture, pentru că, fiind ei atât de puțini, se temea să n-o recunoască. Așa că s-a dus în iatac, și-a răsfirat pletele, le-a periat, și-a lepădat veșmintele de vânătoare și s-a îmbăiat în apă aromată. Și-a împodobit degetele cu inele, brațele cu brățări, urechile cu cercei mari de aur. Iar pe cap și-a pus cercul subțire de aur fin pe care o fiică de armiger este îndrituită să-l poarte. Pe scurt, a făcut tot ce știa ca să se înfățișeze frumoasă, iar pentru că avea o

inimă vitează, se poate spune că nu era fecioară mai frumoasă ca ea pe lume.

După ce s-a înveșmântat așa cum a voit, și-a trimis slujnicele să-i cheme la ea pe tatăl ei și pe cei trei pețitori.

„Acum, priviți-mă”, le-a spus ea. „Vedeți cercul de aur de pe fruntea mea, și cercurile mai mici atârnate de urechile mele. Brațele care-l vor încercui pe unul dintre voi sunt ele însele încercuite cu cercuri încă și mai mici, iar cercuri cu mult mai mici se află pe degetele mele. Sîpetul meu cu bijuterii stă deschis în fața voastră, dar alte cercuri nu se mai găsesc în el; cu toate acestea, mai e un cerc în încăperea asta — un cerc pe care nu-l port. Poate careva dintre voi să-l găsească și să mi-l aducă?”

Cei trei pețitori s-au uitat în sus, în jos, în spatele paravanului, sub pat. În cele din urmă, cel mai tânăr a luat colivia ciocârliei din cârlig și a dus-o fiicei armigerului; în colivie, în jurul lăbuței drepte a păsăruicii cafenii se vedea un ineluș de aur.

„Acum ascultați-mă”, a zis fata. „Soțul meu va fi cel care-mi va arăta din nou această păsăruică.”

Zicând acestea, a deschis ușa coliviei, și-a vârât mîna înăuntru, a luat ciocârlia pe un deget și a dus-o la fereastră, aruncînd-o în văzduh. Preț de o clipă, cei trei pețitori au zărit inelușul de aur sclipind în soare. Ciocârlia s-a înălțat până când nu s-a mai văzut decât ca un punct pe cer.

Atunci pețitorii s-au repezit în jos pe scări, au ieșit val-vârtej din casă, strigîndu-și armăsarii, prietenii iuți de picior care-i purtaseră atâtea leghe peste pampa pustie. Au sărit în șeile legate în argint și într-o clipită duși au fost toți

trei; în scurtă vreme, nici armigerul, nici fiica lui nu i-au mai văzut, nici măcar ei între ei nu s-au mai văzut, căci unul a apucat-o spre miazănoapte, spre junglă, unul spre răsărit, unde se înălțau munții, iar al treilea spre apus, unde se întindea marea fără odihnă.

După ce-a călărit câteva zile, peșitorul care-o apucase spre miazănoapte a ajuns la un râu prea iute pentru a-l trece înot, așa că a înaintat de-a lungul malului, atent la cântul păsărilor ce cuibăreau acolo, până a dat de un vad, unde stătea un călăreț în veșminte cafenii, călare pe un destrier roib. Chipul îi era ascuns în spatele unei eșarfe cafenii, mantia, pălăria și tot ce purta erau cafenii, iar în jurul gleznei, pe carâmbul cizmei lui drepte, de culoare cafenie, era un cerc de aur.

„Cine ești?” l-a întrebat peșitorul.

Silueta cafenie n-a scos nici un cuvânt.

„La casa armigerului se găsea un tânăr care a dispărut cu o zi înainte de ultima zi”, a spus peșitorul, „și cred că tu ai fost acela. Ai prins cumva de veste despre ce anume cauți și acum încerci să mă împiedici. Fă bine și dă-te la o parte din drumul meu, altfel mori acolo unde te afli.”

Și cu acestea a scos paloșul și și-a mânat destrierul în apă. S-au luptat o vreme, așa cum se luptă bărbații din țara mea, cu paloșul în mâna dreaptă și pumnalul lung în stânga, căci peșitorul era vânjos și curajos, iar călărețul în cafeniu iute în mișcări și priceput la lupta cu tăișurile. Dar în cele din urmă călărețul a căzut, iar sângele lui a mânjit apa.

„Îți las armăsarul”, i-a strigat pețitorul, „dacă puterile te ajută să te urci din nou în șa. Sunt milos, vezi bine.”

Și a luat-o din loc.

După ce pețitorul care pornise spre munți a călărit preț de câteva zile, a ajuns la un pod asemenea celor făcute de munteni, îngust, din frânghie și bambus, întins ca o plasă de păianjen peste un hău. Doar un nebun se încumetă să traverseze călare o asemenea construcție, prin urmare omul a descălecat și și-a luat armăsarul de dârlogi.

Când a pășit pe pod, nu i s-a părut să fie cineva acolo, în fața lui, dar abia dacă străbătuse un sfert din drum, când în mijlocul podului s-a ivit o siluetă. La formă aducea a om, doar că era cafenie din cap până-n picioare, în afara unei pete albe, și părea să se înfășoare în aripi cafenii. Apropiindu-se, al doilea pețitor a văzut că silueta purta un inel de aur la glezna uneia din cizme, iar aripile cafenii arătau mai curând a mantie de aceeași culoare.

Atunci pețitorul a făcut un semn dinaintea sa, care să-l apere de spiritele ce-și uitaseră creatorul, și a strigat:

„Cine ești? Rostește-ți numele.”

„Mă vezi”, i-a răspuns silueta. „Rostește-mi numele și dorința ta va fi dorința mea.”

„Ești spiritul ciocârliei trimis înainte-mi de fiica armigerului”, a zis al doilea pețitor. „Ți-oi fi schimbat tu forma, dar inelul te trădează.”

La aceste vorbe, silueta cafenie și-a scos paloșul, l-a întins cu plăselele înainte către pețitor și i-a zis:

„Că bine m-ai numit. Ce voiești să fac?”

„Întoarce-te cu mine la casa armigerului, ca să te arăt fii-
cei armigerului și astfel să-i câștig mâna.”

„Bucuros mă voi întoarce cu tine, dacă asta ți-e vrerea”,
a zis silueta cafenie. „Dar te previn că, dacă ea mă vede acum,
n-o să vadă în mine ceea ce vezi tu.”

„Vino totuși cu mine”, a răspuns pețitorul, neștiind ce
altceva să spună.

Pe un pod ca acela construit de munteni, un om se poate
întoarce din drum fără mare greutate, dar pentru un animal
cu patru picioare este aproape cu neputință s-o facă. Prin ur-
mare, au fost nevoiți să meargă înainte, spre capătul celălalt,
pentru ca pețitorul să-și răsucescă armăsarul astfel încât să
poată porni înapoi spre casa armigerului. „Ce plicticos pod”,
și-a spus pețitorul în timp ce străbătea podul acela parcă
nesfârșit, „și totuși anevoios și primejdios. Oare nu pot avea
un câștig din povestea asta?” Așa că i-a strigat siluetei în
cafeniu:

„Eu trebuie să trec podul ăsta până la capăt, apoi s-o iau
îndărăt. Dar ești și tu nevoit să faci același lucru? De ce nu
zbori până în capătul celălalt, să mă aștepți acolo?”

La aceste vorbe, silueta în cafeniu a râs și râsul ei era un
tril minunat:

„N-ai văzut că una din aripile mele e bandajată? Mi-am
fluturat-o prea aproape de unul dintre rivalii tăi, iar el mi-a
tăiat-o cu paloșul.”

„Înseamnă că nu poți zbura?” a întrebat al doilea pețitor.

„Nu, nu pot. Când te-ai apropiat de pod, stăteam pe o stînghie a podului, mă odihneam, și când te-am auzit pășind pe pod, abia am avut putere să mă ridic.”

„Înțeleg”, a zis al doilea pețitor și a tăcut. Dar în sinea lui și-a spus: „Dacă aș tăia podul ăsta, ciocârlia ar fi silită să-și ia din nou forma de pasăre — dar n-ar putea zbura departe și cu siguranță aș reuși s-o omor. Și-atunci aș duce-o înapoi, și fata armigerului ar recunoaște-o.”

Când au ajuns la capătul îndepărtat, pețitorul și-a lovit ușurel calul pe grumaz și l-a răsucit cu fața spre pod, gîndindu-se că și el va muri, dar că până și un armăsar mai acătării ca acesta ar fi un preț neînsemnat în comparație cu marile herghelii peste care avea să devină stăpîn.

„Urmează-ne”, i-a spus el siluetei în cafeniu și a tras calul de dârlogi înapoi pe pod, astfel că acum el mergea primul peste hăul acela vîntos și amețitor, destrierul în urma lui, ultima fiind silueta cafenie. „Calul o să se cabreze când o să cadă podul”, și-a spus el în gînd, „iar spiritul ciocârliei n-o să poată să se repeadă pe lângă el, încât fie își ia din nou forma de pasăre, fie piere.” Planurile lui, înțelegeți Domniile Voastre, erau ele însele gîndite după cum sunt credințele în țara mea, unde aceia care cred în cei ce-și schimbă forma vă vor spune că, asemenea gîndurilor, cei ce-și schimbă forma și-o vor mai schimba odată ce-s făcuți prizonieri.

Și iar au coborât cei trei pe curba lungă a podului și au urcat iarăși spre partea din care venise pețitorul, și când acesta a pus piciorul pe stîncă, și-a scos paloșul, pe care și-l ascuțise cît se pricepea el de bine. Podul avea două balustrade de

frânghie și două cabluri de cânepă, care să-i susțină stinghiile de bambus. Pe acestea din urmă ar fi trebuit să le taie întâi, dar el a irosit două clipe tăind balustradele, astfel că silueta în cafeniu a sărit din spatele armăsarului drept în șa, i-a dat pînă și s-a repezit asupra pețitorului. Astfel a murit acesta sub copitele propriului său armăsar.

După ce pețitorul cel mai tânăr, care se îndreptase spre mare, a călărit preț de câteva zile, a ajuns la țărm. Acolo, pe plajă, aproape de marea fremătătoare, a întâlnit pe cineva înveșmântat în cafeniu, cu o pălărie cafenie pe cap și o basma cafenie legată peste nas și gură, și un inel de aur în jurul gleznei unei cizme cafenii.

„Mă vezi”, a strigat persoana în cafeniu. „Spune-mi cine sunt și dorința ta va fi dorința mea.”

„Ești un înger”, a răspuns cel mai tânăr pețitor, „ai fost trimis ca să mă călăuzești până la ciocârlia pe care o caut.”

La aceste vorbe, îngerul cafeniu a tras un paloș din teacă și l-a întins, cu plăselele înainte, tânărului pețitor, spunând:

„Că bine m-ai numit. Ce vrei să fac?”

„Nicăcând n-aș încerca să nesocotesc voința Mai-marelui Îngerilor”, a răspuns cel mai tânăr dintre pețitori. „Pentru că ai fost trimis să mă călăuzești până la ciocârlie, singura mea dorință e să faci astfel.”

„Și astfel voi face”, a spus îngerul. „Dar vrei să mergi pe drumul cel mai scurt? Sau pe cel mai bun?”

La aceasta, pețitorul cel mai tânăr a cumpănit: „Aici e un vicleșug. Întotdeauna puterile imperiale pedepsesc nerăbdarea

oamenilor, pe care ele, ca ființe nemuritoare, și-o pot îngădui. Fără îndoială că drumul cel mai scurt trebuie să treacă prin grozăveniile din peșterile adâncului sau mai știu eu ce.” Așa că i-a răspuns îngerului:

„Pe cel mai bun. Oare dacă aş alege altminteri, n-ar dezonzora-o pe aceea pe care o voi lua de soață?”

„Unii spun astfel, alții spun altminteri”, a răspuns îngerul. „Acum lasă-mă să mă urc în spatele tău. Nu departe de aici e un port negustoresc și acolo tocmai am vândut doi destrieri la fel de buni ca al tău, dacă nu și mai buni. Îl vindem și pe al tău, precum și inelul de aur ce-mi încercuiește cizma.”

În port au făcut așa cum spusese îngerul și cu banii căpătați au cumpărat o corabie, nu mare, însă iute și trainică, și au angajat trei marinari s-o mănuiască.

În a treia zi după ce părăsiseră portul, peștorul cel mai tânăr a avut un vis așa cum numai tinerii visează. Când s-a trezit, a atins perna de lângă capul său și a găsit-o caldă, iar când s-a culcat la loc, să doarmă mai departe, a simțit un parfum delicat — mireasma, ar fi zis, a florilor sălbatice pe care femeile din țara mea le pun la uscat primăvara, ca să le împletească mai apoi în cosițe.

Și au ajuns la o insulă necălcată de picior omenesc, iar cel mai tânăr dintre peștori a coborât pe țărm, să caute ciocârliă. De găsit n-a găsit-o, dar spre înserat și-a lepădat veșmintele ca să se răcorească în marea văluroasă. Și când stelele au prins să licăre pe cer, i s-a mai alăturat cineva în apă. Au înotat împreună și apoi au zăcut pe plajă, depănând povești.

Într-o bună zi, când priveau peste prova corabiei, așteptând să vadă o altă corabie (căci uneori făceau negoț, alteori se luptau), o pală puternică de vânt s-a abătut asupra-le, pălăria îngerului a fost suflată în marea lacomă, iar curând basmaua ce-i acoperea fața a urmat pălăria în apă.

Într-un târziu, s-au săturat de marea fără odihnă și gândul le-a zburat spre țara mea, unde leii ne călăresc vitele toamna, când iarba arde, și bărbații sunt curajoși ca niște tauri, iar femeile, aprige asemenea șoimilor. Își botezaseră corabia *Ciocârlia*, iar acum *Ciocârlia* zbura peste apele albastre, în fiecare dimineată împlântând bompresul în soarele cel roșu. În portul în care cumpăraseră corabia, au vândut-o pentru un preț de trei ori mai mare, căci devenise o corabie vestită, renumită în cântece și povestiri; și cu adevărat toți cei care veniseră în port s-au minunat de cât de mică era, o corabie bine îngrijită, cafenie, nu mai lungă de douăzeci de pași de la prora la pupa. Au vândut și tot ce prăduiseră, și bunurile dobândite în urma negoțului. Oamenii din țara mea păstrează pentru ei cei mai buni destrieri pe care-i au, dar în acest port îi aduc pe cei mai buni pe care voiesc a-i vinde, și acolo cel mai tânăr dintre pețitori și îngerul au cumpărat armăsari buni și au umplut tăștile șeilor cu nestemate și aur, și au pornit spre casa armigerului, care e atât de departe încât nimeni nu ajunge vreodată la ea.

Multe încăierări au avut pe drum, și de multe ori paloșele însângerate au fost spălate în apa purificatoare și apoi șterse pe pânză de corabie și pe nisip. Dar într-un sfârșit au ajuns. Acolo îngerul a fost întâmpinat de armiger cu strigăte și de

soția acestuia cu lacrimi, și de toți servitorii cu vorbe multe. Și îngerul și-a lepădat straiele cafenii și s-a preschimbat din nou în fiica armigerului.

O nuntă mare s-a pus la cale. În țara mea, asemenea împrejurări țin zile în șir, căci se sapă și se tot sapă gropi pentru jăratric și vite sunt înjunghiate, și soli sunt trimiși cale de multe zile pentru a-i aduce pe oaspeții care, la rându-le, călăresc multe zile. În a treia zi, în timp ce așteptau, fiica armigerului și-a trimis slujnica la cel mai tânăr pețitor, cu aceste vorbe:

„Stăpâna mea nu va vâna astăzi. Ci te poștește în iatacul ei, pentru a povesti despre zilele petrecute pe mare și pe uscat.”

Pețitorul cel mai tânăr și-a pus cele mai bune straie pe care și le cumpărase când se întorseseră în port și, în scurt timp, s-a oprit la ușa fiicei armigerului.

A găsit-o așezată pe un scaun lângă fereastră, răsfoind una dintre cărțile vechi pe care mama ei le adusese cu sine de la ea de acasă, și ascultând cântecul unei ciocârlii într-o colivie. Spre acea colivie s-a îndreptat el și a văzut că avea un inel de aur în jurul unui picior. Atunci s-a uitat mirat la fata armigerului.

„Oare nu ți-a făgăduit îngerul de pe țărm că te va călăuzi până la această ciocârlie?” l-a întrebat fata. „Și pe cel mai bun drum? În fiecare dimineață îi deschid colivia și-i fac vânt afară, să-și întărească aripile. Nu trece mult și se întoarce la colivie, unde are hrană, apă curată și unde se simte în siguranță.”

Sunt unii care spun că această nuntă între cel mai tânăr pețitor și fiica armigerului a fost cea mai frumoasă ce a fost văzută vreodată în țara mea...

XIV

Mannea

În acea noapte, s-a vorbit mult despre povestea Foilei, iar de data asta eu am fost cel care am amânat să iau vreo hotărâre în legătură cu poveștile. Adevărul e că mă îngrozea să judec, o rămășiță pesemne a educației mele printre torționari, care-i învață pe ucenici, încă din copilărie, să execute ordinele primite de la judecătorii numiți (așa cum ei nu sunt) de către slujbașii Commonwealth-ului.

Pe lângă asta, un anume gând nu-mi dădea pace. Sperasem ca cina să ne fie adusă de Ava, dar când ea nu s-a arătat, m-am ridicat din pat, m-am îmbrăcat în veșmintele mele și m-am strecurat afară în întunericul ce se adâncea.

Spre surpriza mea — una foarte plăcută —, am descoperit că picioarele mi se întremaseră de tot. Scăpasem de febră de câteva zile, dar mă obișnuisem să mă știu bolnav (așa cum înainte mă știam sănătos) și zăcusem pe priciul meu fără să mă plâng. Neîndoielnic, mulți oameni care-și văd de

viața lor și muncesc ce-au de muncit sunt mai aproape de moarte fără să știe acest lucru, și mulți care zac în pat toată ziua sunt mai sănătoși decât cei care le aduc hrana și-i primenesc.

Am încercat să-mi amintesc, în timp ce urmam potecile șerpuitoare dintre corturi, când mă mai simțisem atât de bine. Nu în munți sau pe lac — încercările cumplite prin care trecusem acolo îmi măcinaseră încet-încet vlaga, până căzusem pradă febrei. Nu când fugisem din Thrax, căci atunci eram deja istovit de îndatoririle de lictor. Nu când ajunsesem în Thrax; Dorcas și cu mine avusesem parte de lipsuri în ținuturile neștrăbătute de drumuri, aproape la fel de cumplite ca acelea pe care aveam să le îndur singur în munți. Nici măcar când fusesem la Casa Absolută (o perioadă care acum părea la fel de îndepărtată precum zilele cărmuirii lui Ymar), pentru că încă sufeream de efectele pe care mi le pricinuiseră alzaboul și ingerarea amintirilor moarte ale Theclei.

În sfârșit mi-am amintit: mă simțeam acum așa cum mă simțisem în acea dimineată de neuitat, când pornisem împreună cu Agia spre Grădinile Botanice, prima dimineată după ce părăsisem Citadela. În acea dimineată căpătasem Gheara, deși nu avusesem cunoștință de acest fapt. Pentru prima dată mă întrebam dacă asta însemnase un blestem, sau o binecuvântare. Sau poate că avusesem nevoie de toate lunile care trecuseră ca să-mi revin pe deplin de pe urma frunzei de avernă ce mă străpunsese în seara aceleiași zile. Am scos Gheara și m-am uitat lung la lucirea ei argintie, și când

mi-am ridicat privirile, am văzut purpuriul strălucitor al capelei Pelerinelor.

Auzeam incantația și știam că va trece o vreme până ce capela va rămâne pustie, dar am purces oricum într-acolo și m-am strecurat înăuntru, așezându-mă în spate. Despre Liturghia Pelerinelor nu voi vorbi. Asemenea lucruri nu pot fi întotdeauna descrise așa cum trebuie și, chiar și când se poate, nu e tocmai potrivit s-o faci. Ghilda numită Căutătorii Adevărului și Penitenței, din care făcusem odată parte, își are propriile ceremonii, dintre care pe una am descris-o cu oarece amănunțime în altă parte. Cu siguranță asemenea ceremonii au particularități ce țin de ghildă, și la fel se poate bănuî că ale Pelerinelor au particularități caracteristice lor, cu toate că, la început, or fi fost toate la fel.

Vorbind pe cât posibil ca un observator imparțial, aș spune că erau mai frumoase ca ale noastre, dar mai puțin spectaculare și de aceea poate că mai puțin emoționante, până la urmă. Minunatele costume ale participantelor erau cu siguranță străvechi. Incantațiile mă atrăgeau în mod ciudat, cum nici o altă muzică nu mă atrăsese până atunci. Ceremoniile noastre erau menite mai cu seamă să-i facă pe membrii tineri să priceapă mai bine rolul ghildei. Poate că ceremoniile Pelerinelor aveau aceeași menire. Sau poate aceea de a atrage atenția Atotvăzătorului, însă n-am de unde ști dacă și izbuteau. Ordinul nu părea să se bucure de cine știe ce oblăduire la ananghie.

Când s-a încheiat ceremonia și preotesele înveșmântate în purpuriu s-au așezat în șir ca să iasă din cort, eu mi-am

aplecat capul, prefăcându-mă cufundat în rugăciune. În foarte scurt timp, m-am pomenit că, în loc să mă prefac, mă rugam cu adevărat. Îmi dădeam seama de trupul meu îngenunchat, dar numai ca de o povară periferică. Minteia îmi era printre întinderile înstelate, departe de Urth și departe de arhipelagul de lumi insulare ale lui Urth, și-mi părea că acela căruia îi vorbeam era încă și mai departe — ajunseseam, cu alte cuvinte, la zidurile universului, iar acum strigam printre ziduri către cel care aștepta afară.

Am spus „strigat”, dar nu cred că e cuvântul potrivit. În fapt, am șoptit, așa cum Barnoch, zidit în casa lui, o fi șoptit printr-o crăpătură către un trecător milos. Am zis ce fusesem când purtam o cămașă zdrențuită și priveam la animale și la păsări prin fereastra îngustă a mausoleului, și ce-am devenit între timp. Am vorbit, de asemenea, nu despre Vodalus și lupta lui împotriva Autocratului, ci despre temeiurile pe care i le atribuisem prosteste cândva. Nu mă amăgeam cu gândul că era în natura mea să cârmuiesc milioane. Am cerut doar să mă pot cârmui pe mine și, făcând aceasta, mi s-a părut deodată că văd, într-o viziune tot mai limpede, prin crăpătura în univers spre un nou univers scăldat în lumină aurie, unde cel care mă asculta a îngenunchat să mă audă. Ceea ce păruse o crevasă în lume se căscase până am putut vedea un chip și mâini împreunate, iar deschizătura, asemenea unui tunel, era sfredelită adânc într-un cap de om care, o vreme, a arătat mai mare decât capul lui Typhon sculptat în munte. Șopteam în propria mea ureche și, când mi-am dat seama de asta, am zburat în ea asemenea unei albine și m-am ridicat în picioare.

Toată lumea plecase și o liniște mai adâncă decât mi-a fost dat vreodată să cunosc atârna parcă în aer dimpreună cu fumul de tămâie. Altarul se înălța în fața mea, umil în comparație cu acela pe care eu și Agia îl distrusesem, și totuși minunat cu luminile sale și puritatea liniilor, și tăbliile de piatra-soarelui și lapislazuli.

Am înaintat și am îngenuncheat în fața lui. N-aveam nevoie de nici un cărturar să-mi spună că Teologumenonul nu era cătuși de puțin mai aproape. Și totuși părea să se fi apropiat, iar eu am putut — pentru ultima oară — să scot Gheara, ceea ce mă temusem că n-o să izbutesc să fac. Alcătuiind silabele doar în mintea mea, am zis:

„Te-am purtat peste munți, peste râuri și peste pampa. I-ai dat Theclei viață în mine. Mi-ai dat-o pe Dorcas și l-ai readus pe Jonas în lumea asta. Nu am de ce să mă plâng de tine, tu însă poate ai de ce te plânge de mine. De-un singur lucru nu ai de ce să te plângi. Nu se va putea spune că nu am făcut ceea ce-mi stătea în puteri ca să îndrept răul pe care l-am pricinuit.”

Știam că Gheara va dispărea dacă aveam s-o las la vedere pe altar. Urcând pe estradă, am căutat printre toate ornamentele sale un ascunziș sigur și statornic și, într-un târziu, am observat că piatra altarului în sine era sprijinită de dedesubt cu patru clape ce fără doar și poate nu fuseseră desfăcute de când fusese construit altarul și, cât exista acesta, nu-mi închipuiam că vor fi îndepărtate. Am mâini puternice, încât am reușit să le desfac, ceea ce nu cred că ar izbuti prea mulți oameni. Sub piatră, o bucată fusese tăiată din lemn, pentru ca altarul să se

sprijine doar la margini și să nu se clatine — nici că puteam spera mai mult. Cu brișca lui Jonas am tăiat un petic mic de țesătură din marginea mantiei mele zdrențuite. În ea am învelit Gheara, apoi am pus-o sub piatră și am prins la loc clapele, însângărându-mi degetele în efortul de a mă încredința că nu se vor desprinde prin cine știe ce întâmplare.

Depărtându-mă de altar, am fost cuprins de o tristețe profundă, dar abia dacă am ajuns la jumătatea drumului spre ieșire, când deodată tristețea a lăsat locul unei bucurii nemărginite. Povara vieții și morții mi se ridicase de pe umeri. Acum nu mai eram decât un om ca toți oamenii, ceea ce mă încânta peste poate. Mă simțeam așa cum mă simțisem în copilărie, când se isprăveau lecțiile interminabile cu Maestrul Malrubius și eram liber să mă joc în Curtea Veche sau să mă cațăr peste zidul dărâmat al curtinei și să alerg printre copaci și mausoleele necropolei noastre. Eram căzut în dizgrație, proscris și vagabond, fără prieteni și bani, și tocmai renunșasem la cel mai prețios obiect din lume, care, la urma urmei, era singurul obiect prețios din lume. Cu toate acestea, știam că totul va fi bine. Coborâsem pe fundul existenței, îl simțisem cu mâinile, știam că *există* un fund și că din acel loc nu mai puteam decât să urc. M-am înfășurat în mantie, așa cum făcusem când fusesem actor, căci știam că sunt actor și nu torționar, cu toate că fusesem torționar. Am sărit în sus și am țopăit, așa cum fac caprele pe brânele munților, căci știam că sunt copil și nici un bărbat nu poate fi bărbat dacă nu e și copil.

Afară, aerul răcoros era parcă făcut anume pentru mine, o creație nouă și nicidecum vechea atmosferă a lui Urth. M-am scăldat în el, întâi desfăcându-mi mantia, apoi înălțându-mi brațele către cer, și mi-am umplut plămânii asemenea celui care scapă de înec în fluidul nașterii.

Toate acestea au durat mai puțin decât mi-a trebuit mie să le descriu, și tocmai voiam să mă întorc la cortul lazaretului, de unde venisem, când mi-am dat seama de o siluetă nemișcată care părea să mă urmărească din umbrele altui cort, aflat la o oarecare depărtare. De când scăpasem împreună cu băiatul de creatura pornită orbește pe urmele noastre și care distrusese satul magicienilor, mă temusem că vreunul dintre servitorii lui Hethor ar putea să mă caute din nou. Am dat să fug, dar silueta a ieșit în lumina lunii și am văzut că nu era decât o Pelerină.

— Așteaptă, a strigat ea. Apoi, apropiindu-se: Îmi pare rău că te-am speriat.

Chipul ei era un oval neted, aproape fără sex. Tânără, mi-am zis, dar nu la fel de tânără ca Ava, și cu două capete mai înaltă decât ea — o adevărată exultantă, la fel de înaltă ca Thecla.

— Când trăiești vreme îndelungată în preajma primejdiei..., am început eu.

— Înțeleg. Nu știi despre război nimic mai mult decât ce-am auzit de la bărbații și femeile care l-au văzut.

— Cu ce-ți pot fi de folos, Chatelaine?

— Întâi trebuie să aflu dacă ești bine. Ești?

— Da, am zis eu. Voi pleca de aici mâine.

— Prin urmare, ai fost la capelă ca să aduci mulțumiri pentru tămăduire.

Am ezitat.

— Am avut multe de spus, Chatelaine. Dar și pentru asta, așa e.

— Pot să te însoțesc?

— De bună seamă, Chatelaine.

Am auzit spunându-se că o femeie înaltă pare mai înaltă decât orice bărbat, și așa o fi. Femeia asta nu-l ajungea pe Baldanders ca statură, și totuși, mergând alături de ea, aveam impresia că-s o piticanie. Mi-am amintit și cum se apleca Thecla asupra mea când ne îmbrățișam, și cum îi sărutam sânii.

După ce-am făcut vreo patruzeci de pași, Pelerina mi-a spus:

— Mergi bine. Ai picioare lungi și cred că au străbătut multe leghe. Nu ești cavalerist, nu-i așa?

— Am călărit la viața mea, dar nu într-o unitate de cavalerie. Am trecut munții pe jos, dacă asta vrei să spui, Chatelaine.

— Asta-i bine, căci nu am cal să-ți dau. Dar nu cred că ți-am spus numele meu. Eu sunt Mannea, stăpâna postulantelor din ordinul nostru. Domnicellae a noastră e plecată, prin urmare eu sunt mai mare peste toți ai noștri de-aici.

— Eu sunt Severian din Nessus, un rătăcitor. Tare-aș vrea să am o mie de chisoși să vi-i dau ca ajutor pentru a vă putea continua munca minunată, dar nu pot decât să vă mulțumesc pentru bunătatea de care am avut parte aici.

— Când am pomenit de cal, Severian din Nessus, nu mă gândeam nici să ți-l vând, nici să ți-l dau și astfel să-ți câștig

gratitudinea. Dacă nu avem parte de gratitudinea ta acum, n-o să avem niciodată.

— O aveți, așa cum am spus. Și am mai spus și că n-o să mai zăbovesc aici, ca să profit de bunătatea voastră.

Mannea s-a uitat în jos la mine.

— Nu m-am gândit că o vei face. Azi-dimineață, o postulantă mi-a spus că unul dintre suferinzi fusese la capelă împreună cu ea în urmă cu două nopți, și mi l-a descris. În seara asta, când ai rămas înăuntru după ce toată lumea a plecat, am știut că tu erai acela. Eu am o misie, înțelegi, și nimeni altul n-o poate îndeplini. În zile mai liniștite, aș trimite câțiva sclavi, dar ei sunt pregătiți să îngrijească de bolnavi și avem nevoie de fiecare dintre ei, până la ultimul, și tot nu-s de ajuns. Dar, vorba ceea: „Cerșetorului dă-i un toiag, iar vânătorului o sulică.”

— Nu vreau să te jignesc, Chatelaine, dar cred că, dacă ai încredere în mine pentru că m-am dus la capelă, s-ar putea să te înșeli. N-ai de unde ști dacă n-am furat geme de la altar.

— Vrei să spui că și hoții și mincinoșii vin adesea să se roage. Au binecuvântarea Conciliatorului. Crede-mă, Severian, rătăcitor din Nessus, nimeni altcineva n-o face — nici din ordin, nici din afara lui. Dar tu nu ai distrus nimic. N-avem nici pe jumătate puterea pe care neștiutorii cred că o avem — cu toate acestea, cei care-și închipuie că nu avem putere sunt încă și mai neștiutori. Vrei să faci ceva pentru mine? O să-ți dau o scrisoare de liberă trecere, ca să nu fii luat drept dezertor.

— Dacă ceea ce vrei să fac îmi stă în puteri, Chatelaine.

Și-a pus o mână pe umărul meu, prima oară când mă atingea, și am avut o tresărire ușoară, ca și când fusesem atins pe neașteptate de aripa unei păsări.

— La vreo douăzeci de leghe depărtare de-aici, a zis ea, se află chilia unui anahoret. Până acum a fost în siguranță, dar în vara asta Autocratul a fost obligat să se retragă pas cu pas și curând furia războiului se va abate ca un tăvălug peste pământurile acelea. Cineva trebuie să meargă la el și să-l convingă să vină la noi — sau, dacă nu poate fi convins, atunci să fie adus cu forța. Eu cred că pe tine te-a ales Conciliatorul să fii mesagerul. Poți s-o faci?

— Nu sunt diplomat, i-am răspuns eu. Cât despre cealaltă treabă, pot să spun sincer că am primit o pregătire temeinică.

XV

Ultima Casă

Mannea îmi dăduse o hartă rudimentară, însemnând locul unde se afla sihăstria anahoretului și atrăgându-mi atenția că, dacă nu urmam harta întocmai, mai mult ca sigur nu voi reuși s-o descopăr.

În ce direcție se găsea casa aia față de lazaret nu pot spune. Distanțele arătate pe hartă nu-mi dezvăluiau nimic despre cât de greu era drumul, iar cotiturile respectau dimensiunile foi de hârtie. Am pornit spre răsărit, dar curând am descoperit că drumul pe care-l urmam o apucase spre miazănoapte, apoi spre apus, printr-un canion îngust străbătut de un pârau repede, și la urmă spre miazăzi.

La începutul călătoriei, am văzut nenumărați soldați — la un moment dat, chiar o coloană dublă, mărșăluind de-o parte și de alta a drumului, iar catârii îi duceau înapoi pe răniți, prin mijloc. De două ori am fost oprit, dar de fiecare dată salvconductul mi-a îngăduit să merg mai departe.

Pe pergamentul gălbui, cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată și care purta sigiliul nartex al ordinului, întipărit în aur, stătea scris:

Celor care slujesc —

Scrisoarea pe care o citiți îl identifică pe slujitorul nostru Severian din Nessus, un bărbat tânăr, cu părul și ochii negri, palid la chip, zvelt și mai înalt decât statura mijlocie. Cum Domniile Voastre onorați memoria pe care noi o păzim și cum Domniile Voastre v-ați putea dori, în vremuri de ananghie și la nevoie, o îngrijire onorabilă, vă rugăm să nu-l împiedicați pe numitul Severian, întrucât îndeplinește misia pe care i-am încredințat-o noi, ci mai degrabă să-i dați ajutorul pe care l-ar cere sau care vă stă în puteri.

În numele Ordinului Monahelor Rătăcitoare ale Conciliatorului, numite *Pelerine*, am scris acestea eu,

Chatelaine Mannea
Instructoare și Directoare

Dar după ce-am intrat în canionul îngust, toate armatele lumii au dispărut ca prin farmec. N-am mai văzut soldați, iar vuietul apei îneca bubuitul îndepărtat al sacarelor și culverinelor Autocratului — asta dacă puteau fi auzite în locul acela.

Casa anahoretului îmi fusese descrisă și un desen din câteva linii pe harta pe care o aveam asupra-mi întregia descrierea; mai mult, mi se spusese că aveam nevoie de două zile

ca să ajung la ea. Prin urmare, am fost cum nu se poate mai surprins când, la apusul soarelui, am ridicat privirile și am văzut-o cocoțată în vârful stâncii care se înălța în fața mea.

Imposibil să n-o recunosc. Desenul făcut de Mannea surprindea întocmai coama casei, înaltă, ascuțită, ce dădea impresia de ușurătate și totodată de forță. Un felinar lucea încă de pe-acum într-o fereastră.

Urcasem nenumărate stânci în munți; multe fuseseră mult mai înalte decât aceasta, iar altele, mai ascuțite — cel puțin așa păruseră. Nu-mi era câtuși de puțin dor să-mi petrec noaptea printre bolovani, încât, când am văzut casa anahoretului, am hotărât că în ea voi dormi în noaptea aceea.

Prima treime a urcușului a fost floare la ureche. Urcasem ca o pisică fața stâncii și ajunseseam cam la jumătatea ei înainte ca lumina să dispară.

De când mă știu, văd bine noaptea; mi-am zis că luna o să răsară curând, așa că am urcat mai departe. Dar am greșit. Luna veche murise cât zăcusem în lazaret, cea nouă mai avea câteva zile până să se nască. Stelele luminau întrucâtva, cu toate că erau ascunse din când în când de fâșii de nori grăbiți; dar era o lumină înșelătoare ce părea mai rea decât dacă n-ar fi fost nici una, și totuși îi simțeam lipsa când n-o aveam. M-am pomenit amintindu-mi cum așteptase Agia împreună cu asasinii ei să apar din tărâmul subpământean al oamenilor-maimuță. Am simțit un fior pe spate, parcă în așteptarea săgeților aprinse ale arbaletelor.

Curând, o piedică și mai rea s-a abătut asupra mea: mi-am pierdut simțul echilibrului. Adică nu eram chiar pradă

vertijului. Știam, nu-i vorbă, că *jos* era acolo unde-mi erau picioarele, iar *sus* acolo unde erau stelele; dar asta era tot ce știam, așa încât nu-mi dădeam prea bine seama cât mă puteam întinde ca să găsesc o priză nouă pentru mână.

Și tocmai când senzația asta s-a înrăutățit și mai mult, norii gonaci și-au strâns rândurile, lăsându-mă în beznă deplină. Mi se părea uneori că fața stâncii își îndulcise abruptul, încât aproape că-mi venea să stau drept în picioare și să merg pe ea. Alteori, aveam impresia că se înclină amenințător în afară și că trebuie să mă agăț de partea ei de dedesubt ca să nu cad. Ca să nu mai spun că mi se părea și că nu urcasem deloc, ci mă târâsem cine știe cât ba la dreapta, ba la stânga. Iar la un moment dat m-am pomenit că atârâ aproape cu capul în jos.

Într-un târziu, am ajuns la un prag și acolo am hotărât să rămân până se ivea din nou lumina. M-am învelit în mantie, m-am întins și mi-am împins trupul ca să-mi lipesc bine spatele de stâncă. N-am dat peste nici un obstacol. M-am mai împins nițel; tot nimic. M-a cuprins teama că îmi pierdusem cu totul simțul orientării și al echilibrului, oarecumva mă răsucisem și, în fapt, mă împingeam către prăpastie. Am pipăit piatra pe ambele laturi, apoi m-am întors pe spate și am întins brațele.

În acea clipă s-a ivit un fulger de lumină sulfuroasă, care a vopsit pântecul fiecărui nor. Undeva nu foarte departe, un balimez din cele foarte mari își eliberase încărcătura aducătoare de moarte, și în iluminarea aceea colosală am văzut că ajunsesem în vârful stâncii, iar casa pe care-o

văzusem cocoțată acolo nu era nicăieri. Am rămas întins pe suprafața aceea de stâncă goală și am simțit pe față atingerea primilor stropi ai ploii ce sta să vină.

A doua zi dimineața, înfrigurat și posomorât, am îmbucac ceva din merindele pe care le promisem la lazaret și am început să cobor de cealaltă parte a dealului aceluia înalt ce cuprindea și stânca. Acolo panta era mai ușoară, iar gândul meu era să dau ocol umărului dealului, până ajungeam înapoi în valea îngustă desenată pe harta mea.

Numai că mi-a fost cu neputință. Nu doar că drumul mi-era blocat, dar când, după ce-am mers și-am tot mers, am ajuns la ceea ce ar fi trebuit să fie locul căutat de mine, am găsit un cu totul alt peisaj, o vale mai puțin adâncă și un pârâu mai lat. După mai multe ronduri pierdute căutând ba-ntr-o parte, ba-n alta, am descoperit punctul din care (îmi părea mie) zărisem, cocoțată în vârful stâncii, casa anahoretului. Inutil să spun că nu era acolo sus și nici stânca nu era la fel de înaltă ori de abruptă pe cât mi-o aminteam eu.

Acolo am scos din nou harta și, studiind-o, am descoperit că Mannea scrisese, cu o caligrafie atât de fină încât nu-mi venea să cred că fusese făcută cu același condei cu care schițase restul, cuvintele ULTIMA CASĂ sub sălașul anahoretului. Din nu știu ce pricină, cuvintele acelea și casa desenată în vârful stâncii mi-au amintit de casa pe care eu și Agia o văzusem în Grădina-Junglă, în care soțul și soția îl ascultaseră vorbind pe bărbatul în pielea goală, pe nume Isangoma. Agia, care știa toate tainele Grădinilor Botanice,

îmi spusese acolo că, dacă m-aș fi întors pe potecă și aș fi încercat să mă duc înapoi la colibă, n-aș mai fi găsit-o. Cumpănind la acea întâmplare, mi-am dat seama că acum n-aș mai fi crezut-o, dar atunci i-am dat crezare. Tot ce se poate ca pierderea încrederii să fi fost doar o reacție la trădarea ei, de care avusesem între timp ocazia să mă conving cu asupra de măsură. Cum la fel de bine se poate că, la acea vreme, eram mult mai ingenuu, căci nu trecuse decât o zi de când părăsisem Citadela și disciplina ghildei. Dar încrederea mea de atunci mai putea fi explicată într-un fel — așa mi se părea acum —, anume prin aceea că văzusem casa cu ochii mei, iar priveliștea în sine și faptul de a-i ști pe oamenii aceia acolo fuseseră în sine de-ajuns de convingătoare pentru mine.

Din cât se spunea, Părintele Inire durase Grădinile Botanice. Oare nu era cu putință ca anahoretul să stăpânească și el aceeași știință ca Părintele Inire? Tot Părintele Inire construisese încăperea tainică din Casa Absolută, care semăna cu un tablou. O descoperisem întâmplător, dar numai pentru că urmasem instrucțiunile bătrânului curățător de tablouri, care tocmai asta dorise. Și uite că acum nu mai urmam ceea ce-mi spusese Mannea.

Am apucat-o înapoi pe drumul ce dădea ocol umărului de deal și apoi pe clina ușoară. Stânca abruptă pe care mi-o aminteam cobora în fața mea, iar la piciorul ei curgea cu repeziciune un pârâu subțire al cărui cânt umplea toată valea îngustă. Poziția soarelui îmi arăta că lumina avea să adaste încă vreo două ronduri, dar în acea lumină stânca era mult mai ușor de coborât decât fusese urcușul pe întuneric. În mai

puțin de-un rond eram jos, în valea îngustă pe care o lăsasem în urmă în seara dinainte. Nu zăream nici un felinar la vreo fereastră, dar Ultima Casă se afla tot acolo ca și înainte, zidită pe piatra pe care cizmele mele umblaseră în acea zi. Am scuturat din cap, m-am întors cu spatele la casă și am folosit ultima geană de lumină ca să citesc harta pe care mi-o desenase Mannea.

Înainte să continui povestea, vreau să spun răspicat că nu-s câtuși de puțin sigur că era ceva supranatural în tot ceea ce-am descris până acum. Prin urmare, am văzut Ultima Casă de două ori, dar în ambele împrejurări în lumină asemănătoare, prima oară la ceas târziu al înserării, a doua oară, la primul ceas al înserării. E foarte posibil ca ceea ce-am văzut să nu fi fost decât o alcătuire de stânci și umbre, iar fereastra luminată, o stea.

Cât despre dispariția văii înguste, când am încercat să ajung la ea din cealaltă parte, nu există formă de relief care să dispară mai iute ca o despicătură atât de îngustă. Cea mai mică denivelare a terenului o ascunde privirii. Pentru a se apăra de jefuitori, unele grupuri de autohtoni care trăiesc în pampa merg până acolo încât își construiesc satele în asemenea văi, întâi săpând o groapă pe fundul căreia se ajunge pe o rampă, apoi săpând case și grajduri în malurile ei. Când iarba acoperă pământul aruncat afară, ceea ce se întâmplă în scurtă vreme după ploile iernii, poți merge la o depărtare de o jumătate de lanț de un asemenea loc fără să-ți dai seama că există.

Și poate că am fost neghiob, cu toate că nu-mi vine a crede. Maestrul Palaemon spunea că supranaturalul există pentru ca noi să nu fim umiliți de spaima ce ne-o trezește vântul nopții; dar mai bine să cred că în jurul casei aceleia era ceva cu adevărat straniu. Acum sunt încredințat de acest lucru cu mai multă tărie decât la acea vreme.

Oricare ar fi adevărul, din acea clipă am urmat harta ce mi se dăduse și, înainte să fi trecut două ronduri din noapte, urcam o potecă ce ducea la ușa Ultimei Case, care se găsea pe buza unei stânci întocmai celei din amintirea mea. Așa cum spusese Mannea, călătoria durase două zile, nici mai mult, nici mai puțin.

XVI

Anahoretul

O prispă, cu puțin mai înaltă decât piatra pe care se sprijinea, înconjura casa de-o parte și de alta, și în jurul colțurilor ei, asemenea prispelor lungi ce sunt văzute uneori la casele mai acătării de la țară, unde oamenii nu prea au de ce se teme, iar stăpânilor le place să șadă în răcoarea nopții și să vadă cum coboară Urth sub Lune. Am bătut în ușă, dar nu mi-a răspuns nimeni, așa că am dat ocol prispei, întâi la dreapta, apoi la stânga, uitându-mă înăuntru prin ferești.

Interiorul era prea întunecos, dar am descoperit că prispa înconjura casa până la marginea stâncii, unde se termina fără nici o balustradă. Am ciocănit din nou, tot fără rost ca și înainte, și m-am întins pe prispă ca să dorm (căci, având un acoperiș deasupra capului, era un loc mai bun decât oricare aș fi putut găsi printre stânci), când am auzit pași înfundați.

Undeva sus, în casa aceea înaltă, umbla un om. La început, pașii i-au fost șovăitori, încât mi-am spus că trebuie să

fie bătrân sau bolnav. Dar apropiindu-se, pașii au devenit mai fermi și mai iuți, până când, ajungând lângă ușă, au părut călcătura firească a unui om mânat de-un scop, bunăoară un om care comandă un manipul sau un escadron de cavalerie.

Mă ridicasem în picioare, îmi scuturasem mantia, mă făcusem cât mai prezentabil cu putință, dar când ușa s-a deschis larg, am văzut că nu eram câtuși de puțin pregătit pentru omul acela. Bărbatul ducea o lumânare groasă cât încheietura mâinii mele, și la lumina ei am zărit un chip asemănător cu al hierodulilor pe care-i întâlnisem în castelul lui Baldanders, doar că era un chip uman — ba aș putea spune că simțeam că, așa cum chipurile statuiilor din grădinile Casei Absolute imitau chipurile unor ființe precum Famulimus, Barbatus și Ossipago, chipurile acestora erau doar imitații, într-un mediu cu totul străin, ale unor chipuri ca acela pe care-l vedeam acum. Am spus adesea în această mărturisire că îmi amintesc totul, și așa este; dar când încerc să creionez acel chip altfel decât cu aceste vorbe ale mele, mă pomenesc că nu pot. Nici un desen pe care-l fac nu se aseamănă cu el câtuși de puțin. Nu pot spune decât că sprâncenele îi erau grele și drepte, ochii adânciți în orbite și de un albastru închis, ca ai Theclei. Pielea îi era fină ca a unei femei, dar omul n-avea nimic muieresc în el, iar barba ce-i cădea până la brâu era neagră ca pana corbului. Roba îi părea albă, dar unde prindea lumina flăcării, un curcubeu tremura în acel loc.

M-am înclinat, așa cum fusesem învățat în Turnul Matachin, i-am spus numele meu și cine mă trimisese. Apoi am zis: — Iar dumneata, Sieur, ești anahoretul din Ultima Casă? A adevărit dând din cap.

— Eu sunt ultimul om aici. Mă poți numi Ash.

A pășit într-o parte, semn că puteam să intru, apoi m-a dus într-o încăpere din fundul casei, unde o fereastră largă dădea spre valea din care urcasem cu o noapte înainte. Erau scaune de lemn acolo, și o masă de lemn. Cufere de metal, lucind stins în lumina lumânării, se găseau în colțuri și în adânciturile dintre podea și pereți.

— Iartă sărăcia acestui loc, a zis el. Aici îmi primesc oaspeții, dar sunt atât de puțini aceștia, încât am început să folosesc încăperea drept magazie.

— Când cineva locuiește singur într-un loc atât de pustiu, e bine să pară sărac, Maestre Ash. Dar încăperea aceasta nu arată astfel.

Nu credeam că acel chip e în stare să zâmbească, și totuși a zâmbit.

— Vrei să-mi vezi comorile? Privește!

S-a ridicat și a deschis un cufăr, ținând lumânarea astfel încât să lumineze interiorul. Înăuntru erau bucăți pătrate de pâine tare și pachete de curmale presate. Văzându-mi expresia de pe chip, a întrebat:

— Ți-e foame? Mâncarea asta nu-i vrăjită, dacă de-asta te temi.

M-am simțit rușinat, pentru că luasem cu mine merinde pentru drum și încă mai aveam destule cât să-mi ajungă la întoarcere; și totuși am zis:

— Aș vrea puțină pâine din asta, dacă nu-ți fac pagubă.

Mi-a dat jumătate de felie deja tăiată (cu un cuțit foarte ascuțit), brânză învelită în hârtie argintie și vin alb sec.

— Mannea e o femeie bună, mi-a spus el. Și tu cred că ești un om bun, de soiul celor care nu știu că-s buni — unii spun că numai acest soi există. Mannea crede că te pot ajuta?

— Mai degrabă crede că eu te pot ajuta pe dumneata, Maestre Ash. Armatele Commonwealth-ului se retrag, curând bătălia va cuprinde toată partea asta de țară, iar după bătălie vor năvăli ascienii.

A zâmbit din nou.

— Oamenii fără umbre. E unul dintre acele nume, din care sunt multe, care sunt greșite și totuși corecte. Ce-ai crede dacă un ascian ți-ar spune că nu are umbră?

— Nu știu, am zis. N-am auzit niciodată așa ceva.

— E o poveste veche. Îți plac poveștile vechi? Aha, văd o lumină în ochii tăi și aș vrea s-o pot spune cât mai bine. Pe dușmanii voștri îi numiți ascieni — deși ei cu siguranță nu-și spun astfel —, deoarece străbunii voștri credeau că sunt veniți de la ecuatorul lui Urth, unde soarele este chiar deasupra capului la ora prânzului. Adevărul e că obârșia lor se află mult mai la miazănoapte. Și cu toate acestea, sunt ascieni. Într-o fabulă compusă la primele ceasuri ale dimineții rasei noastre, un om își vinde umbra și se pomenește că e alungat de peste tot unde se duce. Nimeni nu vrea să creadă că e ființă omenească.

Sorbind din vin, m-am gândit la prizonierul ascian al cărui prici se afla lângă al meu.

— Omul acela și-a primit vreodată umbra înapoi, Maestre Ash?

— Nu. Dar o vreme a călătorit cu un om care nu avea imagine răsfântă. După câteva clipe de tăcere, Maestrul Ash

a continuat: Mannea e o femeie bună; aş vrea să te pot servi. Dar nu pot pleca, iar războiul nu va ajunge niciodată până aici, la mine, indiferent cum ar înainta coloanele.

— Poate că ai putea veni cu mine şi astfel s-o linişteşti pe Chatelaine.

— Nici asta nu pot face.

Am înţeles că voi fi nevoit să-l oblig să mă însoţească, dar până una-alta nu vedeam vreun motiv să trec la gesturi mai dure; or să se ivească destule prilejuri a doua zi dimineăta. Am ridicat din umeri a resemnare şi am întrebat:

— Pot măcar să dorm aici în noaptea asta? Va trebui să mă întorc şi să raportez hotărârea dumatăle, dar e drum lung, mai bine de cincisprezece leghe, şi-acum nu mă mai simt în stare să fac nici un pas.

I-am zărit din nou zâmbetul abia schiţat, ca zâmbetul unui chip sculptat în fildeş când o torţă i-ar face umbra buzelor să tremure.

— Sperasem că o să primesc de la tine veşti din lumea mare, a zis el. Dar văd că eşti obosit. După ce termini de mâncat, urmează-mă. O să-ţi arăt unde-ai să dormi.

— N-am putări alese, Maestre, dar nu-s chiar atât de prost crescut ca să mă pun pe sforăit când gazda mea încă doreşte să stea de vorbă cu mine — cu toate că mă tem că nu prea am veşti. Din ceea ce-am aflat de la tovarăşii mei de suferinţă din lazaret, războiul continuă şi se încinge de la o zi la alta. Nouă ni se trimite drept întăriri legiuni şi jumătăţi de legiuni, lor li se trimite armate întregi de la miazănoapte. Au şi artilerie numeroasă, iar noi trebuie să ne bizuim pe lăncierii noştri călare,

care atacă fulgerător și se iau la luptă cu dușmanul corp la corp înainte ca artileria grea să fie îndreptată asupra lor. Ei au și mai multe nave decât anul trecut, cu toate că noi am dobândit multe. Autocratul însuși a venit să comande oștile, aducând și trupele sale de la Casa Absolută. Dar...

Am dat iarăși din umeri și m-am oprit din vorbit, ca să mai iau o îmbucătură de pâine și brânză.

— Studiul războiului mi s-a părut întotdeauna cea mai neinteresantă parte a istoriei. Dar există niște modele. Trei sunt motivele pentru care unul din adversari într-un război îndelungat devine dintr-odată puternic. Primul e că și-a găsit un aliat nou. Soldații acestor armate noi se deosebesc în vreun fel de cei din armatele vechi?

— Da, am spus eu. Am auzit că sunt mai tineri și în general mai puțin puternici. Și sunt mai multe femei printre ei.

— Nu se deosebesc prin limbă sau veșminte?

Am clătinat din cap că nu.

— Atunci putem să lăsăm deocamdată deoparte alianța. A doua posibilitate ar fi încheierea unui alt război purtat în altă parte. Dacă e așa, veteranii ar fi trimiși ca întăriri. Spui că nu-s veterani, prin urmare nu rămâne decât al treilea motiv. Din cine știe ce pricină, dușmanul vostru are nevoie de o victorie imediată, și-atunci aruncă totul în luptă.

Terminasem de mâncat pâinea, dar între timp mi se trezise curiozitatea.

— Și de ce-ar fi așa?

— Nu pot răspunde, neștiind mai multe decât știu. Poate cărmuitorii lor se tem de popor care s-a săturat de război.

Poate că toți ascienii sunt doar servitori, iar stăpânii lor amenință să acționeze de unii singuri.

— Cu o mână îmi dai speranță, cu alta mi-o iei.

— Nu eu, ci istoria. Ai fost pe front?

Am negat clătinând din cap.

— Asta-i bine. În multe privințe, cu cât ai parte mai mult de război, cu atât știi mai puține despre el. Oamenii din Commonwealth ce gândesc? Sunt uniți în a-l sprijini pe Autocrat? Ori i-a istovit războiul într-atât încât cer să se facă pace?

Am izbucnit în râs și toată amărăciunea din pricina căreia mă simțisem atras de Vodalus m-a năpădit din nou.

— Dacă sunt uniți? Dacă cer pace? Maestre, știi că te-ai rupt de totul ca să-ți concentrezi gândurile asupra unor lucruri mult mai nobile, dar n-aș fi crezut că un om poate ști atât de puține despre țara în care trăiește. În războiul ăsta luptă carieriști, mercenari și tineri dornici de aventură. La o sută de leghe mai la sud, războiul abia dacă e un zvon dincolo de zidurile Casei Absolute.

Maestrul Ash și-a țuguia buzele.

— Atunci Commonwealth-ul vostru e mai puternic decât aș fi crezut. Nu-i de mirare că dușmanii voștri sunt disperați.

— Dacă asta înseamnă putere, să ne ferească de slăbiciune Atotîngăduitorul. Maestre Ash, frontul se poate sparge în orice clipă. Ar fi mai înțelept din partea dumitale să vii cu mine într-un loc mai sigur.

Părea să nu mă fi auzit.

— Dacă Erebus și Abaia și toți ceilalți intră și ei în luptă, o să fie o bătălie nouă. Dacă și unde. Interesant. Dar ești

istovit. Vino cu mine. Îți voi arăta patul în care o să dormi și lucrurile nobile pe care, așa cum ai spus adineaori, am venit aici să le studiez.

Am urcat două șiruri de trepte și am pătruns într-o încăpere, aproape sigur aceeași la o fereastră a căreia văzusem lumina în seara dinainte. Era o încăpere largă, cu multe ferestre, care ocupa un cat întreg. Erau mașinării acolo, dar mai mici și mai puține decât cele din castelul lui Baldanders, și mai erau și mese, și hârtii, și multe cărți, iar aproape în mijlocul ei un pat îngust.

— Aici trag eu un pui de somn, mi-a explicat Maestrul Ash, când munca mea nu mă lasă să mă retrag. Nu-i mare pentru un om de statura ta, dar cred că o să te simți confortabil în el.

Cu o noapte înainte, dormisem pe piatră; patul ăsta îmi făcea cu ochiul.

După ce mi-a arătat unde mă pot ușura și spăla, a plecat. Ultima imagine a lui, înainte să sufle în lumânare, a surprins același zâmbet desăvârșit pe care-l văzusem înainte.

O clipă mai târziu, după ce ochii mi s-au obișnuit cu întunericul, nu mi-am mai bătut capul cu zâmbetul lui, pentru că afară toate ferestrele acelea îmi dezvăluiau o nemărginită sclipire perlată. „Suntem deasupra norilor”, mi-am spus (zâmbind și eu pe jumătate), „sau mai curând niște nori joși au învăluit Țancul acesta, și eu n-am băgat de seamă în întuneric, însă el a știut, habar n-am cum, dar a știut. Acum văd vârfurile norilor, aha, lucrurile acelea nobile, așa cum am văzut vârfurile norilor prin ochii lui Typhon.”

Și m-am întins pe pat, ca să dorm.

XVII

Ragnarok — ultima iarnă

Ce ciudat îmi părea să mă trezesc fără armă, deși, dintr-un motiv pe care nu-l pot explica, era prima dimineață în care aveam acest simțământ. După distrugerea spadei *Terminus Est*, dormisem lângă castelul devastat al lui Baldanders fără teamă, apoi călătorisem spre miazănoapte la fel de netemător. Cu o noapte înainte, dormisem neînarmat pe piatra goală din vârful stâncii și — poate doar pentru că fusesem atât de obosit — nu simțisem teamă. Acum cred că în decursul acelor zile, ba chiar în decursul tuturor zilelor de când plecasem din Thrax, lăsasem gilda în urmă și ajunseseam să cred că eram ceea ce mă luau a fi aceia care mă întâlneau — soiul de aventurier în devenire, despre care pomenisem Maestrului Ash cu o seară înainte. Ca torționar, nu-mi socotisem spada drept armă, ci mai curând drept unealtă și un însemn al slujbei mele. Acum, privind retrospectiv, devenise o armă pentru mine, iar eu nu mai aveam armă.

La asta m-am gândit în timp ce zăceam pe spate pe salteaua confortabilă a Maestrului Ash, cu mâinile sub cap. Trebuia să-mi fac rost de o nouă spadă dacă rămâneam în ținuturile măcinate de război, și era înțelept să am una chiar dacă mă întorceam spre miazăzi. Întrebarea era dacă s-o apuc din nou spre miazăzi sau nu. Dacă rămâneam unde eram, riscam să fiu atras în luptă, unde puteam să fiu omorât. Dar, pentru mine, întoarcerea spre miazăzi ar fi fost încă și mai plină de primejdii. Abdiesus, arhonte din Thrax, fără îndoială că făgăduise o răsplată pentru prinderea mea, iar ghilda aproape sigur va pune să fiu ucis dacă află că sunt în preajma orașului Nessus.

După ce-am cumpănit la toată povestea asta o vreme, ca un om doar pe jumătate treaz, mi-am amintit de Winnoc și de ce-mi spusese despre sclavii Pelerinilor. Pentru că este o rușine pentru noi ca vreun client de-al nostru să moară după ce e supus la cazne, suntem învățați în ghildă destule taine ale artei tămăduirii; credeam că știu la fel de multe ca și Pelerinile. Când o tămăduisem pe fata din colibă, simțisem deodată că mă înalț spiritual. Chatelaine Mannea avea o părere bună despre mine și ar fi avut-o și mai bună dacă mă întorceam cu Maestrul Ash.

Cu câteva clipe înainte, fusesem tulburat că nu aveam nici o armă. Acum simțeam că am una — hotărârea și un plan sunt mai bune decât o spadă, pentru că omul își ascute propriile tăișuri pe ele. Am dat deoparte cuverturile — cred că abia acum am văzut cât de moi erau. Încăperea aceea mare era rece, însă plină de lumina soarelui; aproape ca și când de

fiecare parte a casei era câte un soare, ca și când toți pereții se găseau spre răsărit. În pielea goală, m-am dus la cea mai apropiată fereastră și-am văzut acel câmp de alb vălurit, pe care-l zărisem vag și cu o seară înainte.

Nu era o mare de nori, ci o câmpie de gheață. Fereastra nu se deschidea, sau poate că se deschidea, însă n-am reușit să-i descifrez mecanismul; mi-am lipit fața de geam și m-am uitat în jos cât am putut de mult. Ultima Casă creștea, așa cum văzusem și înainte, dintr-un deal stâncos. Iar acum numai vârful acestui deal înalt rămăsese deasupra gheții. M-am dus de la o fereastră la alta, iar priveliștea era aceeași. Întorcându-mă la patul în care dormisem, mi-am tras pantalonii și cizmele, mi-am aruncat mantia peste umeri, aproape nedându-mi seama ce fac.

Maestrul Ash s-a ivit tocmai când am isprăvit cu îmbrăcatul.

— Sper că nu te deranjez, a zis el. Te-am auzit umblând.

Am clătinat din cap în semn că nu mă deranjase.

— N-am vrut să te tulbur.

Fără să vreau, mi-am dus mâinile la față. O parte din mine, un caraghios mărunț, și-a dat deodată seama de barba țepoasă.

— Am vrut să mă bărbieresc înainte să-mi pun mantia, am zis. Ce prostie. Nu m-am ras de când am părăsit lazaretul.

Simțeam că mintea mi se târăște pe gheață, lăsându-mi limba și buzele să se descurce cum or ști.

— E apă caldă aici, și săpun.

— Asta-i bine, am zis. Apoi: Și de cobor...

Din nou zâmbetul acela.

— Va fi la fel? Gheața? Nu. Ești primul care-ai ghicit. Pot să te întreb cum ai reușit?

— Cu mult timp în urmă — nu, doar cu câteva luni în urmă, de fapt, dar parcă a trecut foarte mult timp — m-am dus la Grădinile Botanice din Nessus. Acolo era un lac numit Lacul Păsărilor, unde trupurile morților păreau să-și păstreze etern prospețimea. Mi s-a spus că e o proprietate a apei, dar și atunci m-am întrebat cum poate fi atâta putere în apă. Și mai era un loc, numit Grădina-Junglă, unde frunzele erau mai verzi decât am crezut că pot fi frunzele — nu un verde strălucitor, ci întunecat de atâta verde, ca și când plantele nu puteau folosi întreaga energie revărsată de soare. Oamenii de acolo nu păreau să fie din timpul nostru, deși n-aș fi putut spune că veneau din trecut, sau din viitor, sau dintr-un al treilea timp care nu e nici una, nici alta. Aveau o casă mică. Mult mai mică decât aceasta, dar casa asta îmi amintește de ea. M-am gândit adesea la Grădinile Botanice de când le-am părăsit, și uneori m-am întrebat dacă secretul lor era acela că timpul nu se schimba niciodată în Lacul Păsărilor, iar când mergeai pe cărarea din Grădina-Junglă, te mișcai înainte sau înapoi prin timp — cum era cu puțință așa ceva, nu știu. Vorbesc poate prea mult?

Maestrul Ash a clătinat din cap.

— Apoi, când veneam înapoi, ți-am văzut casa în vârful acestui deal. Dar când am urcat spre ea, dispăruse, iar valea de sub mine nu era așa cum mi-o aminteam.

N-am mai știut ce să spun, așa că am tăcut.

— Ai dreptate, mi-a spus Maestrul Ash. Am fost pus aici să observ ceea ce vezi în jur. Etajele de jos ale casei mele, totuși, ajung în perioade mai vechi, iar perioada ta e cea mai veche.

— Asta chiar pare o minune extraordinară.

Iar a clătinat din cap.

— E încă și mai extraordinar că această bucată de stâncă a fost ocolită de ghețari. Vârfurile unor stânci mult mai înalte au fost înghițite de gheață. Știu că asta e apărată de o structură geografică atât de subtilă, încât nu se poate ajunge la ea decât din întâmplare.

— Dar și ea va fi acoperită până la urmă? am întrebat eu.

— Da.

— Și ce se va întâmpla atunci?

— O să plec. Mai exact, o să plec înainte să se întâmple asta.

M-a cuprins o mânie irațională, aceeași stare pe care o resimțisem în copilărie când nu-l puteam face pe Maestrul Malrubius să-mi înțeleagă întrebările.

— Voiam să zic, ce se va întâmpla cu Urth?

A ridicat din umeri.

— Nimic. Ce vezi este ultima glaciațiune. Suprafața Soarelui este stinsă acum; curând se va încinge de la dogoare și va străluci, dar soarele însuși se va micșora, dăruind tot mai puțină energie lumilor sale. Și la un moment dat, dacă va veni cineva și va sta pe gheață, va vedea soarele doar cât o stea strălucitoare. Gheața pe care va sta nu va fi gheața pe care o

vezi acum, ci atmosfera acestei lumi. Și așa va rămâne multă vreme. Poate până la sfârșitul zilei universale.

M-am dus la o altă fereastră și m-am uitat din nou la întinderea de gheață.

— Se va întâmpla curând?

— Priveliștea pe care o vezi este de peste mii de ani în viitor.

— Dar înainte de asta, gheața trebuie să fi venit din sud. Maestrul Ash a dat din cap, întărind spusele mele:

— Și de pe vârfurile munților. Vino cu mine.

Am coborât la al doilea cat al casei, pe care aproape nu-l văzusem când urcasem cu o noapte înainte. Ferestrele erau mai puține acolo, dar Maestrul Ash a pus două scaune în dreptul uneia și mi-a făcut semn să ne așezăm și să privim afară. Era întocmai așa cum spusese — gheață, minunată în puritatea ei, se târa în jos de pe versanții munților, ca să se ia la trântă cu pinii. Am întrebat dacă și asta se întâmpla departe în viitor, și el iar a dat din cap:

— N-o să trăiești să mai vezi asta încă o dată.

— Și totuși destul de aproape ca viața unui om să aibă șansa s-o mai prindă?

Și-a săltat umerii și a zâmbit în barbă:

— Să spunem că e vorba de grade. Tu n-ai să mai vezi asta. Nici copiii tăi, nici ai lor. Dar procesul a și început. A început cu mult înainte să te fi născut.

Nu știam nimic despre sud, dar m-am pomenit gândindu-mă la insularii din povestea lui Hallvard, la minunatele locuri ferite ce aveau un anotimp al creșterii și coacerii,

la vânătoarea de focuri. Insulele acelea nu-i vor mai putea adăposti multă vreme pe oameni și familiile lor. Bărcile vor scrâșni pe țărmurile pietroase pentru ultima oară. „*Nevasta mea, copiii mei, nevasta mea, copiii mei.*”

— La această vreme, mulți dintre ai voștri au și plecat, a continuat Maestrul Ash. Cei pe care-i numiți cacogeni s-au îndurat să-i ducă în lumi mai frumoase. Mulți alții vor pleca înainte de victoria finală a gheții. Eu însumi, înțelegi, sunt descendentul acelor refugiați.

L-am întrebat dacă vor scăpa toți.

A negat clătinând din cap.

— Nu, nu toți. Unii nu vor vrea să plece, alții nu vor fi găsiți. Și mai sunt cei pentru care nu se va găsi nici un adăpost.

Am stat mult timp și m-am uitat la valea asediată, încercând să-mi pun ordine în gânduri. Într-un târziu am spus:

— Am văzut că oamenii religiei spun cuvinte liniștitoare care nu sunt adevărate, în vreme ce oamenii de știință dezvăluie adevăruri îngrozitoare. Chatelaine Mannea zicea că ești un om sfânt, dar pari a fi un om de știință, și ai spus că poporul dumitale te-a trimis pe Urth cel mort ca să studiezi gheața.

— Deosebirea pe care o faci nu mai e valabilă. Religia și știința au însemnat întotdeauna credință în ceva. E vorba de același ceva. Om de știință ești și tu — așa ai zis —, drept care eu îți vorbesc despre știință. Dacă Mannea ar fi aici cu preotesele ei, aș vorbi altfel.

Am atât de multe amintiri încât adesea mă pierd printre ele. Acum, privind la pinii care se clătinau în vântul pe care nu-l simțeam, aveam impresia că aud o tobă bubuind.

— Am mai întâlnit un om cândva, care zicea că e din viitor, am spus eu. Era verde — aproape la fel de verde ca pinii ăia — și mi-a spus că epoca lui e cea a unui soare mai strălucitor.

— Fără îndoială că a spus adevărul, a dat din cap Maestrul Ash.

— Dar dumneata îmi spui că ceea ce văd acum se va întâmpla peste numai câteva generații, că e parte dintr-un proces care a început mai demult și că aceasta va fi ultima glaciațiune. Unul din voi e un profet mincinos.

— Eu nu sunt profet, a răspuns Maestrul Ash, și nici el nu era. Nimeni nu poate ști viitorul. Noi vorbim de trecut.

Iar m-a cuprins mânia:

— Mi-ai spus că asta se întâmplă abia peste câteva generații.

— Am spus. Dar tu și priveriștea asta sunteți pentru mine evenimente din trecut.

— Eu nu sunt din trecut! Eu aparțin prezentului.

— Din punctul tău de vedere, ai dreptate. Dar uiți că eu nu pot vedea din punctul tău de vedere. Asta e casa mea. Prin fereastra mea ai privit. Casa mea își înfige rădăcinile în trecut. Fără acesta, aș înnebuni aici. Dar așa, citesc toate secolele astea trecute ca pe niște cărți. Aud vocile celor de mult morți, a ta printre ele. Crezi că timpul este un singur fir. Dar el este o împletitură, o tapiserie care se întinde etern în toate direcțiile. Eu urmez un fir înapoi. Tu vei urma o culoare înainte, nu știu ce culoare anume. Albul te-ar putea aduce la mine, verdele, la omul tău verde.

Neștiind ce să spun, n-am putut decât să murmur că eu îmi închipuiam timpul ca pe un râu.

— Da — vii din Nessus, nu-i așa? Un oraș construit pe un râu. Dar odată a fost un oraș lângă mare, iar tu ai face mai bine să-ți închipui timpul ca pe o mare. Valurile se ridică și înaintează, iar curenții gonesc pe sub ele.

— Aș vrea să cobor, am zis eu. Să mă întorc în timpul meu.

— Înțeleg, a zis Maestrul Ash.

— Mă-ndoiesc. Timpul dumitale, dacă te-am auzit corect, este acela din catul cel mai de sus al casei ăsteia, și ai un pat acolo și alte lucruri trebuincioase. Cu toate acestea, când nu ești copleșit de treburile dumitale, dormi aici, așa mi-ai spus. Și totuși, zici că locul ăsta e mai aproape de timpul meu decât de-al dumitale.

S-a ridicat în picioare.

— Am vrut să spun că și eu fug de gheață. Mergem? O să vrei să mănânci ceva înainte să pornești în călătoria lungă până la Mannea.

— Vom porni amândoi.

S-a răsucit să se uite la mine înainte să înceapă să coboare.

— Ți-am spus că nu pot merge cu tine. Ai descoperit singur cât de bine ascunsă este casa asta. Pentru toți cei care nu urmează corect poteca, până și cel mai de jos cat se află în viitor.

I-am prins brațele la spate, strângându-i-le cu un braț al meu, și mi-am folosit mâna liberă să-l caut de arme. N-avea

nici una și, cu toate că era vânjos, nu era atât de vânjos pe cât mă temusem.

— Te gândești să mă duci cu forța la Mannea. Am dreptate?

— Întocmai, Maestre, și vom avea mult mai puține bățai de cap dacă vei merge de bunăvoie. Spune-mi unde pot găsi niște frânghie — nu vreau să fiu nevoit să-ți folosesc șnurul de la robă.

— N-am frânghie, a zis el.

I-am legat brațele cu șnurul, așa cum plănuisem de la început.

— După ce ne depărtăm puțin de locul ăsta, te voi dezlega dacă-mi dai cuvântul că te vei purta bine.

— Te-am primit cu brațele deschise în casa mea. Ce rău ți-am făcut?

— Unu' mic, dar să trecem. Îmi place de dumneata, Maestre Ash, și te respect. Sper să nu îmi porți pică pentru ceea ce-ți fac, așa cum nici eu nu-ți port pică pentru ce mi-ai făcut. Dar Pelerinele m-au trimis să te aduc, și am descoperit că sunt un anumit tip de om, dacă înțelegi ce vreau să spun. Acum, nu coborî scara prea repede. Dacă o să cazi, n-o să te poți prinde cu mâna.

L-am dus în încăperea în care mă dusesese el prima oară și am scos o bucată de pâine tare și un pachet de fructe uscate.

— Nu mă mai gândesc la mine astfel, am continuat eu, dar am fost crescut ca... — îmi stătuse pe limbă să spun *torționar*, dar mi-am dat seama (abia atunci, parcă pentru prima oară) că nu era chiar cuvântul potrivit pentru ceea ce

facea ghilda, astfel că am folosit denumirea oficială — ...ca un Căutător al Adevărului și Penitenței. Facem ceea ce am spus că vom face.

— Am îndatoriri de îndeplinit. La catul de sus, unde ai dormit.

— Mă tem că va trebui să le lași neîndeplinite.

A tăcut cât am ieșit pe ușă afară și ne-am dus la vârful stâncos al dealului. Apoi a spus:

— Voi merge cu tine, dacă pot. Adesea mi-am dorit să ies pe ușa asta și să nu mă opresc niciodată.

I-am spus că, dacă jură pe onoarea lui, îl voi dezlega fără zăbavă.

A clătinat din cap, spunând:

— O să crezi că te-am trădat.

N-am priceput ce voia să spună.

— Poate că undeva se află o femeie pe care eu am numit-o Vine. Dar lumea ta e lumea ta. Pot să exist acolo numai dacă probabilitatea existenței mele e mare.

— Eu am existat în casa dumitale, nu-i așa?

— Da, însă asta a fost pentru că probabilitatea ta s-a împlinit. Ești o parte a trecutului, din care am venit casa mea și cu mine. Întrebarea e dacă eu sunt viitorul spre care te îndrepti tu.

Mi-am amintit de omul verde din Saltus, care era un om solid.

— Adică o să dispari ca un balon de săpun? l-am întrebat eu. Sau te vei risipi ca fumul?

— Nu știu, a răspuns el. Nu știu ce se va întâmpla cu mine. Sau unde mă voi duce când se va întâmpla. S-ar putea să încetez să exist în orice clipă. De aceea n-am plecat niciodată din propria mea voință.

L-am luat de-un braț, poate crezând că astfel îl pot ține lângă mine, și am mers mai departe. Am urmat drumul pe care mi-l desenase Mannea și Ultima Casă s-a înălțat în urma noastră la fel de solidă ca oricare alta. Mintea mi-era plină de toate lucrurile pe care mi le spusese și mi le arătase el, încât pentru o vreme, cât am străbătut douăzeci sau treizeci de pași, nu mi-am întors privirea spre el. La un moment dat, observația lui despre tapiserie mi-a amintit de Valeria. Încăperea în care mâncasem turte era plină de tapiserii atâr-nate pe pereți, iar ce zisese el despre urmarea firelor mi-a adus în minte labirintul de tuneluri prin care fugisem înainte s-o întâlnesc pe ea. Am început să-i povestesc Maestrului despre asta, dar el dispăruse. Mâna mea ținea aer. Preț de o clipă, mi s-a părut că zăresc Ultima Casă plutind ca o corabie pe oceanul ei de gheață. Apoi s-a cufundat în vârful întunecat al dealului, unde stătuse până atunci; gheața nu mai era decât ceea ce crezusem odată că e — un troian de nor.

XVIII

Rugămintea Foilei

Cât am mai făcut o sută de pași sau mai mult, Maestrul Ash n-a dispărut cu totul. Îi simțeam prezența și, când nu încercam să mă uit drept la el, încă îl mai zăream, mergând lângă mine, cu o jumătate de pas în urmă. Cum de-l vedeam, cum de putea într-un anumit sens să fie prezent și în altul să fie absent, nu știu. Ochii noștri primesc un torent de fotoni fără masă ori încărcătură, de la roiuri de particule, asemenea unui bilion de bilioane de sori — așa mă învățase Maestrul Pa-laemon, care era aproape orb. În urma împrôșcării cu acei fotoni, noi credem că vedem un om. Uneori, omul pe care credem că-l vedem poate fi la fel de iluzoriu ca și Maestrul Ash, sau chiar mai mult.

Îi simțeam și înțelepciunea în preajma mea. Fusesse o înțelepciune melancolică, dar adevărată. M-am pomenit dorindu-mi să mă fi putut însoți, cu toate că mi-am dat seama că ar fi însemnat că venirea gheții era un fapt sigur.

— Sunt singur, Maestre Ash, am zis, neîndrăznind să mă uit îndărăt. Până acum nu mi-am dat seama de cât de singur sunt. Și dumneata ai fost singur, așa cred. Cine a fost femeia căreia îi spuneai Vine?

Poate că doar mi s-a năzărit că-i aud vocea:

— *Prima femeie.*

— Meschiane? Da, o știu, și e foarte frumoasă. Meschiane a mea a fost Dorcas, și mă simt singur fără ea, dar și fără ceilalți. Când Thecla a devenit parte din mine, am crezut că nu voi mai fi niciodată singur. Dar acum e într-atât de mult parte din mine, încât am ajuns una și aceeași ființă, și mă simt singur fără ceilalți. Fără Dorcas, fără Pia, fata insulară, fără micul Severian, și fără Drotte și Roche. Dacă Eata ar fi aici, mi-ar veni să-l îmbrățișez. Dar mai mult și mai mult mi-aș dori s-o văd pe Valeria. Jolenta a fost cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o în viața mea, dar pe chipul Valeriei era ceva ce-mi sfâșia inima. Eram doar un băietan, îmi zic acum, dar la vremea aceea nu gândeam așa. Mă târâsem afară din beznă și mă pomenisem într-un loc căruia i se spunea Atriumul Timpului. Turnuri — turnurile familiei Valeriei — se înălțau de toate părțile curții. În mijloc era un obelisc acoperit cu cadrane solare, și cu toate că îmi amintesc de umbra lui pe zăpadă, nu putea primi lumina soarelui acolo mai mult de două sau trei ronduri în fiecare zi; turnurile trebuie că își aruncă umbrele asupra lui în cea mai mare parte a timpului. Înțelegi lucrurile mai în adânc decât mine, Maestre Ash — poți să-mi spui de ce l-ar fi construit astfel?

O suflare de vânt ce se juca printre stânci mi-a prins mantia, astfel că mi-a îndepărtat-o de pe umeri. M-am înfășurat din nou în ea și mi-am ridicat gluga.

— Mă luasem după un câine. Îi dădusem numele de Triskele și ziceam, chiar și mie însumi îmi spuneam asta, că e al meu, cu toate că nu îmi era îngăduit să țin un câine. Era o zi de iarnă când l-am găsit. Era ziua în care spălam așternuturile clienților și canalul de scurgere se înfundase cu zdrențe și scame. Mă tot codeam să-mi fac treaba, dar Drotte mi-a spus să mă duc afară și să vâr în canal o prăjină care ține frânghia de rufe. Vântul era teribil de rece. Din pricina venirii gheții ăsteia a dumitale, zic eu, dar la vremea aia nu știam asta — iernile care se fac mai rele de la an la an. Și după ce-am desfundat canalul, un șuvoi de apă murdară a tâșnit afară și mi-a udat mâinile. Eram furios, fiind eu cel mai mare în ani, doar Drotte și Roche erau mai mari, și mi-am zis că treaba asta ar fi trebuit s-o facă ucenicii mai tineri. Împingeam cu prăjina în dopul de zdrențe și scame, când l-am văzut în partea cealaltă a Curții Vechi. Probabil că paznicii de la Turnul Ursului organizaseră o luptă cu o seară înainte și animalele moarte zăceau în fața ușii, în așteptarea ecarisorului. Era un arsinoiter acolo, și un smilodon, și câțiva lupi înfricoșători. Câinele zăcea pe mormanul de cadavre. Presupun că el era ultimul care trebuia să moară și, din pricina rănilor, unul dintre lupii ăia cumpliți îl răpusese. Dar nu era mort de tot, doar arăta ca mort. M-am dus să mă uit la el — un motiv să mă opresc puțin din ce făceam și să-mi suflu în pumni. Era înțepenit și rece ca... mă rog, ca tot

ce e înțepenit și rece. Odată am ucis un bivol cu spada mea și chiar și când zăcea mort în propriul sânge tot arăta mai viu decât arăta atunci Triskele. Oricum, mi-am întins mâna și l-am mângâiat pe cap. Era mare ca al unui urs, cu urechile tăiate, nu mai rămăseseră din ele decât două cioturi. Când l-am atins, a deschis ochii. M-am repezit imediat în partea cealaltă a Curții și am zgârmănat cu prăjina atât de tare încât a pătruns de îndată, pentru că mi-era teamă că Drotte o să-l trimită pe Roche să vadă ce fac. Când mă gândesc acum la povestea asta, a fost ca și când aveam deja Gheara, cu mai bine de-un an înainte să-mi fi fost pusă în sabreț. N-am cuvinte să descriu cum m-a privit câinele când și-a ridicat ochii să se uite la mine. Mi-a cucerit inima. Cât am avut Gheara, niciodată n-am readus la viață un animal, dar nici n-am încercat. Când m-am aflat printre ele, de obicei îmi doream să pot omorî unul pentru că eram flămând. Acum nu mai sunt sigur că asta trebuie să facem, să omorâm animale ca să mâncăm. Am băgat de seamă că nu ai carne printre proviziile dumitale — numai pâine, brânză, vin și fructe uscate. Neamul dumitale, sau lumea în care oamenii trăiesc în vremea dumitale, gândesc la fel?

Am tăcut, sperând să primesc un răspuns, dar n-a venit nici unul. Toate crestele munților coborâseră între timp sub soare; nu mai eram sigur dacă ceea ce mă urma era o pală prezentă a Maestrului Ash, sau doar umbra mea.

— Când am avut Gheara, am spus eu mai departe, am descoperit că nu-i învia pe cei uciși prin fapte umane, cu toate că a părut să-l vindece pe omul-maimuță a cărui mână

o retezasem. Dorcas credea că a fost din pricină că îl rănisem eu. Nu știu ce să spun — nu m-am gândit că Gheara știa cine o ține, dar poate că știa.

O voce — nu a Maestrului Ash, ci o voce pe care n-o mai auzisem niciodată — a strigat:

— Să ai un an bun!

Mi-am ridicat privirile și am văzut, la vreo patruzeci de pași depărtare, un ulan ca acela ucis de notulii lui Hethor pe drumul verde ce ducea la Casa Absolută. Neștiind ce altceva să fac, i-am făcut semn cu mâna și am strigat:

— Adică e Ziua Anului Nou?

A dat pintoni destrierului său și s-a apropiat în galop.

— Miezul verii chiar azi, începutul noului an. Unul glorios pentru Autocratul nostru.

Am încercat să-mi amintesc câteva dintre expresiile atât de îndrăgite de Jolenta.

— A cărui inimă e altarul supușilor săi.

— Bine zis! Eu sunt Ibar, din Xenagia a Șaptezeci și Opta, și patrulez drumul până diseară, nici că se poate ghinion mai mare.

— Din câte știu, nu-i împotriva legii să merg pe drumul ăsta.

— Cătuși de puțin. Cu condiția, desigur, să fii pregătit să dovedești cine ești.

— Da, am zis. De bună seamă.

Aproape că uitasem de salvconductul pe care mi-l scrisese Mannea. L-am scos și i l-am întins.

Când mă opriseră pe drum spre Ultima Casă, nu fusem sigur defel că soldații care mă luau la întrebări știau să citească. Fiecare se uitase cu un aer preocupat la pergament, dar la fel de bine se putea să fi văzut doar sigiliul ordinului și caligrafia Mannei, ordonată, viguroasă, doar puțin oblică. Era vădit că ulanul știa citi. Îi vedeam ochii urmărind rândurile și cred că am și ghicit, când s-au oprit o clipă, că ajunsese la „îngrijire onorabilă”.

A împăturit cu grijă pergamentul, dar nu mi l-a dat înapoi.

— Prin urmare, ești în slujba Pelerinilor.

— Mă bucur de această onoare, da.

— Te rugai, prin urmare. Am crezut că vorbeai singur când te-am zărit. Eu nu mă țin de prostii d-astea religioase. Noi avem cutuma xenagiei la îndemână și pe Autocrat la distanță, și mai mult de-atâta respect și mister nu-mi trebuie; dar am auzit că-s femei bune.

Am dat din cap în semn de consimțire.

— Eu cred — poate ceva mai mult decât tine. Dar într-adevăr sunt bune.

— Și ai fost trimis de ele într-o misie. Cu câte zile în urmă?

— Trei.

— Și-acum te-ntorci la lazaretul din Media Pars?

Iar am dat din cap.

— Sper să ajung acolo înainte de căderea nopții.

— N-ai să reușești, a clătinat el din cap. Ia-o-ncet, așa te sfătuiesc.

Mi-a întins pergamentul.

L-am luat și l-am pus la loc în sabretaș.

— Călătoream împreună cu un tovarăș de drum, dar ne-am rătăcit unul de altul. Mă-ntreb dacă l-ai văzut cumva.

I l-am descris pe Maestrul Ash.

Ulanul a clătinat din cap:

— O să mă uit după el și, dacă-l văd, o să-i spun pe unde-ai luat-o. Acuma — vrei să-mi răspunzi la o întrebare? Nu-i ceva oficial, așa că îmi poți zice dacă îmi bag nasul unde nu-mi fierbe oala.

— Dacă-ți pot răspunde, o voi face.

— Ce-ai să faci după ce le părăsești pe Pelerine?

Am fost oarecum surprins.

— Păi, n-aveam de gând să le părăsesc. Într-o bună zi, poate.

— Atunci ține minte cavaleria ușoară. Arăți ca un om dintr-o bucată, adică soiul de care-avem nevoie. O să trăiești pe jumătate din cât ai trăi la infanterie, dar o să te distrezi de două ori mai mult.

Și-a îndemnat calul s-o ia din loc, iar eu am rămas nedumerit de ceea ce-mi spusese. Nu mă îndoiam că vorbise cu bună-credință atunci când mă sfătuisese să înnoptez pe drum; dar tocmai această bună-credință m-a făcut să grăbesc pasul și mai mult. Am fost binecuvântat cu picioare lungi, astfel că atunci când e nevoie pot să merg la fel de iute ca oamenii care merg repede cu pași mărunți. Și așa am făcut atunci, dând la o parte orice gând la Maestrul Ash și la trecutul meu tulbure. Poate că o prezență ca un abur a Maestrului Ash încă mă însoțea; poate că și acum o face. Dar dacă așa a fost, nu mi-am dat seama atunci, și nici acum.

Urth încă nu-și întorsese fața de la soare când am ajuns la drumul acela îngust pe care mersesem împreună cu soldatul mort, cu o săptămână și mai bine în urmă. Colbul încă păstra urme de sânge, mai multe decât văzusem înainte. Mă temusem, după cele spuse de ulan, că Pelerinele erau acuzate de cine știe ce fărâdelege; dar acum eram sigur că era vorba doar de un număr mult mai mare de răniți care fuseseră aduși la lazaret, iar el se gândise că merit o noapte de odihnă înainte să mă apuc de treabă cot la cot cu ele. Ce ușurare gândul acesta! Numărul mare al răniților avea să-mi dea ocazia să-mi arăt priceperea și astfel să am mai multe șanse ca Mannea să mă accepte atunci când mă voi oferi să mă vând ordinului; mai rămânea doar să nascocesc o poveste credibilă pentru eșecul meu de la Ultima Casă.

Dar când am dat ultimul cot al drumului, ceea ce mi-au văzut ochii era cu totul altceva.

Unde se aflase lazaretul, pământul părea să fi fost brăzdat de o ceată de nebuni, brăzdat și săpat — o groapă al cărei fund se preschimbase deja într-un iaz mic. Copaci doborâți alcătuiau o bordură în jurul gropii.

Până s-a lăsat întunericul, am umblat încolo și-ncoace. Căutam vreo urmă de-a prietenilor mei și a altarului în care ascunsesem Gheara. Am găsit o mână umană, o mână de bărbat, retezată de la încheietură. O fi fost a lui Melito, ori a lui Hallvard, ori a ascianului, ori a lui Winnoc. N-aveam de unde ști.

În noaptea aceea am dormit lângă drum. De cum s-a luminat de ziuă, mi-am reînceput căutările și, înainte să se însereze, i-am descoperit pe supraviețuitori, la vreo șase leghe

de locul unde fusese lazaretul. M-am dus de la prici la prici, dar mulți erau în stare de inconștiență și atât de bandajați în jurul capului, încât mi-era cu neputință să-i recunosc. Tot ce se poate ca Ava, Mannea și Pelerina care își trăsesse un scăunel lângă priciul meu să se fi găsit printre răniți, dar eu nu le-am descoperit.

Singura femeie pe care am recunoscut-o a fost Foila și asta numai pentru că m-a recunoscut ea pe mine, strigând „Severian!” când treceam printre răniți și muribunzi. M-am dus la ea și am încercat să aflu ce se întâmplase, dar ea se simțea foarte slăbită și nu era în stare să-mi spună prea multe. Atacul se abătuse pe neașteptate și lovise lazaretul ca un trăsnet: ea își amintea doar ce urmasă după asta, auzise țipete care multă vreme nu aduseseră nici un salvator, și într-un târziu fusese târâtă de soldați care habar n-aveau de arta tămăduirii. Am sărutat-o printre bandaje și i-am promis că mă voi întoarce s-o văd — o promisiune pe care cred că nici unul din noi nu credea că mi-o voi ține.

— Îți amintești când am stat cu toții și am spus povești? m-a întrebat ea. M-am gândit la asta.

I-am spus că eram sigur că se gândise.

— Adică atunci când ne-au adus aici, a mai zis ea. Cred că Melito și Hallvard sunt morți. Tu vei fi singurul care-și va aminti, Severian.

I-am spus că-mi voi aminti cât voi trăi.

— Vreau să le povestești și altor oameni. În zilele de iarnă sau într-o noapte când nu e altceva de făcut. Îți amintești poveștile?

— „Țara mea este țara orizonturilor îndepărtate, a cerului necuprins.”

— Da, a zis ea și a părut să adoarmă.

A doua promisiune mi-am îndeplinit-o, întâi notând toate poveștile pe paginile goale de la sfârșitul cărții cafenii, apoi transcriindu-le aici, întocmai așa cum le-am auzit la ceasurile lungi, calde, ale amiezilor.

XIX

Guasacht

Următoarele două zile mi le-am petrecut mergând unde m-au dus picioarele. Nu le voi înșirui aici, pentru că nu prea am nimic a spune. Să zicem că m-aș fi putut înrola în câteva unități, dar nu eram câtuși de puțin sigur că voiam să fac asta. Mi-ar fi plăcut să mă întorc la Ultima Casă, însă eram prea mândru să cerșesc milostenia Maestrului Ash, presupunând că Maestrul Ash mai putea fi găsit acolo. Mi-am zis că m-aș fi întors bucuros în slujba de Lictor al orașului Thrax, dar dacă s-ar fi putut așa ceva, nu-s sigur că aș fi făcut-o. Am dormit în păduri, ca un animal, și am mâncat orice găseam, adică mai nimic.

În a treia zi, am descoperit un iatagan ruginit, probabil pierdut din cine știe ce campanie de cu un an înainte. Am scos sticluta cu ulei și frântura de cute (pe care le păstrasem, dimpreună cu plăselele, când aruncasem în lac ciotul ce mai rămăsese din *Terminus Est*) și mi-am petrecut un rond

fericit curățind și ascuțind tăișul: terminând trebușoara asta, m-am târât mai departe și uite-așa am ajuns la un drum.

Cum salvconductul dat de Mannea nu mai putea să mă protejeze, eram mai temător în a mă arăta decât fusesem când mă întorsesem de la Maestrul Ash. Mă gândeam însă că soldatul mort, pe care Gheara îl readusese la viață și care spunea că se numește Miles, cu toate că știam că o parte din el era Jonas, se înrolase în armată. Și dacă într-adevăr așa făcuse, mărsăluia și el pe vreun drum sau era încartiruit într-o tabără lângă drum, dacă nu chiar pe câmpul de luptă; iar eu voiam să stau de vorbă cu el. La fel ca Dorcas, și el se opriase o vreme în țara morților. Ea sălășluise acolo mai multă vreme, dar trăgeam nădejde că, dacă îl descoseam pe Miles înainte să fi trecut prea mult timp care să-i fi șters amintirile, aş putea afla ceva care, dacă nu mă ajuta s-o recâștig pe Dorcas, cel puțin m-ar fi împăcat cu gândul pierderii ei.

Căci îmi dădeam seama că o iubeam așa cum n-o iubisem niciodată cât bătusem atâta amar de drum împreună, până la Thrax. Pe vremea aceea, Thecla stăruise copleșitor în gândurile mele; tot timpul mă întorceam în mine ca s-o găsesc. Iar acum mi se părea, măcar pentru că făcea parte din mine de atâta vreme, că o găsisem și o cuprinsesem în sfârșit într-o îmbrățișare mai puternică decât orice act de amor — sau, mai exact, așa cum sămânța bărbatului pătrunde în trupul femeii pentru a produce (prin voința lui Apeiron), o nouă ființă omenească, la fel și ea, pătrunzând în gura mea, prin voința mea, s-a împreunat cu Severian pentru a alcătui un

bărbat nou: eu, care încă mă numesc Severian dar îmi dau seama, ca să spun așa, de rădăcina mea dublă.

Nu știu dacă aş fi putut învăța de la Miles-Jonas ceea ce voiam să aflu. Nu l-am găsit niciodată, cu toate că n-am renunțat să-l caut până-n ziua de azi. Pe la mijlocul după-amiezii, intrasem într-un ținut de copaci frânți și, din când în când, treceam pe lângă leșuri mai mult sau mai puțin descompuse. La început, am încercat să le jefuiesc, așa cum jefuisem cadavrul lui Miles-Jonas, dar mi-o luaseră alții înainte, iar noaptea mișunaseră pe-acolo fenecii, care, cu dinții lor mici și ascuțiți, se înfruptaseră din carnea stârvurilor.

Ceva mai târziu, tot mai sleit de puteri, m-am oprit lângă rămășițele unui car de merinde gol, ce încă ardeau mocnit. Animalele care trăsese în ham nu erau moarte de multă vreme, după cum arătau; zăceau în drum, iar vizitiul căzuse grămadă între ele. M-am gândit că soarta nu era chiar atât de cruntă cu mine, căci, iată, puteam să tai hălci din crupele animalelor și să le duc într-un loc mai ferit, unde aş putea să aprind un foc. Tocmai înfipsesem vârful iataganului în piciorul dinapoi al unuia dintre animale, când am auzit tropăit de copite și, bănuind că sunt ale destrierului unui estafet, m-am tras la marginea drumului, ca să-l las să treacă.

În fapt, era un om scund, îndesat, energic, pe un cal înalt, deșelat. Și-a înfrânat calul când m-a văzut, dar ceva de pe chipul lui mi-a dat de înțeles că nu aveam de ce să fug sau de ce să sar la bătaie. (N-aș fi fugit, ci m-aș fi *bătut*. Destrierul lui nu l-ar fi putut ajuta prea mult printre cioturi și trunchiuri căzute și, în ciuda tunicii sale de zale și a coifului de

piele legat în cercuri de alamă, eram aproape sigur că-l pot doborî.)

— Cine ești? a întrebat el. Și după ce i-am spus, a continuat: Severian din Nessus, zici? Adicăte! Tu ești civilizat, ori jumătate-civilizat, da' după cum arăți ai cam făcut foamea.

— Dimpotrivă, în ultima vreme m-am hrănit mai bine decât am fost obișnuit.

Nu voiam să creadă că sunt slăbit.

— Da' nu ți-ar strica încă ceva de îmbucat — ăla de pe sabia ta nu-i sânge ascian. Ești un schiavoni? Neregulat?

— Viața mea a fost cam neregulată în ultima vreme, asta-i sigur.

— Da' nu ești înrolat în nici o unitate?

Cu o ușurință uluitoare, a sărit din șa, a aruncat dârlogii pe pământ și s-a apropiat cu pași mari de mine. Avea picioarele ușor crăcănate și un chip din acelea ce par modelate în argilă și turtite de sus în jos înainte de-a fi puse în cuptor, încât fruntea și bărbia erau mici și lățite, ochii, niște creștături, gura lățită și ea. Cu toate acestea, mi-a plăcut de el din prima clipă, pentru verva lui și pentru că nu se ostenea defel să-și ascundă lipsa de loialitate.

— Nu sunt legat de nimic și de nimeni — doar de amintirile mele.

— Aha! A oftat și și-a dat ochii peste cap. Știu... știu. Toți am avut greutăți, toți până la unu'. La tine ce-a fost, o femeie, sau legea?

Până atunci nu-mi privisem necazurile în lumina asta, dar, după ce m-am gândit o clipă, am recunoscut că fusese puțin din amândouă.

— Ei bine, ai nimerit în locul potrivit și ai întâlnit omul potrivit. Ce-ai zice de-o cină bună în seara asta, o mulțime de prieteni noi și un pumn de oricalcuri mâine? Sună bine? În regulă!

S-a întors la destrierul său — o iapă — și mâna lui a tâșnit la fel de iute ca tăișul unui crimeur, ca să-l prindă de zăbală înainte să apuce să se ferească. Apoi a cules dârlogii de pe jos și a sărit în șa cu aceeași ușurință cu care coborâse.

— Acuma urcă în spatele meu, a strigat el. Nu-i departe, o să ne care ușor pe amândoi.

Am făcut cum mi-a spus, însă cu mult mai multă greutate, pentru că n-aveam scară în care să-mi sprijin piciorul. De cum m-am cocoțat, iapa a dat să mă lovească, pe nepusă masă, ca o viperă; dar stăpânul ei, care e limpede că se așteptase la mișcarea asta, a pocnit-o atât de tare cu măciulia de alamă a pumnalului său, încât iapa s-a împiedicat și aproape a căzut.

— N-o băga în seamă, mi-a spus el.

Din pricina gâtului scurt, nu putea să privească peste umăr, astfel că vorbea din colțul stâng al gurii, ca să pricepă că mie mi se adresa.

— E un animal bun și o luptătoare vitează, vrea doar să înțelegi care-i e valoarea. Un fel de inițiere, pricepi? Știi ce-i o inițiere?

I-am spus că mi-e familiar cuvântul.

— O să vezi că orice merită avut are așa ceva — eu am trăit-o pe pielea mea. N-am văzut nici una pe care un băiat viteaz să n-o poată stăpâni și apoi să râdă ca de-o glumă bună.

Cu această încurajare criptică, și-a înfipt pintenii uriași în iapa lui bună, ca și când voia s-o spintece în clipa aia, și-am pornit ca din pușcă pe drum la vale, lăsând în urmă un nor de colb.

De când părăsisem satul Saltus călare pe armăsarul lui Vodalus, crezusem, în inocența mea, că toți caii pot fi împărțiți în două soiuri: cei de rasă nobilă și iuți, și cei apatici și înceți. Cei mai buni, îmi ziceam eu, aleargă cu o ușurință grațioasă, aproape ca o pisică ce-și urmărește prada; cei mai răi se mișcă atât de agale, că nici nu are importanță cum o fac. Unul dintre tutorii Theclei avea o maximă, anume că toate sistemele cu două valori sunt eronate — călărind acum pe acea iapă, l-am respectat o dată în plus pe acel om. Calul binefăcătorului meu aparținea unui al treilea soi (și am descoperit de atunci că e destul de răspândit) ce cuprinde animalele care întrec păsările în zbor, dar care par să alerge cu picioare de fier pe un drum de piatră. Bărbații au nenumărate avantaje asupra femeilor, pentru care motiv sunt pe drept cuvânt puși să le apere, și totuși femeile au un avantaj mare care e motiv de laudă în fața bărbaților: nici o femeie nu și-a storcit vreodată organele de reproducere între propriul pelvis și spinarea uneia dintre brutele astea care aleargă în galop. Asta mi s-a întâmplat mie de vreo douăzeci sau treizeci de ori înainte să ne oprim, iar când m-am lăsat în

sfârșit să alunec pe crupă în jos și am sărit în lături ca să mă feresc de o lovitură de copită, nu prea eram binedispus.

Ne opriseam pe una dintre acele petice de câmpie, pierdute printre dealuri, aproape drepte și late de numai vreo sută de pași. Un cort mare cât o colibă se înălța în mijloc, cu un stindard negru cu verde, decolorat de vreme, fluturând în fața lui. Câteva zeci de cai cu picioarele priponite pășteau în voie pe câmpie, și la fel de mulți bărbați zdrențăroși și câteva femei neșesălate își petreceau vremea curățind armurile, dormind și jucând jocuri de noroc.

— Ia-n priviți! a strigat binefăcătorul meu descălecând, ca să stea lângă mine. Un nou recrut! Iar către mine: Severian din Nessus, te afli în prezența celei de-a Optsprezecea Bacele a Contariilor Neregulați, fiecare dintre noi un luptător neînfrânat oricând e rost de-un ban.

Zdrențăroșii și neșesălatele s-au ridicat în picioare și-au pornit spre noi, mulți rânjind. Un bărbat înalt și slab ca un țâr era în fruntea lor.

— Camarazi, acesta este Severian din Nessus! Severian, a continuat binefăcătorul meu, eu sunt condotierul tău. Spune-mi Guasacht. Cangea asta de pescuit de-aici, mai înaltă chiar și decât tine, este secundul meu, Erblon. Ceilalți se vor prezenta singuri, sunt sigur. Erblon, am o vorbă cu tine. Măine vin patrulele.

L-a luat pe lungan de braț și l-a dus în cort, lăsându-mă cu hoarda de cavaleriști care mă înconjuraseră.

Unul dintre cei mai voinici, un bărbat masiv, aproape la fel de înalt ca mine și cel puțin de două ori mai corpulent, a arătat spre iatagan.

— N-ai o teacă pentru ăla? Ia dă-l încoa' să-l văd.

I l-am dat fără protest; orice s-ar fi întâmplat de acum încolo, eram sigur că n-o să ajungem să ne omorâm.

— Carevasăzică, ești călăreț, hî?

— Nu, am zis. Am călărit la viața mea, dar nu pot spune că mă pricep.

— Da' știi să-i strunești?

— Mai bine mă pricep la bărbați și femei.

Au răs cu toții și matahala a zis:

— Asta-i bine, pen' că n-o să călărești prea mult, da' dacă știi cum să iei femeile — și pe destrieri —, o să-ți fie de ajutor.

În timp ce zicea acestea, am auzit zgomot de copite. Doi bărbați aduceau un pag, musculos și cu ochi sălbatici. Dârlogii fuseseră împărțiți și lungiți, astfel că oamenii puteau merge de-o parte și de alta la trei pași distanță de capul calului. O târfă cu păr roșu și chip surâzător ședea în șa fără teamă, și în locul dârlogilor ținea în fiecare mână câte o cravașă. Cavaleriștii și femeile lor au chiuuit și au aplaudat; la acest zgomot, pagul s-a ridicat pe picioarele dindărăt, ca un vârtej, și a izbit aerul cu picioarele din față, arătându-și cele trei umflături cornoase la capătul fiecărui picior, pe care noi le numim copite — dar acestea erau de-a dreptul gheare, care puteau fi folosite și în luptă, dar și pentru a se agăța de iarbă

și pământ. Atât de iute băteau picioarele aerul, că aproape nici nu le vedeam.

Matahala mi-a tras o palmă pe spate:

— Nu-i cel mai bun pe care l-am avut vreodată, da’-i destul de bun, eu l-am antrenat. Mesrop și Lactan de colo or să-ți dea dârlogii și tot ce trebuie să faci e să-l încaleci. Dacă izbutești fără s-o răstorni pe Daria din șa, a ta să fie până te prindem noi din urmă. Apoi, cu voce tare: *Gata, dați-i dârlogii!*

Mă așteptasem să mi-i dea în mână. Dar ei mi i-au aruncat în față și, încercând să-i prind, n-am prins nici unul. Cineva a îmboldit pagul din spate, iar matahala a scos un fluierat anume, ascuțit. Pagul fusese învățat să lupte, asemenea destrierilor din Turnul Ursului, și, cu toate că dinții lui lungi nu fuseseră îmbrăcați în metal, fuseseră lăsați așa cum i-i dăduse natura, încât îi ieșeau din gură ca niște cuțite.

M-am ferit de țâșnirea unui picior din față și am încercat să-l prind de căpăstru; o cravașă m-a lovit peste față, iar smucitura pagului m-a trântit la pământ cât eram de lung.

Cavaleriștii trebuie să-l fi strunit, altfel aș fi fost călcat sub copite. M-or fi ajutat și să mă ridic — nu mai știu. Gât-lejul mi-era plin de colb, iar de pe frunte mi se prelingea sânge în ochi.

M-am îndreptat din nou spre pag, dându-i ocol prin dreapta, ca să mă feresc de copitele lui, dar s-a răsucit mai iute decât mine, iar femeiușca numită Daria și-a pocnit ambele cravașe în fața mea, ca să dau îndărăt. Mai mult de furie decât cu vreun gând anume, am prins o cravașă. Curelușa ei îi era înfășurată în jurul încheieturii de la mână; când am tras

de cravașă, am tras-o și pe Daria, care a căzut în brațele mele. M-a mușcat de ureche, dar eu am prins-o de ceafă, am răsucit-o, mi-am înfipt degetele într-o fesă tare și am ridicat-o în sus. Dădea din picioare, și faptul acesta părea să-l sperie pe copitat. Așa l-am împins înapoi în mulțime, până când unul dintre schingiuatorii pagului l-a mânat cu botul spre mine, apoi a călcat pe dârlogi.

După care a fost ușor. Am lăsat-o pe fată jos, am prins căpăstrul, i-am răsucit calului capul și i-am dat o lovitură în picioare, așa cum fusesem învățați să facem cu toți clienții ne-supuși. Scoțând un nechezat ascuțit, pagul s-a prăbușit la pământ. Eram în șa înainte să apuce să se ridice în picioare; l-am biciuit peste coapse cu dârlogii lungi și el a țâșnit ca din pușcă prin mulțime, apoi am tras de dârlogi ca să se întoarcă și iar m-am repezit spre ei.

Toată viața auzisem de surescitarea pe care ți-o provoacă o asemenea luptă, dar eu unul n-o simțisem niciodată. Acum s-a dovedit mai mult decât adevărată. Cavaleriștii și femeile lor urlau și fugeau, iar unii și-au scos săbiile. Dacă ar fi amenințat o furtună, poate ar fi izbândit ceva — eu însă i-am doborât pe câțiva într-o clipită. Fata a rupt-o la fugă, cu pletele ei roșii fluturând ca un stindard în urmă-i. Dar nu existau picioare omenești care să-l poată întrece pe armăsarul acela. Când am trecut ca fulgerul pe lângă fată, am prins-o de coama ei ca para focului și-am tras-o peste arcion, în fața mea.

O potecă șerpuitoare ducea spre o ravină întunecoasă, iar de-acolo până la o altă ravină. Căprioare fugeau din calea

noastră; din trei salturi am ajuns din urmă un căprior cu blana catifelată și l-am împins din drum. Când fusesem Lic-tor în Thrax, auzisem că eclecticii adeseori fugăreau sălbăti-ciunile și se azvârleau din șei asupra lor, ca să-și înfigă pumnalele în ele. Acum m-am încredințat că poveștile ace-lea erau adevărate — i-aș fi putut reteza căpriorului gruma-zul cu un cuțit de măcelar.

L-am lăsat în urmă, am trecut peste încă un deal și am co-borât într-o vale împădurită, tăcută. Când pagul a dat semne de oboseală, l-am lăsat să meargă la pas și să-și caute singur drumul printre copacii aceia care erau cei mai mari pe care-i văzusem de când plecasem din Saltus; și când s-a apucat să pască peticele rare de iarbă plăpândă ce creștea printre rădăcinile lor, am hotărât să ne oprim, am aruncat dârlogii la pământ, așa cum îl văzusem pe Guasacht făcând, am descălecat și am ajutat-o pe roșcată să coboare.

— Mulțumesc, a zis ea, adăugând: Ai izbândit. Nu cre-deam c-o să reușești.

— Altfel n-ai fi intrat în joc? Și eu care am crezut că te-au obligat s-o faci.

— Nu te-aș fi plesnit cu cravașa. Acum o să vrei să mi-o plătești, nu-i așa? Poate cu dârlogii.

— De unde până unde?

Istovit, m-am așezat pe pământ. În iarbă creșteau flori galbene, mici cât stropii de apă; am rupt câteva — miroseau a calembec.

— Păi, așa arăți. Și m-ai cărat cu fundu-n sus, iar bărbații care fac asta au poftă să-l și plesnească.

— Habar n-aveam. Însă e o idee interesantă.

— Am avut parte de mulți — mulți de soiul ăsta. S-a așezat iute și grațios lângă mine, punându-și o mână pe genunchiul meu. Ascultă, a fost vorba doar de inițiere. Facem cu schimbul, mi-a venit mie rândul și trebuia să te lovesc. Acum s-a isprăvit.

— Pricep.

— Și n-o să-mi faci nici un rău? Minunat. Ne putem distra nemaipomenit aici, crede-mă. Orice vrei și oricât poștești, și nu-i nevoie să ne întoarcem decât când ni se face foame.

— N-am zis că n-o să-ți fac rău.

Chipul ei, schimonosit până atunci de zâmbete mieroase, i-a căzut deodată și privirile i s-au ațintit în pământ. I-am spus că poate fugi.

— Adică să te distrezi și mai dihai și să mă cotonogești și mai tare, a zis ea și mâna ei a alunecat încet în susul coapsei mele. Ești chipeș, să știi. Și atât de înalt.

S-a așezat în patru labe și și-a lipit fața de vintrele mele; am simțit o furnicătură când m-a sărutat. Ca imediat să se ridice și să spună:

— Ar putea fi grozav. Zău că ar putea.

— Sau ai putea să te sinucizi. Ai un cuțit?

Preț de o clipă, gura ei a format un cerc mic, perfect rotund.

— Ești într-o ureche, sau ce? Ar fi trebuit să-mi dau seama.

A sărit în picioare.

Am prins-o de gleznă, trântind-o pe pământul afânat al pădurii. Veșmântul ei era atât de vechi, încât s-a rupt de cum am tras de el.

— Ai zis că n-ai să fugi.

S-a uitat peste umăr la mine, cu ochi mari cât cepele.

— N-aveți nici o putere asupra mea, nici tu, nici ei, am zis. Nu mi-e teamă de durere sau de moarte. Pe lumea asta există o singură femeie vie pe care mi-o doresc, și un singur bărbat, adică pe mine.

XX

Patrula

Locul unde se afla tabăra noastră se întindea pe numai două sute de pași dintr-o parte în alta. Cei mai mulți dintre dușmanii noștri erau înarmați doar cu barde și pumnale — bardele și veșmintele lor zdrențuite îmi aminteau de voluntarii din necropolă împotriva cărora îl ajutasem pe Vodalus — dar erau cu sutele și încă și mai mulți continuau să vină.

Bacela înșeuase caii și părăsise tabăra înainte de zori. Umbrele se lungiseră peste frontul mișcător, când un cercetaș i-a arătat lui Guasacht șleaurile adânci lăsate de o caretă ce se îndrepta spre nord. Timp de trei ronduri am mers pe urmele ei.

Năvălitorii ascieni care o capturaseră se pricepeau să lupte — au cotit spre sud, ca să ne surprindă, apoi spre vest și din nou spre nord, ca un șarpe zvârcolitor; dar își însemnau fără greș trecerea cu morți, cei prinși între focul nostru și al gărzilor din caretă, care trăgeau prin crăpături. Abia

când i-am ajuns pe ascieni într-o înfundătură de unde nu mai aveau cum fugi, ne-am dat seama că mai erau și alți urmăritori.

La ora prânzului, mica vale era împrejmuită. Careta lucitoare de oțel, cu prizonierii ei morți și muribunzi, se înămo-lise până la osii. Prizonierii noștri ascieni stăteau pe vine în fața ei, păziți de răniții noștri. Ofițerul ascian vorbea limba noastră, iar cu un rond înainte Guasacht îi ordonase să pre-dea careta, și cum acesta nu se supusese, împușcase mai mulți ascieni; mai rămăseseră vreo treizeci, aproape despuiați, spe-riaiți, cu priviri rătăcite. Armele lor fuseseră puse grămadă la o oarecare depărtare, lângă armăsarii noștri priponiți.

Guasacht făcea acum rondul; l-am văzut oprindu-se lângă buturuga ce-l adăpostea pe cavaleristul de lângă mine. Unul dintre dușmani — o femeie — și-a ițit capul din spatele unor tufișuri, aflate ceva mai sus pe povârniș. Contusul meu a nimerit-o cu o săgeată de foc; femeia a sărit din reflex, apoi s-a făcut ghem, ca un păianjen care e aruncat pe tăciunii unui foc de tabără. Avea un chip alb sub basmaua roșie de pe cap, și brusc mi-am dat seama că fusese pusă să se uite — că aceia aflați în spatele tufișurilor n-o avuseseră la suflet sau nu dăduseră doi bani pe ea și o obligaseră să se arate din as-cunziș. Am tras din nou, retezând și tufișul cu săgeata, ceea ce a făcut să se înalțe un norișor de fum înțepător ce s-a îndreptat spre mine ca și când era stafia femeii.

— Nu irosi muniția, mi-a spus Guasacht care, mai mult din obișnuință decât din teamă, se aruncase pe burtă, lângă mine.

L-am întrebat dacă ne ajungea muniția până la miezul nopții, în cazul în care trăgeam de șase ori pe rond.

A dat din umeri, apoi a făcut semn din cap că nu.

— Cam atâtea am tras până acum, dacă mă iau după soare, i-am zis eu. Și când o să vină noaptea...

L-am privit din nou, dar el s-a mulțumit să dea din umeri.

— Când o să vină noaptea, am repetat eu, n-o să-i mai vedem decât când s-or afla la câțiva pași de noi. O să tragem mai mult sau mai puțin la întâmplare, o să mai omorâm câteve zeci, apoi o să scoatem săbiile și-o să ne punem spate la spate, iar ei or să ne omoare.

— Până atunci, or să ne vină ajutoare, a zis el, dar văzând că nu-l credeam, a scuipat. Mai bine nu vedeam urmele blestemăției ăsteia. Mai bine n-auzeam niciodată de ea.

A fost rândul meu să dau din umeri.

— Atunci lasă-le-o ascienilor și ne retragem.

— Acolo-s bani, ascultă-mă pe mine! Aur pentru trupele noastre. E prea grea ca să aibă altceva înăuntru.

— Blindajul cântărește mult.

— Nu într-atât. Am mai văzut carete din astea, iar acum e vorba de aur din Nessus ori de la Casa Absolută. Dar ce-i acolo înăuntru — cine-a văzut vreodată asemenea creaturi?

— Eu.

Guasacht s-a holbat la mine.

— Când am ieșit pe la Poarta Plângerii, din Zidul orașului Nessus. Sunt oameni-fiară, plăsmuiți de aceleași arte pierdute care i-au făcut pe destrierii noștri mai iuți decât mașinăriile ce străbăteau drumurile în vechime. Am încercat

să-mi amintesc ce-mi mai spusese Jonas despre ei și am adăugat, destul de neconvingător: Autocratul îi folosește la munci prea anevoioase pentru oameni sau în care nu se poate pune temei pe oameni.

— Aș zice că așa stă treaba acum. N-au cum să fure banii. Unde s-ar duce? Ascultă, sunt cu ochii pe tine.

— Știu, am zis. O simt de mult.

— Sunt cu ochii pe tine, să știi. Mai ales de când l-ai făcut pe armăsarul ăla pag să-l atace pe omul care l-a dresat. Aici sus, în Orithyia, ne e dat să vedem mulți oameni voinici și mulți alții curajoși — mai cu seamă când pășim peste leșurile lor. Vedem și mulți care fac pe deșteptii, și nouăsprezece din douăzeci sunt prea deștepți să fie de folos cuiva, chiar și lor înșile. Îi prețuim pe bărbații, și uneori și pe femeile, care au un soi de putere, puterea care-i împinge pe alți oameni să facă întocmai cum spun ei. Nu vreau să mă laud, însă eu am această putere. Și tu o ai.

— Nu s-a prea vădit în viața mea de până acum.

— Uneori e nevoie de un război care s-o scoată la lumină. Țasta-i unul dintre câștigurile războiului, și cum câștigurile nu sunt multe, e bine să le prețuiești pe alea care sunt. Severian, vreau să te duci la caretă și să negociezi cu oamenii-fiară ăștia. Zici că știi câte ceva despre ei. Fă-i să iasă și să ne ajute în luptă. La urma urmei, și ei, și noi suntem de-aceeași parte a baricadei.

Am dat din cap a încuviințare și am zis:

— Iar dacă-i conving să deschidă ușa, putem împărți banii între noi. Unii dintre noi ar putea încerca să fugă.

Guasacht a clătinat din cap dezgustat.

— Ce ți-am spus adineaori despre ăia prea deștepți? Dacă ai fi cu adevărat deștept, nu mi-ai fi nesocotit vorbele. Nu, le vei spune că și dacă sunt numai trei sau patru, fiecare luptător contează. În plus, s-ar putea ca, la vederea lor, corsarii ăștia nenorociți s-o rupă la fugă. Dă-mi mie contusul tău și stau eu de pază până te întorci.

I-am dat arma lungă.

— Totuși, cine-s oamenii ăștia?

— ăștia? Slugile taberelor militare. Cantinieri și curve. Dezertori. Când și când, Autocratul sau unul dintre generali lui poruncește să fie adunați și puși să muncească, dar ei o șterg când li se ivește un prilej. La asta se pricep cel mai bine, s-o șteargă. Ar trebui să fie rași de pe fața pământului.

— Prin urmare, mă însărcinezi să negociez cu prizonierii noștri din caretă? Am încuviințarea ta?

— Nu-s prizonieri — mă rog, poate sunt, Spune-le ce ți-am zis și târguiește-te cu ei cât poți mai bine. O să te susțin.

M-am uitat la el o clipă, încercând să deslușesc dacă vorbea serios ori ba. Asemenea multor bărbați de vârstă mijlocie, îl purta în trăsăturile chipului său pe bătrânul care avea să devină — acrit, deșănțat, încă de pe-acum dând glas împotriviților și văicărelilor pe care le va bolborosi în ultima înfruntare.

— Ai cuvântul meu. Du-te.

— Prea bine.

M-am ridicat. Careta blindată îmi amintea de acelea folosite pentru a-i aduce pe clienții importanți la turnul nostru din Citadelă. Avea geamlâcuri înguste și zăbrelete, iar roțile

din spate erau înalte de-un stat de om. Laturile de oțel, netede ca oglinda, trădau meșteșugurile pierdute de care-i pomenisem lui Guasacht. Știam de asemenea că oamenii-fiară dinăuntru aveau arme mai bune decât ale noastre. Mi-am întins mâinile, să vadă că-s neînarmat, și m-am apropiat de ei cu pas cât mai neșovăitor cu putință, până când un chip s-a ivit în spatele zăbrelelor unui geamlâc.

Cine aude despre asemenea creaturi, își închipuie ceva bine conturat, între fiară și om; dar când îi vezi de-adevăratelea — așa cum îl vedeam eu acum pe omul ăsta fiară, și cum îi văzusem pe oamenii-maimuță în mina de lângă Sالتus — nu sunt câtuși de puțin astfel. Cel mai bine îi pot asemăna cu tremurul unui mesteacăn argintiu bătut de vânt. Acum pare un copac ca toți copacii, ca în clipa următoare, când se arată spatele frunzelor, să devină o creație supranaturală. Așa e și cu oamenii-fiară. La început, am crezut că printre zăbrele se uită la mine un bulldog; apoi un om mai degrabă, neobișnuit de urât, cu piele roșiatică și ochi chihlimbarii. Mi-am apropiat mâinile de zăbrele, ca să mă poată adulmeca — și gândul mi-a fugit la Triskele.

— Ce vrei?

Vocea îi era aspră dar nu neplăcută.

— Vreau să vă salvez viețile, am spus eu.

Tocmai ce n-ar fi trebuit să spun — am înțeles asta de cum mi-au ieșit vorbele pe gură.

— Noi vrem să ne salvăm onoarea.

— Onoarea e viața superioară, am dat eu din cap.

— Dacă ne poți spune cum să ne salvăm onoarea, vorbește. Te vom asculta. Dar nu ne vom preda comoara.

— Ați și predat-o, am zis eu.

Vântul a încetat să mai sufle și deodată iar s-a ivit buldogul, cu niște colți scăpărători și ochi arzând de mânie.

— N-ați fost puși în careta asta să păziți aurul de ascieni, ci de cei din Commonwealth-ul nostru, care l-ar fura dacă ar fi în stare. Ascienii sunt înfrânți — uită-te la ei. Noi suntem oameni loiali Autocratului. Cei de care ați fost trimiși să păziți aurul ne vor coplesi curând.

— Ca să fure aurul, trebuie mai întâi să ne omoare pe noi. Prin urmare, era *aur*.

— O vor face, am zis eu. Ieșiți și ajutați-ne în luptă, cât încă mai există șansă de victorie.

A ezitat, iar eu n-am mai fost atât de sigur că greșisem spunându-i mai întâi să-și salveze viața.

— Nu, a zis el. Nu putem. Poate că are rațiune ceea ce spui, nu știu. Legea noastră nu este legea rațiunii. Legea noastră este onoarea și obediența. Așa că rămânem pe loc.

— Dar știi că noi nu suntem dușmanii voștri?

— Oricine umblă după ceea ce păzim noi este dușmanul nostru.

— Și noi păzim același lucru. Dacă slugile taberelor militare și dezertorii ar ajunge în bătaia armelor voastre, ați trage în ei?

— Da, de bună seamă.

M-am dus la micul grup de ascieni lipsiți de vlagă și am cerut să vorbesc comandantului lor. Bărbatul care s-a ridicat

în picioare era doar cu puțin mai înalt decât ceilalți; chipul lui vădea agerime, însă agerimea pe care o dovedesc uneori nebunii vicleni. I-am spus că Guasacht m-a trimis să negociez în locul lui, pentru că am vorbit adeseori cu prizonieri ascieni și le știam rânduielile. Ceea ce i-am spus a fost auzit — așa cum și chitisem — și de cele trei gărzi rănite ale sale, care-l vedeau și pe Guasacht făcând de pază în locul meu.

— Salutări în numele Grupului celor Șaptesprezece, a spus ascianul.

— În numele Grupului celor Șaptesprezece.

Ascianul m-a privit uimit, dar a dat din cap.

— Suntem înconjurați de supușii neloiali ai Autocratului nostru, care, prin urmare, sunt dușmani și ai Autocratului, și ai Grupului celor Șaptesprezece. Comandantul nostru, Guasacht, a pus la cale un plan care ne va lăsa pe toți în viață și liberi.

— Servitorii Grupului celor Șaptesprezece nu trebuie sacrificați fără un scop anume.

— Tocmai. Iată planul. O să inhămăm câțiva destrieri la careta de oțel — atâți cât o să fie nevoie ca s-o scoată din nămol. Și voi trebuie să trudiți, tu cu ai tăi. După ce-o deznămolim, vă vom da înapoi armele și vă vom ajuta să ieșiți din împresurarea asta. Soldații voștri și ai noștri se vor îndrepta spre nord, și puteți păstra careta și banii dinăuntru, ca să-i duceți superiorilor voștri, așa cum ați avut de gând când ați capturat-o.

— Lumina Gândirii Corecte pătrunde în orice întunecime.

— Nu, noi n-am trecut de partea Grupului celor Șaptesprezece. Dar și voi trebuie să ne ajutați pe noi. Întâi, să ne

ajutați să scoatem careta din nămol. Apoi, să ne ajutați să ieșim de-aici. În sfârșit, să ne dați o escortă care să ne treacă prin oastea voastră și să ne ducă până la liniile noastre.

Ofițerul ascian a aruncat o privire către careta sclipitoare.

— Nici un eșec nu e un eșec permanent. Dar succesul inevitabil ar putea avea nevoie de planuri noi și de forțe mai mari.

— Înseamnă că ești de acord cu noul meu plan?

Nu simțisem că eram scăldat în sudoare, dar acum sudoarea îmi curgea usturătoare în ochi. Mi-am șters fruntea cu marginea mantiei, așa cum obișnuia să facă Maestrul Gurloes.

Ofițerul ascian a dat din cap și a zis:

— Studiarea Gândirii Corecte arată până la urmă drumul spre succes.

— Da, am consimțit eu. În regulă, am studiat-o. În spațele eforturilor noastre, să se găsească eforturile noastre.

Când m-am reîntors la caretă, același om-fiară pe care-l văzusem înainte a revenit la geamlâc, de data asta mai puțin ostil.

— Ascienii au consimțit să încerce să împingă încă o dată careta asta. Dar va trebui s-o descărcăm.

— Nu e cu putință.

— Dacă n-o facem, aurul va fi pierdut când va apune soarele. Nu vă cer să-l dați altcuiva — doar să-l descărcați și apoi să-l păziți. Aveți arme, și dacă vreo ființă umană înarmată se apropie de voi, puteți s-o omorâți. Eu voi fi cu voi, neînarmat. Mă puteți omorî și pe mine.

Tocmeala nu s-a isprăvit aici, dar până la urmă au făcut așa cum le-am spus. Răniților care-i păzeau pe ascieni le-am

spus să-și lase contii pe pământ și să înhame la caretă opt dintre destrierii noștri, iar pe ascieni i-am pus să tragă de dârlogi și să ridice roțile. Apoi ușa dintr-o latură a caretei de oțel s-a deschis și oamenii-fiară au început să scoată afară mici cufere de metal; doi munceau, în timp ce acela cu care vorbisem stătea de pază. Erau mai înalți decât îi crezusem eu, și aveau muschete precum și pistoale la brâu — primele pistoale pe care le vedeam de când îi urmărisem pe hieroduli, în Grădinile Casei Absolute, cum le foloseau pentru a-l împiedica pe Baldanders să-i mai atace.

După ce toate cuferele au fost descărcate și cei trei oameni-fiară s-au postat în jurul lor, cu armele pregătite, eu am scos un strigăt. Cavaleriștii răniți au început să-i biciuiască pe destrierii înhămați, ascienii s-au opintit să salte roțile — într-atât s-au opintit că ochii aproape le-au sărit din orbite, iar chipurile li s-au schimonosit — și tocmai când ne gândeam că n-o să reușim, careta de oțel s-a urnit din glod și a pornit-o la vale vreo jumătate de lanț, înainte ca răniții s-o oprească. Guasacht era cât pe ce să ne omoare pe amândoi când s-a repezit de la postul de pază, agitând contusul, dar oamenii-fiară au avut destul cap să vadă că era doar agitat, nicidecum primejdios.

Agitația i-a sporit când a văzut că oamenii-fiară și-au dus aurul înapoi în caretă și a auzit ce le promisesem ascienilor. I-am amintit că îmi dăduse mână liberă să negociez în numele lui.

— Când acționez, a mârâit el, o fac pentru a câștiga.

I-am mărturisit că îmi lipsea experiența lui militară, dar descoperisem, am adăugat eu, că, în anumite împrejurări, a câștiga înseamnă a te desprinde de inamic.

— Mă rog, mă rog, nădăjduisem și eu că o să te tocmești mai bine.

Înălțându-se inexorabil, fără ca noi să ne dăm seama de mișcarea lor, vârfurile munților de la apus mușcau acum muchia de jos a soarelui; într-acolo am arătat.

Deodată, Guasacht a zâmbit:

— La urma urmei, ăștia sunt ascienii de la care am mai luat o dată careta.

L-a chemat pe ofițerul ascian la sine și i-a spus că ai noștri, cavaleriștii călare, vor conduce atacul, iar soldații lui pot să vină pe jos, în urma caretei de oțel. Ascianul a consimțit, dar când soldații lui și-au luat înapoi armele, a insistat ca șase dintre ei să urce sus, pe acoperișul caretei, iar el să conducă atacul împreună cu ceilalți soldați ai săi. Guasacht s-a învoit cu un aer de lehamite — dar mie mi s-a părut că se preface. A dat ordin ca fiecare destrier înhămat să fie încălecat de câte un cavalerist înarmat, apoi l-am văzut pe Guasacht vorbind în șoaptă cu cornetul lor.

Îi promisesem ascianului că vom străpunge cordonul de zertorilor spre nord, dar în acea direcție terenul s-a dovedit nepotrivit pentru careta de oțel, astfel că până la urmă am hotărât s-o luăm spre nord prin nord-vest. Infanteria asciană înainta aproape în fugă, trăgând în același timp. Era urmată de caretă. Săgețile zvelte, trainice ale contilor cavaleriștilor se înfingeau în gloata zdrențuită care încerca să-i încercuiască, iar

archebuzele ascienilor de pe acoperișul caretei o împrășcau cu energie violetă. Oamenii-fiară trăgeau cu muschetele prin zăbrelele ferestrelor, ucigând câte șase dintr-un singur foc.

Restul soldaților și cavaleriștilor (eu printre ei) urmau careta, nelăsând nici un dușman să se apropie, până am ieșit cu toții din încercuire. Pentru a nu irosi muniția, am vârat contii în inelele șeilor, am tras săbiile și cu ele i-am căsăpit pe cei puțini care mai scăpau de ascieni și oamenii-fiară.

În curând, dușmanii au rămas în urmă, iar drumul se așternea liber în fața noastră. Fără să mai piardă vremea, cavaleriștii ai căror armăsari trăgeau careta și-au înfipt pinte-nii în pânțele lor, iar Guasacht, Erblon și alți câțiva care călăreau chiar în urma caretei i-au doborât pe ascienii cocoțați deasupra, într-un nor de flame roșii și fum înecăcios. Ascienii pedestri au rupt-o la fugă, dar iute s-au întors ca să tragă asupra noastră.

Era o luptă la care am simțit că nu pot să mă alătur. Am tras de dârlogi și astfel am văzut — aș zice că înaintea oricui altcuiva — prima dintre anpielele care se repezeau spre noi, asemenea îngerului din fabula lui Melito, din norii luminați de soare. Erau frumoase la vedere, în pielea goală, cu trupuri zvelte de femei tinere; dar aripile lor ca niște curcubeie se deschideau mai largi decât ale oricărui teratornis, și fiecare anpielă avea câte un pistol în fiecare mână.

Târziu în acea noapte, după ce ne întorsesem în tabără și ne îngrijisem de răniți, l-am întrebat pe Guasacht dacă ar mai face încă o dată ceea ce făcuse.

A rămas puțin pe gânduri, apoi a spus:

— N-aveam de unde ști că vor veni fetele alea înaripate. Acuma, privind în urmă, mi se pare firesc — în careta aia era aur cât să plătească jumătate din armată, încât n-ar sta pe gânduri să trimită trupe de elită ca să-l caute. Dar înainte să se întâmple, ai fi gândit că așa va fi?

Am clătinat din cap că nu.

— Ascultă, Severian, n-ar trebui să vorbesc așa cu tine. Ai făcut și tu ce-ai putut, și ești cel mai bun vărsător de sânge din câți am văzut. Însă totul e bine când se sfârșește cu bine, nu-i așa? Ai văzut ce prietenos era seraful anpielelor. Ce-a văzut, la urma urmei? Niște băieți viteji care încearcă să salveze careta din mâinile ascienilor. O să ni se recunoască meritele, așa zic eu. Poate primim și o recompensă.

— Ai fi putut să-i omori pe oamenii-fiară și pe ascieni când aurul era scos din caretă, i-am spus eu. N-ai făcut-o, pentru că și eu aș fi murit odată cu ei. Socotesc că meriți toate laudele. Cel puțin din partea mea.

Și-a frecat fața suptă cu ambele mâini.

— Să știi că și eu sunt la fel de fericit. Ar fi fost sfârșitul Celei de-a Optsprezecea; încă un rond, și ne-am fi ucis între noi pentru bani.

XXI

Desfășurarea

Înainte de bătălie, am mers de câteva ori în patrulare și au fost și zile de leneveală. Ascieni vedeam destul de rar, sau îi vedeam morți. Treaba noastră era să-i arestăm pe dezertori sau pe vânzătorii ambulanți și vagabonzii care se îngrașă pe spezele armatei; dar dacă îi miroseam a fi de teapa celor care împrejmuiseră careta de oțel, îi omoram una-două — nu-i executam ca la carte, ci îi seceram pur și simplu când se aflau în șa.

Luna se rotunjea din nou, era aproape plină, atârna ca un măr verde pe cer. Cavaleriștii încercați în lupte îmi spuneau că bătăliile cele mai crunte se duceau când luna era plină sau în preajma acestui moment, pentru că, se zice, luna plină stârnește sminteala. Mă gândesc că asta e din pricină că, dată fiind strălucirea ei, generalii pot să aducă întăriri în timpul nopții.

În ziua bătăliei, chemarea goarnei ne-a scos din culcuș în zori. În ceața de-afară, ne-am strâns în două coloane

neordonate, cu Guasacht în frunte și Erblon urmându-l cu stindardul nostru. Aș fi crezut că femeile vor rămâne în tabără — așa cum făceau cele mai multe când mergeam în patrule — când colo, mai mult de jumătate și-au luat contii și au venit cu noi. Am observat că acelea care purtau coifuri își strânseseră părul sub ele și multe își puseseră corsete care le turteau și le ascundeau sânii. I-am spus lui Mesrop, care călărea alături de mine, ceea ce văzusem.

— O fi din pricina plății, mi-a explicat el. Unul cu privirea ageră ne va număra, iar contractele cer de regulă ca mercenarii să fie bărbați.

— Guasacht zicea că azi vor fi mai mulți bani, i-am amintit eu.

Și-a dres glasul și a scuipat; flegma albă a dispărut în văzduhul vâscos, ca și când Urth însuși o înghițise.

— N-or să plătească până nu se sfârșește totul. Așa se întâmplă întotdeauna.

Guasacht a strigat și și-a fluturat un braț; Erblon a agitat stindardul și am pornit la drum; tropăitul copitelor răsună asemenea bufnetului a o sută de tobe înfundate.

— În felul ăsta, am zis eu, n-ar avea de plătit pentru ăia care sunt omorâți.

— Plătesc de trei ori — o dată, pentru că omul s-a luptat, o dată, pentru sângele vărsat, și o dată, pentru lăsarea la vatră.

— Sau, poate, pentru că femeia s-a luptat.

Mesrop a scuipat din nou.

*

Am călărit o vreme, apoi ne-am oprit într-un loc ce nu părea să aibă ceva deosebit. Acum că nu mai tropăiam, am auzit un zumzăit sau un murmur venind dinspre dealurile din jurul nostru. O armată risipită, căreia i se ordonase să se împrăstie mai mult ca sigur din motive sanitare sau pentru a nu le oferi dușmanilor ascieni o țintă concentrată, se strângea acum la loc, așa cum firicelele de praf din orașul de piatră se coagulasera în trupurile dansatorilor săi readuși la viață.

Faptul n-a trecut neobservat. Așa cum păsările de pradă ne urmaseră odată încă înainte de a ajunge în acel oraș, acum niște alcătuiuri cu cinci brațe, care se rostogoleau ca niște roți, ne urmăreau pe deasupra peticelor de nori ce se micșorau și se topeau în lumina roșie, egală, a zorilor. La început, când erau foarte sus, păreau cenușii; dar în timp ce priveam, s-au lăsat în jos spre noi, și atunci am văzut că aveau o nuanță pentru care nu am nici un nume, dar care era, față de lipsa oricărei culori, cum este aurul față de culoarea galbenă sau argintul față de alb. Văzduhul gemea de rostogolirea lor.

O altă alcătuire, pe care n-o zărisem până atunci, ne-a tăiat calea în salturi nu mai înalte de vârfurile copacilor. Fiecare spiță avea lungimea unui turn și era străpunsă de portaluri și ferestre. Cu toate că zăcea întinsă în văzduh, părea să pășească. Răsuflarea ei șuiera în jos spre noi, mai-mai să doboare copacii. Pagul meu a nechezat și a sărit într-o parte, la fel ca mulți alți destrieri, și nu puțini au fost cei care s-au prăbușit ca secerați de vântul acela ciudat.

Totul a durat cât o bătaie de inimă. Frunzele ce se învolburaseră în jurul nostru aidoma zăpezii au căzut pe pământ.

Guasacht a strigat, Erblon a suflat din goarnă și a fluturat stindardul. Eu mi-am strunit pagul și am trecut de la un destrier la altul, prinzându-i de nări până când călăreții au reușit să și-i strunească.

Astfel am salvat-o și pe Daria, despre care nu știusem că se afla în coloană. Arăta foarte drăguță și băiețoasă în ținuta aceea de cavalerist, cu un contus și o sabie de-o parte și de alta a oblâncului. Văzând-o, n-am putut să nu-mi imaginez cum ar fi arătat în aceeași împrejurare celelalte femei pe care le cunoscusem: Thea, o fecioară-războinic teatrală, frumoasă și dramatică, dar în esență silueta unui galion; Thecla — acum parte din mine — o mimalonă răzbunătoare, mânuind arme otrăvitoare; Agia, călare pe un roib cu picioare zvelte, îmbrăcată cu o cuirasă făurită după forma trupului ei, în vreme ce părul ei, având împletite în cosițe corzi de arcuri, zboară sălbatic în vânt; Jolenta, o regină împodobită cu flori, în armură plină de țepi, cu sânii ei mari și coapsele cărnoase absurde la orice mers mai iute de-o simplă plimbare, zâmbind visătoare la fiecare oprire și încercând să se întindă în șa; Dorcas, o naiadă călare, înălțându-se când și când asemenea unei arteziene ce scapără în soare; Valeria, poate o Daria aristocratică.

Văzându-i pe oamenii noștri împrăștiindu-se, am crezut că va fi cu neputință să ne strângem înapoi în coloană; dar în câteva clipe după ce pentadactilul umblător prin văzduh trecuse peste noi, ne-am regrupat. Am galopat mai mult de-o leghe — îmi vine să cred că mai degrabă pentru a stâmpăra o parte din energia agitată a destrierilor noștri —, apoi

ne-am oprit lângă un pârau și i-am lăsat să bea numai cât să-și ude gurile, și nu mai mult, ca să nu se lenevească. Mi-am îndepărtat cu forța pagul de mal și m-am îndreptat spre o poiană din care puteam vedea cerul. Curând, Guasacht s-a apropiat la pas de mine și m-a întrebat mucalit:

— Te uiți după altul?

Am dat din cap și i-am mărturisit că nu mai văzusem niciodată o asemenea navă.

— N-ai fi avut cum, decât dacă ai fost aproape de front. Dacă ar încerca s-o ia spre miazăzi, nu s-ar mai întoarce.

— Soldați ca noi nu le-ar opri.

Dintr-odată și-a luat o mină serioasă, ochii lui minusculi îngustându-se până la două tăieturi în carnea înnegrită de soare.

— Așa e, dar flăcăi viteji le-ar putea opri bandele de atacatori. Tunurile și galerele zburătoare nu pot face asta.

Pagul s-a smucit în frâu și a bătut din picior nerăbdător. I-am spus lui Guasacht:

— Vin dintr-o parte a orașului de care poate n-ai auzit niciodată, Citadela. Acolo sunt tunuri îndreptate asupra întregului cartier, dar n-am auzit vreodată să se fi tras cu ele, decât la ceremonii.

Continuând să privesc cerul, mi-am închipuit pentadactilii învârtitori deasupra orașului Nessus și o mie de explozii venind nu numai din Turnul de Pază și din Bastionul cel Mare, ci din toate turnurile; și m-am întrebat cum ar riposta pentadactilii, cu ce arme.

— Hai, a zis Guasacht. Știu că e ispititor să le pândești, dar n-are rost.

L-am urmat înapoi până la pârau, unde Erblon îi încolona pe oameni.

— Nici măcar n-au tras în noi. Sunt sigur că au tunuri în navetele alea ale lor.

— Noi suntem plevușcă, a zis Guasacht.

Vedeam că voia să mă alătur coloanei, dar ezita să-mi dea un ordin limpede.

Eu unul simțeam cum mă cuprinde frica, parcă era un spectru, mai tare în jurul picioarelor, dar întinzând tentacule reci în pântecul meu, până mi-a atins inima. Voiam să stau tăcut, dar nu-mi puteam înfrâna vorba:

— Când ajungem pe câmpul deătălie...

(Mi-oi fi imaginat câmpul acesta asemenea pajiștii tunse de pe Câmpia Sangvinară, unde mă luptasem cu Agilus.)

Guasacht a izbucnit în răs:

— Când o să intrăm înătălie, tunarii noștri vor fi încantați să-i vadă porniți pe urmele noastre.

Înainte să înțeleg ce avea de gând, mi-a lovit pagul cu latul sabiei, făcându-l să pornească în galop.

Frica e ca beteșugurile acelea care desfigurează chipul cu bube puroiate. Ajungi să te temi mai mult pentru că le vād alții decât de ceea ce le-a stârnit, și te simți nu numai căzut în dizgrăție, ci și pângărit. Când pagul și-a încetinit goana, mi-am înfipt călcăiele în el și m-am încolonat, dar la urmă de tot.

Cu puțin înainte, aproape că îi luasem locul lui Erblon; acum eram retrogradat la cea mai joasă poziție, și nu de

Guasacht, ci de mine însumi. Și totuși, când dădusem o mână de ajutor la strângerea cavaleriștilor risipiți, motivul fricii mele trecuse; încât întreaga dramă a ridicării mele în rang s-a desfășurat după ce se încheiase înjosirea mea. Ca și când vezi un tânăr bălăbănindu-se înjunghiat într-o grădină publică, apoi îl urmărești, fără ca el să știe, cum face cunoștință cu nevasta voluptuoasă a ucigașului lui și, în cele din urmă, după ce se asigură că bărbatul femeii se află în altă parte a orașului — așa după cum știuse de altfel — o strânge pe aceasta la piept, până când femeia țipă de durerea pricinuită de plăselele pumnalului înfipt în el.

Când coloana s-a pus în mișcare, Daria și-a părăsit locul și a așteptat până am ajuns în dreptul ei.

— Ești înspăimântat, a zis ea.

Nu era o întrebare, ci o afirmație, și nu un reproș, ci mai mult o parolă, la fel ca acele formule caraghioase pe care le învățasem la banchetul lui Vodalus.

— Da. Și-acum o să-mi reamintești de cum m-am dat mare și tare față de tine, în pădure. Pot să spun doar că nu știam cât de vană era lăudăroșenia mea atunci. Un înțelept a încercat odată să mă învețe că până și unui client care a ieșit biruitor după o tortură, și o poate alunga din minte chiar în timp ce țipă și se zvârcolește, o cu totul altă tortură îi poate înfrânge voința la fel de ușor ca pe a unui copil. Am învățat să explic toate acestea când înțeleptul mi-o cerea, dar nicio dată n-am încercat-o, așa cum ar fi trebuit să fac, asupra propriei mele vieți, până acum. Însă dacă eu sunt clientul în povestea asta, cine e torționarul?

— Toți suntem mai mult sau mai puțin speriați, a zis Daria. De aceea ți-a lovit Guasacht calul — da, am văzut —, ca s-o iei din loc și să nu-i sporești lui frica. Pentru că, dacă i-ai spori-o, n-ar mai putea conduce. Când va veni vremea, o să faci ce e de făcut, așa cum vor face și ceilalți.

— N-ar fi mai bine să mergem? am întrebat eu.

Capătul coloanei se urnea în dezordine, așa cum se mișcă întotdeauna capătul unui șir lung.

— Dacă mergem acum, mulți vor ști că suntem la urmă pentru că ne temem. Dacă mai așteptăm puțin, mulți dintre cei care te-au văzut vorbind cu Guasacht vor crede că el te-a trimis la coadă pentru a-i îmboldi pe cei care rămân în urmă, iar eu am ieșit din coloană ca să fiu cu tine.

— Că bine zici.

Mâna ei, jilavă de sudoare și îngustă ca a lui Dorcas, s-a strecurat într-a mea.

Până în acea clipă, fusesem sigur că Daria mai luptase. Dar acum am întrebat-o:

— Și tu ești la prima luptă?

— Pot să lupt mai bine decât cei mai mulți, a declarat ea, și m-am săturat să mi se spună că sunt o târfă.

Împreună, am pornit în urma coloanei.

XXII

Bătălia

Întâi i-am văzut ca pe niște puncte colorate, împrăștiați pe partea cealaltă a văii largi, trăgători ce păreau să se miște și să se amestece între ei, așa cum se amestecă bulele care dansează pe suprafața unei căni cu cidru. Înaintam la pas mărunț printr-un crâng de copaci frânți, al căror lemn alb și descojit era aidoma osului viu al unei fracturi. Coloana noastră sporise mult, i s-or fi alăturat toți contarii neregulați. Se trăsese asupra noastră, mai degrabă la întâmplare, timp de aproape o jumătate de rond. Câțiva cavaleriști fuseseră răniți (unul, lângă mine, chiar foarte rău) și mai mulți uciși. Răniții își purtau singuri de grijă și încercau să se ajute între ei — dacă existau infirmieri ce ar fi trebuit să ne îngrijească pe noi, aceștia trebuie să fi rămas mult în urma noastră, căci nu vedeam urmă de ei.

Din când în când, treceam pe lângă leșuri printre copaci; cele mai multe erau câte două-trei la un loc, dar mai era și

câte unul singur. Am văzut leșul unui om care izbutise, pe moarte fiind, să se atârne cu marginea de sus a cămășii de zale de un ciot ce ieșea dintr-un trunchi frânt, și m-a izbit grozăvenia poziției lui, căci nici măcar mort nu se putea odihni, și apoi gândul că aceeași era soarta cumplită a acelor mii de copaci, copaci care fuseseră uciși dar nu puteau cădea.

Cam la vremea la care am devenit conștient de existența dușmanului, mi-am dat seama că trupe din oastea noastră se găseau de ambele părți. În dreapta noastră, un amestec, ca să zic așa, de soldați călare și infanterie, călăreții fără coifuri și goi până la brâu, cu pături albastre și roșii făcute sul și legate de-a curmezișul piepturilor bronzate. Erau mai bine înarmați decât cei mai mulți dintre noi, am avut eu impresia. Erau înarmați cu lancegaiuri nu mai lungi de-un stat de om, ținute de cei mai mulți oblic pe oblânc. Fiecare avea un mic scut de cupru legat de partea de sus a brațului stâng. Habar n-aveam din ce parte a Commonwealth-ului veneau acești oameni; dar, dintr-o anumită pricină, poate doar din pricina părului lung și a piepturilor goale, eram încredințat că erau sălbatici.

Iar dacă ei erau sălbatici, infanteriștii care se mișcau printre ei erau încă și mai umili, cu piele închisă, păr vâlvoi și aduși de spate. Nu vedeam decât printre trunchiurile frânte, dar mi s-a părut că uneori se puneau în patru labe. Din când în când, câte unul parcă se prindea de scara câte unui călăreț, așa cum apucam eu uneori scara lui Jonas când călărea pe mericip; și când se întâmpla asta, călărețul îl lovea peste mână cu capătul gros al armei lui.

În stânga noastră, un drum străbătea o depresiune; de-a lungul drumului și de-o parte și de alta a lui, mărșăluia o oaste mult mai numeroasă decât a noastră dimpreună cu toți călăreții sălbatici și însoțitorii lor: erau batalioane de peltaști, înarmați cu sulițe strălucitoare și scuturi mari, transparente; hobileri pe cai mici și nărkăși, cu arcuri și tolbe de săgeți prinse de-a curmezișul pe spate; cherkaji înarmați ușor, a căror formație alcătua o mare de panașe și stindarde.

N-aveam de unde ști cât de curajoși erau toți soldații ăștia străini care deodată îmi deveniseră camarazi, dar aveam simțământul că nu erau mai curajoși ca mine, și-mi păreau o firavă apărare împotriva punctelor mișcătoare din depărtare. Focul îndreptat asupra noastră era tot mai intens, în vreme ce asupra dușmanului nu vedeam să tragă nimeni.

Cu numai câteva săptămâni înainte (deși aș fi zis că trecuse un an de-atunci), m-ar fi îngrozit gândul că aș putea fi împușcat cu o armă ca aceea pe care o folosisse Vodalus în necropola noastră, în noaptea cețoasă de la începutul poveștii mele. Săgețile ce loveau peste tot în jurul nostru făceau ca raza aceea simplă să pară la fel de inofensivă precum gloanțele lucioase trase cu arcul primitiv al arcașului din ceata hatmanului.

Habar n-aveam cu ce armă se trăgeau săgețile. Nici măcar dacă erau energie pură sau vreun soi de proiectile; dar când cădeau printre noi, apăreau ca o explozie prelungită cu ceva asemănător unei vergele. Nu puteau fi văzute înainte să lovească, dar șuierau în zbor și, judecând după acel șuier care nu dura mai mult de-un clipit din ochi, am învățat iute să-mi

dau seama cât de aproape aveau să lovească și cât de puternică va fi detunătura. Dacă nu exista nici o schimbare a intensității șuierului, semănând cu sunetul pe care-l scoate un corifeu când suflă în fluierul de ton, proiectilul lovea la o oarecare depărtare. Dar dacă îi creștea brusc tonalitatea, ca și când o notă luată mai întâi pentru bărbați se transformă într-una pentru femei, impactul avea să fie în apropiere; și deși numai cele mai sonore dintre proiectilele monotone erau periculoase, fiecare din cele care scoteau țipete lua viața a cel puțin unuia dintre noi, dar adeseori a mai multora.

Părea o nebunie să înaintăm la pas mărunț, așa cum făceam noi. Ar fi trebuit să ne răzlețim, sau să descălecăm și să ne refugiem printre copaci; și dacă ar fi făcut-o unul dintre noi, cred că toți ceilalți i-ar fi urmat exemplul. Cu fiecare săgeată care cădea, eram tot mai aproape de a fi acel „unul”. Dar de fiecare dată, ca și când mintea îmi era legată într-un cerc strâmt, amintirea fricii ce mă cuprinsese mai devreme mă ținea în loc. Dacă fugeau ceilalți, aveam să fug și eu; dar n-aveam să fiu primul.

Cum era de așteptat, o săgeată a lovit lângă coloana noastră. Șase cavaleriști s-au făcut bucăți, de-ai fi zis că ei înșiși avuseseră în trup niște bombe mici — scăfârlia primului a explodat într-o ploaie purpurie, gâtul și umerii celui de-al doilea, pieptul celui de-al treilea, pântecul celor de-al patrulea și al cincilea, și ventrele (ori poate doar șaua și partea din spate a destrierului său) celui de-al șaselea, înainte ca săgeata să atingă pământul și să arunce în aer un gheizer de colb și pietre. Oamenii și animalele aflați de cealaltă parte a

celor sfârtecați astfel au murit și ei de forța exploziilor și bombardări cu mădularele și armurile celorlalți.

Cel mai rău era că-mi struneam pagul să meargă la trap mărunț și adeseori la pas; dacă nu puteam să fug, măcar să înaintez cu forță, să începă odată lupta sau să mor, dacă asta era să se întâmple. Lovitura de-acum mi-a dat prilejul să arăt ceea ce simțeam. I-am făcut semn Dariei să mă urmeze și mi-am îmboldit pagul să țâșnească pe lângă puținii supraviețuitori care călăreau între noi și ultimul cavalerist sortit morții, și m-am vârat în coloană, acolo unde victimele lăsaseră loc gol. Mesrop era deja acolo și mi-a rânjit.

— Bine gândit. Nu prea cred că or să mai nimerească aici prea curând.

Mi-am mușcat limba să nu-i spulber iluzia.

Și totuși, cel puțin o vreme a părut să aibă dreptate. După ce ne-au lovit, tunarii și-au întors tirul spre sălbaticii din dreapta noastră. Infanteriștii lor în zdrențe au început să țipe și să scoată tot felul de sunete când săgețile cădeau printre ei, dar călăreții parcă invocau magia în apărarea lor. Incantațiile lor răsunau cu atâta limpezime, încât deslușeam cuvintele, cu toate că erau rostite într-un grai pe care nu-l auzisem niciodată. La un moment dat, unul chiar s-a ridicat în șa, ca și când participa la o paradă de călărie, înălțându-și un braț spre soare, iar pe celălalt întinzându-l spre ascieni. Fiecare călăreț părea să aibă un descântec al său; și, în timp ce urmăream cum numărul li se împuțina sub bombardament, era vădit că mințile acelea primitive ajungeau să creadă în aceste descântece, căci supraviețuitorii erau convinși că își

datorau viața taumaturgiei lor, care, în schimb, dăduse greș în cazul celor ce muriseră și nu mai puteau să se plângă.

Înaintam aproape numai la trap, cu toate acestea n-am fost primii care am dat piept cu dușmanul. Mai jos de noi, cherkajii se desfășuraseră până în partea cealaltă a văii și năvăliseră peste un pătrat de pedestrași asemenea unui val de foc.

Nu știu de ce îmi închipuisem că dușmanii aveau arme mult mai sofisticate decât contarii noștri — să zicem, pistoale și muschete, ca ale oamenilor-fiară — și că o sută de soldați astfel înarmați puteau nimici cu ușurință o întreagă oaste de cavaleriști. Dar nu s-a întâmplat așa. Câteva rânduri ale pătratului au cedat și, fiind acum destul de aproape de ei, am auzit strigătele războinice ale călăreților, distincte în ciuda distanței, și am văzut pedestrași rupând-o la fugă. Unii aruncau cât colo scuturi imense, mai mari chiar și decât cele sticloase ale peltaștilor, doar că acestea luceau ca și când erau făcute din metal. Armele lor de atac semănau cu niște sulite cu vârfuri boante, lungi doar de trei cubiți, arme ce produceau perdele de flăcări spintecătoare ca un ferăstrău, dar cu bătaie scurtă.

Un al doilea pătrat de infanterie a apărut în spatele primului, apoi încă unul și încă unul, până departe în vale.

Tocmai când am fost încredințat că ne vom reperi în ajutorul cherkajilor, am primit ordin să ne oprim. Uitându-mă în dreapta, am văzut că sălbaticii se opriseră deja ceva mai în spatele nostru, iar pe creaturile păroase ce-i însoțiseră le mânau spre flancul lor cel mai îndepărtat de noi.

— Îi blocăm! a strigat Guasacht. Stați liniștiți, băieți!

M-am uitat la Daria, care mi-a întors o privire la fel de contrariată. Mesrop și-a fluturat un braț spre capătul răsăritean al văii.

— Stăm cu ochii pe flank. Dacă nu vine nimeni, aş zice că vom avea parte de destulă distracție.

— Păcat că unii dintre noi au pierit, am zis eu.

Bombardamentul slăbise treptat în intensitate, iar acum părea să se fi oprit de tot. Liniștea ce i-a urmat ne împresura, mai înspăimântătoare chiar decât săgețile țiuitoare dinainte.

— Mda, mă rog, a ridicat Guasacht din umeri, un gest ce spunea fără echivoc că pierdusem doar câteva zeci dintr-o oaste de multe sute.

Cherkajii dăduseră înapoi, retrăgându-se în spatele unui paravan de hobileri care au îndreptat o ploaie de săgeți asupra primei linii a frontului ascian, ce semăna cu o tablă de șah. Cei mai mulți ascieni au părut să-și întoarcă fețele de la scuturi, dar câțiva tot și-au îngropat capetele în metalul lor, încât au luat foc, arzând cu o flacără la fel de vie ca a scuturilor și scoțând vălătuci de fum alb.

Ploaia de săgeți s-a potolit, iar pătratele tablei de șah s-au pus din nou în mișcare, înaintând sacadat, ca niște mecanisme. Cherkajii se retrăseseră și mai mult, ajungând în spatele unei linii de peltaști, aflându-se acum doar cu puțin mai în fața noastră. Le distingeam trăsăturile chipurilor întunecate. Bărbați cu toții, bărboși, vreo două mii la o primă ochire; dar printre ei se afla și o duzină, dacă nu și mai mult, de femei tinere, acoperite de giuvaiericale; stăteau în howdahuri aurite prinse de spinările unor arsinoiteri la fel de împopoțonați.

Femeile aveau ochi negri, pielea la fel de oacheșă ca a bărbaților, dar siluetele lor voluptuoase și privirile languroase îmi aminteau de Jolenta. I le-am arătat Dăriei și am întrebat-o dacă știe ce fel de arme aveau, pentru că nu vedeam nici una.

— Ți-ar plăcea una din aia, nu-i așa? Sau două. Pun rămășag că ți se par arătoase, chiar și de la depărtarea asta.

Mesrop a făcut semn cu ochiul și a zis:

— Nu m-ar deranja să am și eu două.

Dăria a izbucnit în râs:

— S-ar lupta ca niște alraune dacă vreunul din voi ar încerca să-și facă de cap cu ele. Sunt sacre, de neatins, Fiicele Războiului. V-ați aflat vreodată în preajma animalelor ăloră pe care sunt cocoțate?

Eu am clătinat din cap.

— Atacă fără să stea pe gânduri, nimic nu le poate opri, dar mereu se-ndreaptă în aceeași direcție — adică spre ceea ce le stârnește, orice-ar fi acesta, și trec mai departe, așa, cât de-un lanț sau două. După care se opresc și se reîntorc.

Am stat și m-am uitat. Arsinoiterii au două coarne mari — nu de-o parte și de alta a capului, ca taurul, ci în față, depărtate unul de altul cam cum sunt degetul mare și arătătorul de la mâna omenească. În curând aveam să-i văd cum atacă — aplecând capul, cu coarnele aproape de pământ, apoi făcând întocmai cum spusese Dăria. Cherkajii au strâns rândurile și iar au atacat, cu lăncile lor subțiri și săbiile înfurcite. Rămași mult în urma acelei năvale fulgerătoare, arsinoterii au înaintat cu pas greoi, plecându-și țestele

negre-cenușii și ridicându-și cozile, cu fecioarele pieptoase și întunecate la chip stând drepte sub baldachinele lor, ținându-se strâns de stâlpii auriți. Din felul în care stăteau femeile acestea, se vedea limpede că aveau coapsele pline ca ugerele vacilor de lapte, rotunde precum trunchiurile copacilor.

Atacul le-a dus prin luptă aprigă adânc — dar nu foarte adânc — între pătratele acelei table de șah. Infanteriștii ascieni au făcut să explodeze flancurile animalelor, care păreau acoperite cu бага sau cu un fel de platoșă; au încercat să se cațere pe țestele lor, dar au fost azvârliți în văzduh; s-au chinuit să se cațere pe flancurile cenușii. Cherkajii s-au năpusit în ajutorul animalelor, iar tabla de șah s-a prelins, s-a retras și a pierdut un pătrat.

Privind totul de la distanță, mi-am reamintit cum îmi imaginam eu bătălia drept un joc de șah și am simțit că mai era cineva, undeva, care nutrise aceleași gânduri și, fără să-și dea seama, își lăsase propriul plan modelat de ele.

— Sunt minunate, a continuat Daria, tachinându-mă. Alese la vârsta de doisprezece ani, hrănite cu miere și uleiuri pure. Carnea lor, zice-se, e atât de fragedă, încât nu pot să zacă pe pământ fără să se umple de vânătași. Sacii cu puf sunt duși oriunde merg ele, ca să doarmă pe ei. Dacă se pierd sacii, fetele trebuie să se culce în noroi, care ia forma trupurilor lor. Eunucii care le îngrijesc amestecă noroiul cu vin încălzit la foc, pentru ca să nu le fie frig atunci când dorm în el.

— Ar trebui să descălecăm, a zis Mesrop. Să ne cruțăm caii.

Eu însă voiam să urmăresc băția, așa că n-am descălecat, și în curând numai Guasacht și cu mine, singurii din toată bacela noastră, am rămas în șa.

Cherkajii fuseseră alungați din nou, iar acum ajunseseră sub un bombardament ucigător lansat de o artilerie nevăzută. Peltaștii s-au aruncat la pământ, acoperindu-se cu scuturile. Noi pătrate de infanterie asciană au apărut din pădure, în partea de nord a văii. Păreau să nu se mai termine; aveam sentimentul că fusesem trimiși să înfruntăm un dușman nesfârșit.

Iar sentimentul acesta s-a întărit când cherkajii au lansat un nou atac. O săgeată a lovit un arsinoiter, preschimbând animalul și minunata femeie de pe spinarea lui într-un terci însângerat. Infanteria trăgea acum asupra femeilor acelora; una a căzut grămadă, howdahul și baldachinul au dispărut într-o explozie de flăcări. Pătratele de infanterie avansau peste cadavre îmbrăcate în straie viu colorate și peste destrieri morți.

În război, cu fiecare pas, învingătorul pierde. Terenul pe care-l câștigase tabla de șah înfățișa vederii noastre flancul pătratului aflat în frunte și, spre uimirea mea, ni s-a ordonat să încălecăm, să ne poziționăm în linie și să ne avântăm împotriva pătratului, întâi la pas, apoi în galop mic și, în cele din urmă, cu gâtlejurile de alamă ale tuturor goarnelor răsunând, într-o goană disperată care aproape ne-a sfâșiat pielea de pe chipuri.

Cherkajii erau înarmați ușor, noi încă și mai ușor. Dar atacul acela răspândea o vrajă mult mai puternică decât incantațiile aliaților noștri sălbatici. Focul armelor noastre dansa

de-a lungul șirurilor îndepărtate, așa cum secerile atacă un lan de grâu. Mi-am biciuit pagul cu frâul ca să nu fie întrecut de copitele duduitoare pe care le auzeam în spatele meu. Dar tot m-au întrecut și am zărit-o pe Daria când a trecut ca vântul pe lângă mine, cu părul ca para focului fluturându-i liber; ținea într-o mână contusul, iar în cealaltă o sabie; obrajii îi erau mai albi decât crupele înspumate ale destrierului ei. Atunci am priceput cum apăruse obiceiul cherkajilor, și am încercat să gonesc și mai tare, ca să nu moară Daria, cu toate că Thecla râdea printre buzele mele la acest gând.

Destrierii nu aleargă asemenea animalelor obișnuite — ci alunecă deasupra pământului, așa cum zboară săgețile prin aer. Preț de o clipă, focul infanteriei asciene aflate la o jumătate de leghe depărtare s-a ridicat în fața noastră ca un zid. Pentru ca în clipa următoare să ne găsim în mijlocul ei, iar picioarele cailor s-au înroșit de sânge până la genunchi. Pătratul care păruse compact, ca o piatră de construcție, s-a transformat într-o gloată de soldați înnebuniți, cu scuturi mari și țeste rase, soldați care adesea se ucideau între ei din nerăbdarea de a ne uide pe noi.

Lupta e ceva prostesc, pentru a nu spune mai mult; dar orice luptă te învață ceva, primul lucru fiind că mulțimea își dovedește forța doar în timp. Lupta nemijlocită este întotdeauna cea dintre un individ și un altul sau alți doi. Mulțumită destrierilor noștri, noi eram în avantaj — nu numai pentru că erau înalți și grei, ci și pentru că mușcau și izbeau cu picioarele din față, iar loviturile copitelor lor erau mai

puternice decât ar fi putut izbi cu măciuca orice om, în afară de Baldanders.

O săgeată de foc mi-a retezat contusul. Mi-am aruncat cât colo arma, dar am continuat să omor, spintecând cu iataganul la stânga, la dreapta și iar la stânga, fără să am vreme să văd că explozia mă rănise la picior.

Cred că am spintecat vreo șase-șapte ascieni înainte să bag de seamă că arătau toți la fel — nu numai că aveau același chip (și bărbații din unele unități ale oastei noastre au același chip, fiind, ei, mai apropiați decât frații), ci și că diferențele dintre ei păreau întâmplătoare și neînsemnate. Observasem asta și la prizonierii noștri, după ce pusesem din nou mâna pe careta de oțel, dar nu-mi dăduse de gândit. Altminteri s-a întâmplat în nebunia bătăliei, aș fi zis chiar că făcea parte din acea nebunie. Făpturile dezlănțuite erau bărbați și femei: femeile aveau sâni mici și săltăreți, erau mai scunde cu o jumătate de cap decât bărbații, dar altă deosebire nu era. Toți aveau ochi mari, strălucitori, sălbatici, părul tăiat până la țeastă, fețe supte de foame, guri care țipau și dinți ieșiți în afară.

Luptasem fiecare în legea lui, asemenea cherkajilor; mușcasem din pătrat, dar nu-l distrusesem. Cât ne-am lăsat caii să-și tragă sufletul, pătratul și-a refăcut forma, cu scuturile ușoare și lustruite în prima linie. Un sulițaș a ieșit din formație și a fugit spre noi, agitându-și arma. Întâi am crezut că ne amenință; apoi, pe măsură ce se apropia (un om aleargă mult mai încet decât un destrier), mi-am zis că vrea să se predea. Ca la urmă, când mai avea puțin până la linia

noastră, să tragă, iar un cavalerist l-a doborât cu un foc de armă. Zbătându-se între viață și moarte, sulițașul și-a aruncat în văzduh sulița aprinsă; îmi aduc aminte că arma s-a răsucit pe cerul tot mai întunecat.

Guasacht s-a apropiat de mine.

— Sângerezi rău. O să poți călări când o să-i atacăm din nou?

Nicicând nu mă simțisem mai în puteri, și i-am spus-o.

— Ar fi mai bine totuși să-ți bandajezi piciorul.

Carnea pârlită crăpase; sângele șiroia. M-a bandajat Daria, care nu fusese rănită.

Atacul pentru care mă pregătisem n-a mai avut loc. Pe neașteptate (cel puțin, așa am socotit eu) a venit ordinul să ne întoarcem din drum și, la pas, am pornit-o spre nord-vest, traversând întinderea deschisă, vălurită, plină doar de șoaptele ierbii aspre.

Sălbaticii parcă intraseră în pământ. În locul lor s-a ivit o oaste nouă, din flanc însă pe direcția noastră de mers. La început am crezut că e o trupă de cavalerie călare pe centauri, creaturi pe care le văzusem desenate în cărțulia mea cafenie. Vedeam capetele și umerii călăreților deasupra capetelor omenești ale cailor, și atât unii, cât și alții păreau înarmați. Dar când s-au apropiat, mi-am dat seama că nici vorbă de asemenea basme: pur și simplu niște omuleți — pitici, de-a dreptul — stăteau cocoțați pe umerii unor ditamai oamenii.

Înaintam aproape în paralel, dar încet-încet ne apropiam. Piticii ne priveau cu o atenție morocănoasă, ca să zic așa. Aia înalți nici nu se uitau la noi. Când, într-un târziu, coloana

noastră a ajuns la mai puțin de două lanțuri distanță de a lor, ne-am oprit și ne-am răsucit spre ei, ca să-i privim. Cuprins de-o groază cum nu mai simțisem până atunci, am realizat că acești călăreți ciudați și purtătorii lor la fel de ciudați erau ascieni: manevra noastră fusese gândită pentru a-i împiedica să atace flancul peltaștilor, și iată că izbutise să-i facă să treacă printre noi dacă voiau să atace. Să tot fi fost vreo cinci mii și fără doar și poate erau mult mai mulți decât eram noi în stare să înfruntăm.

Numai că n-au atacat. Ne oprisem și formasem o linie compactă, scară lângă scară. În ciuda numărului lor, se foiau fără astâmpăr, în sus și-n jos prin fața noastră, ca și când le-ar fi trecut prin minte să ne ocolească prin dreapta, apoi prin stânga, și iar prin dreapta. Era limpede însă că n-aveau cum trece decât dacă o parte din ei ne provocau direct, pentru a ne împiedica să-i atacăm din spate. Iar noi n-am deschis focul, poate în speranța că astfel amânăm lupta.

Ce a urmat, repetat de mai multe ori, a fost aceeași purtare ca a sulițașului solitar care-și părăsise pătratul pentru a ne ataca. Unul dintre oamenii înalți s-a repezit înainte. Într-o mână ținea o cârjă subțire, aproape ca o cravașă; în cealaltă o sabie, din cele care se numesc *shotel*, cu o lamă foarte lungă, cu dublu tăiș, și îndoită în semicerc de la jumătate spre vârf. Când a ajuns în apropierea noastră, și-a încetinit pasul și am putut vedea că ochii lui priveau în gol; că, în fapt, era orb. Piticul de pe umerii lui avea o săgeată pusă în coarda unui arc scurt, încovoiat.

Cei doi se aflau acum la o jumătate de lanț de noi; Erblon a trimis pe doi dintre noi să-i alunge. Dar înainte ca ei să ajungă lângă orb, el a rupt-o la fugă, la fel de iute ca un destrier, dar fără nici un zgomot, ceea ce era cu totul straniu, și s-a îndreptat în zbor spre noi. Opt sau zece cavaleriști au tras, dar abia atunci am văzut ce greu e să nimerești o țintă care se mișcă atât de repede. Săgeata a lovit și a izbucnit într-o lumină portocalie orbitoare. Un cavalerist a încercat să pareze cârja orbului — dar shotelul a căzut ca un fulger și tăișul său curbat a tăiat în două țeasta cavaleristului.

Apoi un grup de trei orbi cu trei călăreți s-a desprins din masa dușmanilor. Înainte să ajungă ei la noi, alte grupuri de cinci sau șase au pornit spre noi. Departe, în josul liniei noastre, hiparhul și-a ridicat brațul: Guasacht ne-a făcut semn să ne punem în mișcare, Erblon a dat semnalul de începere a atacului suflând din goarnă, și chemarea goarnei s-a întins ca un ecou în dreapta și-n stânga — o notă ca un muget, ce părea să aibă clopote răsunătoare în ea.

Cu toate că nu știam asta la vremea aceea, e de la sine înțeles că înfruntările între două oștiri de cavalerie se preschimbă iute în încăierări. Așa s-a întâmplat și acum. Noi am pornit spre ei și, cu toate că am pierdut douăzeci sau treizeci dintre noi, am intrat în ei ca-n brânză. Pe loc ne-am răsucit să-i înfruntăm din nou, ca să-i împiedicăm să-i atace din flanc pe peltaști, dar și ca să luăm din nou legătura cu oastea noastră. Bineînțeles că și ei s-au întors din drum, să ne înfrunte; și-n scurtă vreme nici o oștire, nici a noastră, nici

a lor, n-avea ceva ce se putea numi front ori tactici altele decât cele pe care și le punea la cale fiecare luptător.

A mea era să mă feresc de orice pitic ce arăta gata să tragă și să-i prind pe alții pe la spate sau dintr-o parte. Mergea tactica asta când mă puteam folosi de ea, dar curând mi-am dat seama că, or fi fost piticii aproape neajutorați când orbii pe care-i călăreau cădeau morți sub ei, dar alergătorii lor înalți fugeau ca mușcați de streche și când rămâneau fără călăreții lor, atacând tot ce le stătea în cale cu o energie dezlănțuită, astfel că erau cât se poate de primejdioși.

Foarte curând, săgețile piticilor și contii noștri aprinseseră zeci de focuri în iarbă. Fumul înecăcios a sporit și mai mult haosul. De ceva vreme nu-i mai văzusem pe Daria și Guasacht, sau pe oricine altcineva cunoscut. Prin pâcla cenușie și înțepătoare deslușeam doar o siluetă pe un destrier nestăpânit care izgonea patru ascieni. M-am îndreptat spre cavalerist și, cu toate că un pitic și-a întors alergătorul orb și a tras o săgeată ce mi-a șuierat pe lângă ureche, mi-am repezit calul peste ei și am auzit cum trosnesc oasele orbului sub copitele pagului. O siluetă păroasă s-a ridicat din iarba arzândă, în spatele unui alt alergător călărit de un pitic, și i-a retezat pe amândoi, doborându-i la pământ, așa cum un peon retează un copac — trei sau patru lovituri cu toporul, în același loc, până ce orbul a căzut.

Soldatul călare în ajutorul căruia venisem nu era un cavalerist de-al nostru, ci unul dintre sălbaticii care se aflaseră mai devreme în dreapta noastră. Fusesse rănit și, văzându-i sângele, mi-am amintit că și eu eram rănit. Piciorul mi-era

înțepenit, puterile aproape mă părăsiseră. Aș fi pornit-o îndărăt spre creasta sudică a văii și spre liniile noastre dacă aș fi știut încotro s-o apuc. Așa că i-am dat pagului frâu liber și o pleasnă sănătoasă peste crupă, știind, din cele ce mi se spusese, că animalele astea se întorc de obicei la locul unde au primit hrană și s-au odihnit ultima oară. A pornit la trap și în curând gonea ca vântul. O dată a sărit, aproape aruncându-mă din șa, iar când m-am uitat în jos, am zărit pentru o clipă un destrier mort și pe Erblon mort lângă el; goarna de alamă și stindardul negru cu verde zăceau pe smocul de iarbă ce ardea mocnind. M-am gândit să mă întorc la Erblon, dar când am tras de frâu, mi-am dat seama că nu știam unde se afla. În dreapta mea, o linie de călăreți în șa se deslușea prin fum, întunecată, aproape informă, dar striată. Departe, dincolo de ea, apărea ca prin ceață o mașinărie ce scuipa foc, o mașinărie ca un turn umblător.

Acum erau aproape invizibili; ca în clipa următoare să se reverse asupra mea ca un torent. N-aș putea spune cine erau călăreții sau pe ce fiare călăreau; și nu pentru că am uitat (căci nu uit nimic), ci pentru că nu vedeam nimic cu limpezime. Nici pomeneală să mă lupt, ci am căutat cumva să scap cu viață. Am parat o lovitură de la o armă răsucită care nu era nici sabie, nici topor; pagul s-a cabrat și am văzut o săgeată ieșind din pieptul lui, ca un corn de foc. Un călăreț s-a izbit de noi și ne-am prăbușit în beznă.

XXIII

Argosia pelagică vede pământ

Când mi-am venit în fire, primul lucru pe care l-am simțit a fost durerea din picior. Îmi era prins sub leșul pagului și m-am chinuit să-l eliberez aproape înainte să știu cine sunt sau cum de mă găseam unde mă găseam. Mâinile și chipul îmi erau mânjite de sânge închegat, la fel și pământul pe care zăceam.

Și era liniște — ce liniște! Am ascultat, doar-doar oi auzi bufnetul copitelor, rostogolirea bubuitoare ce-l face pe Urth însuși să bubuie. Nu era acolo. Nici strigătele cherkajilor nu mai răsunau, nici țipetele ascuțite, demente ce veniseră din-spre pătratele infanteriei asciene. Am încercat să mă răsucesc și să mă împing din șa, dar n-am izbutit.

Undeva, în depărtare, mai mult ca sigur pe una dintre crestele ce mărgineau valea, un lup și-a înălțat botul spre Lune. Urletul acela neomenesc pe care Thecla îl auzise odată sau de două ori înainte, când curtea ieșise la vânătoare lângă

Silva, m-a făcut să-mi dau seama că vederea mea slabă nu era așa din pricina fumului de la focurile ce pârliseră iarba mai devreme în acea zi, sau, așa cum mă temusem întrucâtva, din pricina vreunei lovituri la cap. Pământul era cufundat în semiîntuneric, dar n-aș fi putut spune dacă era amurg sau erau zorii.

Am rămas nemișcat, poate am și dormit, apoi m-am trezit de zgomot de pași. Nu ai cavaleriei în mișcare, nici călcătura măsurată a infanteriei mărșăluitoare — un mers mai greoi decât al lui Baldanders și mai încet. Am deschis gura să strig după ajutor, am închis-o la loc, gândind să nu care cumva să atrag asupra mea ceva mult mai cumplit decât ceea ce trezisem odată în mina oamenilor-maimuță. M-am împins cât mai departe de pagul mort, până am simțit că-mi smulg piciorul din încheietură. Un alt lup înfiorător, la fel de înfricoșător ca primul, și mai aproape, a urlat la insula verde din țării.

În copilărie, mi se spusese adesea că nu am imaginație. Dacă într-adevăr așa era, înseamnă că Thecla a adus-o în relația noastră, căci acum vedeam lupii feroși în mintea mea, forme negre, tăcute, fiecare la fel de mare ca un onagru, revărsându-se puhoi la vale; și îi auzeam strivind coastele morților. Am strigat și iar am strigat înainte să-mi dau seama de ceea ce fac.

Mi s-a năzărit că pașii grei s-au oprit. Apoi au pornit spre mine, n-aveam nici o îndoială, și poate că spre mine se îndreptaseră și înainte de strigăt, sau poate că nu. Am auzit foșnet în iarbă și un fenocod mic, vărgat ca un pepene, a țâșnit

speriat de ceea ce eu încă nu vedeam. Dând cu ochii de mine, s-a oprit deodată, ca în clipa următoare să se facă nevăzut.

Goarna lui Erblon nu mai răsuna, am zis asta. Dar a răsunat alta, o notă mai adâncă, mai lungă și mai sălbatică decât mi-a fost dat să aud vreodată. Conturul unui oficleid curbat s-a profilat pe cerul întunecat. Când și-a curmat cântecul, s-a lăsat în jos și preț de încă o clipă am văzut capul muzicantului acoperind luna tot mai luminoasă — de trei ori mai sus decât coiful unui cavalerist călare — un cap ca o cupolă păroasă.

Oficleidul a mai răsunat o dată, adânc precum o cascadă, iar de data asta l-am văzut ridicându-se, și am văzut și colții albi, curbați, ce-l păzeau de-o parte și de alta; am înțeles atunci că zăceam în calea a însuși simbolului suveranității, anume fiara numită Mamut.

Guasacht îmi zisese odată că am o oarecare putere asupra animalelor, chiar și fără Gheară. Mi-am dat osteneala să mă folosesc de ea acum, șoptind nici eu nu știu ce, concentrându-mi gândul într-atât încât am simțit că-mi plesnesc tâmplele. Trompa mamutului s-a apropiat de mine, iscoditoare — vârful ei măsura aproape un cubit în diametru. Ușoară ca brațul unui copil, mi-a atins fața, acoperindu-mă cu răsuflarea ei jilavă, fierbinte, mirosind a fân. Leșul pagului a fost ridicat; am încercat să stau în picioare, dar am căzut. Mamutul m-a prins, încolăcindu-și trompa în jurul taliei mele, și m-a înălțat deasupra capului său.

Primul lucru pe care l-am zărit a fost gura unui trilhoen, cu o lentilă întunecată, bombată, mare cât o farfurie. De ea

era prins un scaun de pușcaș, care însă era gol. Pușcașul coborâse și stătea pe grumazul mamutului, așa cum stă un marinăr pe puntea unei corăbii, ținându-se cu o mână de țeavă, ca să nu-și piardă echilibrul. O clipă, am fost orbit de o lumină ce mi s-a aprins în față.

— Tu ești. Miracolele pogoară asupra noastră.

Nu era voce de femeie, dar nici de bărbat; aș fi zis că era a unui băiat. Am fost depus la picioarele celui care vorbise.

— Ești rănit, a zis acesta. Poți să te ții pe piciorul ăla?

Am reușit să îngaim că nu mă credeam în stare.

— ăsta nu-i un loc bun să te întinzi, dar cum nu se poate mai bun să cazi. Undeva mai în spate este o gondolă, dar mă tem că Mamillian nu poate ajunge până acolo cu trompa. Trebuie să te așezi aici, rezemat de afetul ăsta rotitor.

I-am simțit mâinile, mici, moi, umede, sub brațele mele. Poate că atingerea lor m-a lămurit cu cine aveam de-a face: androgenul pe care-l întâlnisem în Casa Azurie acoperită de zăpadă, și mai târziu în camera măiestrit micșorată prin arta perspectivei, care se înfățișa ca un tablou atârnat în coridorul Casei Absolute.

Autocratul.

În amintirile Theclei, l-am văzut înveșmântat în giuvaiericale. A zis el că mă recunoscuse, dar nu puteam crede, în starea mea de amețală, că într-adevăr așa era, drept care i-am zis formula-cheie pe care mi-o dăduse el odată:

— Argosia pelagică vede pământ.

— Așa e. Cu adevărat este așa. Dar dacă pici peste bord acum, mă tem că Mamillian nu e chiar atât de iute să te poată

prinde... în ciuda înțelepciunii lui neîndoielnice. Ajută-l cât poți. Nu-s chiar atât de vânjos pe cât par.

M-am prins cu o mână de afetul trilhoenului și am reușit să mă trag și să mă întorc pe rogojina aia mirosind a jilăveală, care era în fapt blana încâlcită a mamutului.

— Ca să fiu sincer, am zis eu, niciodată nu mi-ai părut vânjos.

— Ai ochi de profesionist, ai cum să-ți dai seama, dar sunt chiar și mai nevolnic. Tu, pe de altă parte, mi-ai părut întotdeauna făcut din бага și piele tăbăcită. Și până acum ar fi trebuit să fii mort. Ce-ai pățit la picior?

— Arsură, așa cred.

— Va trebui să facem ceva pentru el. Și cu o voce mai tare: *Acasă! Înapoi acasă, Mamillian!*

— Pot să te întreb ce cauți aici?

— Am aruncat o privire câmpului de bătălie. Înțeleg că ai luptat azi aici.

Am dat din cap și am simțit că-mi cade de pe umeri.

— Eu n-am luptat... adică am luptat, dar nu eu însumi. Am dat ordine câtorva trupe auxiliare ușoare care au intrat în luptă, sprijinite de o legiune de peltaști. Ai fost unul dintre auxiliari, așa cred. Ți-au murit prieteni?

— Am avut un singur prieten... o prietenă. Ultima oară când am văzut-o era bine.

Dinții lui au scăpărat în lumina lunii.

— Încă te mai interesează femeile. Era Dorcas aceea de care mi-ai vorbit?

— Nu. N-are importanță.

Nu știam cum să exprim ceea ce urma să spun. (E un semn de foarte proastă purtare să rostești deschis că ai văzut dincolo de masca unuia.) Într-un târziu, am zis cu greu:

— Văd că ocupi un loc important în Commonwealth. Dacă n-o să fiu îmbrâncit de pe spinarea animalului ăstaia, o să îndrăznesc să te întreb cum de poate unul, care are sub comandă legiuni, să gospodărească locul ăla din Cartierul Algedonic?

În timp ce vorbeam, noaptea s-a adâncit dintr-odată, stelele stingându-se una după alta asemenea lumânărilor într-o sală unde s-a terminat balul și lacheii trec de la una la alta cu mucarnițe ca niște mitre de aur atârinate de nuielușe subțiri ca pânza de păianjen. Undeva foarte departe l-am auzit pe androgin spunând:

— Știi cine suntem. Noi suntem lucrul în sine, autogvernatorul, Autocratul. Și mai știm ceva. Știm cine ești tu.

Acum îmi dau seama că Maestrul Malrubius a fost foarte bolnav înainte să moară. La vremea respectivă n-am știut-o, pentru că mi-era străin gândul bolii. Cel puțin jumătate mureau înainte să fie unși calfe; dar niciodată nu mi-a trecut prin cap că turnul nostru ar putea fi un loc nesănătos sau că apa din partea de jos a Gyollului, unde înotam adesea, era doar cu puțin mai curată decât o hazna. Ucenicii au murit dintotdeauna și când noi, ucenicii în viață, le săpam mormintele, scoteam odată cu pământul pelvisuri și tigve mici pe care noi, generația următoare, le îngropam la loc și iar le îngropam până când se stricau atât de tare din pricina hârlețelor, încât

particulele lor calcaroase se pierdeau în țărâna ca smoala. Dar eu n-am avut niciodată vreo suferință, decât câte-o durere în gât sau o troahnă, forme de boală ce nu fac decât să-i amăgească pe oamenii sănătoși să creadă că știu ce înseamnă boala. Maestrul Malrubius a suferit de o boală adevărată, care înseamnă să vezi moartea printre umbre.

Când ședea la măsuta lui, îți venea să crezi că își dădea seama de prezența cuiva în spatele lui. Privea drept în față, nu-și întorcea niciodată capul și abia de-și mișca un umăr, iar când vorbea se adresa atît nouă, cât și ascultătorului necunoscut.

— Am făcut tot ce mi-a stat în puteri să vă învăț pe voi, băieți, primele noțiuni ale cunoașterii. Ele sunt semințele copacilor ce ar putea crește și înflori în mințile voastre. Severian, uită-te la *Q*-ul tău. Ar trebui să fie rotund și plin precum chipul unui băiat fericit, dar unul din obraji este scobit, ca al tău. Voi, toți băieții, ați văzut cum șira spinării, urcând spre punctul ei culminant, se ramifică și în sfârșit înflorește în miriadele de poteci ale creierului. Iar acesta, un obraz rotund, celălalt, ofilit și zbârcit.

Mâna lui tremurătoare s-a întins după plaivazul de ardezie, dar acesta i-a scăpat dintre degete și s-a rostogolit peste marginea mesei, căzând cu zgomot pe podea. Nu s-a aplecat să-l ridice, temându-se, mă gândesc eu, că, dacă se apleacă, o să zărească prezența invizibilă.

— Băieți, mi-am petrecut mare parte din viață încercând să însămânțez semințele acelea în ucenicii ghildei noastre.

Am izbândit de câteva ori, dar nu de multe ori. A fost un băiat, dar el...

S-a dus la hublou și a scuipat, și, pentru că eu stăteam cel mai aproape, am văzut formele răsucite alcătuite de sângele ce se prelingea, și am înțeles atunci că motivul pentru care eu nu puteam vedea silueta întunecată (căci moartea are culoarea care e mai întunecată decât fuliginul) ce-l însoțea era acela că ea se afla înăuntrul Maestrului Malrubius.

Așa cum descoperisem că moartea într-o formă nouă, cea a războiului, poate să mă înspăimânte atunci când nu mă mai poate înspăimânta în formele ei vechi, am descoperit acum că slăbiciunea trupului meu mă putea umple de groaza și disperarea pe care trebuie să le fi simțit bătrânul meu dascăl. Mi-am recăpătat cunoștința și iar am pierdut-o.

Cunoștința se-ntorcea și dispărea asemenea vânturilor vestitoare ale primăverii, iar eu, care atât de adesea am adormit cu greutate printre umbrele asediatoare ale memoriei, mă luptam acum să stau treaz, așa cum se luptă un copil să ridice de frânghie un zmeu căzut. În unele momente, mi se ștergea totul din minte, în afară de trupul meu vătămat. Rana din picior, pe care abia dacă o simțisem când mă alesesem cu ea și pe a cărei durere o alungasem fără efort când o bandajase Daria, zvâcnea cu o intensitate ce alcătuia fundalul tuturor gândurilor mele, asemenea bubuitului din Turnul Tobei la solstițiu. Mă răsuceam de pe-o parte pe alta, având senzația că, oricum mă întorceam, tot pe-același picior zăceam.

*

Auzeam fără să văd, iar uneori vedeam fără s-aud. Mi-am trecut obrazul de pe părul îndesat și încâlcit al lui Mamillian pe o pernă țesută din penele minuscule, pufoase, ale păsărilor colibri.

Odată am văzut torțe cu flăcări dăntuitoare, purpurii, strălucitor-aurii, ținute de maimuțe solemne. Un bărbat având coarne și chipul botos al unui taur s-a aplecat asupra mea, o constelație mi-a explodat în fața ochilor. I-am vorbit și m-am pomenit că-i spun că nu știu exact când anume m-am născut, și că dacă spiritul lui benign, alcătuit din pajiști și forțe neprefăcute, îmi guvernase viața, îi mulțumeam pentru asta; apoi mi-am amintit că știam data, că tata dădea câte un bal în cinstea mea în fiecare an până la moartea sa, că data era în zodia Lebedei. Iar bărbatul mă asculta cu atenție, răsucindu-și capul ca să se uite la mine cu un ochi căprui.

XXIV

Naveta

Lumina soarelui pe chipul meu.

Am încercat să mă ridic în capul oaselor și am reușit să-mi pun un cot sub mine. În jurul meu, totul tremura într-un evantai de culori — purpuriu și cian, rubiniu și azuriu, iar auripigmentul soarelui străpungea aceste palete fermecătoare asemenea unei spade, căzându-mi în ochi. Apoi s-a stins și dispariția evantaiului a dezvăluit ceea ce splendoarea lui ascunsese: zăceam într-un pavilion acoperit cu o cupolă, făcut din mătase bălțată și având o ușă ce stătea deschisă.

Cel care călărise mamutul se apropia de mine. Avea un veșmânt de culoarea șofranului, așa cum îl văzusem întotdeauna purtând, și ducea o vergea de fildeș, prea ușoară ca să fie o armă.

— Ți-ai revenit, a zis el.

— Aș îndrăzni să spun că da, însă mă tem că efortul de a vorbi m-ar ucide.

A zâmbit la vorbele mele, doar că zâmbetul nu-i era mai mult decât o tresărire a gurii.

— Tu ar trebui să știi cel mai bine că suferințele pe care le îndurăm în această viață fac posibile toate fericitele crime și fărădelegi plăcute pe care le vom făptui în următoarea... nu ești nerăbdător să-ți iei revanșa?

Am clătinat din cap și mi l-am lăsat din nou pe pernă. Moliciunea mirosea ușor a mosc.

— Prea bine, pentru că oricum o să mai treacă ceva vreme până o vei face.

— Așa zic tămăduitorii dumitale?

— Eu însumi sunt unul și singur te-am doftoricit. Problema principală a fost șocul.... Sună ca o tulburare de-a babelor, fără îndoială că așa gândești. Dar răpune mulți bărbați răniți. Dacă toți ai mei care mor din pricina asta ar supraviețui, aș fi gata să accept moartea celor care sunt înjunghiați în inimă.

— În vreme ce ți-ai fost propriul tămăduitor — și al meu — ai zis adevărul?

A zâmbit mai larg de data asta.

— Întotdeauna o fac. În poziția mea, trebuie să vorbesc prea mult ca să nu se-ncurce ghemul de minciuni; bineînțeles că trebuie să-ți dai seama că adevărul... micile adevăruri simple despre care sporovăiesc țărăncile, nicidecum Adevărul suprem și universal, pe care nu-s în stare să-l rostesc mai mult decât ești tu... acel adevăr este mult mai iluzoriu.

— Înainte să-mi pierd cunoștința, te-am auzit spunând că ești Autocratul.

S-a aruncat jos, lângă mine, ca un copil, și trupul lui a scos un sunet distinct când a atins covoarele puse grămadă.

— Așa am zis. Sunt. Ești impresionat?

— Aș fi mai impresionat dacă n-aș avea o amintire atât de vie despre dumneata de la întâlnirea noastră din Casa Azurie.

(Veranda aceea, acoperită cu zăpadă, îngropată sub zăpada ce stinge sunetul pașilor noștri, stătea în pavilionul de mătase ca un spectru. Când ochii albaștri ai Autocratului i-au întâlnit pe-ai mei, am simțit că Roche stătea lângă mine în zăpadă și amândoi eram îmbrăcați în veșminte nefamiliare care nu ne veneau prea bine. Înăuntru, o femeie care nu era Thecla se preschimba în Thecla, așa cum eu aveam să mă preschimb mai târziu în Meschia, primul om. Cine poate spune în ce măsură un actor își însușește spiritul persoanei pe care o întruchipează? Când am jucat rolul Măinii Drepte a Inchizitorului, nu s-a întâmplat asta, pentru că personajul era atât de aproape de ceea ce eram eu — sau cel puțin mă crezusem a fi — în viața reală; dar ca Meschia, uneori nutrisem gânduri care nu mi-ar fi venit altfel, gânduri străine și lui Severian, și Theclei, gânduri de la începuturile lucrurilor și din dimineța lumii.)

— Amintește-ți că nu ți-am spus niciodată că sunt *doar* Autocratul.

— Când te-am întâlnit în Casa Absolută, păreai a fi un slujbaş mărunț de la Curte. Recunosc, nu mi-ai spus niciodată asta, dar am știut atunci cine ești. Dar dumneata ai fost, nu-i așa, cel care i-a dat bani Doctorului Talos?

— Ți-aș fi spus-o fără să roșesc. E cum nu se poate mai adevărat. De fapt, eu sunt mai mulți slujbași mărunți de la curte... Și de ce n-aș fi? Am autoritatea să numesc asemenea slujbași, prin urmare mă pot numi pe mine însumi. Un ordin de la Autocrat este adesea un instrument prea greu, mă-nțelegi? Tu n-ai fi încercat niciodată să rezezi un nas cu spada aia mare de gâde pe care o purtai cu tine. E un timp pentru un decret de-al Autocratului și un timp pentru o scrisoare de la al treilea trezorier, dar eu sunt și unul, și celălalt, și mulți alții pe lângă.

— Și-n casa aceea din Cartierul Algedonic...

— Sunt și criminal... așa cum ești și tu.

Prostia n-are limită. Despre spațiu se spune că e împrejmuit de propria sa curbura, dar prostia continuă dincolo de infinitate. Eu, care am gândit întotdeauna despre mine că sunt, dacă nu tocmai inteligent, măcar prudent și iute în a învăța lucruri simple și m-am socotit întotdeauna cel cu simț practic și clarvăzător când am călătorit alături cu Jonas ori Dorcas, niciodată până în acea clipă nu făcusem legătura între poziția Autocratului în vârful structurii legalității și faptul că știa fără urmă de îndoială că pătrunsesem în Casa Absolută ca emisar al lui Vodalus. În acea clipă, aș fi sărit în picioare și aș fi fugit din pavilion mâncând pământul dacă aș fi putut, dar picioarele mi-erau ca de apă.

— Toți suntem — toți cei care trebuie să aplice legea sunt. Îți imaginezi că frații tăi din gildă ar fi fost atât de severi cu tine — iar agentul meu mi-a raportat că mulți dintre ei au vrut să te omoare — dacă s-ar fi făcut vinovați de ceva

aidoma cu ceea ce-ai făcut tu? Fără o pedeapsă necruțătoare, erai un pericol pentru ei, pentru că ar fi putut să fie și ei ispitiți într-o bună zi. Un judecător sau un temnicer care n-are nici o fărădelege pe suflet e un monstru, ba furând iertarea ce e doar a Increatului, ba dovedind o rigoare ucigătoare ce nu e a nimănui. Prin urmare, am devenit criminal. Crimele violente îmi jigneau iubirea pentru omenire, în plus, îmi lipsea iuțeala mâinii și-a gândului de care are nevoie un hoț. După ce-am orbecăit încolo și-ncoace o vreme... asta a fost cam în anul în care te-ai născut tu, așa cred... mi-am descoperit adevărata profesie. Ea are grijă de anumite nevoi emoționale pe care nu mi le pot împlini altfel... și cunosc natura umană, chiar pot spune că o cunosc. Pur și simplu știu când să dau mită, și câtă mită să dau, și, mai ales, când să nu dau. Știu cum să le fac pe fetele care lucrează pentru mine să se simtă destul de fericite ca să-și continue cariera, și suficient de nemulțumite cu soarta lor... Sunt kaibite, de bună seamă, crescute din celulele corporale ale exultantelor, prin urmare un schimb de sânge va prelungi tinerețea exultantelor. Știu cum să-i fac pe clienți să simtă că întâlnirile pe care le aranjez eu sunt experiențe unice și nicidecum ceva între o poveste de dragoste romantică și un viciu solitar. Ai simțit că ai avut o experiență unică, nu-i așa?

— Așa-i numim și noi, am zis eu. „*Clienți.*”

Ascultam tonul vocii lui, dar și vorbele pe care le rostea. Era fericit, și așa zice că nu îl văzusem atât de fericit în nici una dintre celelalte ocazii în care-l întâlnisem, și, auzindu-l, era ca și cum auzeam un sturz cântător. Îți venea să crezi că

știa și el acest lucru, căci își înălța chipul și-și întindea gâtul, r-urile din *aranjez* și *romantică* triluiau în lumina soarelui.

— E și folositor. Mă ține în legătură cu dedesubturile populației, astfel știu dacă impozitele sunt într-adevăr colectate și dacă lumea le consideră corecte, și care elemente urcă în societate, și care coboară.

Am avut impresia că de mine vorbea, dar habar n-aveam ce voia să spună.

— Femeile acelea de la curte, am zis eu. De ce nu le pui pe cele adevărate să te ajute? Una se dădea drept Thecla, când Thecla era întemnițată sub turnul nostru.

S-a uitat la mine ca și când spusesem o neghiobie cât mine de mare, și cu siguranță așa făcusem.

— Pentru că nu pot avea încredere în ele, de bună seamă. O asemenea treabă trebuie să rămână o taină... Gândește-te câte ocazii ar fi pentru a se comite un asasinat. Îți închipui că dacă toate personajele alea poleite din familii străvechi se înclină până-n pământ în fața mea, și zâmbesc, și sușotesc glume discrete și mici invitații deocheate, se simt în vreun fel loiale față de mine? O să te miri de ce-o să afli, crede-mă. Puțini sunt la curtea mea cei în care pot avea încredere, și nici unul nu e printre exultanți.

— Zici că o să mă mir de ce-o să aflui. Vrei să spui că n-ai de gând să poruncești să fiu executat?

Simțeam pulsul în gât și vedeam piciorul stacojiu de sânge.

— Pentru că mi-ai aflat taina? Nu. Altele ni-s gândurile cu tine, precum ți-am spus când am stat de vorbă în camera dindărătul tabloului.

— Pentru că m-am juruit lui Vodalus.

La aceste vorbe, nu și-a mai putut stăpâni hohotele. Și-a dat capul pe spate și a râs, ca un copil dolofan și fericit care tocmai descoperise secretul unei jucării meșteșugite. Râsul s-a potolit într-un târziu, devenind un fel de înec amuzat, iar androgenul a bătut din palme. Păreau moi palmele lui, dar scoteau un zgomot uimitor de puternic.

Au intrat două creaturi cu trupuri de femeie și capete de pisică. Ochii le erau așezați la o depărtare de-o palmă unul de celălalt și erau cât prunele de mari. Creaturile mergeau pe vârfuri, așa cum fac uneori dansatoarele, doar că mai grațios decât orice dansatoare pe care-o văzusem la viața mea, având în mișcările lor ceva ce-mi spunea că așa era mersul lor firesc. Am spus că aveau trupuri de femeie, dar nu era întru totul adevărat, căci am văzut vârfurile ghearelor adăpostite în degetele scurte, moi, care m-au îmbrăcat. Mirat, am luat mâna uneia din ele și am apăsat-o așa cum apăs uneori laba câte unei pisici prietenoase, și am văzut ghearele retrase. Ochii mi s-au umplut de lacrimi văzându-le, pentru că aveau forma acelei gheare care e Gheara, care odată stătuse pitită în gema pe care eu, în ignoranța mea, o numeam Gheara Conciliatorului. Autocratul a văzut că plâng și le-a atras femeilor-pisică atenția că îmi produceau dureri și trebuiau să mă pună jos. M-am simțit ca un copilaș care tocmai a aflat că n-o să-și mai vadă niciodată mama.

— Nu-i facem rău, Legiune, a protestat una din ele cu o voce nemaiauzită de mine vreodată.

— Puneți-l jos, am zis!

— Nici măcar nu m-au zgâriat pe piele, Sieur, am spus eu.

Sprijinit de femeile-pisică, am fost în stare să umblu. Era dimineață, când toate umbrele fug de prima rază de soare; lumina ce mă trezise fusese prima a noii zile. Prospețimea ei îmi umplea acum plămânii, iarba aspră pe care călcam mi-a îmbibat cu roua ei vechile cizme scofâlcite, întunecându-le la culoare; o briză slabă asemenea stelelor abia deslușite s-a jucat în părul meu.

Pavilionul Autocratului se găsea în vârful unui deal. De jur împrejur se aflau bivuacurile principale ale armatei sale — corturi negre și gri, altele de culoarea frunzelor moarte; colibe din brazde de iarbă și gropi ce duceau spre adăposturi de sub pământ, din care șiruri de soldați ieșeau acum ca niște furnici argintii.

— Trebuie să fim atenți, înțelegeți, a zis Autocratul. Chiar dacă ne găsim la oarece distanță în spatele frontului, ne-ar ataca de sus dacă locul ăsta ar fi mai drept.

— Mă întrebam odată de ce Casa Absolută a dumitale, Sieur, se află sub propriile-i grădini.

— Acum nu mai e cazul, dar a fost o vreme când tot pământul a fost pustiit până la Nessus.

Sub noi și peste tot în jur au răsunat buzele de argint ale trompetelor.

— A trecut doar o noapte? am întrebat eu. Sau am dormit și o zi întreagă?

— Nu, doar noaptea asta. Ți-am dat niște leacuri să-ți potolească durerea și să nu se infecteze rana. Nu te-aș fi

trezit azi-dimineață, dar am văzut că erai deja treaz când am intrat... și n-a mai rămas timp.

N-am prea înțeles ce voise să spună cu asta. Înainte să apuc să întreb, am zărit șase oameni aproape în pielea goală trăgând de o frânghie. La prima vedere, păreau să tragă în jos un balon uriaș, dar în fapt era o navetă și, zărindu-i carena neagră, mi-am amintit cu acuitate de curtea Autocratului.

— Mă așteptam la... cum se numește? Mamillian.

— Fără animale de casă azi. Mamillian este un camarad excelent, tăcut, înțelept și capabil să lupte după propria sa minte, care e independentă de a mea, dar după ce toate sunt zise și făcute, îl călăresc de plăcere. Astăzi o să șterpelim o coardă de la arcu ascienilor și o să folosim un mecanism. Ei fură multe de la noi.

— E adevărat că le consumă puterea ca să aterizeze? Cred că unul dintre aeronauții dumitale mi-a spus asta.

— Adică atunci când erai Chatelaine Thecla. Thecla, pur și simplu.

— Da, bineînțeles. Ar fi nepolitic, Autocratule, să întreb de ce ai poruncit să fiu omorâtă? Și cum de știi că sunt eu acum?

— Știu pentru că îți văd chipul în chipul tânărului meu prieten și îți aud vocea în a lui. Doicile tale te recunosc și ele. Privește-le.

M-am uitat și am văzut chipurile femeilor-pisică schimonosindu-se în rânjete de teamă și uimire.

— Cât despre motivul morții tale, îi voi spune lui — la bordul navetei, dacă avem răgazul. Acum retrage-te. Îți vine

ușor să te arăți, pentru că el e slab și suferind, dar acum de el am nevoie, nu de tine. Dacă nu te retragi, am mijloace să te constrâng.

— Sieur...

— Da, Severian? Ți-e teamă? Ai mai intrat într-o asemenea mașinărie până acum?

— Nu, am zis eu. Dar nu mi-e teamă.

— Îți amintești întrebarea despre puterea lor? E adevărat, într-un anumit sens. Înălțarea lor este alimentată de o antimaterie aidoma fierului, ținută de câmpuri magnetice într-o cușcă închisă. Deoarece antifierul are o structură magnetică inversată, este respins de promagnetism. Constructorii acestei navete au înconjurat-o de magneți, încât dacă se deplasează din poziția ei centrală, intră într-un câmp mai puternic și e împinsă îndărăt. Într-o lume făcută din antimaterie, fierul acela ar cântări cât un bolovan, dar aici, pe Urth, contrabalansează greutatea promateriei folosite în construirea navetei. Mă înțelegi?

— Cred că da, Sieur.

— Necazul e că tehnologia noastră nu e atât de avansată încât să sigilăm cușca ermetic. O parte din atmosferă — câteva molecule — întotdeauna se strecoară înăuntru prin porozitățile sudurilor sau penetrează izolația firelor magnetice. Fiecare moleculă din aceasta neutralizează echivalentul ei în antifier și produce căldură, și de câte ori se întâmplă asta, naveta pierde infinitesimal din înălțime. Singura soluție ce a

fost găsită este de a ține navetele cât mai sus cu putință, unde nu există presiune atmosferică.

Naveta se îndrepta cu vârful în jos și era destul de aproape ca să-i admire suplețea minunată a liniilor. Avea exact forma unei frunze de cireș.

— N-am înțeles chiar tot, am zis eu. Dar, după mintea mea, frânghiile ar trebui să fie teribil de lungi ca să permită navetelor să plutească destul de sus ca să-și împlinească rostul, iar dacă pentadactilii ascieni ar veni peste noapte, ar tăia frânghiile astea și astfel navetele s-ar îndepărta.

Femeile-pisică au zâmbit auzindu-mă, cu tresăriri mici, furișate ale buzelor.

— Frânghia e numai pentru aterizare. Fără ea, naveta noastră ar avea nevoie de o distanță considerabilă pentru ca viteza ei de înaintare să o împingă în jos. Acum, știind că suntem dedesubt, își lasă cablul să cadă așa cum un om aflat într-un iaz își întinde brațul cuiva aflat afară, ca să-l scoată de-acolo. Are o minte proprie, care judecă singură, înțelege? Nu ca a lui Mamillian — ci o minte pe care noi i-am făcut-o, dar totuși o minte care să-i permită să se țină departe de greutate și să coboare când primește semnalul nostru.

Jumătatea de jos a navei era făcută dintr-un metal negru opac, jumătatea de sus, o cupolă atât de transparentă, încât era aproape invizibilă — presupun că aceeași substanță din care era făcut acoperișul Grădinilor Botanice. O armă asemenea celei pe care o ducea mamutul ieșea din pupa, și o alta de două ori mai mare ieșea din prova.

Autocratul și-a ridicat o mână la gură, părând a șopti în palmă. O deschidere s-a ivit în cupolă (parcă se căscase o gaură într-un balon de săpun) și o scară cu trepte de argint, arătând la fel de subțire și imaterială ca și când ar fi fost făcută din fire de păianjen, a coborât până la noi. Bărbații cu piepturile goale nu mai trăgeau de sfoară.

— Crezi că poți urca scara? a întrebat Autocratul.

— Dacă-mi pot folosi mâinile, am răspuns eu.

A luat-o înainte, iar eu m-am cățărat nevolnic după el, trăgându-mi piciorul rănit. Locurile, bănci lungi de-o parte și de alta, ce urmau curba carenei, erau tapițate cu blană; dar chiar și blana asta era mai rece la atingere decât orice gheață. În spatele meu, deschiderea s-a îngustat și a dispărut.

— Aici vom avea presiunea de la suprafață, oricât de mult ne vom înălța. Nu trebuie să te temi că te vei sufoca.

— Mă tem că-s prea neștiutor ca să simt teama, Sieur.

— Vrei să-ți vezi vechea bachelă? E undeva la dreapta, departe, dar o să-ncerc s-o localizez.

Autocratul se așezase la pupitrul de comandă. Aș zice că singurele mașinării pe care le văzusem până acum au fost a lui Typhon, a lui Baldanders și aceea pe care o mânua Maestrul Gurloes în Turnul Matachin. De mașinării mă temeam eu, nu de sufocare; dar mi-am stăpânit teama.

— Când m-ai salvat noaptea trecută, mi-ai spus că nu știai că sunt în armata dumitale.

— Am făcut cercetări cât ai dormit.

— Și dumneata ai dat ordinul să înaintăm?

— Într-un fel... Am dat ordinul care a avut ca rezultat mișcarea trupelor voastre, cu toate că nu am avut nici o relație directă cu bacela ta. Dezaprobi ceea ce-am făcut? Când te-ai înrolat, ai crezut că nu vei fi nevoit niciodată să lupți?

Ne înălțam cu viteză. Căzând în cer, întocmai cum mă temusem odată că mi se va întâmpla. Dar mi-am amintit fumul și chemarea de alarmă a goarnei, cavaleriștii preschimbați într-un terci roșu de proiectilele șuierătoare, și toată groaza din mine s-a transformat în furie.

— Habar n-aveam ce e războiul. Dumneata ai vreun habar? Ai fost vreodată cu adevărat într-o bătălie?

S-a uitat peste umăr la mine, și ochii lui albaștri au scăpărat.

— Am fost într-o mie. Tu ești două ființe într-una, așa cum sunt socotiți în mod obișnuit oamenii a fi. Câte ființe la un loc crezi tu că sunt eu?

A trecut mult timp până i-am răspuns.

XXV

Îndurarea Agiei

La început am crezut că nimic nu poate fi mai ciudat decât a vedea armata întinzându-se pe suprafața lui Urth, ca o ghirlandă scânteind de arme și armuri de toate culorile. Anpielele înaripate planau deasupra ei, aproape la fel de sus ca noi, se roteau, se înălțau pe vântul zorilor.

Apoi am zărit ceva și mai ciudat. O oaste a ascienilor, o oaste de alb apos și negru cenușiu, la fel de rigidă pe cât era a noastră de fluidă, desfășurată spre orizontul nordic. M-am dus în față, să mă uit la ea.

— Aș putea să ți le arăt mai de aproape, a spus Autocratul. Dar ai vedea numai fețe omenești.

Mi-am dat seama că mă pune la încercare, deși nu știam cum anume.

— Vreau să le văd, am zis eu.

Când călărisem cu schiavonii și privisem cum intrau în acțiune trupele noastre, mă surprinsese să le văd cât păreau

de lipsite de forță, așa, luate toate împreună, cavaleria ca bătută de vânt, un val ce se sparge cu mare putere ca apoi să se retragă, doar apă prea lipsită de vlagă să poarte până și un șoarece pe undele ei, gângăanii pale pe care un copil le-ar putea lua în palmele sale. Chiar și peltaștii, cu rândurile lor strânse și scuturile de cristal, nu arătaseră mai grozavi decât niște jucării pe-o masă. Acum vedeam cât de puternice păreau formațiunile rigide ale dușmanului nostru, pătrate ce cuprindeau mașinării mari cât niște fortărețe și o sută de mii de soldați umăr la umăr.

Dar pe un ecran din centrul tabloului de comandă am privit pe sub vizorul coifurilor lor și toată acea rigiditate, toată acea forță s-a topit într-un soi de groază. Printre infanteriști se găseau bătrâni și copii, și chiar și unii ce păreau idioți. Aproape toți aveau chipurile înnebunite, lihnite, pe care le văzusem cu o zi înainte, și mi-am amintit de omul care se desprinsese din pătratul lui și, murind, își aruncase sulița în aer. Mi-am întors privirile de la ecran.

Autocratul a izbucnit în râs. Nu era un râs vesel, ci un sunet sec, asemenea plesnetului unui stindard în bătaia vântului.

— Ai văzut pe vreunul să se sinucidă?

— Nu, am răspuns eu.

— Ai avut noroc. Mie mi se întâmplă adesea, când mă uit la ei. Nu au voie să poarte arme decât când sunt pe punctul de a ne ataca, încât mulți profită de această ocazie. Sulițașii înfig cozile armelor lor în pământul moale și-și trag un proiectil în cap. Odată am văzut doi sulițași — un bărbat și o femeie — care au făcut o înțelegere. S-au înjunghiat unul pe

altul în pântec, i-am văzut cum au numărat mai întâi, mișcându-și mâinile stângi... Unu... doi... trei, și morți.

— Despre cine-i vorba? am întrebat eu.

Mi-a aruncat o privire pe care n-am putut-o desluși:

— Ce-ai zis?

— Am întrebat despre cine-i vorba, Sieur. Știu că sunt dușmanii noștri, că trăiesc la nord, în țările fierbinți, și că se spune că au fost aruncați în sclavie de Erebus. Dar cine sunt ei?

— Mă îndoiesc că până acum ai știut că nu știi. Nu-i așa?

Gâtlejul îmi era uscat ca pergamentul, deși n-aș fi putut spune motivul.

— Ba așa cred că e, am răspuns. N-am văzut vreunul înainte să ajung la lazaretul Pelerinelor. În sud, războiul pare foarte departe.

A dat din cap.

— I-am împins spre nord, numai pe jumătate pe câte ne-au împins ei spre sud pe noi, autocrații. Cât despre cine sunt, vei descoperi singur la momentul potrivit... Important e că dorești să știi. A tăcut, apoi a continuat: Amândouă ar putea fi ale noastre. Amândouă armatele, nu numai cea de la miazăzi... M-ai sfătui să le iau pe amândouă?

În timp ce vorbea, a mișcat ceva pe pupitrul de comandă și naveta s-a înclinat în față, cu pupa îndreptată spre cer, iar prora spre pământul verde, parcă voind să ne verse afară, pe câmpul de bătălie.

— Nu înțeleg ce vrei să spui, i-am zis eu.

— Jumătate din ce ai spus despre ei a fost incorect. Nu vin din țările fierbinți de la miazănoapte, ci de pe continentul ce

se întinde dincolo de ecuator. Dar ai zis bine că sunt sclavii lui Erebus. Se cred aliații celor ce așteaptă în adânc. Adevărul e că Erebus și aliații lui mi i-ar da mie dacă eu le-aș da sudul în schimb. Să vă dau pe tine și tot restul.

A trebuit să mă prind de spătarul scaunului ca să nu cad peste Autocrat.

— De ce-mi spui asta?

Naveta s-a îndreptat, legănându-se ca o bărcuță de jucărie pe o băltoacă.

— Pentru că va fi curând nevoie să știi că alții au simțit ceea ce vei simți și tu.

Nu reușeam să-mi găsesc cuvintele pentru o întrebare pe care voiam să i-o pun. Până la urmă mi-am luat inima-n dinți:

— Ai zis că o să-mi spui aici de ce ai omorât-o pe Thecla.

— Oare nu trăiește ea în Severian?

Un zid orb din mintea mea s-a sfărâmat. Am strigat: „Am murit!”, fără să-mi dau seama ce spuseseam decât după ce vorbele mi-au trecut de buze.

Autocratul a scos un pistol de sub pupitrul de comandă și și l-a pus în poale, în timp ce s-a răsucit spre mine.

— N-o să ai nevoie de ăla, Sieur, am zis. Sunt prea slab.

— Ai puteri de întremare uimitoare... le-am văzut. Da, Chatelaine Thecla s-a dus, dar dăinuiește în tine, și cu toate că voi doi sunteți împreună tot timpul, amândoi sunteți singuri. Încă o mai cauți pe Dorcas? Mi-ai vorbit de ea, îți amintești, când ne-am întâlnit în Casa Tainică.

— De ce-ai omorât-o pe Thecla?

— N-am omorât-o. Eroarea ta zace în faptul că îți închipui că eu sunt la temelia a tot și toate. Nimeni nu este... Nici eu, nici Erebus, nici nimeni altcineva. Cât despre Chatelaine, tu ești ea. Ai fost arestată în public?

Amintirea mi s-a trezit mai vie decât aș fi crezut cu putință. Străbăteam un coridor pe ai cărui pereți erau înșirate măști de argint triste, și am intrat într-una dintre încăperile părăsite, cu tavan înalt și miros de mucegai de la tapiseriile străvechi. Curierul pe care urma să-l întâlnesc încă nu venise. Știind că divanele îmbâcsite de praf or să-mi mânjească veșmântul, m-am așezat pe un scaun înalt și îngust, făcut din aur și fildeș. Tapiseria din spatele meu s-a desprins de pe perete; mi-am amintit că m-am uitat în sus și am văzut Destinul încoronat în lanțuri, și Durerea cu toiagul și paharul ei, țesute toate din lână colorată, căzând peste mine.

Autocratul a spus:

— Ai fost luată de niște ofițeri care aflaseră că transmi-teai informații iubitului surorii tale vitrege. Ai fost luată în taină din pricină că familia ta era foarte influentă în nord, și ai fost dusă într-o închisoare aproape uitată. Când am aflat ce pățiseși, erai moartă. Să-i fi pedepsit pe ofițerii aceia pentru că acționaseră în absența mea? Ei sunt patrioți, iar tu ai fost o trădătoare.

— Și eu, Severian, sunt un trădător, am zis și i-am povestit, atunci, pentru prima oară în amănunt, cum l-am salvat odată pe Vodalus, și despre banchetul la care am fost împreună mai târziu.

Când am isprăvit, el a dat din cap ca pentru sine.

— Mult din loialitatea pe care ai simțit-o pentru Vodalus vine, fără doar și poate, de la Chatelaine. O parte ți-a împărtășit-o în timp ce mai era în viață, dar cea mai mare parte după ce-a murit. Vei fi fost tu naiv, dar sunt sigur că nu ești într-atât de naiv încât să crezi drept coincidență că tocmai carnea ei ți-a fost servită de către mâncătorii de cadavre.

Am protestat, spunând:

— Chiar dacă el ar fi avut habar de legătura mea cu ea, n-a avut timp să-i aducă leșul din Nessus.

— Ai uitat, a zâmbit Autocratul, că tocmai mi-ai spus că, atunci când l-ai salvat, a zburat într-o navă așa ca asta? Din acea pădure, aflată la mai puțin de douăsprezece leghe dincolo de Zidul Orașului, ar fi putut zbura până în mijlocul orașului Nessus, ar fi putut dezgropa un cadavru bine conservat de pământul rece al primăverii timpurii și ar fi fost înapoi în mai puțin de-un rond. De fapt, nici nu ar fi trebuit să știe povestea și nici să se miște atât de repede. Cât te-au ținut întemnițat cei din ghilda ta, el poate că a aflat că Chatelaine Thecla, care i-a fost loială până la moarte, nu mai trăia. Și dacă le servea acoliților săi carnea ei, îi atrăgea și mai mult spre cauza lui. Nu avea nevoie de un motiv în plus ca să-i ia leșul, apoi l-a acoperit sub un morman de zăpadă în vreo hrubă sau poate într-una dintre minele abandonate de care e plin ținutul acela. Tu ai sosit și, dorind să te lege de el, a poruncit să fie scoasă.

Ceva a trecut prea iute ca să poată fi văzut — și o clipă mai târziu naveta s-a zguduit de violența mișcării. Pe ecran au izbucnit scânteii.

Înainte ca Autocratul să apuce să stăpânească din nou naveta, ne prăbușeam cu pupa în jos. A urmat o detunătură atât de puternică încât aproape că m-a paralizat, și cerul răsunător s-a deschis într-o pară de foc galben. Am văzut o vrabie, lovită de o piatră venită din praștia lui Eata, cum se rotește în văzduh întocmai ca noi, și cum cade, întocmai ca noi, dând dintr-o singură aripă.

M-am trezit în întuneric, înconjurat de fum înțepător și de miros de pământ reavăn. O vreme, poate un rond, am uitat că fusesem salvat și am crezut că încă zăceam pe câmpia unde Daria și cu mine, împreună cu Guasacht, Erblon și toți ceilalți luptasem împotriva ascienilor.

Cineva zăcea lângă mine — am auzit suspinul unei răsuflări și scârțâiturile și răcâiturile ce trădau mișcare — dar la început nu le-am dat atenție, iar mai apoi m-am gândit că zgomotele astea erau făcute de animale în căutare de hrană, și m-a cuprins frica; după un alt timp, mi-am amintit ce se întâmplase și m-am dumirit că erau zgomote făcute de Autocrat care trebuie că supraviețuise și el prăbușirii, așa că l-am strigat.

— Vasăzică ești încă viu. Vocea îi era foarte stinsă. M-am temut că o să mori... deși ar fi trebuit să știu că nu era cu putință. N-am putut să te readuc în simțiri, abia îți simțeam pulsul.

— Am uitat! Ți amintești când am zburat peste armate? O vreme, am uitat! Acum știu ce înseamnă să uiți.

În vocea lui a răzbătut un hohot de râs firav.

— O să-ți amintești de asta întotdeauna.

— Așa sper, cu toate că pălește chiar acum, în timp ce vorbim. Dispare ca ceața, ceea ce e în sine o uitare. Ce armă ne-a doborât?

— Nu știu. Dar ascultă. Sunt cele mai importante cuvinte din viața mea. Ascultă. L-ai slujit pe Vodalus și ai slujit visul lui de a reînnoi imperiul. Încă îți dorești, nu-i așa, ca omenirea să zboare din nou în stele?

Mi-am amintit de ceva ce-mi zisese Vodalus în pădure și am spus:

— Oameni de pe Urth, să plutească printre stele, sărind dintr-o galaxie în alta, stăpânii fiicelor soarelui.

— Așa au fost odată... și au dus cu ei toate vechile războaie de pe Urth, iar în sorii noi au aprins altele. Chiar și ei — (nu-l vedeam pe Autocrat, dar știam, după tonul vocii lui, că se referise la ascieni) — înțeleg că nu trebuie să se mai întâmple una ca asta. Ei vor ca rasa să devină un singur individ... același, multiplicat la infinit. Noi vrem ca fiecare să poarte în sine întreaga rasă și tot ce are aceasta. Ai băgat de seamă șipul pe care-l port la gât?

— De multe ori.

— Conține un farmacon asemănător alزابoului, amestecat dinainte și ținut în suspensie. Sunt deja rece mai jos de talie. O să mor curând. Înainte să mor... trebuie să-l folosești.

— Nu te pot vedea, am zis eu. Și abia mă pot mișca.

— Cu toate astea, o să găsești tu o cale. Tu ții minte tot, prin urmare îți amintești noaptea în care ai venit la Casa Azurie. În noaptea aceea a mai venit cineva la mine. Pe vremuri, am fost servitor la Casa Azurie... De aceea mă urăsc

ei. Cum o să te urască și pe tine pentru ceea ce ai fost odată. Paeon, cel care m-a format și care, cu cincizeci de ani în urmă, a fost îndrăgitul maestru de ceremonii. Știam ce era el cu adevărat, căci îl mai întâlnisem. El mi-a spus că tu ești acela... următorul. N-am crezut că o să se adeverească atât de curând...

Vocea i s-a stins și eu am început să-l caut pe bâjbâite, târându-mă. Mâna mea a dat peste a lui, iar el a șoptit:

— Folosește cuțitul. Suntem în spatele liniilor asciene, dar l-am chemat pe Vodalus, să te salveze... Aud copitele destrierilor lui.

Cuvintele erau atât de slabe încât abia le auzeam, cu toate că urechea mea era la o palmă de gura lui.

— Odihnește-te, i-am zis eu.

Știind că Vodalus îl ura și căuta să-l distrugă, mi-am spus că delira.

— Eu sunt spionul lui. Asta e încă o îndatorire a mea. Îi atrage pe trădători... Eu aflu care sunt și ce fac, ce gândesc. Ți-a-i unul de-al lui. I-am zis că Autocratul e prins în naveta asta, i-am comunicat locul în care ne aflăm. M-a slujit... ca bodigard... înainte de asta.

Acum până și eu auzeam sunet de pași pe pământul de afară. Mi-am întins mâna să caut ceva cu care să semnalizez; mâna mea a atins o blană și am înțeles că naveta se răsturnase, prinzându-ne dedesubt ca pe niște broaște.

S-a auzit o pocnitură și scrâșnet de metal care se rupe. Lumina lunii, părând luminoasă ca ziua, dar verde precum frunzele de salcie, s-a revărsat înăuntru printr-o ruptură în carenă, care se căsca sub privirile mele. L-am văzut pe

Autocrat, al cărui păr alb, subțire, arăta negru din pricina sângelui închegat.

Și deasupra lui siluete, umbre verzi uitându-se în jos la noi. Chipuri invizibile; dar am știut că ochii aceia lucitori și capetele înguste nu erau ale nici unui acolit de-al lui Vodalus. Înnebunit, am căutat pistolul Autocratului. Am fost prins de mâini. Am fost tras afară și, în timp ce mă scoteau, m-am gândit fără voia mea la femeia moartă pe care o văzusem trasă afară din mormântul ei, în necropolă, căci naveta căzuse pe pământ moale, în care se îngropase pe jumătate. În partea unde o nimerise proiectilul ascienilor, era sfâșiată, se vedea o încălțitură de sârme rupte. Metalul era contorsionat și ars.

N-am avut răgaz să mă uit mai bine. Cei care mă capturaseră m-au întors și m-au răsucit, după cum îmi cuprindea fiecare chipul între mâinile sale. Mi-au pipăit mantia, ca și când nu văzuseră niciodată o țesătură. Cu ochii lor mari și obrajii supti, evzonii ăștia îmi păreau a semăna cu infanteriștii împotriva cărora ne luptaserăm, dar cu toate că se numărau și femei printre ei, nu erau și copii sau bătrâni. Purtau tichii argintii și cămăși în loc de armură, și duceau jezaile ciudate ca formă, cu țevi lungi, încât atunci când paturile se sprijineau de pământ, gurile țevelor treceau de capul stăpânilor lor. Când l-am văzut pe Autocrat ridicat din navetă, i-am spus:

— Pare-se că mesajul dumitale a fost interceptat, Sieur.

— Și totuși, a ajuns.

Era prea neputincios ca să arate cu mâna, dar eu i-am urmat privirea și, după o clipă, am văzut forme zburătoare desenându-se în lumina lunii.

Ai fi zis că alunecă în jos pe razele ei, atât de repede veneau, și drept spre noi. Capetele lor semănau cu țeste de femeie, rotunde, albe, acoperite cu mitre de os; maxilarele li se lungeau în pliscuri curbate, înșirate cu dinți ascuțiți. Aripile — căci erau înaripate — le erau atât de mari încât păreau să n-aibă deloc trup. Douăzeci de cubiți măsurau aripile astea de la umeri până la vârfuri; băteau fără nici un zgomot, dar acolo jos, departe, unde eram noi, am simțit un curent de aer.

(Pe vremuri, îmi închipuisem că asemenea creaturi doborau pădurile de pe Urth și făceau orașele una cu pământul. Oare gândul meu le adusese pe creaturile astea?)

Evzonii ascieni păreau să nu le fi zărit decât după o bună bucată de timp. Atunci, doi sau trei dintre ei au tras în același timp și săgețile, îndreptate spre aceeași țintă, au nimerit, la punctul lor de întâlnire, o înaripată, făcând-o arșice, apoi încă una și încă una. Preț de o clipă, lumina a dispărut și ceva rece și flasc m-a lovit în față, doborându-mă la pământ.

Când mi-am recăpătat vederea, jumătate de duzină dintre ascieni pieriseră, iar cei rămași trăgeau în văzduh spre ținte aproape nevăzute pentru mine. Ceva albicios a căzut dinspre ele. Gândind că o să explodeze, mi-am aplecat capul, dar n-am auzit decât clinchetul ca de țimbal al carcasei distruse a navetei. Un trup — un trup omenesc, frânt ca al unei păpuși — se lovise de ea, dar n-am zărit nici un strop de sânge.

Unul dintre evzoni și-a înfipt arma în spatele meu și m-a împins înainte. Alți doi îl sprijineau pe Autocrat, cam așa cum mă sprijiniseră pe mine femeile-pisică. Mi-am dat seama că pierdusem orice simț al orientării. Luna încă strălucea, dar

talazuri de nori acopereau stelele aproape cu totul. În zadar m-am uitat după cruce și după cele trei stele care, din pricini neînțelese de nimeni, sunt numite *Cele opt*, atârând etern deasupra gheții de la miazăzi. Câțiva evzoni încă mai trăgeau când, deodată, între noi a nimerit o săgeată sau o suliță ce a explodat cu miriade de scânteii albe, orbitoare.

— Asta o să le vină de hac, a șoptit Autocratul.

Frecându-mă la ochi și mergând împleticit, l-am întrebat ce voia să spună.

— Tu vezi ceva? Nici ei nu văd. Prietenii noștri de deasupra... de-ai lui Vodalus, așa zice... nu știau că cei care ne-au prins sunt atât de bine înarmați. Dar acum n-or să mai poată ținti bine, și când norul acela o să acopere discul lunii...

Mi s-a făcut frig, ca și când un vânt rece de la munte despicase aerul cald din jurul nostru. Cu câteva clipe înainte, fusesem disperat că mă găseam printre acești soldați sfrijiți. Iar acum așa fi dat orice să am siguranța că voi rămâne cu ei.

Autocratul se găsea în stânga mea, atârând fără vlagă între doi evzoni care-și agățaseră jezailele lungi de-a curmezișul spatelui. M-am uitat la el și i-am văzut capul căzând ba-ntr-o parte, ba-n cealaltă; am înțeles că fie murise, fie își pierduse cunoștința. „Legiune”, așa-i spusese femeile-pisică, și nu trebuia să fii foarte inteligent ca să pui cap la cap numele acesta cu ceea ce-mi spusese el în naveta distrusă. Așa cum în mine se reuniseră Thecla și Severian, cu siguranță în el se uniseră multe persoane însemnate. De când îl întâlnisem prima oară, în noaptea aceea când Roche mă dusesese la Casa Azurie (al cărei nume ciudat îmi făcea impresia că începeam

să-l înțeleg acum), simțisem că felul său de a gândi era complex, cam așa cum ne dăm seama, chiar și pe lumină proastă, de lucrătura complicată a unui mozaic, de miriadele de bucățele infinitesimale ce se combină pentru a crea chipul iluminat și ochii larg deschiși ai Soarelui Nou.

Îmi spusese că eram sortit să-i urmez la domnie, dar cât de lungă avea să fie domnia? Oricât ar fi fost de fără noimă la un prizonier atât de rănit și de sleit încât un rond de preget pe iarba aspră să-i pară un paradis, mă ardea ambiția. Îmi spusese să mănânc din carnea lui și să înghit farmaconul cât mai era în viață; și, iubindu-l pe el, m-aș fi smuls din mâinile celor care mă capturaseră, dacă aș fi avut puterea, ca să pretind tot luxul și toată pompa și puterea. Eu eram Severian și Thecla uniți acum — tot ce se poate ca ucenicul în zdrențe al torționarilor să fi tânjit, fără s-o știe pe deplin, după acele lucruri mai mult decât tânăra exultantă ținută captivă la curte. Atunci am înțeles ce simțise săraca Cyriaca în grădinile arhontelui; dar dacă ar fi simțit tot ceea ce simțeam eu în acele clipe, i-ar fi plesnit inima.

O clipă mai târziu, mă împotriveam. O parte din mine prețuia intimitatea unde nici măcar Dorcas nu pătrunsese. În adâncul circumvoluțiunilor minții mele, în îmbrățișarea moleculelor, Thecla și cu mine eram contopiți. Ca acolo unde ne aflam noi să vină alții — o duzină sau o mie, poate, dacă, absorbindu-l pe Autocrat, însemna să-i absorb și pe aceia cuprinși în el — ar fi fost ca și când viermuiala unui bazar intra într-un alcov. Am îmbrățișat-o pe companioana inimii mele și m-am simțit îmbrățișat. M-am simțit îmbrățișat și am îmbrățișat-o pe companioana inimii mele.

Luna a pălit, așa cum pălește un felinar întunecat când se apasă maneta care face ca irisul clapetelor lui să se închidă până când nu mai rămâne decât un punct de lumină și apoi nimic. Evzonii ascieni au tras cu jezailele lor într-o împletitură de liliac și heliotrop, raze ce țâșneau foarte sus în atmosferă, străpungeau norii asemenea unor bolduri colorate; și... nimic. S-a stârnit un vânt fierbinte, venit de neunde, și ceva ce nu aș putea numi decât ca o scăpărare de negru. Autocratul a dispărut dintr-odată și o alcătuire urieșească s-a repezit spre mine. M-am aruncat pe jos.

Poate că am căzut pe pământ, dar nu-mi amintesc. Am avut impresia că zbor prin văzduh, răsucindu-mă, urcând fără doar și poate, lumea de dedesubt zărindu-se ca o noapte mai întunecată. O mână emaciată, tare ca piatra și de trei ori mai mare decât o mână omenească, m-a prins de talie.

Am plonjat, ne-am răsucit, ne-am împleticit, am alunecat într-o rână pe un scoborâș de aer; prinzând un vânt ce urca, l-am urmat până ce frigul mi-a mușcat și mi-a înțepenit pielea. Dând capul pe spate, privind în sus, am zărit fălcile albe, neomenești ale creaturii ce mă purta. Era coșmarul pe care-l avusesem cu luni în urmă, când dormisem în același pat cu Baldanders, dar în vis călătorisem pe spinarea creaturii. Nu știu de ce era nevoie de acea deosebire între vis și realitate. Am strigat (nu știu ce) și, deasupra mea, creatura și-a deschis ciocul ca un iatagan, scoțând un sâsâit.

Tot deasupra mea am auzit un glas de femeie:

— Acum m-am răscumpărat pentru ceea ce s-a întâmplat la mină — încă ești în viață.

XXVI

Deasupra junglei

Am aterizat la lumina stelelor. Parcă mă trezeam din somn; și lăsam în urmă, nu cerul, ci tărâmul coșmarului. Ca o frunză căzătoare, creatura imensă se lăsa în jos, în rotocoale tot mai mici, prin straturi de aer din ce în ce mai calde, până când am simțit mirosul Grădinii-Junglă; amestecul de viață verde și lemn putregăind, cu parfumul unor flori mari, ceruite, fără nume.

Un zigurat își înălța vârful întunecat deasupra copacilor — și în același timp purta copacii pe sine, căci creșteau din zidurile sale măcinate aidoma fungilor dintr-un copac mort. Pe acest zigurat ne-am așezat, ca fulgii de ușori, și de îndată au apărut torțe și s-au auzit voci precipitate. Încă eram amețit din pricina aerului împuținat și înghețat pe care-l respirasem cu numai câteva clipe înainte.

Mâini omenești au înlocuit ghearele ce mă ținuseră atâta vreme. Am coborât cotind ba pe terase, ba pe scări din

pietre sparte, până când, în cele din urmă, m-am pomenit în fața unui foc și, de partea cealaltă a lui, am văzut chipul frumos, nezâmbitor, al lui Vodalus și cel în formă de inimă al consoartei sale, Thea, sora noastră vitregă.

— Cine-i ăsta? a întrebat Vodalus.

Am încercat să-mi ridic brațele, dar cineva mi le ținea.

— Liege, am zis eu, nu se poate să nu mă știi.

Din spatele meu, vocea pe care o auzisem în văzduh a răspuns:

— Acesta e omul recompensei, ucigașul fratelui meu. Pentru el te-am slujit eu — și Hethor, cel care mă slujește pe mine.

— Atunci de ce-l aduci la mine? a întrebat Vodalus. E al tău. Ai crezut că, dacă-l văd, mă dezic de înțelegerea noastră?

Poate că eram mai voinic decât mă simțeam a fi. Sau l-oi fi prins pe bărbatul din dreapta mea pe nepregătite; sigur e că am izbutit să mă răsucesc și să-l arunc în foc, unde tăciunii aprinși au zburat de sub picioarele lui.

În spatele meu stătea Agia, despuiată până la brâu, iar în spatele ei, Hethor, arătându-și toți dinții cariați în timp ce-i cuprinsese sânii în mâinile sale. M-am luptat să mă eliberez. Femeia m-a pălmuit cu toată puterea — am simțit cum mă trage de obraz, apoi o durere sfâșietoare și sângele cald șiroid.

Mult mai târziu am aflat că arma se numește *lucivee* și că Agia o avea asupra sa din pricină că Vodalus interzisese tuturor, în afară de garda lui de corp, să poarte arme în prezența lui. Luciveea este o bară mică având inele pentru degetele mare și al patrulea, și patru sau cinci lame curbate ce pot fi

ascunse în palmă; dar puțini sunt cei care au supraviețuit loviturii sale.

Eu am fost unul dintre aceștia; două zile mai târziu, când mi-am venit în fire, am văzut că eram închis într-o încăpere goală. Poate că în viața oricărui om, o încăpere anume ajunge să fie mai bine cunoscută decât oricare alta: pentru prizonieri, e vorba întotdeauna de o celulă. Eu, care am muncit în afara atâtor celule, împingând înăuntru tăvi cu mâncare celor desfigurați și cu mințile pierdute, aveam acum parte de încă o celulă numai a mea. N-am aflat niciodată care fusese rostul ziguratului la vremea lui. Cine știe dacă nu chiar o închisoare, sau un templu, sau atelierul unei arte uitate. Celula mea era de două ori mai mare decât cea pe care o ocupasem sub turnul torționarilor, șase pași în lățime și zece în lungime. O ușă făcută dintr-un aliaj lucitor străvechi stătea dată de perete, nefolositoare pentru temnicerii lui Vodalus, pentru că nu o puteau încuia; una nouă, făcută la repezeală din lemnul tare ca fierul al cine știe cărui copac din junglă, bloca ieșirea. O fereastră — sunt sigur că nu în acest scop fusese făcută deschizătura aceea circulară, cu puțin mai mare decât brațul meu — străpungea sus de tot peretele spălăcit și lăsa lumina să pătrundă în celulă.

Și au mai trecut trei zile până m-am înzdrăvenit îndeajuns să pot să sar și, prinzându-mă de marginea de jos a deschizăturii, să mă trag în sus, ca să privesc afară. Și când a sosit și ziua cu pricina, am văzut un ținut verde, vălurit, împestrițat cu fluturi — un loc atât de străin de ceea ce mă așteptasem să văd, încât mi-am zis că-s nebun și, uimit cum eram, mâna

mi-a alunecat și am căzut. După cum mi-am dat seama mai târziu, era tărâmul vârfurilor copacilor, unde trunchiuri de esență tare și groase de zece lanțuri în diametru răsfirau o pajiște de frunze, arareori văzută de altcineva decât de păsări.

Un bătrân cu un chip inteligent și plin de răutate îmi oblojise obrazul și-mi schimbase bandajul de la picior. Mai târziu a venit cu un băiat de vreo treisprezece ani și i-a legat curentul sanguin de al meu, până când buzele lui au devenit plumburii. L-am întrebat pe bătrânul tămăduitor de unde era de fel, iar acesta, părând să mă creadă un băștinaș din partea locului, a răspuns:

— Din marele oraș de la miazăzi, din valea râului care-și strânge apele de pe pământurile reci. E un râu mai lung, Gyoll ăsta, decât al vostru, doar că nu curge atât de vijelios.

— Ești tare priceput, am zis eu. N-am auzit niciodată de un doctor care să se priceapă atât de bine. Deja mă simt bine și te-aș ruga să te oprești înainte să moară băiatul ăsta.

Bătrânul i-a ciupit obrazul.

— O să-și revină iute — la timp ca să-mi încălzească patul la noapte. La vârsta asta își revin întotdeauna. Ne-ne, nu-i ceea ce crezi. Nu fac decât să dorm lângă el, pentru că răsuflarea nocturnă a tinerilor e ca un fortifiant pentru cei de vârsta mea. Tinerețea, înțelegi mata, e o boală și noi sperăm să ne molipsim nițel. Ce-ți face rana?

Nimic — nici măcar recunoașterea, care ar fi putut să-și aibă rădăcinile în vreo dorință perversă să păstreze aparența de potență — nu m-ar fi putut convinge atât de total ca negarea lui. I-am spus adevărul, anume că obrazul meu drept

era amortit, nu aveam decât o ușoară senzație de arsură, la fel de iritantă ca o mâncărime, și m-am întrebat care anume dintre îndatoririle sale îl supăra cel mai tare pe nenorocitul ăsta de băiat.

Bătrânul mi-a smuls bandajele și mi-a uns rănila încă o dată cu pomada maronie, urât mirositoare, pe care-o folosisese înainte.

— Mă-ntorc mâine, a zis el. Deși mă gândesc că n-o să mai ai nevoie de Mamas ăsta. Te întremezi bine. Exultanța Sa — și-a smucit capul la vorbele astea, dându-mi de înțeles că vorbea ironic de statura Agiei — va fi foarte încântată.

Încercând să am o voce cât mai nepăsătoare, i-am mărturisit speranța că toți pacienții lui se simțeau la fel de bine.

— Vrei să zici, delatorul care a fost adus odată cu tine? E cât poate să fie de bine în starea lui.

S-a întors cu spatele la mine, ca să nu-i văd spaima de pe chip.

Nădărduiam să mă pun bine cu bătrânul ăsta ca să reușesc astfel să-l ajut pe Autocrat, așa că m-am întrecut pe mine lăudându-l pentru știința într-ale meseriei sale și am încheiat spunând că eu unul nu înțelegeam de ce un doctor cu talentul lui putea să trăiască printre oamenii ăștia ticăloși.

M-a privit cu atenție și chipul lui a devenit grav.

— Pentru cunoaștere. Nicăieri un om cu profesia mea nu poate învăța așa cum învăț eu aici.

— Adică despre necrofagie? M-am împărtășit și eu din știința asta, dar poate că nu ți s-a spus.

— Nu, nu. Oamenii învățați — mai cu seamă cei din profesia mea — practică necrofagia peste tot și de obicei cu efecte mult mai bune, pentru că noi ne alegem mai bine subiecții și ne limităm la țesuturile cele mai bune. Cunoașterea pe care o caut eu nu poate fi aflată astfel, pentru că nimeni dintre cei care au murit de curând n-o avea și poate că nimeni n-a avut-o vreodată.

Stătea rezemat de perete, vorbind mai curând cu cineva nevăzut decât cu mine:

— Știința sterilă a trecutului nu a dus la nimic altceva decât la epuizarea planetei și la distrugerea raselor ei. A luat ființă din simpla dorință de a exploata energiile uriașe și substanțele materiale ale universului, neținând seamă de atracțiile, antipatiile și, până la urmă, destinele acestora. Privește!

Și-a întins mâna în raza de soare ce tocmai intra prin ferestruica mea înaltă și rotundă.

— Aici e lumină, a continuat el. Vei zice că nu e o entitate vie, dar nu înțelegi că e mai mult decât atât, nu mai puțin. Fără să ocupe spațiu, umple universul. Hrănește totul, în vreme ce ea însăși se hrănește din distrugere. Ne umflăm în pene că o controlăm, dar nu e oare posibil ca ea să ne cultive pe noi, ca sursă de hrană? Nu e oare posibil ca lemnul să crească pentru a putea fi pus pe foc, și ca femeile și bărbații să se nască pentru a aprinde focuri? Nu e oare posibil ca pretenția noastră cum că stăpânim lumina să fie la fel de absurdă precum pretenția grâului de a ne stăpâni pe noi, pentru că noi pregătim solul pentru el și avem grijă de relația lui cu Urth?

— Bine zis, am spus eu. Dar ocolești esența. De ce-l slujești pe Vodalus?

— O asemenea cunoaștere nu se dobândește fără experiment.

Zicând acestea, a zâmbit și a atins umărul băiatului, iar mie mi s-a părut că văd copii în flăcări. Poate că totuși am greșit, îmi spun astăzi.

Asta s-a întâmplat cu două zile înainte să mă trag în sus spre ferestruică. Tămăduitorul acela bătrân n-a mai venit; o fi căzut în dizgrație, sau fusese mutat în altă parte, sau pur și simplu hotărâse că nu mai trebuie să-mi acorde îngrijire, n-am de unde ști.

Agia a venit o dată, încadrată de două dintre femeile înarmate ale lui Vodalus, și m-a scuipat în față în timp ce descria chinurile la care ea și Hethor plănuiseră să mă supună, după ce mă voi fi întremat îndeajuns ca să le pot îndura. Când a isprăvit, i-am spus, fără să mint, că-mi petrecusem cea mai mare parte din viață fiind martor la operații mult mai cumplite și am sfătuit-o să-și ia drept ajutor pe cineva priceput într-ale torturii, la care sfat ea mi-a întors spatele și a ieșit din celulă.

Au urmat câteva zile în care am fost lăsat în pace. De câte ori mă trezeam, mă simțeam aproape un cu totul alt om, căci, în acea solitudine, izolarea gândurilor mele în intervalele întunecate ale somnului era aproape de ajuns ca să mă golească de simțul personalității. Și totuși, toți acești Severieni și Thecle căutau libertatea.

Retragerea în amintire era o treabă ușoară; o făceam adesea, retrăind acele zile idilice când călătorisem împreună cu Dorcas spre Thrax, retrăind jocurile pe care le jucasem în labirintul făcut din gardul viu, în spatele vilei tatălui meu, și în Curtea Veche, retrăind lunga plimbare în josul Treptelor Adamniene, pe care o făcusem împreună cu Agia, înainte să descopăr că-mi era vrăjmașă.

Dar la fel de adesea păraseam amintirile și mă forțam să gândesc, uneori măsurând încăperea cu pas șchiopătat, alteori doar așteptând ca insectele să intre prin deschizătură, iar eu să mă distrez culegându-le din aer. Plănuiam să evaderez, dar nu prea vedeam cum, date fiind împrejurările; mă gândeam la tot felul de fragmente din cartea cafenie și căutam să le asemăn cu propriile mele experiențe, ca să găsesc, pe cât posibil, o teorie generală despre acțiunile oamenilor, care să-mi fie de folos atunci când aș fi reușit să scap de-acolo.

Căci dacă tămăduitorul, care era un om bătrân, căuta să dobândească și mai multă cunoaștere, cu toate că moartea îl pândeia fără doar și poate după colț, nu puteam și eu, care păream chiar în pragul morții, să mă mângâi cu gândul că, în fapt, moartea mea era mai îndoielnică?

Astfel că am cernut faptele magicienilor și ale omului care mi se pusese în cale în fața colibei în care zăcea fata bolnavă, și ale multor altor bărbați și femei pe care-i cunoscusem, căutând o cheie ce putea să descuie toate inimile.

N-am găsit nici una care să poată fi exprimată în numai câteva cuvinte: „Bărbații și femeile fac ce fac din cutare și cutare pricină...” Nici una dintre bucățile de metal zimțuite nu

se potrivea — dorința de putere, patima iubirii, nevoia de liniștire sau înclinarea de a condimenta viața cu amoruri. Un principiu tot am găsit, pe care l-am numit până la urmă Primitivism —, care cred că se poate aplica în multe împrejurări și, dacă nu împinge la acțiune, cel puțin pare să influențeze formele pe care le ia acțiunea. L-aș enunța astfel: *Deoarece culturile preistorice au durat atâția ciliazi, ne-am modelat moștenirea în așa fel încât să ne facă să ne comportăm ca și când ele încă există.*

Bunăoară, tehnologia care cândva i-ar fi îngăduit lui Baldanders să urmărească toate acțiunile hatmanului din satul de pe malul lacului se făcuse praf și pulbere în urmă cu mii de ani; dar în eonii existenței sale, a așternut asupra lui o vrajă, ca să spun așa, prin care încă își făcea efectul, cu toate că nu mai exista.

Aidoma, toți purtăm în noi fantomele unor lucruri de mult dispărute, orașe ruinate și mașini minunate. Povestea pe care i-o citisem lui Jonas odată, când fusesem întemnițați amândoi (mult mai puțin îngrijorați și cu mult mai multă tovrășie), îmi dovedea acest lucru cu limpezime, astfel că am citit-o din nou în zigurat. Autorul, având nevoie de un dușman născut din mare, ca Erebus ori Abaia, într-un decor mitic, i-a dat un cap ca o corabie — și numai atât se și vedea din trupul lui, restul fiind sub apă —, astfel că a fost scos din realitatea protoplasmatică și a devenit mașina pe care o cereau ritmurile minții lui.

În timp ce mă distram cu aceste speculații, am devenit tot mai conștient de faptul că șederea lui Vodalus în clădirea străveche era vremelnică. Cu toate că tămăduitorul n-a mai

venit, așa cum am mai spus, și nici Agia nu m-a mai vizitat, auzeam adesea zgomot de pași alergând pe coridorul de dincolo de ușă, și uneori vorbe strigate.

Când răzbăteau asemenea zgomote, îmi lipeam urechea nebandajată de scândurile podelei; ca să fiu sincer, le așteptam, rămânând astfel vreme îndelungată, sperând să prind vreun crâmpei de conversație care să-mi dezvăluie ceva despre planurile lui Vodalus. Și ascultând în van, n-am putut să nu mă gândesc la sutele din temnița noastră subterană, care trebuie să mă fi auzit când îi duceam lui Drotte mâncarea lor, și cum trebuie să-și fi încordat auzul ca să audă fragmentele de conversație ce ajungeau din celula Theclei în coridor, și de acolo în celulele lor, atunci când o vizitam.

Și morții? Recunosc, uneori mă gândeam că eram aproape mort. Oare nu sunt închiși cu milioanele sub pământ, în odăi mai mici decât a mea? Nu există nici o activitate umană în care numărul morților să nu fie cu mult mai mare decât al celor vii. Cei mai mulți copii frumoși sunt morți. Cei mai mulți soldați, cei mai mulți lași. Cele mai frumoase femei și cei mai mulți bărbați învățați — toți sunt morți. Trupurile lor odihnesc peste tot sub pământ, în coșciuge, în sarcofage, sub arce de piatră brută. Spiritele lor ne bântuie mințile, urechi apăsate pe oasele frunților noastre. Cine poate ști cât de atent ascultă în timp ce noi vorbim, sau ce cuvânt așteaptă?

XXVII

În fața lui Vodalus

În dimineața celei de-a șasea zile, două femei au venit să mă ia. Dormisem foarte puțin în noaptea dinainte. Un liliac-vampir — o specie care sălășluia în junglele acelea nordice — pătrunsese prin ferestruică în încăperea mea și, cu toate că reușisem să-l alung și să opresc sângele care-mi curgea, se reîntorsese de câteva ori, atras, presupun, de mirosul rănilor mele. Nici măcar acum nu pot să văd întunericul ușor verzui — care e lumina difuză a lunii — fără să-mi închipui că văd liliacul târându-se acolo ca un păianjen mare, și apoi țâsnind în aer.

Femeile au fost uimite să mă vadă treaz; la fel de uimit am fost eu să le văd — abia de se lumina de ziuă. M-au obligat să mă ridic în picioare și una mi-a legat mâinile, iar cealaltă își ținea pumnalul la gâtul meu. M-a întrebat totuși dacă mi se vindeca obrazul și a adăugat că, din câte i se spusese, arătam chipeș când fusesem adus acolo.

— Eram la un pas de moarte, așa cum sunt și-acum, am zis eu.

Adevărul e că, deși rana pricinuită de prăbușirea navetei se vindecase, piciorul și obrazul încă îmi pricinuiau dureri destul de mari.

Femeile m-au dus la Vodalus; dar nu undeva în zigurat și nici pe terasa unde șezuse cu Thea și alaiul său, ci într-o poiană împrejmuită din trei părți de-o apă verde, domol curgătoare. O clipă sau două mi-au trebuit — în vreme ce așteptam să se isprăvească alte socoteli — până să-mi dau seama că râul acela curgea spre miazănoapte și răsărit și că nu văzusem niciodată înainte un râu care să curgă spre nord-est; din ceea ce știam eu, toate râurile curgeau spre sud ori sud-vest, ca să se verse în albia sud-vestică a Gyollului.

Într-un târziu, Vodalus și-a înclinat capul spre mine, iar eu am fost adus în față. Văzând că abia mă țineam pe picioare, a poruncit gărzilor să mă așeze la picioarele lui, apoi le-a făcut semn să se depărteze, ca să nu audă ce vorbim.

— Intrarea ta e oarecum mai puțin impresionantă decât atunci când ți-ai făcut apariția în pădurea de dincolo de Nesus, a zis el.

Am consimțit că așa e.

— Dar, Liege, și acum vin, ca și atunci, ca servitor al tău. Așa cum servitor ți-am fost și prima oară când m-ai întâlnit, atunci când ți-am scăpat grumazul de lovitura bardei. Dacă apar în fața ta în zdrențe murdare de sânge și cu mâinile legate, e pentru că astfel te porți cu servitorii tăi.

— De bună seamă aş fi de acord că a-ţi lega mîinile este puțin cam exagerat în starea în care te afli. A schițat un zâmbet: Te doare?

— Nu. Nu mai simt durerea.

— Totuși, nu e nevoie de funie.

Vodalus s-a ridicat, a tras din teacă un tăiș subțire și, aplecându-se asupra mea, a retezat legăturile cu vârful.

Mi-am îndreptat umerii și au căzut și ultimele fire rămase netăiate. Am simțit cum mi se înfig în mâini o mie de ace.

După ce s-a așezat la locul său, Vodalus m-a întrebat dacă n-am de gând să-i mulțumesc.

— Tu niciodată nu mi-ai mulțumit, Liege. Mi-ai dat în schimb o monedă. Cred că am și eu una pe-aici.

Am scotocit în sabreț, după banii pe care mi-i dăduse Guasacht drept plată.

— Poți să-ți păstrezi moneda. Eu am de gând să-ți cer mult mai mult. Ești pregătit să-mi spui cine ești?

— Întotdeauna am fost pregătit să fac asta, Liege. Sunt Severian, fostă calfă din ghilda torționarilor.

— Dar nu mai ești și altceva în afară de fostă calfă din ghilda aia?

— Nu.

Vodalus a oftat, a zâmbit, apoi s-a rezemat de speteaza jilțului și iar a oftat.

— Servitorul meu Hildegrin o ținea una și bună că ești o persoană însemnată. Când l-am întrebat de ce crede asta, mi-a înșirat tot felul de teorii, dar nici una nu m-a convins.

Credeam că nu vrea decât să capete arginții de la mine ca să te iscodească. Și totuși a avut dreptate.

— Am fost o persoană însemnată o singură dată, pentru tine, Liege.

— De câte ori ne întâlnim, îmi aduci aminte că odată mi-ai salvat viața. Ai habar că Hildegrin ți-a salvat-o odată pe-a ta? El a fost cel care i-a strigat „Fugi!” adversarului tău, atunci când v-ați dueltat în oraș. Tu ai căzut, iar celălalt putea să te înjunghie.

— Agia e aici? l-am întrebat eu. Dacă aude asta, o să încerce să te ucidă.

— Nimeni nu te poate auzi în afară de mine. Poți să-i zici mai târziu, dacă vrei. N-o să te creadă.

— Nu fi atât de sigur.

De data asta, zâmbetul i-a fost mai larg:

— Prea bine, te dau pe mâinile ei. O să poți verifica atunci cine are dreptate: tu sau eu.

— Cum dorești, am consimțit eu, la care el a făcut un gest elegant cu mâna, semn că nu dădea doi bani pe vorbele mele, și a zis:

— Crezi că mă poți vâri în impas, aratându-mi că ești gata să mori. În fapt, îmi oferi o ieșire ușoară dintr-o dilemă. Agia ta a venit la mine, urmată de un taumaturg foarte valoros, și, drept plată pentru serviciile lui și ale ei, a cerut ca tu, Severian, din Ordinul Căutătorilor Adevărului și Penitenței, să fii dat pe mâna ei. Acuma, tu zici că ești tocmai acel Severian Tortionarul, nimeni altul, și mărturisesc că sunt extrem de încurcat în a mă opune cerinței ei.

— Atunci cine ai vrea să fiu? l-am întrebat eu.

— Am, sau mai degrabă ar trebui să spun că am avut, un servitor nemaipomenit în Casa Absolută. Îl știi, de bună seamă, pentru că lui i-ai transmis mesajul meu. Vodalus a tăcut și iar a zâmbit. Apoi a continuat: În urmă cu o săptămână sau mai bine, am primit un mesaj de la el. Nu mi-a fost adresat mie direct, dar avusesem grijă dinainte să știe unde ne aflăm, ceea ce nu era departe de el. Știi ce-a spus?

Am clătinat din cap.

— Ciudat, pentru că tu trebuie să fi fost cu el în momentul acela. A zis că se afla într-o navetă prăbușită — și că Autocratul era împreună cu el în navetă. Ar fi fost o neghiobie din partea lui să transmită un asemenea mesaj în atare împrejurări, pentru că a zis și unde se află — adică în spatele liniilor noastre, cum prea bine trebuie să fi știut.

— Să înțeleg că faci parte din armata ascienilor?

— Așa e, îi servim în anumite acțiuni de cercetare. Văd că ești tulburat de gândul că Agia și taumaturgul au ucis câțiva soldați de-ai lor ca să pună mâna pe tine. Nu trebuie să fii tulburat. Stăpânii lor îi prețuiesc încă și mai puțin decât mine, în plus nu era vreme pentru negocieri.

— Dar nu l-au prins pe Autocrat.

Nu mă pricep să mint, însă cred că eram prea sleit ca Vodalus să-mi poată descifra chipul cu ușurință.

S-a aplecat în față și, preț de-o clipă, ochii lui au lucit ca și când lumânări ardeau în ei.

— Înseamnă că era acolo. Ce minunat! L-ai văzut. Ai călătorit împreună cu el în naveta regală.

Am dat din nou din cap a confirmare.

— Știi, oricât ar părea de ridicol, m-am temut că tu ești el. Nu se știe niciodată. Moare un Autocrat, altul îi ia locul, iar noul Autocrat poate sta o jumate de secol sau numai două săptămâni. Înseamnă că ați fost trei acolo? Nu mai mulți?

— Nu.

— Cum arăta Autocratul? Vreau să știu toate detaliile.

Am făcut cum mi-a cerut, adică l-am descris pe Doctorul Talos așa cum apărea în piesă.

— A scăpat și de creaturile taumaturgului, și de ascieni? Sau e în mâinile ascienilor? Te pomenești că femeia și iubitelul ei îl țin pentru ei.

— Ți-am spus că nu l-au luat ascienii.

Vodalus a zâmbit din nou, dar, sub ochii lui scăpărători, gura lui strâmbă trăda numai durere.

— Vezi tu, a repetat el, o vreme am crezut că tu ești acela. Îl avem pe servitorul meu, dar el a suferit o lovitură la cap și nu-și vine în simțiri decât din când în când, și numai pentru câteva clipe. O să moară curând, mă tem. Dar întotdeauna mi-a spus adevărul, iar Agia zice că numai tu ai fost cu el.

— Și crezi că eu sunt Autocratul? Nici gând.

— Totuși, ești altfel decât omul pe care l-am întâlnit mai demult.

— Tu mi-ai dat alzaboul și viața lui Chatelaine Thecla. Am iubit-o. Crezi că, după ce i-am înghițit esența, o să rămân neschimbat? Ea e mereu cu mine, acum suntem doi într-unul, în acest unic trup. Dar nu sunt Autocratul, care într-un singur trup reunește o mie.

Vodalus a rămas tăcut, și-a închis ochii pe jumătate, parcă temându-se să nu vadă focul din ei. Nu se auzea nici un zgomot, în afară de clipocitul râului și vocile abia șoptite ale unui grup mic de femei și bărbați înarmați, care vorbeau între ei la vreo sută de pași distanță și din când în când se uitau la noi. Un ara a țipat și a zburat dintr-un copac în altul.

— Dacă-mi îngădui, voi continua să te slujesc, i-am spus lui Vodalus.

N-am fost sigur că era o minciună decât după ce vorbele mi-au ieșit pe gură, și-atunci m-am mirat în sinea mea, încercând să înțeleg cum acele cuvinte, care, în trecut, ar fi fost purul adevăr pentru Thecla și Severian în egală măsură, erau acum neadevărate pentru mine.

— „Autocratul, care într-un singur trup reunește o mie”, m-a citat Vodalus. Așa e, dar prea puțini dintre noi o știu.

XXVIII

În marș

Astăzi, în ultima zi înainte de a părăsi Casa Absolută, am luat parte la o ceremonie religioasă solemnă. Asemenea ritualuri sunt împărțite în șapte ordine, după însemnătatea lor, sau, cum spun heptarhii, după „transcendența” lor — ceva ce nu prea știam ce înseamnă în momentul despre care tocmai am scris. La nivelul cel mai de jos, cel al Aspirației, se găsește evlavia fiecăruia în parte, inclusiv rugăciunile pe care fiecare le spune pentru sine, aruncarea unei pietre pe un tumul și altele asemenea. Întrunirile și rugăciunile în public, pe care, în copilărie, le credeam a fi tot ceea ce înseamnă o religie organizată, se află, de fapt, la al doilea nivel, anume cel al Integrării. Ceea ce am făcut azi aparține celui mai înalt nivel, al șaptelea, cel al Asimilării.

Conform principiului circularității, aproape tot ce s-a acumulat pe măsura străbaterii primelor șase a fost acum abandonat. A lipsit muzica, iar veșmintelor bogate de la

nivelul Încrăderii le-au luat locul robele scrobite ale căror falduri sculpturale ne făceau pe toți să semănăm cu niște icoane. Nu mai putem împlini ceremonia așa cum făceam pe vremuri, încinși cu centura strălucitoare a galaxiei; dar pentru a imita cât mai mult cu putință acel efect, câmpul gravitațional al lui Urth a fost îndepărtat din bazilică. O senzație cu totul nouă pentru mine, și, deși nu-mi era teamă, mi-a amintit încă o dată de noaptea pe care o petrecusem în munți, când avusesem senzația că mă prăbușeam de pe lume — ceva ce mi se va întâmpla, de-adevăratelea, mâine. Uneori, tavanul părea să fie podeaua, sau un perete devenea tavanul (ceea ce mă tulbura și mai mult), încât priveam în sus, prin fereastra deschisă, și vedeam un povârniș montan acoperit cu iarbă, care se înălța la nesfârșit spre cer. Oricât de uluitoare această viziune, era la fel de adevărată ca și ceea ce vedem în realitate.

Fiecare dintre noi a devenit un soare; țestele fildeșii, roti-toare, erau planetele noastre. Am zis că ne lipsisem de muzică, dar nu e într-utotul așa, pentru că în timp ce craniile se roteau în jurul nostru, se auzeau un murmur și un fluierat stinse, dulci, pricinuite de trecerea aerului prin orbite și printre dinți; cele care se învârteau pe orbite aproape circulare scoteau o notă aproape constantă, ce varia ușor datorită rotirii în jurul propriei axe; cântecele celor aflate pe orbite eliptice acum creșteau în intensitate, acum slăbeau, mai tari când se apropiau de mine, și devenind un geamăt când se depărtau.

E o neghiobie să vedem în orbitele goale și în calotele marmorate doar moarte. Cât de mulți prieteni sunt printre

ele! Cartea cafenie, pe care am dus-o cu mine până hăt de parte, singura ce mi-a mai rămas din tot avutul pe care l-am luat din Turnul Matachin, a fost cusută, tipărită și culeasă de bărbați și femei cu acele chipuri osoase; iar noi, înghițiți de vocile lor, acum în numele celor ce sunt trecutul, ne-am oferit pe noi și totodată prezentul luminii fulgurante a Soarelui Nou.

Dar în acel moment, înconjurat de cel mai semnificativ și magnific symbolism, n-am putut decât să mă gândesc la cât de deosebită fusese realitatea când părăsiserăm ziguratul în ziua de după discuția mea cu Vodalus și mărșăluiserăm (eu păzit de șase femei, care uneori au fost obligate să mă ducă pe sus) timp de vreo săptămână, dacă nu mai mult, prin jungla pestilențială. Nu știam — și nici acum nu știu — dacă fugeam de armatele Commonwealth-ului sau de ascieni, care fuseseră aliații lui Vodalus. Poate că nu făceam decât să încercăm să ne reunim cu grosul forțelor insurgente. Gărzile mele se plângeau de umezeala ce picura din copaci și le rodea asemenea acidului armele și armurile, și de căldura sufocantă; eu nu simțeam nici umezeala, nici căldura. Îmi amintesc că m-am uitat, la un moment dat, în jos, la coapsa mea și am observat surprins că îmi căzuse carnea, iar mușchii se zăreau ca niște coarde, și vedeam cum se mișcă părțile genunchiului, parcă mă uitam la roțile și valțurile unei mori.

Bătrânul tămăduitor era și el cu noi, venea să mă vadă de două sau trei ori pe zi. La început, a încercat să-mi înfășoare fața numai în bandaje uscate; dar văzând că strădania îi era zadarnică, le-a scos de tot, mulțumindu-se să-mi ungă rănilor

cu pomada lui. Din acea clipă, câteva dintre gardienele mele n-au mai vrut să se uite la mine, și dacă erau nevoite să-mi vorbească, o făceau ținându-și privirile în pământ. Altele păreau mândre de tăria lor de a se uita la fața mea sfâșiată, stând cu picioarele răscrăcănate (pare-se că ele socoteau poziția asta ca fiind războinică) și sprijinindu-și mâna stângă de plăselele armelor lor, așa, ca într-o doară.

Vorbeam cu ele cât mai des cu putință. Nu pentru că le-aș fi dorit — boala ce pusese stăpânire pe mine odată cu rănilile mă golise de o asemenea dorință —, ci pentru că în mijlocul acelei coloane răzlețite mă simțeam singur, așa cum nu mă simțisem niciodată cât fusesem singur în nordul sfâșiat de război, și nici măcar cât zăcusem închis în celula străveche din zигurat, învârstată de mucegai, și pentru că, într-un colț al minții mele, nutream speranța absurdă că voi reuși să evadez. Le descoseam despre orice ar fi putut ele să aibă cunoștință și descopeream cu nesfârșită uimire cât de puține puncte comune existau între felurile noastre de a gândi. Nici una dintre cele șase gardiene nu i se alăturase lui Vodalus pentru că înțelegea diferența dintre ceea ce voia el să reprezinte, anume restaurarea progresului, și stagnarea Commonwealth-ului. Trei dintre ele îi urmaseră pur și simplu pe niște bărbați care se înrolaseră; două veniseră sperând să se răzbune astfel pe niște nedreptăți ce li se făcuseră, iar una fugise de un tată vitreg pe care-l detesta. Toate, în afară de ultima, doreau acum să nu se fi însoțit cu Vodalus. Nici una nu știa unde anume fusesem și n-avea habar încotro ne îndreptam.

Drept călăuze, coloana noastră avea trei sălbatici: o pereche de bărbați tineri ce puteau foarte bine fi frați, dacă nu cumva chiar gemeni, și unul cu mult mai bătrân, strâmb din naștere, aș fi zis, dar și de vârstă, care purta tot timpul o mască grotescă. Cu toate că primii doi erau tineri iar al treilea mult mai bătrân, toți trei îmi aduceau în amintire bărbatul în pielea goală pe care îl văzusem odată în Grădina-Junglă. Și ei umblau în pielea goală și aveau aceeași piele întunecată, făcută parcă din metal, și păr drept. Cei doi mai tineri duceau sarbacane mai lungi decât brațele lor desfăcute larg, și tolbe pentru săgeți, împletite de mână din bumbac sălbatic și vopsite în chihlimbării închise, cu zeama cine știe cărei plante. Bătrânul se sprijinea într-un toiag la fel de strâmb ca și el, a cărui măciulie era un cap de maimuță uscat.

Un palanchin acoperit, care se găsea mult în fața mea în coloană, îl ducea pe Autocrat, despre care tămăduitorul mi-a dat de înțeles că era încă în viață; și într-o noapte, când gărzile mele sporovăiau între ele, iar eu ședeam ciucit lângă micul nostru foc, am văzut călăuza bătrână (am recunoscut-o de-ndată după silueta cocârjată și capul care, din pricina măștii, părea uriaș) cum s-a apropiat de palanchin și s-a strecurat sub acoperământ. A trecut ceva vreme înainte să se furișeze afară și să se depărteze. Despre bătrânul acesta se spunea că era un *uturuncu*, un șaman care putea să ia forma unui tigru.

Trecuseră câteva zile de când părăsisem ziguratul, fără să dăm peste vreun drum, vreo cărare sau ceva asemănător, când

deodată ne-am pomenit în fața unei poteci făcute din cadavre. Erau ascieni, despuiați de toate veșmintele și fără nici un echipament, încât ai fi zis că leșurile lor numai piele și os fuseseră aruncate din văzduh exact acolo unde zăceau acum. Mi s-a părut că erau morți de vreo săptămână; dar descompunerea fusese grăbită, fără doar și poate, de umezeală și căldură, iar timpul scurs de la moartea lor era cu mult mai scurt. Cât despre pricina morții, greu de spus care fusese. Până atunci văzusem puține vietăți mai mari decât cărăbușii grotești ce bâzâiau noaptea în jurul focurilor noastre. Păsările care se auzeau în copaci rămâneau mai tot timpul nevăzute, iar dacă liliecii-vampir ne vizitau, aripile lor negre ca cerneala se pierdeau în întunericul sufocant. Dar acum parcă ne mișcam într-o oștire de fiare atrase de poteca de leșuri, așa cum sunt atrase muștele de-o vită moartă. Nu trecea rond fără să auzim pârâitul oaselor zdrobite de fălci uriașe, iar noaptea, ochi verzi și purpurii, unii la două palme distanță unul de altul, scăpărau dincolo de micile noastre cercuri desenate de lumina focurilor. Cu toate că era fără noimă să credem că acești prădători îmbuibăți de stârvuri s-ar fi repezit la noi, gărzile mele au dublat paza, iar când dormeau, rămâneau cu platoșele pe ele și curtelaxele în mână.

Cu fiecare zi care trecea, leșurile erau tot mai proaspete, până când, în cele din urmă, cei care zăceau acolo nici nu erau morți de tot. O nebună, cu părul tăiat scurt și ochi holbați, s-a prăbușit peste cei din coloană, chiar în fața noastră, a strigat ceva ce nimeni n-a putut pricepe și a rupt-o la fugă printre copaci. Am auzit strigăte de ajutor, țipete și

urlete, dar Vodalus n-a îngăduit nimănui să se abată de la drum, și în după-masa acelei zile am pătruns în gloata asciană — cam așa cum, la începutul marșului, pătrunseserăm în junglă.

Coloana noastră era alcătuită din femei și provizii, Vodalus și slujitorii lui, și câțiva dintre aghiotanții lui și suitele acestora. Una peste alta, cam o cincime din armia lui; dar chiar dacă s-ar fi strâns acolo toți insurgenții pe care i-ar fi putut chema sub stindardul lui, și fiecare luptător s-ar fi transformat în o sută, tot ar fi fost, în mijlocul acelei hoarde, cât o cupă de apă în Gyoll.

Am dat mai întâi peste infanteriști. Mi-am amintit ce-mi spusese Autocratul, anume că nu li se împărțeau arme decât când începea lupta; dar dacă așa stăteau lucrurile, înseamnă că ofițerii lor socoteau că bătălia urma să înceapă. Mii dintre ei erau înarmați cu ransieure, încât până la urmă am ajuns să cred că toată infanteria lor era echipată în acest fel; apoi, pe măsură ce se lăsa noaptea, am trecut de alte mii înarmați cu demilune.

Pentru că mergeam mai iute decât ei, am pătruns mai în adâncul hoardei; însă ne-am și așezat tabăra mai iute decât ei (asta dacă ei își așezau tabăra) și cât a fost noaptea de lungă — adică până am reușit în sfârșit să adorm —, le-am auzit strigătele aspre și târșăitul picioarelor. A doua zi dimineata, iar ne-am pomenit printre morții și muribunzii lor, și abia după un rond sau mai bine am ajuns din urmă gloata împleticită.

Acești soldați ascieni aveau un soi de rigiditate, un respect involuntar pentru ordine, pe care nu-l mai văzusem nicăieri și care, din câte îmi dădeam seama, nu-și avea rădăcina nici în spirit, nici în disciplină, așa cum le înțeleg eu. Păreau să se supună pentru că nu puteau concepe alt fel de existență. Soldații noștri aproape întotdeauna poartă mai multe arme — măcar o armă energetică și un cuțit lung (printre schiavoni, eu eram o excepție, pentru că nu purtam un asemenea cuțit pe lângă iatagan). Dar n-am văzut nici un ascian care să aibă două arme, și cei mai mulți dintre ofițerii lor nu erau deloc înarmați, ca și când disprețuiau lupta.

XXIX

Autocratul Commonwealth-ului

Către mijlocul zilei, trecusem din nou de toți cei de care trecusem în după-amiaza zilei precedente și am ajuns la convoiul de bagaje. Cred că toți am fost uimiți să descoperim că armia aceea uriașă pe care o văzusem nu era decât ariergarda unei oști inimaginabil de numeroase.

Ascienii foloseau drept animale de povară uintateri și platibelodoni. Printre aceștia, mașinării cu șase picioare, părând a fi fost anume construite în acest scop. Din câte-mi dădeam seama, supraveghetorii nu făceau nici o deosebire între mașinăriile acelea și animale; dacă un animal se lăsa la pământ și nu mai putea fi făcut să se ridice, sau o mașinărie se răsturna și nu se mai putea îndrepta, poverile erau împărțite între cele aflate în apropiere și fiara sau mașina era abandonată. Fără nici o greutate — așa apărea, cel puțin —, animalele erau măcelărite pentru carne, iar mașinăriile fie reparate, fie desfăcute în bucăți.

Târziu în acea după-amiază, s-a iscat tulburare mare în coloana noastră, cu toate că nici eu, nici gărzile mele n-am descoperit cauza. Vodalus însuși și câțiva locotenenți de-ai săi au trecut în grabă pe lângă noi, după care au tot trecut unii-alții de la capătul coloanei la coada ei și invers. Când s-a lăsat întinericul, nu am campat, ci am mers mai departe, în noapte, dimpreună cu ascienii. Din capul coloanei ne-au fost trimise torțe și, pentru că eu nu duceam arme în mâini și fiind oarecum mai întremat, le-am luat să le țin, simțindu-mă aproape ca un comandant al celor șase gărzi care mă înconjurau.

Cam pe la mijlocul nopții — după socoteala mea — ne-am oprit. Gărzile mele au găsit vreascuri pentru un foc pe care l-am aprins de la o torță. Tocmai când voiam să ne întindem pe jos, am văzut că un mesager îi ridică pe purtătorii palanchinului, aflați în fața noastră în coloană, și-i mână orbește prin beznă. Abia de-au dispărut bărbații aceia, și mesagerul s-a și întors degrabă la noi și a avut un schimb de cuvinte scurt, șoptit, cu sergentul gărzilor mele. În clipa următoare, brațele mi-au fost legate (ceea ce nu se mai întâmplase de când Vodalus îmi tăiasse legăturile) și am pornit-o în grabă în urma palanchinului. Am trecut de capul coloanei, unde se afla micul pavilion al lui Chatelaine Thea, fără să ne oprim, și curând ne-am pomenit rătăcind printre miile de soldați ascieni ai oastei principale.

Cartierul lor general era un dom de metal. Poate că se strângea sau cădea, așa cum cade un cort, însă arăta de neclintit și trainic, asemenea unei clădiri, negru pe-afară dar pe dinăuntru — am văzut asta când s-a deschis o ușă într-o

parte și am intrat cu toții — lucea cu o lumină palidă, ce nu venea de niciunde. Acolo era Vodalus, în poziție de drepti și respectuos; lângă el, palanchinul, cu acoperământul dat la o parte, lăsând la vedere trupul înțepenit al Autocratului. În mijlocul domului, trei femei ședeau în jurul unei mescioare. Nici atunci, nici mai târziu nu s-au uitat la Vodalus sau la Autocratul din palanchin, sau la mine când am fost adus în față; ne-au aruncat doar câte o privire scurtă. În fața lor, maldăre de hârtii, dar nici la acelea nu se uitau — doar la ele însele. La înfățișare se asemănau aproape întru totul cu ascienii pe care-i văzusem până atunci, doar ochii le arătau mai puțin demenți, iar chipurile mai puțin descărnate.

— Iată-l, a spus Vodalus. Acum sunt amândoi în fața voastră.

O asciană le-a spus ceva celorlalte două, pe limba lor. Amândouă au dat din cap, iar cea care a vorbit a zis:

— Numai acela care acționează împotriva norodului trebuie să-și ascundă chipul.

A urmat o pauză lungă, apoi Vodalus a sâsâit către mine:

— Răspunde-i!

— Ce să-i răspund? N-a pus nici o întrebare.

— Cine e prietenul norodului? a întrebat asciana. Cel care ajută norodul. Cine e dușmanul norodului?

Vorbind precipitat, Vodalus m-a întrebat:

— Din ceea ce știi tu, ești cumva cârmuitorul popoarelor din jumătatea sudică a acestei emisfere? Sau o fi bărbatul inconștient care zace aici?

— Nu, am răspuns eu.

Uşor să mint, pentru că, din cât văzusem, Autocratul era cârmuitor peste foarte puţine popoare din Commonwealth. Lui Vodalus i-am şoptit printre dinţii încleşaţi:

— Ce aiureală e asta? Ele îşi închipuie că le-aş spune dacă aş fi cu adevărat Autocratul?

— Tot ce vorbim este transmis la miazănoapte.

Una din ascienele care tăcuseră până în acea clipă a început să vorbească. A arătat spre noi o dată. Când a isprăvit ce avea de spus, toate trei au rămas nemişcate ca nişte statui. Aveam impresia că auzeau o voce neauzită pentru mine şi că nu îndrăzneau să se mişte atâta vreme cât vocea aceea vorbea; dar poate că imaginaţia mea îmi juca feste. Vodalus s-a foin, eu mi-am mutat greutatea pe piciorul teafăr, iar pieptul îngust al Autocratului s-a înălţat în ritmul neregulat al respiraţiei lui, dar cele trei ascienle au rămas la fel de nemişcate precum siluetele într-un tablou.

Într-un târziu, cea care vorbise prima a zis:

— Toate persoanele aparţin norodului.

La acestea, celelalte două au părut să se relaxeze.

— Omul ăsta e bolnav, a zis Vodalus privind spre Autocrat, şi mi-a fost un servitor folositor, cu toate că îmi vine să cred că acum rostul său s-a încheiat. Pe celălalt am făgăduit că-l dau unuia dintre discipolii mei.

— Meritul sacrificiului revine celui care, fără să se gândească la beneficiul său, dăruieşte ceea ce are pentru a fi de trebuinţă norodului.

Era limpede, din tonul femeii, că nu mai era nimic de spus după aceste vorbe ale ei.

Vodalus s-a uitat la mine și a dat din umeri, a făcut stânga-mprejur și a ieșit din dom. Aproape imediat a intrat un șir de ofițeri ascieni care aduceau bice.

Am fost închiși într-un cort ascian, de vreo două ori mai mare decât celula mea din zигurat. Înăuntru ardea focul, dar nu erau paturi, iar ofițerii care l-au adus pe Autocrat l-au trântit pur și simplu pe podea, lângă foc. După ce-am reușit să-mi dezleg mâinile, am încercat să-l așez pe Autocrat ceva mai comod, răsucindu-l pe spate, așa cum zăcuse în palanchin, și întinzându-i brațele pe lângă trup.

În jurul nostru, armata era cufundată în tăcere, sau, mă rog, cât poate fi de tăcută o armată asciană. Din când în când, se auzea un strigăt în depărtare — aparent în somn —, dar în rest nu se auzea nici un zgomot, în afară de pașii domoli ai santinelilor. Nu pot descrie groaza ce m-a cuprins atunci de a merge spre miazănoapte, în Ascia. Să văd numai chipurile supte, sălbătice ale ascienilor și, fără doar și poate, să dau ochi, pentru tot restul vieții, cu ceea ce-i înnebunise pe ei, îmi părea o soartă cu mult mai îngrozitoare decât aceea pe care a avut-o de îndurat oricare dintre clienții din Turnul Matachin. Am încercat să ridic pânza cortului, gândind că santinelele n-aveau ce rău mai mare să-mi facă decât să-mi curme viața; dar marginile pânzei erau bine fixate de pământ, prin ceva ce nu m-am dumirit ce putea fi. Cei patru pereți erau făcuți dintr-un material neted și dur, pe care n-am reușit să-l sfâșii, iar brișca lui Miles îmi fusese luată de cele șase

gardiene ale mele. Tocmai voiam să mă reped pe ușă afară, când vocea bine cunoscută a Autocratului a șoptit:

— Așteaptă.

Am căzut în genunchi lângă el, înspăimântat deodată să nu fim auziți.

— Credeam că... dormi.

— Cred că am fost în comă aproape tot timpul. Iar când nu eram, mă prefăceam a fi, pentru ca Vodalus să nu mă ia la întrebări. Vrei să evadezi?

— Nu fără dumneata, Sieur. Și nu acum. Credeam că ai murit.

— N-ai fi fost prea departe de adevăr... așa, doar cu vreo zi sau două. Da, cred că ăsta e cel mai bun lucru, trebuie să evadezi: Părintele Inire e cu insurgenții. El urma să-ți aducă toate cele trebuincioase și apoi să te ajute să scapi. Dar nu mai suntem acolo... nu-i așa? S-ar putea să nu fie în stare să te ajute. Deschide-mi roba. Ceea ce-ți trebuie acum e vârat în brâul meu.

Am făcut cum mi-a spus; carnea pe care au atins-o degetele mele era rece ca a unui cadavru. Lângă coapsa lui stângă, am văzut o teacă din metal argintiu, nu mai groasă decât degetul unei femei. Am scos arma; tăișul era mai scurt de-o palmă, dar lat și dur, și de-o ascuțime atât de ucigătoare cum nu mai simțisem de când ghioaga lui Baldanders o frânsese pe *Terminus Est*.

— Încă nu trebuie să pleci, a șoptit Autocratul.

— N-o să te părăsesc atâta vreme cât mai ești în viață, am zis eu. Te îndoiești de mine?

— Amândoi o să rămânem în viață și amândoi o să scăpăm. Știi monstruoșitatea aia... — Mâna lui s-a încleștat pe-a mea. — Când îi mănânci pe morți, ca să le devorezi viețile moarte. Dar mai e o cale, pe care tu nu o cunoști, și un alt drog. Trebuie să-l iei și să înghiți celulele vii ale lobului meu frontal.

Probabil că m-am tras înapoi, pentru că mâna lui a strâns-o și mai tare pe-a mea.

— Când te culci cu o femeie, îți vâri viața ta în viața ei, în speranța că va apărea o viață nouă. Când vei face așa cum ți-am poruncit eu, viața mea și a tuturor celor care trăiesc în mine se vor continua în tine. Celulele vor intra în sistemul tău nervos și se vor înmulți acolo. Drogul este în șipul pe care-l port la gât, iar lama aceea va frânge oasele țestei mele ca pe un lemn. Am ocazia să o folosesc, și așa se va întâmpla. Îți amintești că, atunci când am închis cartea, ai jurat să mă slujești? Folosește acum cuțitul și șterge-o cât mai iute cu putință.

Am dat din cap și am promis că așa voi face.

— Drogul e mai puternic decât orice ai luat până acum și, deși toate viețile sunt palide, în afară de a mea, or să fie sute de personalități... Suntem multe vieți.

— Înțeleg, am zis eu.

— Ascienii pornesc la drum în zori. O fi rămas mai mult de-un rond din noapte?

— Sper să supraviețuiești nopții, Sieur, și nu numai aces-teia. Adică să-ți vii în puteri.

— Trebuie să mă omori acum, înainte ca Urth să se rotească pentru a privi la soare. Atunci o să trăiesc în tine... n-o

să mor niciodată. Acum doar voința mea mă ține în viață. Renunț la ea chiar în timp ce vorbesc.

Spre surpriza mea totală, ochii îmi șiroiau de lacrimi.

— Te-am urât încă de când eram mic, Sieur. Nu ți-am făcut nici un rău, dar ți-aș fi făcut dacă aș fi putut, iar acum îmi pare rău.

Vocea i s-a tot stins până când a devenit mai firavă decât târâitul unui greier, atunci când mi-a spus:

— Ai avut dreptate să mă urăști, Severian. Reprezintă... așa cum o să reprezinți și tu... multe din ceea ce se întâmplă rău pe lume.

— De ce? *De ce?*

Sedeam în genunchi lângă el.

— Pentru că tot restul este mult mai rău. Până va veni Soarele Nou, nu prea avem ce alege dintre rele. Toate au fost încercate, toate au eșuat. Bunuri în comun, domnia poporului... totul. Vrei progres? Ascienii au progres. I-a surzit progresul, i-a înnebunit moartea Naturii, și totuși sunt gata să-i accepte drept zei pe Erebus și pe toți ceilalți. Noi ținem omenirea pe loc... în barbarie. Autocratul îi protejează pe oameni de exultanți, iar exultanții... îi adăpostesc de Autocrat. Religia îi mângâie. Noi am închis drumurile ca să paralizăm ordinea socială...

Ochii i s-au închis. Mi-am pus mâna pe pieptul lui, ca să-i simt tremurul slab al inimii.

— Până când Soarele Nou...

De asta căutasem să scap, nu de Agia sau de Vodalus, sau de ascieni. Cu multă blândețe, i-am ridicat bărbia din piept,

am destupat șipul și i-am înghițit drogul. Apoi, cu tăișul acela scurt și tare, am făcut ce era de făcut.

Când am isprăvit, l-am acoperit din cap până-n picioare cu propria lui robă, galbenă ca șofranul, și mi-am atârnat de gât șipul gol. Întrăurirea drogului a fost cu adevărat puternică, întocmai așa cum îmi spusese el că va fi. Domniile Voastre, care citiți aceste pagini și care poate n-ați avut niciodată mai mult de-o conștiință, n-aveți de unde ști cum e să aveți două sau trei, cu atât mai puțin sute. Trăiau în mine și erau vesele, fiecare în felul ei, că primiseră o nouă viață. Autocratul mort, al cărui chip îl văzusem sfărâmat și însângerat cu numai câteva clipe înainte, trăia acum din nou. Ochii și mâinile mele erau ale lui, știam cum se muncește la stupi și la albine în Casa Absolută, și cât de sacre erau ele, pentru că zboară după lumina soarelui și culeg aurul din fertilitatea lui Urth. Știam drumul parcurs de el până la Tronul Phoenix și până în stele și înapoi. Mintea lui era a mea și o umplea pe-a mea cu învățătură străveche despre care n-avusesem habar înainte, și cu toată cunoașterea pe care alte minți o aduseseră în a sa. Lumea fenomenală părea nedeslușită și vagă, asemenea unui desen în nisip, măturat de-un vânt care geme. Nu m-aș fi putut concentra asupra ei nici dacă aș fi vrut, dar nici că voiam s-o fac.

Pânza neagră a cortului ce ne ținea prizonieri s-a deschis la culoare până la un cenușiu palid, iar unghiurile din vârful lui au prins să se învârtă asemenea prismelor unui caleidoscop. Căzusem fără să-mi dau seama, zăceam lângă trupul

predecesorului meu, iar încercările de a mă ridica n-au dus la nimic altceva decât că băteam pământul cu palmele. Cât am zăcut acolo, nu știu. Ștersesem cuțitul — cuțitul *meu*, încă și acum — și îl ascunsesem, așa cum îl ascunsese și el. Aveam în fața ochilor imaginea vie a unei ființe făcute din zeci de imagini suprapuse, sfâșiind peretele și strecurându-se afară în noapte, Severian, Thecla, miriade de alții, toți evadând. Era atât de real gândul, încât de multe ori am crezut că o făcusem cu adevărat; dar de fiecare dată când ar fi trebuit să fug printre copaci, evitându-i pe cei din armata asciană, care dormeau frânți de oboseală, mă pomeneam în cortul familiar, cu trupul acoperit nu departe de-al meu.

Mâini s-au încheștat pe ale mele. S-or fi întors ofițerii cu biciuri, mi-am spus eu și am încercat să văd și să mă ridic, pentru a nu fi lovit. Dar o sută de amintiri alandala s-au perindat deodată, așa ca desenele pe care un proprietar de galerie ieftină ni le perindă rapid prin fața ochilor: o cursă de alergare, tuburile înalte ale unei orgi, o diagramă cu unghiuri, o femeie călătorind într-o șaretă.

— Te simți bine? a întrebat o voce. Ce-ai pățit?

Am simțit cum mi se scurge scuipatul de pe buze, dar nici un cuvânt n-a ieșit dintre ele.

XXX

Coridoarele timpului

Ceva mi-a lovit fața, o lovitură usturătoare.

— Ce s-a întâmplat? E mort. Ești drogat?

— *Da. Drogat.*

Altcineva vorbea, și după o clipă am știut cine: Severian, tânărul torționar.

Dar cine eram eu?

— Ridică-te. Trebuie să ieșim.

— *Santinelă.*

— Santinele, ne-a corectat vocea. Au fost trei. Le-am omorât.

Coboram o scară albă ca sarea, în jos spre nenufari și apă stătătoare. Lângă mine mergea o fată oacheșă, cu ochi prelungi, oblici. Peste umărul ei privea chipul sculptat al unuia dintre eponimi. Sculptorul lucrase în jad; efectul — un chip de iarbă.

— Moare?

— Ne vede acum. Uită-te la ochii lui.

Știam unde sunt. În curând, vânzătorul ambulant își va vârî capul la intrarea în cort, să-mi spună să plec.

— Deasupra pământului, am zis eu. Mi-ai spus că o s-o văd deasupra pământului. Ce simplu. E aici.

— Trebuie să mergem.

Omul verde m-a apucat de brațul stâng, Agia de cel drept, și m-au scos afară.

Am mers mult, întocmai așa cum mă văzusem, alergând, pășind uneori peste ascieni adormiți.

— Nu prea fac de gardă, a șoptit Agia. Vodalus mi-a spus că sunt atât de supuși, încât nici nu-și pot închipui un atac mișelesc. Soldații noștri îi surprind adeseori în război pe nepregătite.

Neînțelegând, am repetat: „Soldații noștri...”, ca un copil.

— Hethor și cu mine n-o să mai luptăm pentru ei. Cum am putea, după ce i-am văzut? Acum am treabă cu tine.

Începeam să-mi vin în fire, mințile care o compuneau pe-a mea își găseau, fiecare, locul. Odată mi se spusese că *autocrat* înseamnă „cel care conduce singur” și am început să întrevăd motivul pentru care fusese născocit acest titlu. Am zis:

— Ai vrut să mă omori. Acum mă eliberezi. Ai fi putut să mă înjunghii.

Am văzut un pumnal strâmb, ca acelea din Thrax, vibrând în oblonul lui Casdoe.

— Aș fi putut să te omor mult mai simplu decât așa. Oglinzile lui Hethor mi-au dat un vierme, doar cât mâna ta de lung, care lucește cu foc alb. E de ajuns să-l arunc și el

omoară, apoi se târăște înapoi la mine — așa am ucis santi-nelele, una câte una. Dar omul ăsta verde nu m-a lăsat, iar eu nu am vrut. Vodalus mi-a promis că agonia ta va dura săptămâni întregi, iar eu nu m-aș mulțumi cu mai puțin.

— Mă duci înapoi la el?

Ea a clătinat din cap și, în lumina palidă, cenușie a zorilor, care se furișase printre frunze, i-am văzut buclele castanii săltându-i pe umeri, ca atunci când am privit-o ridicând grilajele prăvăliei de vechituri.

— Vodalus a murit. Având viermele în stăpânirea mea, crezi că l-aș fi lăsat să mă tragă pe sfoară și să rămână în viață? Oricum, ăștia te-ar fi luat cu ei. Acum o să te las liber — pentru că am oarece idei încotro o să te îndrepti — și până la urmă tot în mâinile mele ai să nimerești, așa cum s-a întâmplat când pteriopii noștri te-au luat de la evzoni.

— Înseamnă că mă salvezi pentru că mă urăști, am zis și ea a dat din cap că așa era.

Probabil că la fel urăse Vodalus acea parte din mine care era Autocratul.

Sau, mai curând, urăse ideea lui de Autocrat, căci fusese loial, în măsura în care putea fi, adevăratului Autocrat, pe care-l crezuse servitorul său. Pe vremea când eram un băietan în bucătăriile Casei Absolute, era acolo un bucătar care-i disprețuia în așa măsură pe armigerii și exultanții cărora le gătea mâncarea, încât, pentru a nu fi obligat vreodată să îndure umilința reproșurilor lor, făcea totul cu o perfecțiune febrilă. Până la urmă, a devenit bucătarul-șef al acelei aripi. M-am gândit la el și, în timp ce făceam asta, atingerea mâinii Agiei

pe brațul meu, care devenise aproape imperceptibilă pe măsură ce înaintam în grabă mare, a dispărut cu totul. Când m-am uitat după ea, Agia se făcuse nevăzută; eram singur cu omul verde.

— Cum de se face că ești aici? l-am întrebat eu. Aproape că ți-ai pierdut viața în vremurile astea și știu că nu o duci bine sub soarele nostru.

El a zâmbit. Deși buzele îi erau verzi, dinții îi erau albi; au lucit în lumina palidă.

— Noi suntem copiii tăi și nu suntem mai puțin cinstiți decât tine, cu toate că nu omorâm pentru a mânca. Tu mi-ai dat jumătate din piatra ta, piatra care a ros fierul și m-a eliberat. Ce-ai crezut că o să fac după ce lanțul nu mă va mai fi ținut legat?

— Credeam că o să te întorci în epoca ta.

Vraja drogului trecuse destul de mult încât să mă tem că discuția noastră îi va trezi pe soldații ascieni. Dar nu vedeam nici unul — doar trunchiurile întunecate, înalte, ale copacilor din junglă.

— Noi îi răsplătim pe binefăcătorii noștri. Am alergat în sus și-n jos prin coridoarele Timpului, căutând o clipă în care și tu erai ținut prizonier, ca să te pot elibera.

La aceste vorbe, n-am știut cum să răspund. Într-un târziu, i-am spus:

— Nu-ți poți închipui cât de ciudat mă simt acum, știind că cineva mi-a cercetat viitorul, căutând un prilej să-mi facă un bine. Dar acum, acum că suntem chit, înțelegi, desigur, că nu te-am ajutat pentru că am crezut că și tu o să mă ajuți pe mine.

— Ba da — mi-ai cerut ajutorul s-o găsești pe femeia care tocmai ne-a părăsit, femeia pe care de atunci ai găsit-o de câteva ori. Totuși, se cuvine să știi că nu am fost singur: mai sunt și alții care caută — pe doi dintre ei o să-i trimit la tine. Iar noi doi, tu și cu mine, încă nu suntem chit, pentru că, deși te-am găsit captiv aici, te-a găsit și femeia și te-ar fi eliberat și fără ajutorul meu. Așa că ne vom reîntâlni.

Și zicând acestea, mi-a eliberat brațul și a pășit în acea direcție pe care nu o văzusem niciodată înainte de-a fi urmărit nava dispărând într-acolo, din vârful castelului lui Baldanders, și pe care n-o puteam vedea, pare-se, decât când era ceva acolo. Omul verde s-a răsucit brusc pe călcâie și a început să fugă și, în ciuda faptului că cerul zorilor era întunecat, i-am văzut vreme îndelungată silueta alergând, luminată de scăpărări intermitente dar regulate. Pentru ca la urmă să ajungă doar un punct de întuneric; dar tocmai când mă așteptam ca acel punct să dispară cu totul, a prins să crească, încât am avut impresia că ceva uriaș se repede spre mine de-a lungul acelui tunel așezat într-un unghi ciudat.

Nu era nava pe care o văzusem, ci alta, mult mai mică. Și totuși era atât de mare încât când a pătruns într-un târziu cu totul în câmpul conștiinței noastre, copastiile sale au atins în același timp câteva trunchiuri din cele groase. Fuselajul s-a dilatat și o punte, mult mai scurtă decât scara care coborâse din naveta Autocratului, a alunecat în afară și a atins pământul.

Pe ea au coborât Maestrul Malrubius și câinele meu, Triskele.

În acel moment, mi-am recăpătat controlul asupra personalității mele, peste care nu mai fusesem pe de-a-ntregul stăpân de când băusem alzaboul cu Vodalus și mâncasem din carnea Theclei. Asta nu înseamnă că Thecla dispăruse (și nici nu-mi doream să dispară, deși știam că, în anumite privințe, fusese o femeie crudă și nesăbuită), sau că predecessorul meu și sutele de minți care fuseseră cuprinse în a lui dispăruseră și ele. Structura veche, simplă a personalității mele singulare nu mai era; dar structura nouă, complexă, nu mă mai amețea și nu mă mai contraria. Era un labirint, dar eu eram proprietarul și chiar constructorul acelui labirint, cu amprenta degetului meu mare pe fiecare coridor. Malrubius m-a atins și apoi, apucându-mi mâna uimită într-a sa, a pus-o blând pe obrazul lui rece.

— Sunteți reali, prin urmare, am zis eu.

— Nu. Suntem aproape ceea ce crezi că suntem — puteri de deasupra scenei. Dar nu chiar zeități. Tu ești actor, cred. Am clătinat din cap.

— Nu mă cunoști, Maestre? Mi-ai fost dascăl când eram băietan, apoi am devenit calfă în ghildă.

— Dar ești și actor. Ești la fel de îndreptățit să te crezi actor ca și celălalt. Tocmai jucaseși în piesă când am stat de vorbă cu tine pe câmpia de lângă Zid, apoi te-am revăzut la Casa Absolută, când iar jucai pe scenă. Era o piesă bună; mi-ar fi plăcut să văd cum se încheie.

— Ai fost în public?

Maestrul Malrubius a încuviințat din cap.

— Ca actor, Severian, știi de bună seamă la ce am făcut referire mai adineaori. Anume, la o forță supranaturală, personificată și adusă pe scenă în ultimul act, pentru ca piesa să se încheie cu bine. Se spune că numai dramaturgii proști fac astfel, dar cei care zic asta uită că e mai bine să ai o putere care să fie coborâtă pe o frânghie și o piesă care se termină cu bine, decât să nu ai nimic și o piesă care se termină prost. Iată frânghia noastră — multe frânghii, și o navă solidă. Vrei să urci la bord?

— De aceea ești cum ești? am întrebat. Ca să am încredere în Domnia Ta?

— Dacă așa vrei, da, a dat Maestrul Malrubius din cap, iar Triskele, care șezuse la picioarele mele și privise în sus, spre fața mea, a-nceput să alerge în galopul lui săltat pe trei picioare, până la jumătatea distanței dintre mine și punte, unde s-a răsucit ca să se uite la mine, dând din ciotul lui de coadă și implorându-mă din priviri, după cum e obiceiul câinilor.

— Știu că nu puteți fi ceea ce păreți. Poate că Triskele este, însă pe Domnia Ta te-am văzut îngropat, Maestre. Chi-pul Domniei Tale nu e mască, dar există undeva o mască, și sub acea mască ești ceea ce oamenii obișnuiți numesc cacogen, cu toate că Doctorul Talos mi-a explicat odată că preferați să fiți numiți hieroduli.

Malrubius și-a pus încă o dată mâna pe a mea.

— Nu te-am amăgi dacă am putea. Sper însă că te vei amăgi singur, spre binele tău și al lui Urth. Un anumit drog îți înceteșează acum mintea — mai mult decât îți dai tu seama — așa cum erai în brațele somnului când ți-am vorbit

pe pajiştea aceea de lângă Zid. Dacă n-ai fi drogat acum, poate ți-ar lipsi curajul să vii cu noi, chiar dacă ne-ai vedea, chiar dacă rațiunea te-ar convinge că așa ar trebui să faci.

— Deocamdată nu m-ai convins nici de asta, nici de nimic altceva, am răspuns eu. Unde vrei să mă duci și de ce vrei să mă duci unde-ar fi? Ești Maestrul Malrubius, sau un hierodul?

În timp ce vorbeam, îmi dădeam seama tot mai bine de copacii din jur care stăteau cum stau soldații în timp ce ofițerii statului-major cumpănesc o strategie. Noaptea încă ne învăluia, dar, chiar și acolo, întunericul se mai subțiasse.

— Cunoști înțelesul cuvântului *hierodul* pe care-l folosești? Eu sunt Malrubius, nu un hierodul. Îi servesc pe aceia pe care-i servesc hierodulii. *Hierodul* înseamnă *sclav sfânt*. Crezi că pot exista sclavi fără stăpâni?

— Și pe mine mă iei...

— În Ocean, să-ți păstrez viața. Ca și când îmi citise gândul, a continuat: Nu, nu te ducem la iubițelele lui Abaia, cele care te-au cruțat și te-au ajutat pentru că erai tortionar și urma să devii Autocrat. Oricum, o să ai pricini mult mai rele de care să te temi. În curând, sclavii lui Erebus, care te-au ținut captiv aici, vor descoperi că ai evadat; iar Erebus va năpusti armata aceea, și multe altele asemenea ei, pe urmele tale în abis, ca să te captureze. Vino.

M-a tras către punte.

XXXI

Grădina de nisip

Nava aceea era mânuită de mâini pe care nu le vedeam. Presupusesem că o să plutim în sus, așa cum făcuse naveta, sau că o să dispărem asemenea omului verde printr-un coridor al timpului. Când colo, ne-am înălțat atât de repede că mi s-a făcut rău; în acest timp, auzeam cum se frâng ramuri uriașe.

— Acum ești Autocratul, mi-a spus Malrubius. Știi asta?

Vocea lui părea a se împleti cu șuierul cântului în velatură.

— Da. Predecesorul meu, a cărui minte este una dintre mințile mele, a primit acest rang la fel ca mine. Cunossc secretele și cuvintele autorității, chiar dacă n-am avut încă timp să mă gândesc la ele. Mă duceți înapoi la Casa Absolută?

El a clătinat din cap.

— Încă nu ești pregătit. Crezi că tot ceea ce știa vechiul Autocrat îți este dezvăluit acum. Ai dreptate — dar încă nu-ți este la îndemână, și când vor veni încercările, te vei înfrunta cu multe care te vor ucide dacă eziți. Ai fost crescut

în Citadela din Nessus — care sunt cuvintele pentru castelanul ei? Cum le poruncești oamenilor-maimuță din mina comorilor? Ce parolă deschide galeriile subterane ale Casei Secrete? Nu trebuie să-mi spui, pentru aceste lucruri sunt arcanele rangului tău, și oricum eu le știu. Dar tu le știi fără să trebuiască să stai mult pe gânduri?

Formulele de care aveam nevoie erau acolo în minte, dar n-am reușit să le rostesc în sinea mea. Se depărtau iute, ca niște peștișori, încât până la urmă am fost nevoit să ridic din umeri.

— Și mai e ceva ce trebuie să faci. Încă o aventură, lângă apă.

— Anume?

— Dacă-ți spun, n-o să se întâmple. Nu te speria. E ceva foarte simplu, ține cât să respiri o dată. Dar am multe de explicat și nu prea mai am timp s-o fac. Crezi în venirea Soarelui Nou?

Așa cum căutasem în mine cuvintele de poruncă, așa mi-am căutat acum credința; nici pe ea n-am găsit-o, așa cum nu găsisem nici cuvintele.

— Toată viața mea am fost învățat să cred în asta, am zis eu. Dar de către dascăli — adevăratul Malrubius s-a numărat printre ei — pe care îi bănuie că nu credeau ei înșiși câtuși de puțin. Prin urmare, nu pot spune de cred sau nu.

— Cine e Soarele Nou? Un om? Dacă e om, cum se face că tot ce e verde va crește și mai verde la venirea lui, iar hambarele se vor umple?

Era neplăcut să fiu tras îndărăt spre lucruri auzite doar pe jumătate în copilărie, când tocmai începeam să înțeleg că moștenisem Commonwealth-ul. Am spus:

— Va fi Conciliatorul venit din nou — avatarul lui, să aducă dreptate și pace. În tablouri este înfățișat cu un chip strălucitor, asemenea soarelui. Am fost ucenic al torționariilor, nu acolit, și asta e tot ce-ți pot spune.

M-am înfășurat în mantie, ca să mă feresc de vântul rece. Triskele se făcuse colac la picioarele mele.

— Iar omenirea de ce anume are nevoie mai mult? De dreptate și pace? Sau de un Soare Nou?

Am încercat să zâmbesc:

— Mi-a trecut prin minte că, deși nu poți fi bătrânul meu dascăl, s-ar putea să ai în Domnia Ta personalitatea lui, așa cum o am eu pe-a lui Chatelaine Thecla. Dacă așa stă treaba, îmi știi răspunsul. Când un client ajunge în situația extremă, ceea ce-și dorește este căldură, mâncare și alinarea durerilor. Pacea și dreptatea vin abia după astea. Ploaia simbolizează mila, iar lumina soarelui — caritatea, dar ploaia și lumina soarelui sunt mai bune decât mila și caritatea. Altfel, ar degrada ceea ce simbolizează ele.

— În mare măsură, ai dreptate. Maestrul Malrubius pe care l-ai cunoscut tu trăiește în mine, iar bătrânul tău Triskele în acest Triskele. Dar nu asta are acum importanță. Dacă e timp, o să înțelegi înaintea să plecăm. Malrubius a închis ochii și și-a scărpinat părul sur de pe piept, întocmai așa cum îmi aminteam că făcea pe vremea când eram unul dintre cei mai tineri ucenici. Te temei să urci la bordul acestei mici nave, cu toate că ți-am spus că n-o să te ducă departe de Urth, nici măcar pe-un continent altul decât al tău. Să presupunem că-ți spun — *nu* o fac, să presupunem doar —

că, de fapt, te va duce departe de Urth, că trecem de orbita lui Phaleg, pe care tu o numești Verthandi, dincolo de Bethor și Aratron, și în cele din urmă în bezna deplină, și, străbătând bezna, spre un alt loc. Ți-ar fi frică, acum că ești cu noi pe navă?

— Nici unui bărbat nu-i place să spună că-i este frică. Dar mi-ar fi, recunosc.

— Frică-nefrică, ai merge dacă asta ar aduce Soarele Nou? Am avut senzația că un spirit de gheață venit din golf îmi cuprinsese inima în mâinile sale. Nu m-am lăsat amăgit și îmi vine să cred că nici el nu-și dorea asta. Dacă ziceam da, însemna că accept călătoria. Am ezitat. Era atâta liniște în jur, că auzeam cum îmi bubuie sângele-n urechi.

— Nu-i nevoie să-mi răspunzi acum, dacă nu poți. O să repetăm întrebarea. Dar nu-ți mai pot spune nimic altceva până nu-mi răspunzi.

Am rămas mult timp pe puntea aceea ciudată, uneori măsurând-o în sus și-n jos, suflându-mi în pumni din pricina vântului înghețat, în vreme ce gândurile mă asaltau. Stelele ne urmăreau, iar ochii Maestrului Malrubius arătau și ei ca două stele.

Într-un târziu, am revenit lângă el, spunând:

— Mi-am dorit de multă vreme... dacă va aduce Soarele Nou, voi merge.

— Nu-ți pot confirma acest lucru. Dacă *ar fi* să aducă Soarele Nou, ai merge? Dreptate și pace, da, însă un Soare Nou — o asemenea revărsare de căldură și energie pe Urth, așa cum a cunoscut planeta înainte de nașterea primului om?

Acum s-a întâmplat cel mai ciudat lucru despre care trebuie să vă povestesc în această istorie care și așa este mult prea lungă; nici un sunet nu s-a auzit, nici o priveliște nu s-a ivit, nici o fiară ori o femeie gigantică nu a rostit ceva — nimic din toate astea. S-a întâmplat doar atât — când l-am auzit spunând aceste cuvinte, am simțit o apăsare pe coșul pieptului, așa cum simțisem și în Thrax, când știusem că trebuia să plec spre miazănoapte și să duc Gheara cu mine. Mi-am amintit de fata din colibă.

— Da, am răspuns eu. Dacă ar fi să aducă Soarele Nou, aş merge.

— Și dacă vei fi pus la încercare acolo? L-ai cunoscut pe cel care-a fost autocrat înaintea ta, și până la urmă ai ajuns să-l îndrăgești. El trăiește în tine. Era bărbat?

— Era ființă omenească — așa cum, bănuiesc eu, Domnia Ta nu ești, Maestre.

— Nu asta te-am întrebat, știi la fel de bine ca și mine. Era bărbat, așa cum ești tu bărbat? Jumătate din perechea formată de bărbat și femeie?

Am clătinat din cap.

— Așa vei deveni, dacă dai greș. Tot vrei să mergi?

Triskele și-a pus capul plin de cicatrice pe genunchiul meu, ambasadorul a tot ce era olog, al Autocratului care dusese o tavă în Casa Absolută și zăcuse paralizat în palanchin, așteptând să-mi dea mie vocile murmurătoare din țeasta lui, al Theclei care se chircea sub Revoluționara, și al femeii pe care chiar și eu, care mă lăudam că nu pot uita nimic, aproape că o dădusem uitării, femeia care sângera și murea sub turnul

nostru. Cine știe dacă nu cumva tocmai faptul că-l găsisem pe Triskele, despre care spuneam că nu adusese nici o schimbare, a schimbat până la urmă totul. De data asta n-a mai trebuit să răspund; Maestrul Malrubius mi-a citit răspunsul pe chip.

— Știi despre genunile din spațiu, pe care unii le numesc Hăurile Negre, din care nu se mai întorc niciodată nici o fărâmbă de materie și nici o rază de lumină. Dar ceea ce n-ai știut până acum e că aceste genuni își au replica în Fântânile Albe, din care materia și energia respinse de un univers superior se revarsă în cascade nesfârșite până în acesta. Dacă izbândești — dacă rasa noastră e socotită pregătită să pătrundă din nou în marile mări ale spațiului — atunci o asemenea fântână albă se va naște în inima soarelui nostru.

— Și dacă nu izbândesc?

— Dacă dai greș, îți va fi luată bărbăția, ca să nu poți lăsa Tronul Phoenix moștenire descendenților tăi. Și predecesorul tău a primit provocarea.

— Și a dat greș. Asta e limpede din ce-ai spus.

— Așa e. Și totuși, a fost mai viteaz decât mulți care sunt socotiți eroi, pentru că a fost primul, în multe cârmuiri, care a îndrăznit. Ymar, despre care poate că ai auzit, a fost ultimul înaintea lui.

— Dar și Ymar trebuie să fi fost socotit nepotrivit. Ne mișcăm acum? Nu văd decât stele dincolo de parapet.

Maestrul Malrubius a clătinat din cap.

— Nu privești chiar atât de atent pe cât îți închipui. Am și ajuns aproape de destinația noastră.

Cu mers împleticit, m-am apropiat de parapet. Îmi vine să cred că, pe de o parte, nesiguranța mersului meu își avea cauza în mișcarea navei; dar, pe de altă parte, și în efectul persistent al drogului.

Noaptea încă acoperea Urth, zburasem cu viteză spre apus, iar zorile palide ce se apropiaseră de armata ascienilor în junglă încă nu se iviseră aici. După o clipă, am văzut că stelele de peste parapet încep să alunece, să se retragă în cerul lor, cu o mișcare ezitantă, legănătoare. Ca și când ceva se mișca printre ele, așa cum trece vântul prin lanul de grâu. Apoi mi-am zis: *E marea...*, și în aceeași clipă Maestrul Malrubius a spus:

— E marea aceea mare, numită Ocean.

— De mult îmi doresc să-l văd.

— În scurtă vreme vei sta pe țărmul lui. Ai întrebat când vei părăsi această planetă. Abia când cârmuirea ta aici va fi sigură. Când orașul și Casa Absolută îți vor da ascultare, iar armatele tale vor fi respins incursiunile sclavilor lui Erebus. Poate peste câțiva ani. Dar poate vor trece și câteva decenii până atunci. Noi doi o să venim să te luăm.

— Ești al doilea în noaptea asta care-mi spune că ne vom revedea, am zis eu și, chiar în timp ce vorbeam, am simțit o mică zdruncinătură, asemenea senzației pe care o ai când o barcă este adusă cu bine la doc.

Am coborât pe punte până pe nisip, urmat de Maestrul Malrubius și Triskele. Am întrebat dacă nu vor rămâne cu mine o vreme, să mă sfătuiască.

— Puțin, da. Dacă mai ai întrebări, pune-le acum.

Limba argintie a punții se și retrăgea în fuzelaj. Abia dacă intrase înăuntru, că nava s-a și ridicat și a zbughit-o prin aceeași gaură în realitate prin care fugise și omul verde.

— Ai pomenit de pacea și dreptatea pe care urmează să le aducă Soarele Nou. Oare cu dreptate m-a chemat atât de departe? Prin ce încercare trebuie să trec?

— Nu el te cheamă. Ci aceia care cheamă speranța ca să aducă Soarele Nou la ei, a răspuns Maestrul Malrubius, dar eu n-am priceput ce voia să spună cu asta.

Apoi mi-a povestit, în puține cuvinte, istoria tainică a Timpului, care e taina cea mai mare dintre toate și pe care o voi consemna aici la locul potrivit. Când a isprăvit, mintea mi-era un vertij, încât m-am temut că o să uit tot ce-mi spusese, pentru că părea ceva mult prea măreț pentru a fi știut de o ființă omenească în viață, și pentru că pricepusem, în sfârșit, că negurile se închid pentru mine la fel ca pentru orice altă ființă omenească.

— N-ai să uiți, mai ales tu n-ai să uiți. La banchetul lui Vodalus, ai zis că erai sigur că ai să uiți parolele prostești pe care el ți le spusese imitând cuvintele de poruncă. Dar nu le-ai uitat. O să-ți aduci aminte de tot. Și ține minte să nu te temi. Se prea poate ca penitența eroică a omenirii să ajungă la sfârșit. Vechiul Autocrat ți-a spus adevărul — nu vom mai merge în stele decât ca divinitate, dar timpul acela s-ar putea să nu mai fie chiar atât de îndepărtat. Poate că în tine toate tendințele divergente ale rasei noastre vor fi atins sinteza.

Triskele s-a ridicat o clipă în două picioare, așa cum făcea pe vremuri, apoi s-a răsucit și a pornit în galop pe plaja

luminată de stele, cele trei labe preschimbând micile valuri ce lingeau nisipul într-o ploaie de stropi. Când a ajuns la vreo sută de pași depărtare, s-a întors și s-a uitat la mine, ca pentru a mă îndemna să-l urmez.

Am făcut câțiva pași spre el, dar Maestrul Malrubius a zis:

— Nu te poți duce acolo unde se duce el, Severian. Știi că ne crezi un soi de cacogeni, și o vreme am simțit că n-ar fi înțelept să te deziluzionez cu totul, dar acum trebuie s-o fac. Suntem aquastori, ființe create și ținute în viață de puterea imaginației și de concentrarea gândului.

— Am auzit de-așa ceva, am zis eu. Dar te-am atins.

— Asta nu e o încercare. Suntem la fel de consistenți ca și lucrurile cu adevărat false — un dans al particulelor în spațiu. Numai lucrurile pe care nimeni nu le poate atinge sunt adevărate, ceea ce tu ar trebui să știi prea bine. Odată ai întâlnit o femeie, numită Cyriaca, și ea ți-a spus povești despre marile mașini gânditoare de altădată. Există o asemenea mașină pe nava în care am călătorit. Are puterea să privească în mintea ta.

— Prin urmare, ești acea mașină? l-am întrebat și în mine a început să se țeasă un sentiment de singurătate și teamă neclară.

— Eu sunt Maestrul Malrubius și Triskele e Triskele. Mașina a căutat în amintirile tale și ne-a găsit pe noi. Existențele noastre în mintea ta nu sunt atât de complete ca acelea ale Theclei și vechiului Autocrat, dar suntem totuși acolo și trăim atâta vreme cât trăiești tu. Dar suntem ținuți în viață

în lumea fizică de energiile mașinii, a cărei putere se întinde pe numai câteva mii de ani.

Carnea lui începuse să dispară în colb luminos în timp ce el rostea ultimele cuvinte. O clipă a sclipit în lumina rece a stelelor. Apoi a dispărut. Triskele a mai rămas cu mine preț de câteva respirații, iar când blana lui galbenă s-a argintat și a început să se risipească în briza blândă, l-am auzit lătrând.

Și am rămas singur la marginea mării după care tânjiseam atât de adesea; dar cu toate că eram singur, m-am înveselit și am tras în plămâni aerul acela ce nu are seamăn, și am zâmbit auzind cântul molcom al valurilor mici. Pământul — Nessus, Casa Absolută și tot restul — se găsea la răsărit; la apus, marea; eu m-am îndreptat spre miazănoapte, pentru că nu voiam s-o părăsesc atât de curând și pentru că Triskele fugise în acea direcție, de-a lungul mării. Acolo, marele Abaia probabil că se tăvălea cu femeile lui, dar marea era cu mult mai bătrână și mai înțeleaptă decât el; și pentru că noi n-o puteam cuceri, era mereu a noastră. Bătrânul soare roșu a răsărit în dreapta mea, atingând valurile cu frumusețea lui tot mai palidă, și am auzit chemarea păsărilor mării, a păsărilor fără de număr.

Când umbrele s-au scurtat, eram frânt de oboseală. Fața și piciorul rănit mă dureau; nu mai mâncasem de cu o zi înainte, de la prânz, și nici nu mai dormisem, în afară de răstimpul acela de transă din cortul ascian. M-aș fi întins, ca să mă odihnesc, dar soarele era fierbinte, iar linia stâncilor de dincolo de plajă nu arunca umbră. Într-un târziu, m-am luat

după șleaurile unei cotigi cu două roți și am ajuns la un tufăriș de trandafiri sălbatici, care creștea pe o dună. Acolo m-am oprit și m-am așezat în umbra lor, ca să-mi scot cizmele și să le scutur de nisipul ce intrase pe unde se rupseseră cusăturile.

Un ghimpe s-a prins de brațul meu și s-a rupt de pe tulpină, rămânându-mi înfipt în piele și făcând să țâșnească din vârful lui un picur de sânge, nu mai mare decât un bob de mei. L-am smuls — și am căzut în genunchi.

Era Gheara.

Gheara perfectă, lucind neagră, întocmai așa cum o puseseam eu sub piatra altarului din cortul Pelerinelor. Toată acea tufă și toate celelalte tufe care creșteau acolo erau acoperite cu flori albe și Ghearele acestea perfecte. Cea din palma mea scăpăra cu o lumină incredibil de strălucitoare în timp ce mă uitam la ea.

Renunțasem la Gheară, dar păstrasem micul săculeț de piele pe care-l cususe Dorcas anume pentru gemă. L-am scos din sabretaș și mi l-am atârnat de gât, ca pe vremuri, punând în el încă o dată Gheara. Doar după ce am pus-o acolo mi-am amintit că văzusem un asemenea tufiș în Grădinile Botanice, la începutul călătoriei mele.

Nimeni nu poate explica asemenea lucruri. De când am venit la Casa Absolută, am stat de vorbă cu heptarhul și cu diferiți acaryani; dar ei n-au prea avut ce să-mi spună, doar că Increatul a ales să se manifeste în aceste plante.

*

La acea vreme, nu m-am gândit la asta, fiind copleșit de mirare — dar oare nu am fost călăuziți spre Grădina de Nisip neterminată? Și atunci duceam Gheara cu mine, deși nu știam acest lucru; Agia o strecurase dinainte sub clapa sabretașului meu. Oare nu am ajuns la grădina neterminată pentru ca Gheara, care zbura, ca să zic așa, împotriva curentului Timpului, să-și ia adio? Ideea e absurdă. Dar dacă-i pe-așa, toate ideile sunt absurde.

Ceea ce m-a surprins pe plajă — și cu adevărat m-a surprins, încât m-am clătinat ca lovit — a fost că, dacă Principiul Etern se află în acel ghimpe arcuit pe care îl dusesem agățat de gâtul meu cale de atâtea leghe, și dacă acum se afla în noul ghimpe (poate același) pe care tocmai îl agățasem de gâtul meu, atunci se poate afla în orice, și cine știe dacă nu se și află în totul, în fiecare ghimpe al fiecărei tufe, în fiecare picătură de apă de mare. Ghimpele era o Gheară sacră, pentru că toți ghimpii erau Gheare sacre; nisipul din cizmele mele era nisip sacru, pentru că provenea de pe o plajă cu nisip sacru. Cenobiții prețuiau relicvele sannyasinilor pentru că sannyasinii se apropiaseră de Pancreator. Dar totul se apropiase de Pancreator și chiar îl atinsese, pentru că totul căzuse din mâna lui. Totul era o relicvă. Întreaga lume era o relicvă. Mi-am scos cizmele, care călătoriseră cu mine tot drumul, și le-am aruncat în valuri, pentru a nu umbla încălțat pe pământ sfânt.

XXXII

Samru

Și am mers asemenea unei oștiri mărețe, pentru că mă simțeam însoțit de toți aceia care mergeau în mine. Eram înconjurat de o gardă numeroasă; iar eu eram garda ce-l înconjura pe monarh. În rândurile mele erau femei, zâmbitoare, încruntate, și copii care râdeau și râdeau și, sfidându-i pe Erebus și Abaia, aruncau scoici în mare.

O jumătate de zi mi-a trebuit să ajung la gura de vărsare a Gyollului, care era atât de lată încât celălalt mal se pierdea în depărtare. Insule cu trei laturi erau în apa aceea, și printre ele corăbii cu pânze umflate își croiau drum asemenea norilor printre țăncuri de munte. Am făcut semn uneia care trecea prin dreptul locului unde stăteam eu și am cerut să fiu dus în Nessus. Trebuie că aveam o înfățișare sălbatică — fața sfâșiată, mantia zdrențuită, coastele ieșite în afară.

Cu toate acestea, căpitanul a trimis o barcă după mine, dovedind astfel o bunătate pe care n-am uitat-o. În ochii

vâslașilor am citit frică și venerație. Poate că numai pentru că-mi văzuseră rănila pe jumătate vindecate; dar ei erau oameni care văzuseră multe răni, ceea ce mi-a adus aminte cum mă simțisem când dădusem prima oară cu ochii de Autocrat în Casa Azurie, cu toate că nu era un bărbat înalt, nici măcar bărbat în adevăratul sens al cuvântului.

Douăzeci de zile și de nopți a înaintat *Samru* în susul râului Gyoll. Navigam cu pânzele ridicate, când puteam, și vâslind — câte douăsprezece vâsle pe fiecare parte —, când nu puteam. A fost o înaintare grea pentru marinari, căci, cu toate că aproape nu se simțea curentul, atât de încet curgea râul, curgea totuși neconținut, și atât de lungi și de late sunt meandrele canalului, că un vâslaș adesea vede seara locul din care s-a pus pe vâslit când bătaia tobei anunță cartul.

Pentru mine a fost la fel de plăcut ca o expediție la bordul unui iaht. Cu toate că mă oferisem să înalț și să cobor pânzele, și să vâslesc cot la cot cu ceilalți, nu m-au lăsat. Atunci i-am spus căpitanului, un ins cu față vicleană, care arăta că-și câștiga traiul și din chilipiruri, și din navigație, că o să-l răsplătesc bine când vom ajunge în Nessus; nici n-a vrut să audă și a insistat (trăgându-se de mustață, ceea ce făcea de câte ori dorea să arate că e deplin sincer) că prezența mea era suficientă răsplată pentru el și echipajul lui. Nu cred că mă bănuiau a fi Autocratul lor și, de teama celor de teapa lui Vodalus, am avut grijă să nu le dau nimic de înțeles; dar din ochii mei și din purtarea mea, parcă-parcă simțeau că sunt un adept.

Întâmplarea cu sabia căpitanului trebuie să fi întărit superstiția lor. Era o craquemarte, cea mai grea dintre săbiile folosite pe mare, cu o lamă la fel de lată ca palma mea, încovoiată și gravată cu stele, sori și alte semne pe care căpitanul nu le înțelegea. O purta la brâu când ne apropiam de un sat de pe malul râului sau de o altă corabie, ca să-l facă să simtă că prilejul impunea demnitate; dar în cea mai mare parte a timpului o lăsa pe mica dunetă. Acolo am găsit-o și, neavând altceva de făcut decât să mă uit la vreascurile și cojile de fructe ce pluteau pe apa verzuie, am scos jumătatea de cute și am ascuțit-o. La un moment dat, căpitanul m-a văzut că-i încerc tăișul cu degetul mare și s-a apucat să se laude cu iscusința lui de spadasin. Sabia aceea avea pe puțin două treimi din greutatea lui *Terminus Est* și un mâner scurt, încât m-am amuzat să-l aud cum se umflă în pene; l-am ascultat încântat vreo jumătate de rond. Din întâmplare, în apropiere se afla încolăcită o frânghie de cânepă groasă cât încheietura mâinii mele, și când căpitanul a obosit să mai născopească fapte vitejești, i-am pus pe el și pe un alt marinar să întindă între ei vreo trei cubiți din frânghie. Sabia a tăiat-o ca pe-un fir de păr; apoi, înainte ca ei să-și vină în fire din uluială, am aruncat-o în sus spre soare și am prins-o de plăsele.

Mă tem că întâmplarea cu pricina dovedește din plin că începeam să mă simt mai bine. Odihna, aerul proaspăt și mâncarea simplă n-au cum să-l cucerească pe cititor; dar fac minuni când ești rănit și mai mult mort decât viu de oboseală.

Căpitanul mi-ar fi dat cabina lui, dacă aș fi încuviințat, dar eu am ales să dorm pe punte, înfășurat în mantie, iar în

singura noapte când a plouat m-am adăpostit sub barca pusă cu fundul în sus în mijlocul punții. De la marinari am aflat că brizele mor atunci când Urth își întoarce spatele spre soare; prin urmare, în aproape toate nopțile adormeam cu incantațiile vâslașilor în urechi. Iar dimineața mă trezeam când zornăia lanțul ancorei.

Uneori însă mă trezeam înainte să se lumineze de ziuă, când stăteam ancorați aproape de țărm, cu un singur om de cart, și acela moțând. Alteori, mă trezea lumina lunii și vedeam că înaintam cu terțarolele velelor strânse, un marinar la cârmă și omul de cart adormit lângă fungi. Într-o asemenea noapte, la scurtă vreme după ce trecusem prin Zid, m-am dus la pupa și am văzut că urma ce-o lăsa nava în apă era fosforescentă, parcă ardea un foc rece pe unda întunecată, și o clipă mi-a trecut prin gând că oamenii-maimuță veneau să fie tămăduiți de Gheară sau să-și ducă la împlinire o răzbunare veche. Ceea ce nu era cu totul ciudat — doar rătăcirea prostească a unei minți pe jumătate cufundate încă în vis. Nici ceea ce s-a petrecut a doua zi dimineața n-a fost cu totul ciudat, dar m-a tulburat profund.

Vâslașii trăgeau încet la rame ca să înconjurăm un cot lung de-o leghe și să ajungem într-un loc unde nădăjduiam să sufle nițel vântul, să ne mai ajute și el. Sunetul tobei și foșnetul apei ce șiroia de pe lopețile lungi ale vâslelor aveau un efect hipnotic, poate pentru că seamănă atât de mult cu bătaia inimii în somn și cu sunetul sângelui când curge pe lângă urechea interioară, în drumul lui spre creier.

Stăteam la parapet, mă uitam la țărmul încă mlăstinos în acele locuri, unde șesurile de altădată fuseseră inundate de Gyollul sufocat de mâl; și mi s-a părut deodată că deslușesc forme în dâmburi și colnice, ca și când toată acea pustietate întinsă și moale avea un suflet geometric (așa cum au unele tablouri) ce dispărea când mă uitam la el, apoi reapărea când mă uitam în altă parte. Căpitanul s-a apropiat și el de parapet, iar eu i-am spus că auzisem că ruinele orașului se întindeau până departe în josul râului și voiam să știu când le vom zări. A râs, zicându-mi că navigam printre ele de două zile, și mi-a dat ocheanul lui ca să văd că ceea ce luasem drept buturugă era în fapt o coloană frântă și înclinată, acoperită cu mușchi.

Deodată, totul — ziduri, străzi, monumente — parcă a ieșit afară din ascunziș, așa cum orașul de piatră se reclădise sub ochii noștri, când ne uitasem la el, împreună cu cele două vrăjitoare, de pe acoperișul mormântului. Nici o schimbare nu se petrecuse în afara minții mele, dar fusesem transportat, mult mai iute decât m-ar fi putut duce nava Maestrului Malrubius, din ținutul pustiu în mijlocul unei ruini străvechi și imense.

Chiar și acum nu pot să nu mă întreb cât vede oricare dintre noi din ceea ce se află în fața ochilor. Vreme de săptămâni, prietenul meu Jonas îmi păruse un om cu o proteză în loc de mână, iar cât am fost cu Baldanders și Doctorul Talos, trecusem cu vederea zeci de semne ce-ar fi trebuit să-mi dea de înțeles că Baldanders era stăpânul. Cât de impresionat am

fost în fața Porții Îndurătoare pentru că Baldanders nu a fugit de doctor atunci când ar fi putut!

Pe măsură ce ziua trecea, ruinele se înfățișau cu tot mai multă limpezime. La fiecare cot al râului, zidurile verzi se înălțau și mai sus, pe pământul tot mai ferm. Când m-am trezit a doua zi dimineața, am văzut că unele dintre clădirile mai solide încă aveau și caturile de sus. Ceva mai târziu, am văzut o bărcuță nou-nouță, legată de un debarcader străvechi. I-am arătat-o căpitanului care, zâmbind la naivitatea mea, a spus:

— Sunt familii care trăiesc, din tată-n fiu, din ceea ce găsesc în aceste clădiri.

— Am auzit și eu asta, dar aia nu poate fi una dintre bărcile lor. E prea mică să poată duce o pradă mare.

— Giuvaiericale sau monede. Nimeni altcineva nu coboară pe țărm aici. Nu există nici o lege — jefuitorii se ucid între ei și ucid pe oricine care coboară aici pe țărm.

— Eu trebuie să mă duc acolo. Mă aștepți?

S-a holbat la mine ca la un nebun.

— Cât?

— Până la prânz. Nu mai mult.

— Uite, a zis el, arătând cu mâna. Acolo în față e ultimul cot mare. Cobori aici și ne întâlnim acolo, unde canalul cotește iar. Ajungem după prânz.

Am fost de acord și căpitanul a coborât barca în apă, poruncind ca patru marinari să mă ducă pe mal. Când să ne desprindem de *Samru*, și-a desfăcut sabia de la brâu și mi-a dat-o mie, zicând solemn:

— M-a ajutat în multe bătălii crunte. La cap să le dai, ca să nu-i ciupești tăișul în cataramele de la curele.

Am luat sabia, mulțumindu-i și spunându-i că întotdeauna preferasem gâtul.

— Bine-așa, a zis el, dacă n-ai vreun camarad prin preajmă pe care să-l rănești când lovești cu sabia de-a latul — și spunând acestea, s-a tras de mustață.

Șezând la pupa, puteam să văd chipurile vâslașilor — era limpede că se temeau de țarm la fel de mult ca și de mine. Au oprit lângă bărcuță, iar după ce-am coborât, aproape că și-au răsturnat-o pe-a lor în graba de a se depărta. După ce m-am asigurat că ceea ce văzusem de la parapet era cu adevărat ceea ce crezusem a fi, anume un mac veștejit, lăsat pe singurul loc din bărcuță, i-am urmărit din priviri pe vâslașii care se întorceau la *Samru* și am văzut că, deși vântul sufla cât să umfle pânzele, ramele fuseseră scoase și băteau apa cu repeziciune. Căpitanul o fi plănuit să dea ocol lungii meandre cât mai iute cu putință; iar dacă eu nu ajungeam la locul pe care mi-l arătase, avea să plece fără mine, spunându-și (iar dacă avea careva să pună întrebări, va spune și altora) că eu eram acela care nu mă înființasem la locul de întâlnire, nu el. Iar dându-mi sabia lui, își ușurase și mai mult conștiința.

Niște trepte, asemenea acelor pe care le coboram când eram băietan, ca să înot, fuseseră tăiate în laturile pietroase ale debarcaderului. Pe treapta cea mai de sus, la fel de verde ca o pajiște, pentru că iarba crescuse printre pietre, nu era nimic. Orașul ruinat, propriul meu oraș Nessus, cu toate că era Nessus în vremuri de mult apuse, se întindea tăcut în fața

mea. Câteva păsări se roteau pe cer, dar la fel de tăcute ca și stelele a căror strălucire era luată de lumina soarelui. Râul Gyoll, ale cărui unde șopoteau în mijlocul curentului, părea să nu mai aibă nici o legătură cu mine și cu scheletele pustii ale clădirilor printre care mergeam șchiopătând. De cum apele sale au pierit din vedere, șopotul lor nu s-a mai auzit, ca și când era un oaspete șovăitor care își curmă vorba când pășește într-o altă încăpere.

Zona aceea nu-mi părea să fie cartierul din care (așa cum îmi spusese Dorcas) se luau mobile și unelte. La început, m-am uitat înăuntru prin uși și ferestre, dar nimic nu mai rămăsese înăuntru caselor, în afară de gunoaie și câteva frunze galbene de la copacii tineri ce mișcau din loc dalele pavajului. N-am văzut nici urmă de jefuitori, doar scârne de animale și câteva pene și oase risipite.

Nu știu cât mă depărtasem de mal. Poate o leghe, poate mai puțin. Nu mă supăra prea tare că *Samru* nu avea să mă ducă mai departe. Mersesem aproape numai pe jos din *Nessus* până pe frontul din munți și, cu toate că pasul încă mi-era nesigur, umbletul desculț pe punte îmi întărise tălpile. Deoarece nu eram obișnuit să port sabie la brâu, am scos sabia căpitanului și am pus-o pe umăr, așa cum o dusesem adesea pe *Terminus Est*. Lumina soarelui văratice răspândește cea caldă specială, voluptuoasă, pe care o simțim când în aerul dimineții s-a strecurat o pală răcoroasă. Îmi plăcea căldura, și mi-ar fi plăcut și mai mult, precum și liniștea și singurătatea, dacă nu m-aș fi gândit ce-i voi spune lui Dorcas, dacă aveam s-o găsesc, și ce-mi va spune ea mie.

Dacă aş fi avut habar, aş fi putut să mă scutur de această grijă; am dat peste ea mai curând decât m-aş fi putut aştepta, şi nu i-am vorbit — nici ea nu mi-a vorbit mie şi nici măcar nu m-a văzut, din cât mi-am putut da seama.

Clădirile cele mari şi solide de lângă râu lăsaseră de mult loc unor structuri mai mici, dărăpănate, care or fi fost odată case şi prăvălii. Nu ştiu ce m-a călăuzit spre casa ei. Nu se auzea vreun plânset, dar poate că un sunet mic, inconştient, tot fusese, scârţâitul unei balamale, târşăitul unui pantof. Ori doar parfumul florii pe care-o purta ea, pentru că, atunci când am văzut-o, avea prins în păr un arum alb pistruiat şi dulce, aşa cum fusese Dorcas întotdeauna. Fără doar şi poate că îl adusese acolo anume, iar macul ofilit şi-l scosese din păr şi-l aruncase pe băncuţă când îşi legase bărcuţa. (Dar uite c-am luat-o înainte cu povestea.)

Am încercat să intru în casă pe uşa din faţă, dar duşumeaua putrezită cădea înăuntrul temeliei acolo unde arcele de dedesubt se prăbuşiseră. În magazia din spate nu se intra chiar aşa uşor; alea tăcută, umbroasă, îngropată sub ferigi verzi, fusese periculoasă cândva, iar proprietarii de prăvălii fie tăiaseră nişte ferestruici în zidurile ce dădeau în alee, fie nu tăiaseră nici una. Am descoperit totuşi o uşă strâmtă ascunsă sub iederă, o uşă al cărei grilaj de fier fusese topit ca zahărul de ploaie, iar lemnul de stejar se preschimba în colb la atingere. Trepte, nu tocmai şubrede, duceau la etajul de sus.

Ea stătea îngenunchată, cu spatele la mine. Întotdeauna fusese mlădie; acum, umerii ei m-au făcut să mă gândesc la un scaun de lemn cu o jachetă de femeie atârnată de

spetează. Părul ei, ca aurul palid, era același — neschimbat de când o văzusem prima oară în Grădina Somnului Nesfârșit. Trupul bătrânului care împinsese luntrea zăcea în fața ei pe o năsalie, cu spatele atât de drept și chipul atât de tânăr în somnul morții, încât aproape că nu l-am recunoscut. Pe podea, lângă ea, un coș — nici mic, nici mare — și o sticlă cu apă, astupată cu dop.

N-am spus nimic, am stat și am privit-o o vreme, apoi am plecat. Dacă ea ar fi fost acolo de multă vreme, m-aș fi apropiat de ea și aș fi îmbrățișat-o. Însă de-abia venise și am înțeles că nu puteam face asta. Tot acel timp pe care-l petrecusem călătorind din Thrax până la Lacul Diuturna, de la lac la război, și în care fusesem prizonierul lui Vodalus și apoi navigasem în susul râului, ea și-l petrecuse întorcându-se aici, la casa ei, unde trăise în urmă cu patruzeci de ani sau mai bine și care acum era o dărăpănătură.

Ca și mine, de altfel, un bătrân năpădit de ani asemenea unui cadavru de muște. Ceea ce nu însemna că mintea Theclei și a bătrânului Autocrat, sau zecile cuprinse în mintea acestuia din urmă, mă îmbătrâniseră. Nu amintirile lor mă îmbătrâneau, ci ale mele, când m-am gândit la Dorcas care tremura lângă mine pe poteca aceea cafenie din rogoz plutitor, amândoi înfrigurați, șiroind de apă, bând împreună din clondirul lui Hildegrin, ca doi prunci, ceea ce și fusesem.

Nu m-am mai uitat încotro mergeam. Am apucat-o pe o stradă lungă, fremătând de liniște, și, când am ajuns la capătul ei, am apucat-o pe alta, la întâmplare. După o vreme, am ajuns la Gyoll și, uitându-mă în josul râului, am văzut-o

pe *Samru* ancorată la locul de întâlnire. Dacă aş fi zărit un basilozaur înotând dinspre marea cea mare, n-aş fi fost mai uimit.

În scurt timp, am fost înconjurat de marinari zâmbitori. Căpitanul mi-a strâns mâna, zicând:

— M-am temut că am ajuns prea târziu. În mintea mea te vedeam luptându-te ca să scapi cu viaţă, undeva pe mal, iar noi încă la o jumătate de leghe depărtare.

Secundul, un om atât de neînchipuit de prost încât vedea în căpitan un adevărat conducător, m-a bătut pe spate şi a strigat:

— I-ar fi snopit în bătaie!

XXXIII

Citadela Autocratului

Deși fiecare leghe ce mă îndepărta de Dorcas îmi sfâșia inima, mi-era cum nu se poate de bine că mă întorsesem pe *Samru* după ce văzusem sudul pustiu, tăcut.

Punțile corabiei erau făcute din lemn nou, de un alb murdar, dar plăcut ochiului, frecat în fiecare zi cu o rogojină mare, numită *urs* — un fel de spălător aspru de vase, împletit din funii vechi și îngreunat de trupurile mătăhăloase ale celor doi bucătari ai noștri, pe care echipajul trebuia să-l târâie peste scânduri înainte de micul dejun. Crăpăturile dintre scânduri erau astupate cu smoală, încât punțile păreau terase pavate cu un desen negru, fantastic.

Avea prora înaltă, iar etrava se încovoia înapoi spre punte. Ochii, fiecare cu o pupilă mare cât o farfurie și un iris albastru ca cerul, cel mai strălucitor albastru pe care-l putea da o vopsea, scrutau apele verzi pentru a o ajuta să-și găsească drumul; din ochiul stâng atârna, ca o lacrimă, ancora.

Ieșind din proră și ținut acolo de un suport triunghiular, din lemn, sculptat el însuși, străpuns, aurit și pictat, se găsea galionul, pasărea nemuririi. Capul era de femeie, chipul prelung și aristocratic, ochii mici și negri, inexpresivitatea lui, o magnifică tălmăcire a liniștii grave a celor care nu vor cunoaște moartea niciodată. Pene de lemn pictat creșteau din scalpul ei de lemn, pentru a-i îmbrăca umerii și a-i cuprinde sânii ca două emisfere; brațele îi erau aripi ridicate înspre spate, vârfurile lor mai sus decât capătul prorei, iar penele aurii și purpurii acopereau în parte suportul triunghiular. Aș fi zis că e o creatură cu totul fabuloasă — așa cum fără îndoială o credeau marinarii — dacă n-aș fi văzut anpielele Autocratului.

Un bompres lung o lua spre tribord printre aripile păsării nemuririi, numită samru. Arborele gabier, doar cu puțin mai lung decât bompresul, se înălța din teugă. Era înclinat în față, pentru a face loc veleii de trinchet, ca și când ar fi fost smuls din locul lui de straiul proră și de focul trudit. Arborele mare se înălța la fel de drept ca, odinioară, pinul din care fusese cioplit, dar artimonul era înclinat spre spate, încât vârfurile celor trei catarge erau mult mai depărtate între ele decât bazele lor. Fiecare catarg avea o vergă înclinată, făcută din două lonjeroane subțiate spre vârf, care, odată, fuseseră puieti, și fiecare dintre aceste lonjeroane susținea o singură velă, triunghiulară, ruginie.

Carena însăși era vopsită în alb sub nivelul apei, și în negru deasupra ei — în afară de galion și de ochi, despre care am vorbit înainte, și de parapetul dunetei la pupa, vopsit

în stacojiu ca simbol al rangului înalt al căpitanului și al trecutului său sângeros. Duneta nu ocupa decât o șesime din lungimea lui *Samru*, dar acolo se aflau timona și habitaculul, și tot acolo aveai cea mai bună priveliște, dacă nu țineai seamă de velatură. Tot armamentul corabiei, un tun rotitor, nu mai mare decât cel al lui Mamillian, era acolo, pregătit și pentru corsari, și pentru răzvrătiți. Chiar în spatele parape-tului de la pupa, de doi stâlpi de fier, delicat curbați, asemenea antenelor unui greiere, atârneau felinare cu multe fațete, unul de un roșu palid, celălalt verzui, ca lumina lunii.

Seara următoare, stăteam lângă aceste felinare, ascultând bubuitul tobei, plescăitul molcom al lopeților și cântecul vâslașilor, când am văzut primele lumini de-a lungul malu-lui. Aici era marginea muribundă a orașului, sălașul celor mai săraci dintre cei mai săraci dintre săraci — ceea ce însemna doar că marginea vie a orașului era aici, că suveranitatea mor-ții se sfârșea aici. Aici se pregăteau de culcare ființe umane care poate încă împărțeau mâncarea ce însemna sfârșitul zilei. În fiecare dintre acele lumini vedeam valuri de bunătate și au-zeam mii de povești spuse la gura sobei. Într-un fel, eram din nou acasă; și același cântec ce mă îmboldise înainte în primăvară mă aducea acum înapoi:

Vâsliți, fârtați, vâsliți!
Curentul ni-e potrivit.
Vâsliți, fârtați, vâsliți!
Cel de Sus ni-e prielnic.
Vâsliți, fârtați, vâsliți!

Vântul ni-e potrivit.

Vâsliți, fâtați, vâsliți!

Cel de Sus ni-e prielnic.

Fără să vreau, m-am întrebat cine pornea la drum în acea noapte.

În orice poveste lungă, dacă e spusă cu sinceritate, se va vedea că sunt cuprinse toate elementele care au contribuit la drama umană de când prima navă primitivă a ajuns pe Lună: nu numai faptele nobile și emoțiile delicate, dar și lucruri grotești, comicării ieftine și așa mai departe. M-am străduit să consemnez aici adevărul neînfrumusețat, fără să-mi fac griji că Domnia Ta, cititor al meu, vei socoti că unele părți sunt îndoielnice iar altele insipide; și dacă războiul din munți a fost scena unor fapte mărețe (săvârșite mai mult de alții decât de mine), iar înțemnițarea mea de către Vodalus și de către ascieni, o perioadă cum nu se poate mai înfiorătoare, iar călătoria pe *Samru* un interludiu al liniștii, iată că ajungem la episodul comediei.

Ne-am apropiat de acea parte a orașului unde se înalță Citadela — adică în sud, însă nu în extremitatea sudică —, cu toate pânzele sus și pe timp de zi. Am cercetat cu mare atenție malul răsăritean aurit de soare și l-am rugat pe căpitan să mă lase la mal, la treptele puțin înalte unde înotam și mă luam la trântă pe vremuri. Speram să intru pe poarta necropolei și astfel să pătrund în Citadelă prin spărtura din curtină, care se afla aproape de Turnul Matachin; dar poarta era închisă și încuiată, și nici o trupă de voluntari nu s-a ivit

taman atunci ca să mă lase să intru. Prin urmare, am fost nevoit să merg cale de multe lanțuri de-a lungul necropolei, și multe altele de-a lungul curtinei, până la turnul de pază.

Acolo am fost întâmpinat de o gardă numeroasă și am fost dus în fața ofițerului care, când i-am spus că sunt torționar, m-a bănuat a fi unul dintre nenorociții ăia care, mai cu seamă la începutul iernii, încearcă să fie primiți în ghildă. A hotărât, carevasăzică (foarte potrivit, dacă ar fi și avut dreptate), să pună să fiu biciuit; încât, pentru a împiedica acest lucru, am fost nevoit să rup degetele mari a doi dintre oamenii lui, apoi i-am cerut, în timp ce-l țineam într-un fel care se numește *pisoiiul și mingiuța*, să mă ducă la superiorul lui, castelanul.

Recunosc că aveam un oarecare sentiment de venerație amestecată cu spaimă față de acest înalt slujbaș pe care abia dacă-l văzusem în toți anii în care fusesem ucenic în fortăreața la a cărei comandă se afla. M-am pomenit în fața unui soldat bătrân, cu păr argintat, și tot atât de nevolnic pe cât eram eu. Bâlbâindu-se, ofițerul i-a înșirat de ce anume mă făcusem vinovat, iar eu am stat și l-am ascultat: îl atacasem și-l insultasem (neadevărat), îi ologisem pe doi dintre oamenii lui și altele asemenea. Când omul și-a încheiat șuvoiul acuzelor, castelanul s-a uitat de la mine la el și iar la mine, i-a făcut semn să plece, apoi m-a poftit să iau loc.

— Ești neînarmat, a zis el.

Vocea îi era răgușită dar slabă, ca și când și-o forțase strigând porunci.

Am recunoscut că, într-adevăr, eram neînarmat.

— Dar ai fost martor la lupte și ai fost în jungla de la miazănoapte de munți, unde nu s-a mai purtat nici o bătălie de când ne-au întors spatele și au trecut dincolo de Uroboros.

— Așa e. Dar de unde știi?

— Rana aia din coapsă ți-a fost făcută de una din sulițele lor. Am văzut multe ca să le recunosc dintr-o ochire. Raza a explodat în mușchi, reflectată de os. Poate că erai cocoțat într-un copac și ai fost lovit de-un hastarus de pe pământ, dar mai curând erai călare și atacai infanteria. Nu erau catafracti, căci nu te-ar fi nimerit atât de ușor. Ce erau, demi-lăncieri?

— Doar infanterie ușoară neregulată.

— Va trebui să-mi povestești despre asta mai târziu, pentru că ești orășean, după accent, iar cei mai mulți orășeni sunt eclectici sau mai știu eu ce. Ai o cicatrice dublă și pe laba piciorului, albă, curată, cu semnele la o jumătate de palmă unul de altul. Mușcătură de liliac-vampir, care nicăieri nu-s atât de mari ca în jungla adevărată de la mijlocul lumii. Cum de-ai ajuns acolo?

— Naveta noastră s-a prăbușit. Am fost luat prizonier.

— Și ai evadat?

Mai lipsea puțin și ar fi trebuit să-i povestesc și despre Agia și omul verde, apoi despre călătoria din junglă până la gurile râului Gyoll, iar acestea erau pricini mult prea însemnate, pe care nu doream să le dezvălui te miri cui. Așa că, în loc să-i răspund, am rostit cuvintele autorității destinate Citadelei și castelanului ei.

Pentru că era olog, l-aș fi ținut pe scaun dacă aș fi putut; dar el a sărit în picioare și m-a salutat, apoi a căzut în genunchi, să-mi sărute mâna. Era primul, fără s-o știe, desigur, care se înclina în fața mea, un merit ce-i dă dreptul la o audiență privată o dată pe an — o audiență pe care n-a cerut-o încă și poate n-o va cere niciodată.

Imposibil să merg mai departe așa cum eram îmbrăcat. Bătrânul castelan ar fi picat mort pe loc dacă aș fi cerut să fiu lăsat să plec astfel, unde mai pui că era atât de îngrijorat de siguranța mea, încât, chiar și incognito, aș fi fost însoțit în taină de cel puțin un pluton de halebardieri. Prin urmare, în scurtă vreme eram gătit cu o jazerantă din lapislazuli, coturni și o stefană, la care se adăugau un baculus de abanos și o enormă capă din damasc, brodată cu perle. Toate erau cum nu se poate mai străvechi, luate dintr-o abaldă rămasă de pe vremea când Citadela era rezidența autocraților.

Astfel că, în loc să intru în turnul nostru, așa cum plănuisem, înveșmântat în aceeași mantie, mă întorceam ca o ființă de nerecunoscut, costumat ceremonios, ca de carnaval, slab ca un schelet, șchiop și cu o cicatrice hidoasă. Sub această înfățișare am intrat în biroul Maestrului Palaemon și sunt aproape sigur că l-am speriat de moarte, căci i se spusese cu numai câteva clipe înainte că Autocratul se află în Citadelă și dorește să stea de vorbă cu el.

Mi s-a părut că îmbătrânise mult cât fusesem plecat. Sau poate doar mi-l aminteam nu așa cum era când fusesem

exilat, ci așa cum îl văzusem în mica noastră clasă, când eram băietan. Și totuși îmi place să cred că își făcuse griji pentru mine, ceea ce nu e chiar imposibil: întotdeauna am fost cel mai bun elev al său și cel mai drag; fără nici o îndoială, votul lui cântărise greu împotriva Maestrului Gurloes, salvându-mi viața; el îmi dăduse spada.

Dar dacă îngrijorarea lui fusese mică sau mare, chipul îi era mai adânc brăzdat decât înainte; iar părul lui rar, pe care mi-l aminteam cărunt, avea acum acea tentă gălbuie a fildeşului vechi. A ingenuncheat și mi-a sărutat degetele, arătându-se surprins că-l ajut să se ridice și-i spun să se așeze din nou la masa lui de lucru.

— Sunteți prea bun, Autocratule, a zis el, apoi a folosit vechea formulă: *Mizericordia Domniei Voastre* se întinde de la soare la Soare.

— Nu-ți amintești de noi?

— Ați fost închis aici?

S-a uitat intens la mine prin combinația ciudată de lentile care-i dădeau puțința, numai ele, să vadă, și mi-am spus că vederea lui, sleită, cu mult înainte să mă fi născut eu, de cerneala ștersă a izvoadelor ghidei, trebuie să fi slăbit și mai mult între timp.

— Ați fost chinuit, văd. Dar totuși, prea brutal pentru ceea ce facem noi aici.

— Nu voi ne-ați făcut asta, am răspuns, atingându-mi cicatricea de pe obraz. Cu toate astea, o vreme noi am fost închis sub acest turn, în oubliette.

A oftat — respirația scurtă a unui om bătrân — și s-a uitat în jos, la mormanul cenușiu de hârtii. A spus ceva, dar, neauzindu-l, l-am rugat să repete.

— A venit, a zis el. Știam că o să vină, dar speram să fiu mort și uitat. O să ne dați afară, Autocratule? Sau ne dați altă treabă?

— Încă nu am hotărât ce o să facem cu dumneata și ghilda pe care o servești.

— N-o să slujească la nimic. Dacă vă jignesc, Autocratule, vă cer îngăduință pentru vârsta mea... dar tot n-o să slujească la nimic. Până la urmă, veți descoperi că veți avea nevoie de oameni care să facă treaba pe care o facem noi. Puteți s-o numiți tămăduire, dacă vreți. Adesea a fost numită astfel. Sau ritual, și așa a fost numită. Dar veți descoperi că treaba asta devine și mai cumplită sub alt nume. Îi veți întemnița pe aceia care nu merită să moară? O să descoperiți o armată puternică în lanțuri. Veți descoperi că țineți prizonieri a căror evadare ar fi o catastrofă și că veți avea nevoie de servitori care să facă dreptate împotriva celor care au pricinuit moartea agonică a zeci și zeci. Cine va mai face asta?

— Nimeni nu face dreptate așa ca voi. Zici că mizericordia noastră se întinde de la soare la Soare, și așa sperăm să fie. Prin mizericordia noastră îi vom dăruia până și celui mai nemernic ticălos o moarte rapidă. Nu pentru că ne e milă de el, ci pentru că e intolerabil ca oameni buni să-și petreacă o viață întreagă împărțind durerea.

Capul i s-a ridicat și lentilele au scăpărat. Pentru singura dată în toți anii de când îl cunoșteam, îl vedeam așa cum arătase în tinerețe.

— Trebuie să fie făcută de oameni buni. Aveți sfătuitori proști, Autocratule! Intolerabil ar fi să fie făcută de oameni răi.

Am zâmbit. Chipul lui, așa cum îl văzusem atunci, îmi adusese în minte ceva ce alungasem de acolo cu luni în urmă. Anume, că această gildă era familia mea, și singura casă pe care aveam s-o am vreodată. N-aveam să-mi găsesc nici un prieten în lume dacă nu-mi găseam prieteni aici.

— Între noi, Maestre, i-am zis eu, noi am hotărât că nu trebuie făcută de nimeni.

N-a răspuns, iar din expresia lui mi-am dat seama că nici măcar nu mă auzise. Îmi ascultase însă vocea, și bucurie amestecată cu îndoială a licărit pe chipul lui bătrân, sleit, asemenea umbrei și luminii focului.

— Da, am zis eu. E Severian — și în timp ce el se străduia să-și vină în fire, m-am dus la ușă și mi-am luat sabrețul pe care-l adusese, la porunca mea, un ofițer din garda mea. Îl învelisem în ceea ce fusese odată mantia fuliginoasă a ghildei, care se decolorase într-atât încât acum era de un negru ruginos. Întinzând mantia peste masa Maestrului Palaemon, am deschis sabrețul și am vărsat conținutul. Asta e tot ce-am adus înapoi, am zis.

A zâmbit și el, așa cum zâmbea în clasă când mă prindea pe picior greșit cu cine știe ce flecușteț.

— Asta și tronul? Vrei să-mi povestești?

Așa am făcut. Ne-a luat ceva vreme, și nu numai o dată protectorii mei au bătut la ușă, ca să se asigure că nu mi se întâmplase nimic rău, iar într-un târziu am cerut să ni se aducă ceva de mâncare; din fazan nu mai rămăseseră decât oasele, turtele fuseseră mâncate și vinul fusese băut, dar noi încă nu isprăvisem de vorbit. Atunci mi-a venit ideea care s-a încheiat în această mărturie a vieții mele. Inițial, mă gândisem s-o încep cu ziua în care am părăsit turnul și s-o sfârșesc odată cu întoarcerea mea. Dar curând am văzut că, deși o asemenea structură ar oferi într-adevăr simetria atât de prețuită de artiști, ar fi cu neputință ca cineva să-mi înțeleagă aventurile fără să aibă habar de adolescența mea.

La fel, unele elemente ale poveștii mele ar fi rămas nedesăvârșite dacă nu o prelungeam (așa cum voi și face) cu câteva zile după întoarcerea mea. Poate că am născocit eu *Cartea de Aur* în locul altcuiva. Chiar așa, poate că toate rătăcirile mele n-au fost altceva decât născocirile bibliotecarilor, pentru a atrage noi ucenici; dacă n-o fi și asta o speranță prea mare.

XXXIV

Cheia Universulul

După ce a auzit tot ce era de auzit, Maestrul Palaemon s-a apropiat de grămăjoara formată din puținele mele bunuri, și a luat mânerul, măciulia și garda de argint — tot ceea ce mai rămăsese din *Terminus Est*.

— A fost o spadă bună, a zis el. Aproape că ți-am dăruit moartea, dar a fost o spadă bună.

— Noi am fost întotdeauna mândru s-o purtăm și niciodată n-am avut vreo pricină să ne plângem de ea.

A oftat și respirația a părut să i se oprească în gât.

— S-a dus. Taișul e spada, și nu obiectul spadă. Ghilda o să le păstreze pe acestea undeva, dimpreună cu mantia și sabrețul tău, pentru că au fost ale tale. După ce tu și eu vom fi morți de câteva secole, bătrâni așa ca mine le vor arăta ucenicilor. Ce păcat că nu avem și taișul. Am folosit-o mulți ani înainte să vii în ghildă și nu m-am gândit niciodată că va fi distrusă într-o luptă cu o armă diabolică. A pus jos măciulia

de opal și s-a încruntat la mine: Ce te frământă? Am văzut bărbați care erau mai puțin crispați când li se scoteau ochii.

— Sunt multe feluri de arme diabolice, cum le numești dumneata, cărora oțelul nu li se poate împotrivi. Am văzut câteva dintre ele când m-am aflat în Orithya. Și sunt zeci de mii de soldați de-ai noștri acolo, ținându-le piept cu lănci aruncătoare de foc și javeline, și cu săbii mai puțin meșteșugite decât *Terminus Est*. Până acum au izbutit, pentru că armele energetice ale ascienilor nu sunt numeroase, și nu sunt numeroase pentru că ascienilor le lipsesc sursele de energie de care au nevoie ca să le producă. Ce se va întâmpla dacă lui Urth i se va da un Soare Nou? Oare ascienii nu vor putea să-i folosească energia mai bine decât noi?

— Așa o fi, a recunoscut Maestrul Palaemon.

— Ne-am gândit dimpreună cu autocrații care au fost înaintea noastră — frații noștri de ghildă, ca să zicem așa, într-o ghildă nouă. Maestrul Malrubius spunea că numai predecesorul nostru a avut curajul să se supună încercării în timpurile moderne. Când atingem mințile celorlalți, descoperim adesea că au refuzat pentru că au simțit că dușmanii noștri, care au păstrat mult mai mult din științele străvechi, vor câștiga un avantaj mai mare. Oare nu au dreptate?

Maestrul Palaemon a rămas vreme lungă pe gânduri, înainte să-mi răspundă:

— Nu știu ce să spun. Crezi că sunt înțelept pentru că ți-am fost odată dascăl, dar eu n-am fost la miazănoapte, așa ca tine. Tu ai văzut armatele ascienilor, eu n-am văzut nici-când vreuna. Mă măgulești cerându-mi părerea. Totuși —

din câte-mi spui, sunt rigizi, împietriți în felul lor de-a fi. Îmi vine să cred că foarte puțini dintre ei gândesc.

Am ridicat din umeri.

— Asta se poate spune despre orice mulțime, Maestre. Dar, cum ziceai, poate că în cazul lor este mai adevărat. Iar ceea ce numești rigiditate, e ceva cumplit — o lipsă de viață ce întrece orice închipuire. Luați în parte, par a fi bărbați și femei, dar împreună sunt ca o mașinărie din lemn sau piatră.

Maestrul Palaemon s-a ridicat, s-a dus la fereastră și s-a uitat afară, la pădurea de turnuri.

— Suntem prea rigizi aici, a zis el. Prea rigizi în ghilda noastră, prea rigizi în Citadelă. Îmi spune multe despre felul în care tu, care ai fost educat aici, i-ai văzut; într-adevăr, trebuie să fie inflexibili. Mă gândesc că s-ar putea ca, în ciuda cunoștințelor lor științifice — poate mai puține decât îți vine să crezi —, oamenii din Commonwealth să fie mai bine pregătiți să întoarcă împrejurări noi în favoarea lor.

— Noi nu suntem flexibil sau inflexibil, am zis eu. În afara unei memorii neobișnuit de bune, suntem doar un om obișnuit.

— Ba nu! Maestrul Palaemon a lovit în masă și lentilele i-au scăpărat din nou. Ești un om extraordinar, într-o epocă banală. Pe vremea când erai un ucenic mic, te-am bătut o dată sau de două ori — știu că-ți amintești. Dar chiar și când te-am bătut, am știut că vei deveni un personaj extraordinar, cel mai mare maestru pe care l-ar fi avut vreodată ghilda noastră. Și vei fi maestru. Chiar dacă ne vei distruge ghilda, noi te vom alege!

— Ți-am spus că vrem să reformăm ghilda, nu s-o distrugem. Nici măcar nu suntem sigur că avem căderea s-o

facem. Ne respectă pentru că am urcat pe locul cel mai înalt. Dar am ajuns acolo din întâmplare, și o știm. Predecesorul nostru a ajuns acolo tot din întâmplare, iar mințile pe care ni le-a adus, pe care noi abia dacă le atingem chiar și acum, nu sunt cele ale vreunui geniu, cu una sau două excepții. Cele mai multe sunt ale unor oameni obișnuiți, femei și bărbați, marinari și meșteșugari, neveste de fermieri și desfrânați. Cei-lalți, în mare parte, sunt cărturari excentrici de mână a doua, din cei de care obișnuia să râdă Thecla.

— Nu numai că ai urcat pe locul cel mai înalt, ci ai devenit acel loc, a spus Maestrul Palaemon. Ești statul însuși.

— Ba nu suntem. Statul este oricine — dumneata, castelanul, ofițerii aceia de afară. Noi suntem poporul, Commonwealth-ul.

Până să spun aceste vorbe, nu mă gândisem la asta. Am luat de pe masă cărțulia cafenie.

— O s-o păstrăm. A fost unul din lucrurile bune, ca și spada dumitale. Scrierea cărților va fi din nou încurajată. Hainele astea n-au buzunare; dar poate că va fi mai bine să fim văzut ducând-o când plecăm.

— S-o duci unde?

Maestrul Palaemon și-a înclinat capul într-o parte, ca un corb bătrân.

— La Casa Absolută. N-am mai avut legătură cu ea de mai bine de-o lună — adică Autocratul n-a mai avut, dacă vrei așa. Trebuie să aflăm ce se petrece pe front și poate să trimitem întăriri.

Mi-au venit în minte Lomer și Nicarete, și ceilalți prizonieri din antecameră.

— Și mai avem și alte treburi acolo, am continuat eu. Maestrul Palaemon și-a mângâiat bărbia.

— Înainte să pleci, Severian — adică Autocratule — vrei să faci un tur al celulelor noastre, de dragul trecutului? Mă îndoiesc că cei de-acolo știu de ușa care se deschide spre scara apuseană.

Este cea mai puțin folosită scară a turnului, poate și cea mai veche. Cu siguranță este cea mai puțin schimbată față de cum arăta la bunul ei început. Treptele sunt înguste și abrupte, și se răsucesc în jurul unei coloane centrale înnegrite de vreme. Ușa spre încăperea unde eu, adică Thecla, am fost supusă mașinăriei numite Revoluționara stătea pe jumătate deschisă, astfel că, deși n-am intrat, am văzut totuși mecanismele ei străvechi: înspăimântătoare, dar părându-mi mai puțin hidoase decât acelea din castelul lui Baldanders, lucitoare însă mult mai vechi.

A intra în oubliette însemna o întoarcere la ceva ce bănuisem — din clipa în care plecasem din Thrax — să fi dispărut pentru totdeauna. Cu toate acestea, coridoarele de metal, cu lungile lor șiruri de uși, erau neschimbate, și când am privit prin geamlăcurile tăiate în uși, am văzut chipuri familiare, chipuri de bărbați și femei pe care-i hrănisem și-i păzisem în calitatea mea de calfă.

— Ești palid, Autocratule, a zis Maestrul Palaemon. Îți simt mâna tremurând.

(Îl sprijineam puțin, ținându-mi o mână pe brațul lui.)

— Știi că amintirile noastre nu se sting niciodată, i-am zis eu. Pentru noi, Chatelaine Thecla încă se află într-una din celulele astea, iar Calfa Severian într-alta.

— Uitasem. Da, trebuie să fie cumplit pentru tine. Voiam să te duc în celula veche a lui Chatelaine, dar poate că nu dorești s-o vezi.

I-am spus că vreau s-o văd; dar când am ajuns acolo, înăuntru era un alt client, iar ușa era încuiată. I-am cerut Maestrului Palaemon să-l cheme pe fratele de serviciu ca să ne deschidă ușa, apoi am stat o clipă și m-am uitat la patul strâmt și la mescioară. Abia într-un târziu l-am văzut pe client, care ședea pe singurul scaun din celulă, cu ochii mari și o expresie greu de descris pe chip, un amestec de speranță și uimire. L-am întrebat dacă mă cunoaște.

— Nu, exultantule.

— Nu suntem exultant. Suntem Autocratul tău. De ce te afli aici?

S-a ridicat, apoi a căzut în genunchi.

— Sunt nevinovat! Credeți-mă!

— În regulă, am zis eu. Te credem. Dar vrem să ne spui de ce anume ai fost acuzat și cum de-ai ajuns să fii condamnat.

Cu glas ascuțit, s-a apucat să depene cea mai încâlcită și mai confuză poveste pe care am auzit-o vreodată. Cumnata lui conspirase cu mama ei împotriva lui. Ziseseră că el își lovea soția, că-și neglijase soția bolnavă, că furase niște bani de la ea, pe care ea îi primise în păstrare de la tatăl ei, dar nu cădeau de acord asupra motivelor. Înșiruiind toate acestea (și multe altele pe deasupra), clientul se lăuda cât de deștept

fusesse în a demasca malversațiunile, vicleșugurile și minciunile celor care îl trimiseseră în oubliette. Zicea că aurul cu pricina nu existase niciodată, dar și că soacra lui dăduse o parte din el ca să-l mituiască pe judecător. Zicea că nu știuse că soția lui era bolnavă, dar că îl chemase pe cel mai bun doctor să aibă grijă de ea.

L-am părăsit pe-acest client, m-am dus la următoarea celulă și l-am ascultat și pe clientul de acolo, apoi la următoarea, și la următoarea, cu totul paisprezece celule. Unsprezece clienți și-au strigat sus și tare nevinovăția, unii mai bine decât primul, alții încă și mai rău; dar protestul nici unuia nu m-a convins. Trei au recunoscut că erau vinovați (deși unul a jurat — și cred că a fost sincer — că, da, săvârșise cele mai multe dintre fărădelegile de care se făcuse vinovat, dar celelalte i se puseseră în cârcă). Doi dintre aceștia au promis solemn că, dacă îi eliberez, nu vor mai face nimic ce i-ar putea aduce înapoi în oubliette; drept care i-am eliberat. Al treilea client — o femeie care răpise copii și îi obligase să servească drept piese de mobilier într-o încăpere pregătită anume pentru asta, într-unul din cazuri ținând mâinile unei fete în cuie de partea de dedesubt a tăbliei unei mescioare, ca să-i devină astfel pedestal — mi-a spus, aparent cu aceeași sinceritate, că era sigură că se va întoarce la sportul ei — cum îl numea ea —, pentru că era singura activitate care o pasiona cu adevărat. N-a cerut să fie eliberată, doar ca pedeapsa să-i fie schimbată în simplă detenție. Femeia era nebună, n-aveam nici o îndoială; dar nimic din ceea ce spusese și nici ochii ei nu trădau sminteala, ea însăși spunându-mi că fusese examinată

înainte de proces și verdictul fusese că era întreagă la minte. Am atins-o pe frunte cu Gheara Nouă, dar aceasta a rămas la fel de neînsuflețită ca și Gheara veche atunci când încercasem s-o folosesc pentru a-i ajuta pe Jolenta și Baldanders.

Nu-mi dă pace gândul că puterea care s-a manifestat în ambele Gheare vine, în fapt, din mine și de aceea radiația lor, despre care ceilalți spun că e caldă, mie mi se părușe întotdeauna a fi rece. Acest gând este echivalentul psihologic al abisului dureros din cer, în care mă temeam că o să cad atunci când dormeam în munți. Îl resping și mi-e teamă de el, pentru că doresc cu atâta fervoare să fie adevărat; și simt că dacă ar fi cel mai firav ecou de adevăr în gândul ăsta, l-aș detecta în mine. Ceea ce nu se întâmplă.

Mai mult, există și câteva contraargumente pe lângă lipsa acestei rezonanțe interioare, cea mai importantă, mai convingătoare și aparent de neevitat fiind aceea că, fără nici o îndoială, Gheara e cea care a readus-o la viață pe Dorcas după multe decenii în care a zăcut moartă — și a făcut asta înainte să știu că o purtam la mine.

Un argument concludent, s-ar zice; și totuși nu sunt sigur că așa este. Oare știam, de fapt? Ce înseamnă cu adevărat acest *a ști*? Am presupus că eram fără cunoștință atunci când Agia mi-a strecurat Gheara în sabreț; dar poate că eram doar amețit, și, în orice caz, mulți au crezut vreme îndelungată că persoanele care și-au pierdut cunoștința sunt conștiente de ce se întâmplă în jur și reacționează înlăuntrul lor la vorbe și muzică. Altfel cum se explică visele dictate de

zgomote exterioare? Care parte a creierului este inconștientă, la urma urmei? Cu siguranță nu tot creierul, altfel inima n-ar mai bate și plămânii n-ar mai respira. Memoria, în cea mai mare parte, ține de chimie. În fapt, tot ceea ce am de la Thecla și de la fostul Autocrat este ceva chimic — drogurile n-au făcut altceva decât să permită componentelor complexe ale gândirii să pătrundă ca informație în propriul meu creier. Și-atunci, nu e oare cu puțință ca anumite informații venite dinspre fenomene externe să lase o amprentă chimică în creierul nostru, chiar și când a încetat temporar activitatea electrică de care depindem pentru gândirea conștientă?

În plus, dacă energia își are originile în mine, de ce a trebuit să-mi dau seama de existența Ghearei pentru ca ele să se declanșeze, mai mult decât dacă originile energiei ar fi în Gheara însăși? Și încă o idee, mai puternică, la fel de valabilă, sugerată poate de năvălirea noastră, prin răsturnare, pe teritoriul sacru al Pelerinelor, și de felul în care Agia și cu mine am scăpat nevătămați din accidentul care a ucis animalele. Din catedrală ne-am dus la Grădinile Botanice, iar acolo, înainte să intrăm în Grădina Somnului Nesfârșit, eu am zărit o tufă acoperită cu Gheare. La vremea aceea, credeam că Gheara e o gemă, dar oare gândul acesta nu mi-a fost sugerat de ele? Mințile noastre adeseori ne joacă feste. În casa galbenă întâlнисem trei persoane care ne luaseră drept prezențe supranaturale.

Dacă puterea supranaturală e a mea (și totuși e limpede că nu-i a mea), cum de-am ajuns s-o am? M-am gândit la două explicații, ambele cum nu se poate mai improbabile. Vorbeam odată cu Dorcas despre semnificația simbolică a lucrurilor din

lumea reală, care, dacă ținem seama de ceea ce ne învață filozofii, reprezintă lucruri mai presus de ele, iar la rândul lor sunt simbolizate de altele inferioare lor. Bunăoară — un exemplu absurd de simplu — într-o mansardă un artist pictează o piersică. Dacă-l punem pe bietul artist în locul Increatului, putem spune că desenul său simbolizează piersica, prin urmare fructele pământului, în vreme ce curbura luminoasă a piersicii ca atare simbolizează frumusețea coaptă a feminității. Dacă o femeie ar intra în mansarda artistului (o improbabilitate pe care o luăm în calcul, de dragul explicației), fără îndoială nu și-ar da seama că rotunjimea coapsei ei și duritatea inimii ei și-au găsit ecou într-un coș pe masa de lângă fereastră, cu toate că probabil artistul nu se poate gândi la nimic altceva.

Dar dacă Increatul este în fapt în locul artistului, nu e oare cu puțință că asemenea legături, dintre care multe rămân neștiute de ființele omenești, pot să aibă efecte profunde asupra structurii lumii, la fel cum obsesia pictorului ar putea conferi culoare desenului său? Dacă eu sunt acela care va reînnoi tinerețea soarelui cu Fântâna Albă despre care mi s-a spus, nu e oare cu puțință ca să mi se fi dat, aproape inconștient (dacă mi se îngăduie să folosesc acest cuvânt), atributele vieții și luminii ce vor aparține Soarelui înnoit?

Cealaltă explicație de care am pomenit nu e de fapt decât o speculație. Dar dacă, așa cum mi-a spus Maestrul Malrubius, cei care mă vor judeca printre stele îmi vor lua bărbăția de va fi să dau greș în fața judecății lor, nu e oare cu puțință ca tot ei să mă consfințească, făcându-mi un dar la fel de prețios dacă eu, ca reprezentant al Omenirii, mă supun

dorințelor lor? Aș zice că dreptatea o cere. Și dacă așa stau lucrurile, oare nu e cu puțință ca darul lor să transcendă timpul, așa cum o fac și ei? Hierodulii pe care i-am întâlnit în castelul lui Baldanders spuneau că erau preocupați de mine pentru că voi dobândi tronul — oare ar fi fost preocuparea lor atât de mare dacă aș fi doar cârmuitorul războinic al unei părți a acestui continent, unul dintre mulții cârmuitori războinici din lunga istorie a lui Urth?

Una peste alta, cred că prima explicație este cea mai aproape de adevăr; dar nici a doua nu e de lepădat. Și una, și cealaltă par să-mi dea de înțeles că misia în care sunt gata să pornesc va izbândi. Plec la drum cu inima ușoară.

Dar mai e și o a treia explicație. Nici o ființă omenească sau nici o ființă aproape omenească nu-și poate închipui o asemenea minte ca a lui Abaia, Erebus și a celorlalți de soiul lor. Puterea lor depășește înțelegerea, și acum știu că ne-ar putea zdrobi într-o zi, dacă n-ar fi că ei socotesc drept victorie doar înrobirea, nu și anihilarea. Marea undină pe care o văzusem era creatura lor, și nu atât sclava lor, cât jucăria lor. Cine știe dacă nu cumva puterea Ghearei, Gheara luată din ceva ce crește atât de aproape de marea lor, vine, la urma urmei, de la ei. Ei îmi știau destinul la fel de bine ca și Ossipago, Barbatus și Famulimus, și, pentru a-l împlini, m-au salvat când am fost băietan. După ce-am părăsit Citadela, m-au găsit din nou și de atunci Gheara a fost cea care mi-a ales drumul. Poate că ei speră să triumfe făcând dintr-un torționar un Autocrat, sau chiar înălțându-l la un rang mai presus de cel al Autocratului.

*

Acum cred că a venit vremea să consemnez ceea ce mi-a explicat Maestrul Malrubius. Nu mă pot pune chezaș pentru adevărul spuselor sale, dar eu cred că sunt adevărate. Mai mult decât voi așterne aici, nu știu.

Așa cum se deschide o floare, își împrăștie sămânța, moare și renaște din propria sămânță ca să înflorească din nou, la fel și universul pe care-l știm se împrăștie în spațiul infinit până nu mai rămâne nimic din el, își adună fragmentele (care, din pricina curbării spațiului, se întâlnesc până la urmă acolo de unde au plecat) și din acea sămânță înflorește din nou. Fiecare asemenea ciclu de înflorire și pieire marchează un an divin.

Așa precum floarea ce vine este aidoma florii din care s-a tras, la fel și universul care vine îl repetă pe acela a cărui distrugere a fost obârșia sa; și acest fapt este adevărat atât pentru detaliile fine, cât și pentru cele mari; lumile care apar nu se deosebesc prea mult de cele care au pierit, și sunt populate de specii asemănătoare, doar că, așa cum o floare evoluează de la o vară la alta, la fel și lucrurile toate evoluează de fiecare dată cu un pas infim.

Într-un anume an divin (un timp într-adevăr cu neputință de închipuit cu mintea noastră, cu toate că acel ciclu de universuri a fost doar unul dintr-o succesiune fără sfârșit), s-a născut o seminție care se aseamăna atât de mult cu a noastră, încât Maestrul Malrubius nu s-a ferit s-o numească omească. S-a răspândit printre galaxiile universului ei întocmai așa cum se spune că am făcut noi în trecutul îndepărat, când Urth a fost, o vreme, centrul, ori cel puțin casa și simbolul unui imperiu.

Acești oameni au întâlnit multe fapte pe celelalte lumi, datorite cu un anume grad de inteligență ori cel puțin cu un potențial de inteligență, și din ele — pentru ca să aibă prieteni în singurătatea dintre galaxii și aliați printre lumile lor viermuitoare — au creat ființe asemănătoare lor.

Lucrul ăsta nu s-a înfăptuit nici iute, nici cu una, cu două. Miliarde fără număr au suferit și au murit sub mâinile lor călăuzitoare, lăsând în urmă neșterse amintiri de durere și vărsări de sânge. Când universul lor a îmbătrânit, iar galaxiile se îndepărtau unele de altele încât cele mai apropiate nu puteau fi zărite nici măcar cât stelele palide, și navele lor se îndreptau într-acolo doar călăuzite de mărturii străvechi, lucrul acesta s-a împlinit. Întregită, truda aceasta era mai măreață decât și-ar fi putut-o închipui aceia care o începuseră. Ceea ce se crease nu era o rasă nouă ca a Umanității, ci o rasă așa cum și-ar fi dorit Umanitatea să fie a sa proprie: unită, milostivă, dreaptă.

Nu mi s-a spus ce s-a ales de Umanitatea acelui ciclu. Poate a supraviețuit până la implozia universului, apoi a pierit odată cu el. Poate a evoluat într-atât încât noi n-am mai putea-o recunoaște. Însă ființele pe care le alcătuiuse Umanitatea într-o formă pe care ar fi dorit s-o aibă bărbații și femeile au scăpat, deschizând o cale spre Yesod, Universul superior universului nostru, unde au creat lumi potrivite naturii lor.

Din această poziție avantajoasă, ei privesc înainte și înapoi, și astfel privind, ne-au descoperit pe noi. Poate că noi nu suntem altceva decât o rasă asemenea celei care le-a dat lor formă. Poate că noi le-am dat formă — sau fiii noștri, sau

tații noștri. Malrubius mi-a spus că el unul nu știa, și cred că mi-a spus adevărul. Oricum ar fi, ei ne dau formă nouă acum, așa cum și lor li s-a dat formă; este răsplata și totodată răzbu-narea lor.

Și pe hieroduli i-au găsit, lor le-au dat formă mai iute, pentru a-i servi pe ei în univers. Instruiți de ei, hierodulii construiesc nave asemenea celei care m-a purtat pe mine din junglă până la mare, pentru ca aquastori asemenea lui Malrubius și Triskele să-i poată și ei servi. Cu acești clești suntem ținuti în fierărie.

Barosul pe care îl mânuiesc ei este capacitatea de a-și trage înapoi servitorii, pe coridoarele timpului, și de a-i trimite val-vârtej înainte, spre viitor. (Puterea aceasta este în esență aceeași cu cea care le-a îngăduit să fugă de moartea universului lor — a pătrunde în coridoarele timpului înseamnă a părăsi universul.) Cel puțin pe Urth, nicovala lor este necesitatea vieții: nevoia noastră în acest ev să luptăm împotriva unei lumi tot mai ostile cu resursele continentelor secătuite. Fiind o cruzime la fel de mare ca și mijloacele prin care ei înșiși au fost alcătuiți, dreptatea se conservă; dar când va apărea Soarele Nou, va fi un semnal că măcar primele operații ale alcătuirii s-au încheiat.

XXXV

Scrisoarea Părintelui Inire

Locuința ce mi s-a dat se afla în partea cea mai veche a Cătădelei. Camerele stătuseră goale o vreme atât de lungă, încât bătrânul castelan și majordomul a cărui treabă era să se îngrijească de ele credeau că se pierduseră cheile și s-au oferit, cu multă reținere și neconținând să-și ceară iertare, să spargă broasca. Nu mi-am îngăduit luxul să mă uit la chipurile lor, dar am auzit cum li se oprește respirația în piept atunci când am rostit cuvintele simple care controlau ușile.

În acea seară am fost fascinat să văd cât de diferită de a noastră era moda din perioada în care acele încăperi fuseseră mobilate. Nu aveau scaune așa cum sunt în vremea noastră, ci niște perne complexe, iar mesele lor nu aveau sertare și le lipsea simetria pe care noi o socotim esențială. După gusturile noastre, erau prea multe stofe și prea puțin lemn, os, piele și piatră, ceea ce-mi dădea impresia de deșănțare și disconfort.

Dar nu era cu putință să ocup alt apartament decât cel rezervat din străvechime autocraților; și nici nu puteam să pun să fie remobilat, căci asta ar fi însemnat să-mi critic predecesorii. Dacă mobila avea efect mai mult asupra minții decât a trupului, ce încântare am resimțit când am descoperit comorile lăsate în urmă de aceiași predecesori: existau documente ce vorbeau despre lucruri cu totul uitate acum și nu întotdeauna ușor de înțeles: mecanisme ingenioase și enigmatice; un microcosm ce prindea viață de la căldura mâinilor mele, iar ființele minuscule ce locuiau în el păreau să crească sub ochii mei și să capete trăsături tot mai umane; un laborator în care se găsea legendara „bancă de smaragd” și multe alte lucruri, cea mai interesantă dintre ele fiind o mandragora în alcool.

Retorta în care plutea avea șapte palme în înălțime, iar lățimea era cam jumătate din înălțime; homunculul însuși nu era mai înalt de două palme. Când am ciocănit în peretele de sticlă, a întors către mine niște ochi asemănători cu două mărgele neguroase, ochi ce arătau mult mai nevăzători decât ai Maestrului Palaemon. N-am auzit nici un sunet când buzele i s-au mișcat, dar am știut pe dată ce vorbe rostise și, într-un fel greu de definit, am simțit cum fluidul palid în care era cufundată mandragora devine propria mea urină sângerie la culoare.

— *De ce m-ai tulburat, Autocratule, din contemplarea lumii tale?*

— E cu adevărat a mea? am întrebat eu. Știu acum că sunt șapte continente și nici unul în afară de acesta nu se supune formulelor venerate.

— *Tu ești moștenitorul, a zis zbârcitura și s-a răsucit* — nu știu dacă întâmplător sau voit — în așa fel încât nu mai stătea cu fața la mine.

Am ciocănit din nou în sticlă:

— Și tu cine ești?

— *O făptură fără părinți, care-și trăiește viața scufundată în sânge.*

— Păi la fel am fost și eu! Înseamnă că ar trebui să fim prieteni, tu și cu mine, ca două ființe de aceeași condiție.

— *Glumești.*

— Cătuși de puțin. Simt cu adevărat compasiune pentru tine și cred că ne asemănăm mai mult decât îți închipui.

Ființa minusculă s-a răsucit din nou, chipul ei cât gămălia acului s-a ridicat spre al meu.

— *Aș vrea să te cred, Autocratule.*

— Vorbesc serios. Nimeni nu m-a acuzat vreodată de sinceritate, și am spus destule minciuni când am socotit că-s în folosul meu, dar acum sunt sincer. Dacă pot să fac ceva pentru tine, spune-mi.

— *Sparge sticla.*

Am ezitat.

— N-o să mori?

— *N-am trăit niciodată. O să încetez să mai gândesc. Sparge sticla.*

— Ba trăiești.

— *Nu cresc, nu mă mișc, nu răspund la nici un stimul în afară de gând, care nu e socotit răspuns. Nu sunt capabil să-mi perpetuez neamul, și nici alt neam. Sparge sticla.*

— Dacă într-adevăr nu ești viu, mai bine aș găsi o cale să te aduc la viață.

— *Halal frăție! Când ai fost întemnițată aici, Thecla, și băiatul ăla ți-a adus cuțitul, de ce n-ai căutat atunci mai multă viață?*

Am simțit cum îmi iau foc obrazii, am ridicat baculusul de abanos, dar n-am lovit.

— *Viu sau mort, ai o inteligență pătrunzătoare. Thecla e cea parte din mine care se înfurie cel mai ușor.*

— *Dacă i-ai fi moștenit glandele memoriei, aș fi izbândit.*

— *Chiar și pe-asta o știi. Cum se face că știi atât de multe, cu toate că ești orb?*

— *Actele minților obișnuite stârnesc vibrații foarte mici care tulbură fluidele acestei sticle. Îți aud gândurile.*

— *Bag seamă că și eu le aud pe ale tale. Cum e posibil să le aud pe ele, nu și altele?*

Uitându-mă acum direct la chipul acela zgârcit, luminat de ultimele raze de soare ce pătrundeau printr-un geamlâc colbuit, n-am fost sigur că buzele i s-au mișcat sau nu.

— *Te auzi pe tine, cum se întâmplă întotdeauna. Nu-i auzi pe alții pentru că mintea ta țipă tot timpul, așa cum țipă un copil într-un coș. Așa, văd că-ți amintești asta.*

— *Îmi amintesc de-un timp cu mult în urmă, când mi-era frig și eram flămând. Zăceam întins pe spate, împrejmuit de ziduri cafenii, și auzeam sunetul propriilor mele țipete. Da, cred că eram doar prunc. Încă nu puteam merge de-a bușilea. Ești foarte deștept. Ce gândesc acum?*

— *Că sunt doar un exercițiu inconștient al propriei tale puteri, așa cum a fost și Gheara. Și e adevărat. Eram diform, am murit înainte de-a mă naște, și de atunci sunt ținut aici în coniac alb. Sparge geamul.*

— *Întâi aș vrea să-ți pun niște întrebări.*

— *Frate, e un bătrân cu o scrisoare la ușa ta.*

Am ascultat. Era ciudat ca, după ce auzisem numai cuvintele lui în mintea mea, să aud din nou sunete adevărate — chemarea mierlelor somnoroase printre turnuri și ciocănitul în ușă. Mesagerul era bătrânul Rudesind, care mă călăuzise până în sala tablourilor din Casa Absolută. I-am făcut semn să intre (cred că santinelele au fost foarte mirate), pentru că voiam să stau de vorbă cu el și știam că n-am de ce mă teme că nu-mi va arăta respectul cuvenit.

— N-am intrat niciodată aici, a zis el. Cu ce-ți pot fi de folos, Autocratule?

— Ne-ai și slujit, doar văzându-te. Știi cine suntem, nu-i așa? Ne-ai recunoscut când ne-am mai întâlnit.

— Dacă nu ți-aș ști chipul, Autocratule, aș fi aflat de zeci de ori până acum cine ești. Mi s-a spus deseori. Pare-se că pe-aici nimeni nu mai vorbește despre altceva. Cum că aici ai fi fost șlefuit. Cum că te-au văzut nu știu când și nu știu unde. Cum arătai și ce le-ai spus. Nu-i bucătar care să nu-ți fi dat o turtă. Toți soldații ți-au spus povești. A trecut ceva vreme de când n-am mai întâlnit o femeie care să nu te fi sărutat și să nu-ți fi cârpit găurile din pantalonași. Ai avut un câine...

— E-adevărat, am spus. Am avut.

— Și o pisică, și o pasăre, și un coati care fura mere. Și te cățara pe toate zidurile de-aici. Și sărea de pe ele. Sau te legănai agățat de-o frânghie, sau te ascundeai și te lăudai că ai fi sărit. Ești fiecare băiat care a trăit aici și-am auzit povești ce ți-au fost puse în seamă și care erau ale unor oameni bătrâni încă pe vremea când eram eu băietan, și-am auzit

despre năzbâtii pe care le-am făcut eu însumi acum șaptezeci de ani.

— Ni s-a spus și nouă că fața Autocratului este întotdeauna ascunsă în spatele măștii pe care oamenii o țin pentru el. Fără îndoială că e un lucru bun; nu te poți umfla în pene după ce-ai înțeles cât de mult te deosebești de cel în fața căruia se înclină ei. Dar vrem să aflăm câte ceva despre dumneata. Autocratul dinainte ne-a spus că ai fost santinela lui în Casa Absolută, iar acum știm că ești un servitor de-al Părintelui Inire.

— Așa e, a zis bătrânul. Am această onoare și scrisoarea Domniei Sale o aduc acum.

Mi-a întins un plic mic și cam soios.

— Iar noi suntem stăpânul Părintelui Inire.

S-a înclinat ca un om de la țară.

— Știi, Autocratule.

— Atunci îți poruncim să te așezi și să te odihnești. Avem întrebări să-ți punem și nu vrem să-l ținem în picioare pe-un om de vârsta dumitale. Când am fost băiatul acela despre care toată lumea vorbește, sau poate nițeluș mai mare, ne-ai arătat drumul până la biblioteca Maestrului Ultan. De ce-ai făcut asta?

— Nu pentru că știam ceva ce alții nu știau. Nici pentru că stăpânul meu poruncise astfel, dacă la asta te gândești. Nu vrei să-i citești scrisoarea?

— De îndată. După un răspuns onest, în câteva cuvinte.

Bătrânul și-a lăsat capul în piept și s-a tras de bărbuța subțire. Îi vedeam pielea uscată a feței bobotindu-se în conulețe sugrumate, ca și când încercau să urmeze firele albe.

— Autocratule, gândești că am avut vreo bănuială la vremea aceea. Poate unii bănuiau ceva. Poate stăpânul meu, dar eu unul nu știu.

Ochii lui urduroși s-au înălțat pe sub sprâncene, ca să se uite la mine, apoi s-au lăsat iarăși în jos.

— Erai tânăr și-mi păreai un băiat potrivit, prin urmare am vrut să vezi.

— Să văd ce?

— Sunt un om bătrân. Bătrân eram și atunci, bătrân sunt și acum. De atunci ai crescut. O văd pe chipul Domniei Tale. Eu nu-s cu mult mai bătrân, pentru că vremea trecută de-atunci nu-nseamnă nimic pentru mine. Dacă pui la socoteală tot timpul pe care l-am petrecut urcând și coborând pe scara mea, e mai mult decât s-a scurs de-atunci. Am vrut să vezi câți au fost înaintea Domniei Tale. Mii și mii au trăit și au murit înainte ca Domnia Ta să fi fost conceput, unii mai buni decât Domnia Ta. Adică, Autocratule, decât erai atunci. Îți vine să crezi că oricine crește aici, în vechea Citadelă, se va fi născut știind toate astea, dar am descoperit că nu-i chiar așa. Trăiesc în preajma lor tot timpul, dar nu-i văd. Însă coborând acolo jos, la Maestrul Ultan, cei mai luminați la minte își dau seama.

— Ești avocatul morților.

Bătrânul a dat din cap:

— Așa e. Oamenii vorbesc că trebuie să fii drept ba cu unul, ba cu altul, dar nimeni din cei pe care i-am auzit nu zice că și ei ar fi trebuit să se poarte cu dreptate. Noi luăm tot ce-au avut ei, ceea ce e bine. Și scuipăm adesea pe părerile lor,

ceea ce socotesc eu că și asta e bine. Dar s-ar cuveni să ne amintim din când în când cât din ceea ce avem am dobândit de la ei. Și mă gândesc că atâta vreme cât mai sunt aici, se cade să pun o vorbă bună pentru ei. Iar acum, dacă nu te superi, Autocratule, o să pun scrisoarea aici, pe masa asta caraghioasă...

— Rudesind...

— Da, Autocratule?

— O să-ți cureți tablourile?

A dat din nou din cap:

— Țsta e unul dintre motivele pentru care sunt nerăbdător să plec, Autocratule. Am fost la Casa Absolută până când stăpînul meu... — a tăcut, a părut să înghită în sec, așa cum fac oamenii când simt că poate au zis prea mult — ... a plecat spre miazănoapte. Am de curățat un Fechin, am cam rămas în urmă.

— Rudesind, știm dinainte răspunsurile la întrebarea pe care crezi că o vom pune. Știm că stăpînul dumitale este ceea ce oamenii numesc cacogen și că, din cine știe ce motiv, este unul dintre puținii care au ales să-și lege soarta de a Omenirii, rămânând pe Urth ca ființă umană. Cumaeana este alta, deși poate că nu știai. Știm chiar că stăpînul dumitale a fost cu noi în junglele de la miazănoapte, unde a încercat, până a fost prea târziu, să-l salveze pe predecesorul meu. Vrem doar să spunem că dacă un tânăr cu o misivă va trece din nou când te afli pe scară, să-l trimiți la Maestrul Ultan. Aceasta e porunca noastră.

După ce a plecat, am deschis plicul. Fila dinăuntru nu era mare, dar era acoperită cu un scris mărunț, ca și când o colonie de păianjeni burdihăniți de ouă au fost striviți pe suprafața ei.

Inire, servitorul Domniei Sale, îl salută pe mirele planetei Urth, Stăpân peste Nessus și Casa Absolută, Mai-Marele Rasei Sale, Aurul Poporului Său, Mesagerul Zorilor, Helios, Hyperion, Surya, Savitar și Autocrat!

Mă grăbesc să ajung la Domnia Ta în cel mult două zile.

A trecut o zi și mai bine de când am aflat ce s-a întâmplat. Cele mai multe informații mi-au ajuns de la femeia Agia, care, cel puțin din ceea ce-a zis ea, a avut un rol esențial în eliberarea Domniei Tale. Mi-a mai spus și ceva despre relația Domniei Tale cu ea din trecut, pentru că, din câte știi, am mijloace să obțin informații.

Vei fi aflat de la ea că Exultantul Vodalus a murit de mâna ei. Amanta lui, Chatelaine Thea, a încercat la început să-i stăpânească pe mirmidonii care erau alături de el la moartea lui; dar cum ea nu este nicidecum potrivită să-i conducă și cu atât mai puțin să-i țină în frâu pe cei din sud, am aranjat astfel încât s-o pun pe femeia Agia în locul ei. Ținând seamă de milostenia din trecut a Domniei Tale, am încredere că îți vei da acordul. De bună seamă că e de dorit să ții în

acțiune o mișcare ce s-a dovedit atât de folositoare altădată, și, atâta vreme cât oglinzile oaspetelui Hethor rămân nesparte, ea îi asigură un comandant verosimil.

Vei socoti pesemne nava pe care am trimis-o în ajutorul stăpânului meu, autocratul din acea vreme, drept nepotrivită — cum o socotesc eu, bunăoară —, dar a fost cea mai bună pe care am găsit-o și am făcut tot ce-am putut ca s-o obțin. De altfel, eu însumi am fost forțat să călătoresc spre miazăzi, și cu mult mai încet; va veni poate curând timpul când verii mei vor fi gata să se alăture nu numai omenirii, ci și *nouă* — dar până una-alta ei continuă să considere Urth ca fiind mai puțin important decât multe dintre multele lumi colonizate, iar pe noi înșine drept egali cu ascienii, și astfel cu xantodermii și multe alte seminții.

Poate că Domnia Ta ai primit de-acum vești mai proaspete și mai deslușite decât mine. Dar dacă nu le-ai primit: războiul merge bine și rău. Nicăieri încercuirea lor n-a pătruns prea adânc, iar forța sudică, mai cu seamă, a suferit asemenea pierderi încât se poate spune că a fost distrusă. Știu că moartea atâtor sclavi amărâți ai lui Erebus nu e o veste care să te bucure, dar cel puțin armiiilor noastre li s-a dat un răgaz.

De care au cumplită nevoie. Printre paralieni a izbucnit seditiunea, care trebuie înăbușită. Tarentinii, antrustionii Domniei Tale și legiunile orașului — cele trei grupuri care au dus greul luptei — au suferit la fel de multe pierderi ca dușmanul. Sunt cohorte printre ei

care n-ar mai putea strânge nici măcar o sută de soldați buni de luptă.

Nu e nevoie să-ți spun că trebuie să facem rost de mai multe arme mici, mai cu seamă artilerie, dacă verii mei vor putea fi convinși să se despartă de ele la un preț pe care să-l putem plăti. Între timp, ce se poate face pentru a strânge trupe proaspete trebuie făcut, și la timp pentru ca recruții să poată fi instruiți până-n primăvară. Unități ușoare, care să hărțuiască dușmanul fără să se risipească, de-asta avem întâi și-ntâi nevoie; dar dacă ascienii se dezlănțuie anul viitor, o să avem nevoie de pichenari și pilani cu sutele de mii și ar fi mai bine să-i aducem sub arme încă de pe acum, măcar pe o parte dintre ei.

Orice vești ai despre incursiunile lui Abaia trebuie să fie mai proaspete decât ale mele; eu n-am primit nici una de când am părăsit frontul. Cred că Hormisdas a plecat la Miazăzi, dar Olaguer îți poate da raportul.

În grabă și reverențios,
INIRE

XXXVI

Despre aur rău și ardere

N-au mai rămas multe de spus. Știam că în câteva zile voi fi obligat să părăsesc orașul, prin urmare tot ce speram să fac acolo trebuia făcut iute. N-aveam nici un prieten în ghildă în care să am încredere, în afară de Maestrul Palaemon, iar el nu prea avea să-mi fie de folos în planurile mele. L-am chemat la mine pe Roche, știind că, dacă se află în fața mea, nu mă va putea minți multă vreme. (Mă așteptam să văd un bărbat mai în vârstă decât mine, dar calfa roșcovană care s-a prezentat la ordinele mele era doar cu puțin mai mare decât un băietan; după ce a plecat, mi-am cercetat chipul într-o oglindă, ceea ce nu făcusem niciodată înainte.)

Mi-a spus că el și alți câțiva, care-mi fuseseră prieteni mai mult sau mai puțin apropiați, se împotriviseră executării mele când vrerea celor mai mulți din ghildă fusese aceea de a mă omorî, și l-am crezut. A recunoscut de bunăvoie că propusese să fiu mutilat și surghiunit, dar a mai spus și că

făcuse aceasta doar pentru că simțise că așa și numai așa putea să-mi salveze viața. Cred că se aștepta să fie pedepsit — obrazii și fruntea, de obicei îmbujorate, se albiseră într-atât, că pistrii apăreau ca niște stropi de vopsea. Dar vocea nu-i șovăia și n-a spus nimic ce ar fi putut să-mi dea de înțeles că se scuza pe sine aruncând vina pe altcineva.

Fapt e că aveam de gând să-l pedepsesc dimpreună cu ghilda întreagă. Nu pentru că le-aș fi purtat pică, lui ori celorlalți, ci pentru că simțeam că, dacă stăteau închiși sub turn oarece vreme, se va trezi în ei simțul pentru acel principiu al dreptății de care vorbise Maestrul Palaemon, și pentru că ar fi cea mai bună cale de a mă asigura că ordinul de interzicere a torturii, pe care intenționez să-l dau, va fi executat. Cei care petrec câteva luni temându-se de arta torturii nu se vor împotrivi când i se va pune capăt.

Lui Roche însă nu i-am spus nimic despre toate astea, l-am rugat doar să-mi aducă în seara aceea un veșmânt de calfă și să se pregătească, împreună cu Drotte și Eata, să mă ajute a doua zi dimineața.

S-a reîntors cu veșmântul imediat după vecernie. Nu pot să spun ce plăcere mi-a făcut să lepăd costumația în care fusese încorsetat până atunci și să mă îmbrac din nou în hainele fuliginoase. Noaptea, îmbrățișarea lor întunecată te face aproape nevăzut, și după ce m-am strecurat afară din încăperile mele pe una dintre ieșirile tainice, am trecut de la un turn la altul ca o umbră, până am ajuns la surpătura din curtină.

Ziua fusese caldă; noaptea însă era răcoroasă, necropola se umpluse de ceață, întocmai așa cum fusese când ieșisem

din spatele monumentului ca să-l salvez pe Vodalus. Mausoleul în care mă jucasem în copilărie arăta întocmai așa cum îl lăsasem, cu ușa înțepenită închisă pe trei sferturi.

Adusesem o lumânare cu mine, și am aprins-o după ce am intrat. Efigiile funerare pe care le lustruiam pe vremuri erau acoperite din nou de cocleală; frunze uscate, suflate de vânt, zăceau peste tot, nezdrobite. Un copac întinsese un ram suplu prin ferestruica zăbreliță.

Rămâi unde te pun, și fie
Ca ochi de om să nu te știe,
O nălucire străvezie
Văzută doar de ochii mei!

Aici, pitită pe vecie,
Să nu te-atingă mână vie,
Și ochi străin să nu te știe,
Știută doar de ochii mei!¹

Piatra era mai mică și mai ușoară decât mi-o aminteam eu. Moneda de sub ea se mătuise din pricina jilăvelii; dar era acolo și-n clipa următoare o țineam în mână, amintindu-mi de băiatul care fusesem cândva, întorcându-se prin ceață, tulburat profund, la zidul dărăpănat.

Acum trebuie să vă rog pe Domniile Voastre, care mi-ați îngăduit atâtea abateri și digresiuni, să-mi mai iertați una. E ultima.

¹ Traducere de Ion Horea (n. red.).

Cu câteva zile în urmă (ceea ce înseamnă mult timp după încheierea întâmplărilor despre care v-am povestit până acum), mi s-a spus că un vagabond venise aici, la Casa Absolută, spunând că-mi datora niște bani, și că refuzase să-i dea oricui altcuiva. Am bănuir că era vorba de cine știe ce veche cunoștință de-a mea, așa că i-am spus șambelanului să-l aducă la mine.

Era Doctorul Talos. Ai fi zis că dăduse peste-o comoară, pentru că se îmbrăcase pentru această împrejurare cu o capote din catifea roșie și pe cap își pusese un fes din același material. Chipul îi semăna și acum cu al unei vulpi împăiate; dar din când în când parcă pâlpaia ceva viață în el, iar prin ochii de sticlă privea în afară cineva sau ceva.

— Ai progresat, mi-a zis el, făcând o plecăciune atât de adâncă, încât ciucurele fesului a măturat podeaua. Poate-ți amintești că întotdeauna am afirmat că așa se va întâmpla. Onestitatea, integritatea și inteligența nu pot fi împiedicate să se vădească.

— Amândoi știm că nimic nu e mai ușor de împiedicat să se vădească, am zis eu. De către gilda mea, ele au fost împiedicate în fiecare zi. Dar e bine să te văd din nou, chiar dacă vii ca emisar al stăpânului tău.

Preț de o clipă, doctorul a părut nedumerit.

— A, Baldanders, de el vorbești. Nu, mă tem că m-a concediat. După luptă. După ce s-a scufundat în lac.

— Prin urmare, crezi că a supraviețuit.

— O, sunt sigur că a supraviețuit. Nu l-ai cunoscut așa cum l-am cunoscut eu, Severian. Pentru el era un fleac să

respire apă. Un fleac! Avea o minte minunată. Era un geniu suprem, unic: totul se întorcea înăuntru. Combina obiectivitatea unui cărturar cu autoabsorbția unui mistic.

— Cu alte cuvinte, vrei să spui că făcea experimente pe sine însuși.

— A, nu, câtuși de puțin. El inversa acest proces! Alții experimentează pe ei înșiși pentru a deduce o regulă pe care s-o aplice lumii. Baldanders experimenta asupra lumii și folosea beneficiile, ca s-o spun pe șleau, asupra propriei sale persoane. Se spune — și la aceste cuvinte, s-a uitat neliniștit în jur, ca să fie sigur că numai eu îl auzeam —, se spune că sunt un monstru, și e adevărat. Dar Baldanders era un monstru și mai mare decât mine. Într-un anumit sens, el a fost tatăl meu, dar s-a construit singur. E legea naturii, și legea a ceea ce e mai presus de natură, ca fiecare creatură să aibă un creator. Dar Baldanders a fost propriul său creator; s-a pus în spatele propriei sale persoane și s-a tăiat din linia care ne leagă pe noi ceilalți de Increat. Însă mă îndepărtiez de la subiect.

Doctorul avea la brâu o pungă de piele roșie; i-a lărgit legăturile și a scotocit în ea. Am auzit clinchet metalic.

— Acum umbli cu bani la tine? l-am întrebat. Pe vremuri îi dădeai lui totul.

Vocea i-a scăzut într-atât încât abia îl mai auzeam:

— Tu n-ai face la fel de-ai fi în situația mea? Acum las monede, mici grămăjoare de aeși și oricalcuri, lângă apă. A ridicat vocea: De dăunat, nu dăunează, în plus îmi aduce aminte de zilele grozave de-altădată. Dar sunt cinstit, vezi bine! Întotdeauna mi-a cerut să fiu astfel. Și el era cinstit, în

felul său. Oricum, îți amintești de dimineața dinainte de a ieși noi pe poartă? Împărțeam câștigul din seara precedentă, când am fost întrerupți. A rămas o monedă, pe care urma s-o iei tu. Am păstrat-o, cu gândul să ți-o dau mai târziu, dar am tot uitat, apoi când ai venit la castel... Mi-a aruncat o privire piezișă și a continuat: Dar negustoria cinstită iese în câștig, cum se zice, așa că uite-o!

Moneda semăna perfect cu aceea pe care o scosesem de sub piatră.

— Acum înțelegi de ce n-am putut-o da omului tău — sunt sigur că m-a crezut nebun.

Am aruncat moneda în aer și am prins-o. Parcă era dată cu ulei.

— Sincer vorbind, Doctore, noi nu te credem.

— Pentru că e falsă, bineînțeles. Ți-am spus-o în dimineața aia. Cum aș fi putut să-i spun că venisem să-l plătesc pe Autocrat, și apoi să-i dau o monedă falsă? Sunt îngroziți de tine, ar fi fost în stare să mă spintece ca să găsească una bună! E adevărat că ai un exploziv care distruge timp de mai multe zile, ca să-i dezmembrezi încet pe oameni?

Mă uitam la cele două monede. Aveau același luciu de alamă și păreau să fi fost bătute în aceeași matriță.

Dar acea întâlnire tainică, așa cum am spus, a avut loc la multă vreme după ce povestea mea a luat sfârșit. M-am reîntors în încăperile mele din Turnul Stindardului pe calea pe care ieșisem, și când am ajuns înăuntru, mi-am scos mantia din care picura apa și am atârnat-o la uscat. Maestrul

Gurloes obișnuia să spună că lucrul cel mai greu, ca membru al gildei, era să nu porți cămașă. O spunea cu ironie, dar nu era cu totul neadevărat. Mie, care străbătusem munții cu pieptul gol, îmi fuseseră de-ajuns câteva zile în veșmântul autocratic sufocant ca să mă apuce tremuraturul într-o noapte de toamnă cețoasă.

Fiecare încăpere avea un șemineu și în fiecare șemineu se găsea un morman de lemne atât de bătrâne și de uscate, încât puteam să jur că s-ar fi prefăcut în praf și pulbere dacă le-aș fi izbit de grătar. Nu aprinsesem până atunci focul în vreunul din șemineuri; acum însă am hotărât să-l aprind, ca să mă încălzesc și să pun la uscat pe un spătar și hainele aduse de Roche. Dar când am căutat cutia de aprins focul, mi-am dat seama că, din pricina emoției, o uitasem în mausoleu, dimpreună cu lumânarea. Trecându-mi prin minte că autocratul care locuise în aceste încăperi înaintea mea (un cârmuitor atât de îndepărtat în timp, că memoria mea nu putea ajunge la el) trebuie să fi avut la îndemână ceva de aprins numeroasele focuri, m-am apucat să caut prin sertarele cabinetelor.

Cele mai multe erau pline cu hârtiile care mă fascinaseră înainte; dar în loc să mă pun pe citit, așa cum făcusem întâiași dată când cercetasem încăperile, am ridicat fiecare teanc din fiecare sertar, ca să văd dacă sub ele nu găseam vreun aprinzător de oțel sau o seringă cu amadou.

N-am găsit nimic de acest fel; în schimb, în sertarul cel mai mare al celui mai mare cabinet, ascuns sub un penar în filigran, am dat peste un pistol mic.

Mai văzusem asemenea arme — prima oară, când Vodalus îmi dăduse moneda falsă pe care tocmai mi-o luasem înapoi. Dar nu ținusem nici una în mână, iar acum am descoperit că una era s-o țin, și cu totul alta s-o văd în mâinile altcuiva. Odată, când călătoream împreună cu Dorcas spre orașul Thrax, aflat la miazănoapte, ne-am alăturat unei caravane de tinichigii și negustori ambulanti. Ne mai rămăsese încă o bună parte din banii primiți de la Doctorul Talos când îl întâlniserăm în pădurea de la nord de Casa Absolută; dar nu știam până unde puteam ajunge cu ce mai aveam la noi și nici cât mai trebuia să mergem, astfel că îmi făceam meseria ori de câte ori puteam, întrebând în fiecare târgușor dacă era vreun netrebnic ce trebuia mutilat ori decapitat. Rătăcitorii ne socoteau de-ai lor, unii gândeau că suntem de-un rang mai înalt pentru că trudeam numai pentru mai-marii locului, dar alții se prefăceau a ne disprețui ca pe niște unelte ale tiraniei.

Într-una din seri, un tocilar care se arătase mai prietenos decât cei mai mulți și ne făcuse mici favoruri s-a oferit să mi-o ascută pe *Terminus Est*. I-am spus că aveam grijă să fie foarte ascuțită, dată fiind munca mea, și l-am poftit să-i încerce tăișul cu degetul. După ce s-a tăiat ușor (știam că așa se va întâmpla), l-a cuprins dragul de ea, admirându-i nu numai lama, ci și teaca moale, forma gardei și tot restul. Am răspuns la o sumedenie de întrebări despre făurirea și istoria ei, despre cum trebuia folosită, apoi m-a întrebat dacă-i îngăduiam s-o țină în mână. L-am prevenit asupra greutății tăișului și-a pericolului de a-i lovi tăișul de ceva ce l-ar putea bonti, și i-am dat-o. Zâmbind, a apucat-o de plăsele așa cum îl instruisem;

dar când a dat să ridice acea unealtă a morții, lungă și lucioasă, chipul lui a pălit și brațele au început să-i tremure, încât i-am smuls-o din mâini înainte s-o scape. Mai târziu, tot ce spunea era *Am ascuțit adesea săbiile soldaților, una-ntruna.*

Acum mi-am dat seama cum se simțise omul acela. Am pus pistolul pe masă atât de iute, că aproape l-am scăpat din mână, apoi am înconjurat de câteva ori masa, ca și când pistolul ar fi fost un șarpe încolăcit, gata să atace.

Era mai scurt decât mâna mea, cu o lucrătură minunată, ca o bijuterie; dar fiecare linie a lui ascundea o origine de dincolo de cele mai apropiate stele. Trecerea vremii nu-i îngălbenise argintul, parcă acum fusese luat de pe polizor. Era acoperit cu decorațiuni, poate litere — care anume, nu știam, iar ochilor mei, deprinși cu linii drepte și curbe, li se păreau uneori a fi niște reflecții complicate, tremurătoare, a ceva ce nu se afla acolo. Mânerul era incrustat cu pietre negre, al căror nume nu-l știam, geme asemenea turmalinelor, dar mai strălucitoare. După un timp, am băgat de seamă că una dintre ele, cea mai mică, parcă dispărea dacă nu mă uitam direct la ea, iar când mă uitam, scăpăra cu patru raze. Cercetând-o mai îndeaproape, am văzut că nu era câtuși de puțin o gemă, ci o lentilă minusculă prin care venea dinăuntru lumina unui fel de foc. Carevasăzică, după atâta amar de veacuri, pistolul încă era încărcat.

Poate părea lipsit de sens, dar acest fapt m-a liniștit. O armă poate fi periculoasă în două feluri pentru cel care o folosește: îl poate răni accidental, ori îl lasă baltă taman când are nevoie de ea. De rănit fără să vreau, mă puteam răni; însă

după ce am văzut strălucirea aceluia punct de lumină, am știut că al doilea pericol nu trebuia să mă îngrijoreze.

Sub țeavă era un cui glisant ce părea să controleze intensitatea încărcăturii. Primul meu gând a fost că acela care mănuise ultima oară pistolul îl potrivea la intensitate maximă și că dacă împingeam cuiul în partea cealaltă voi putea să încerc arma cu oarecare siguranță. Dar m-am înșelat — cuiul era poziționat chiar la mijloc. Mi-am zis, prin urmare, că, dacă mă gândeam la o coardă de arc, pistolul putea să fie cel mai puțin periculos atunci când cuiul era împins în față până la capăt. Așa că l-am fixat acolo, am îndreptat arma spre șemineu și am apăsat pe trăgaci.

Sunetul unei împușcături este cel mai îngrozitor din lume. Este țipătul materiei înseși. Acum, zgomotul n-a fost puternic, ci amenințător, ca un tunet îndepărtat. Preț de o clipă — atât de scurtă încât aș fi zis că am visat — un con îngust de violet a țâșnit între gura țeavii și grămada de lemne. Apoi a dispărut, lemnele ardeau cu vâlvătaie, și bucăți de metal încins și contorsionat au căzut cu zgomot de clopote sparte din fundul vetrei. Un firicel de argint s-a scurs pe vatră, de acolo pe rogojina din fața șemineului, pârlind-o și trimițând în văzduh un fum greșos.

Am vârât pistolul în sabrețușul noului meu veșmânt de calfă.

XXXVII

Din nou peste râu

Înainte de revărsatul zorilor, Roche s-a și înființat la ușa mea, împreună cu Drotte și Eata. Drotte era cel mai mare dintre noi, dar chipul și ochii scăpărători îl făceau să arate mai tânăr decât Roche. Încă era întruchiparea forței vânoase, dar am observat că acum eram mai înalt cu două degete decât el. Cu siguranță că îl depășeam în înălțime și când părăsisem Citala, dar atunci nu-mi dădusem seama de această diferență. Eata rămăsese cel mai scund dintre noi și încă nu ajunsese calfă — prin urmare, nu lipsisem, în fapt, decât o vară. Părea puțin amețit când m-a salutat, probabil nu-i venea să creadă că eram Autocrat, mai ales că nu mă văzuse de când mă întorsesem, iar acum eram îmbrăcat în veșmântul ghildei.

Îi spuseseam lui Roche să vină toți trei înarmați; el și Drotte purtau spade asemănătoare cu *Terminus Est* la formă, dar nicidecum la măiestrie, iar Eata o clavă, din cele pe care le zărisem la festivitățile de Ziua Primirii Măștii. Înainte să

fi văzut luptele de la miazănoapte, aş fi socotit că sunt bine înarmaţi; acum toţi trei, nu numai Eata, păreau nişte puştani ducând beţe şi conuri de pin, gata să se joace de-a războiul.

Pentru ultima oară am trecut prin spărtura din zid şi am urmat potecile de oase care şerpuiau printre chiparoşi şi morminte. Trandafirii morţii, pe care mă codisem să-i culeg pentru Thecla, încă mai aveau câteva flori tomnatice; m-am pomenit că mă gândesc la Morwenna, singura femeie căreia îi luasem viaţa, şi la duşmanca ei, Eusebia.

După ce-am trecut de poarta necropolei şi am intrat pe străzile mizere ale oraşului, însoţitorii mei au părut să se binedispună. Cred că în subconştientul lor se temuseră că vor fi văzuţi de Maestrul Gurloes şi pedepsiţi că i-au dat ascultare Autocratului.

— Sper că nu ai de gând să mergi la scaldă, a zis Drotte. Satârurile astea or să ne tragă la fund.

Roche a chicotit:

— Eata poate pluti cu al lui.

— Mergem departe la miazănoapte. O să avem nevoie de-o barcă, dar cred că o să putem închiria una dacă o luăm de-a lungul digului.

— Numai să vrea cineva să ne închirieze. Şi să nu fim arestaţi. Ştii, Autocratele...

— Severian, i-am amintit eu. Câtă vreme port hainele astea.

— ...Severian, nu avem voie să purtăm armele astea, decât la eşafod, şi o să trebuiască să dăm multe explicaţii ca să-i convingem pe peltaşti că e nevoie de trei. Or să ştie cine eşti? Nu...

De data asta l-a întrerupt Eata, arătând spre râu:

— Uite-o barcă!

Roche a urlat, toți trei au făcut semne cu mâna, iar eu am ridicat unul din chrișoșii pe care-i împrumutasem de la castelan, răsucindu-l ca să sclipească în soarele ce tocmai începuse să se arate deasupra turnurilor din spatele nostru. Omul de la cârmă și-a fluturat șapca și un băietan mlădiu — așa părea de la distanța aceea — a sărit în față ca să schimbe poziția veleii la treime.

Barca, îngustă și joasă, avea două catarge — o ambarcațiune ideală, așa zice, pentru transportul clandestin de mărfuri prin dreptul cuterelor de patrulare care dintr-odată deveniseră ale mele. Cârmaciul, un nătăfleț bătrân, cărunt, arăta în stare de fapte și mai rele, iar „flăcăul” mlădiu s-a dovedit a fi o fată cu ochi râzători și cu o ușurință uimitoare de a privi pieziș.

— Măi să fie, să n-am parte..., a zis cârmaciul când ne-a văzut veșmintele. Ziceam că sunteți în doliu, zău, pân' mi-am belit ochii bine. Iscoade? N-am auzit de-așa ceva, cum n-am pomenit cioară la tribunal.

— Da, iscoade, i-am spus eu, urcând la bord.

Am simțit o plăcere caraghioasă descoperind că nu-mi pierdusem simțul echilibrului pe apă, pe care-l deprinsesem pe *Samru*, și să-i văd pe Drotte și Roche cum se prind de școte când lugherul s-a înclinat sub greutatea lor.

— Te superi dacă arunc o privire băiețașului ăluia galben? Să văd de-i bun. Și-l trimit direct acasă.

I-am aruncat moneda, el a frecat-o, a mușcat-o și a acceptat-o cu o privire respectuoasă.

— S-ar putea s-avem nevoie de barcă toată ziua.

— Pentru băiatu' ăsta galben, puteţi s-o ţineţi şi la noapte. Amândoi o să fim bucuroşi de tovărăşie, cum i-a zis cioclul fantomei. A fost tot felu'-n râu pân' s-a crăpat de ziuă şi-mi vine să cred c-are d'a face cu voi, optimaţii, c-aţi ieşit pe apă az' dimineaţă?

— Dă-i drumul, i-am zis eu. Dacă vrei, poţi să-mi povesteşti pe drum despre ciudăţeniile astea.

Cu toate că el deschisese vorba, se cam codea acum să intre în amănunte — poate pentru că nu găsea cuvintele potrivite să exprime ceea ce simţise şi să descrie ce văzuse şi ce auzise.

Vântul bătea uşor de la apus, aşa că, pânzele fiind bine întinse şi fixate, înaintam fără greutate în susul râului. Fata oacheşă mai mult stătea degeaba la prora, schimbând ocheade cu Eata. (Cine ştie dacă nu-l credea — văzându-l îmbrăcat cu o cămaşă cenuşie murdară şi în pantaloni — ca fiind doar un servitor de-al nostru.) Cărmaciul, care zicea că-i unchiul ei, ţinea bine cârma în timp ce vorbea, pentru ca lugherul să nu iasă din bătaia vântului.

— O să-ţi zic ce-am văzut cu ochii mei, ca tâmplarul când a deschis oblonul. Eram la vr'o opt-nouă leghe spre miazănoapte de un' aţi strigat voi la noi. Duceam scoici, 'ţelegi, cu alea nu te poţi opri, mai ales când poa' să fie cald la prânz. Coborâm mai la vale, le cumpărăm de la scufundători, 'ţelegi, apoi urcăm iute cu ele ca să se mănânce înainte să se-mpută. Dacă se-mput, pierzi tot, da' de le vinzi bune, iei de două ori preţu' sau mai mult. Am stat nopţile pe

râu mai mult decât în altă parte — aicia dorm, ca să zic așa, asta-i culcușul, batăr că nu pun capu' jos decât dimineța. Da' noaptea trecută — nu ș' cum, da' parcă nu eram pe bătrănu' Gyoll, ci p'-un alt râu, care curgea în sus spre cer, sau în miezul pământului. Dacă nu ești pe apă noaptea târziu, nu vezi, da' asta a fost o noapte liniștită — doar o pală ce sufla cât să tragi o-njurătură, apoi murea, și iar sufla. Era și ceață, deasă ca bumbacu'. Atârna peste apă așa cum atârna ceața, doar de-atât cât să treci un butoiăș între ea și apă. Mai tot timpul n-am zărit luminile de pe țărm, numa' ceața. Odată aveam un corn în care suflam, pentru ăia care nu ne vedea luminile, da' a căzut în apă anu' trecut și era făcut din cupru, așa că s-a scufundat. Și noaptea trecută am strigat, de câte ori am simțit că în apropiere era o altă barcă sau mai știu eu ce. Cam la un rond după ce s-a lăsat ceața, am trimis-o pe Maxellindis la culcare. Pânzele era ridicate și, cum sufla nițel briza, cum mai urcam nițel pe Gyoll, și iar coboram ancora și tot așa. Poate voi nu știți, optimaților, da' regula râului e că ăia de merge-n sus ține pe laturi, și ăia de coboară ține pe mijloc. Noi urcam, carevasăzică trebuie că eram spre malul răsăritean, da' cu ceața nu mai eram sigur. Apoi am auzit lopeți. M-am uitat în ceață, da' n-am văzut lumini, așa c-am strigat ca să nu intre în noi. M-am aplecat peste copastie și mi-am apropiat urechea de apă, s-aud mai bine. Ceața îngHITE zgomotele, da' cel mai bine auzi când îți pui capu' sub ea, pen' că zgomotu' alunecă de-a lungu' apei. Mă rog, așa-m făcut, și era una mare. Nu poți număra câte lopeți e dacă ai echipaj bun la vâsle, pen' că intră și iese odată, da' când o

navă mare trece iute poți s-auzi apa ce se sparge la pupa, și asta era din alea mari. M-am cocoțat pe cabină, s-o văz, da' tot nu era lumini, batăr că știam că tre' să fie-aproape. Am dat să cobor când ce-o văd — o galeasă, patru catarge, patru punți, fără lumini, urca-n sus pe canal, la o vâslă de mine. Vai de cele care coboară, îmi zic, așa cum zicea boul când a scăpat din atelaj. N-am văzut-o decât o clipă și iar s-a pierdut în ceață, da'-m auzit-o dup-aia multă vreme. Văzând-o așa, m-am simțit tare ciudat și-am tot urlat dup-aia, când și când, batăr că altă navă n-am văzut. Să mai fi înaintat de-o juma' de leghe, poate mai puțin, când am auzit pe cineva strigând. Da' nu ca și cum răspundea strigătului meu, ci ca unu' biciuit. Am strigat, a strigat — era un om pe care-l știu de Trason, are barca lui, așa ca mine. „Tu ești?” strigă el, eu zic da și-l întreb dacă-i e bine, și-mi strigă: „Trage la mal!” Nu pot, zic. Aveam scoici și o fi noaptea răcoroasă, da' voiam să le vând cât mai iute. „Trage la mal și coboară”, zice Trason. Așa că strig: „Tu de ce n-o faci?” Atunci apare și-n barca lui era mai mulți decât credeam că-ncape acolo — panduri, aș fi zis, da' toți pandurii pe care i-am văzut la viața mea avea fața oacheșă ca a mea sau aproape la fel, iar ăștia era albi ca ceața. Avea scorpioni și voulge — le vedeam capetele peste crestele coifurilor.

L-am întrerupt ca să-l întreb dacă soldații pe care-i văzuse arătau supți de foame și dacă aveau ochi mari.

A clătinat din cap și un colț al gurii i-a zvâcnit în sus.

— Era mari, mai mari ca matale sau ca mine sau ca oricine din barca asta, cu-n cap mai înalți decât Trason. Mă

rog, într-o clipă a dispărut toți, la fel ca galeasa. Aia a fost a doua navă pe care-am văzut-o pân' să se ridice ceața. Da'...

— Dar ai mai văzut ceva. Sau ai auzit.

A dat din cap.

— Am crezut că matala ori oamenii matala d'aci din pricina asta ați ieșit. Da, am văzut ș'-am auzit. Era ceva în râul ăsta din care n-am văzut *eu unu'* niciodată. Maxellindis, când s-a trezit și i-am zis și ei, a zis că era lamantini. E deschise la culoare în lumina lunii și arată ca oamenii, dacă nu te duci prea aproape. Da' le-am văzut încă pe când eram băietan, nu m-am păcălit niciodată. Și era voci muieresti, nu tari da' răsună. Și mai era ceva. Nu pricepeam ce zice ele, da'-auzeam tonu'. Știi cum e când asculți la oameni peste apă? Zice *așa-ș-așa-ș-așa*. Dup-aia vocea mai groasă — nu pot zice că era de bărbat, pen' că nu cred că era vreunu' — vocea mai groasă zice *du-te-și-fă-aia-și-ailaltă*. Am auzit vocile muieresti de trei ori și pe ailaltă de două. N-o să mă credeți, optimăților, da' uneori părea că vocile vine din râu.

A tăcut, privind la nenufari. Urcasem mult în susul râului, trecusem de Citadelă, dar nenufarii creșteau și aici mai deși decât florile sălbatice pe orice pajiște din această parte a paradisului.

Citadela se zărea acum cu totul și, deși era foarte întinsă, părea ca o turmă scăpărătoare răspândită pe deal, iar cele o mie de turnuri metalice ale ei gata-gata să țâșnească în văzduh la un singur cuvânt. Sub ele, necropola întindea o țesătură alb-verde. Știu că se cade să vorbești cu o ușoară scârbă în glas despre abundența „nesănătoasă” a pajiștilor și copacilor

în asemenea locuri, dar niciodată n-am văzut să fie ceva nesănătos în asta. Ce e verde moare pentru ca oamenii să trăiască, iar oamenii mor pentru ca ce e verde să trăiască, până și acel om neștiutor și nevinovat pe care l-am omorât acolo cu propria lui bardă, cu atâta vreme în urmă. Tot frunzișul nostru a pălit, așa se spune, și fără doar și poate că așa e; iar când Soarele Nou va veni, soața lui, noua planetă Urth, îl va slăvi cu frunze ca smaragdul. Dar în ziua de azi, ziua soarelui vechi și a vechii planete Urth, n-am văzut nici un alt verde atât de adânc precum cel al pinilor măreți din necropolă, când vântul le leagănă ramurile. Își trag vigoarea din generații dispărute ale omenirii, iar catargele argosiilor, tăiate din multe trunchiuri ale lor, nu-s nici pe departe atât de înalte ca ei.

Câmpia Sangvinară e departe de râu. Noi patru am atras multe priviri chiondorăse în timp ce mergeam într-acolo, dar nimeni nu ne-a oprit. Hanul Iubirilor Pierdute, care întotdeauna mi se păruse cea mai puțin trainică dintre casele construite de oameni, se afla la locul lui, ca și în acea după-amiază când ajunsesem acolo împreună cu Agia și Dorcas. Hangiul gras mai să leșine când ne-a văzut; i-am cerut să-l aducă pe Ouen, ospătarul.

Nu mă uitasem cu adevărat la el în acea după-amiază când ne adusese — lui Dorcas, Agiei și mie — o tavă. L-am privit acum. Un bărbat cu început de chelie, aproape la fel de înalt ca Drotte, subțire și cam tras la față; ochii îi erau de un albastru adânc și avea o delicatețe în forma lor și a gurii pe care am recunoscut-o de îndată.

— Știi cine suntem? l-am întrebat eu.

A clătinat încet din cap, în semn că nu știa.

— N-ai servit niciodată un torționar?

— O dată, în această primăvară, Sieur, a zis el. Și știi că acești doi bărbați în negru sunt torționari. Dar Domnia Ta nu ești torționar, Sieur, cu toate că ești îmbrăcat astfel.

— Nu m-ai mai văzut? l-am întrebat, făcându-mă că nu aud ultima lui remarcă.

— Nu, Sieur.

— Prea bine, așa o fi. (Ce ciudat să descopăr cât de mult mă schimbasem.) Ouen, tu nu mă cunoști, dar eu aș vrea să te cunosc. Spune-mi unde te-ai născut și cine ți-au fost părinții, și cum ai ajuns să muncești în hanul ăsta.

— Tata a fost prăvăliaș, Sieur. Locuiam la Poarta Veche, pe malul stâng. Cred că aveam vreo zece ani când m-a trimis la un han să mă fac ospătar, și de atunci am muncit prin hanuri.

— Tatăl tău a fost prăvăliaș. Și mama?

Chipul lui Ouen încă avea expresia apatică a unui ospătar, dar ochii trădau uimire.

— N-am cunoscut-o niciodată, Sieur. Cică se numea Cas, dar a murit de tânără. Când m-a născut, așa mi-a zis taică-meu.

— Dar știi cum arăta.

A confirmat cu o mișcare a capului.

— Taică-meu avea un medalion cu chipul ei. Pe la douăzeci și ceva de ani, m-am dus să-l văd și atunci am aflat că-l amanetase. Aveam ceva bani la vremea aceea, îl ajutasem

pe-un optimat în amorurile lui — duceam mesaje doamnelor și stăteam de pază la uși, treburi de-astea — așa că m-am dus la cămătar, am plătit gajul și l-am luat înapoi. Încă îl mai port, Sieur. Într-un loc ca ăsta, unde atâția vin și pleacă, e bine să ții asupra ta ce-ai mai de preț.

A băgat mâna-n sân și a scos un medalion din email cloisoné. Portretele dinăuntru erau ale lui Dorcas, din față și din profil, o Dorcas doar cu puțin mai tânără decât Dorcas pe care o cunoscusem eu.

— Zici că ai devenit ospătar la zece ani, Ouen. Dar știi să scrii și să citești.

— Puțin, Sieur. Avea un aer stânjenit. Am întrebat pe unii și pe alții, când și când, ce scrie aici, ce scrie dincolo. Am ținere bună de minte.

— Ai scris ceva când a fost torționarul aici astă primăvară, i-am zis eu. Îți amintești ce-ai scris?

A clătinat speriat din cap.

— Doar un bilețel, s-o avertizez pe fată.

— Eu mi-aduc aminte. Ai scris: „Femeia care-i cu tine a mai fost aici. Să n-ai încredere în ea. Trudo spune că bărbatul e torționar. Tu ești mama mea reînviată din morți.”

Ouen și-a ascuns medalionul înapoi sub cămașă.

— Doar pentru că semăna atât de mult cu ea, Sieur. Când eram mai tânăr, mă gândeam că într-o bună zi o să găsesc o asemenea femeie. Îmi spuneam, mă-nțelegi, că eram un om mult mai bun decât taică-meu, iar el găsise o asemenea femeie. Dar n-am găsit-o niciodată, iar acum nu mai sunt atât de sigur că sunt un om mai bun.

— La vremea cu pricina, nu știai cum arată veșmântul unui torționar, am zis eu. Dar prietenul tău Trudo, rândașul, știa. Știa mult mai multe despre torționari decât tine, de aceea a fugit.

— Da, Sieur. Când a auzit că torționarul întreabă de el, a fugit.

— Dar tu ai văzut inocența acestei fete și voiai s-o avertizezi asupra torționarului și a celeilalte femei. Poate ai avut dreptate în privința amândurora.

— Dacă așa spui Domnia Ta, Sieur.

— Știi, Ouen, semeni puțin cu ea.

Hangiul cel gras ne ascultase fără să se prea ferească. Acum a chicotit:

— Ba seamănă mai degrabă cu mata!

Fără să vreau, m-am întors și m-am holbat la el.

— N-am vrut să te jignesc, Sieur, dar așa e. E nițel mai bătrân, dar când vorbești v-am privit chipurile la amândoi, dintr-o parte, și nu-i nici o deosebire.

I-am cercetat din nou chipul lui Ouen. Părul și ochii nu-i erau negri ca ai mei, dar în rest fața lui ar fi putut fi a mea.

— Ziceai că n-ai găsit o femeie ca Dorcas — ca aceea din medalionul tău. Dar ai găsit totuși o femeie.

Și-a ferit ochii de-ai mei.

— Mai multe, Sieur.

— Și-ai devenit tată.

— Nu, Sieur! Era speriat: Niciodată, Sieur!

— Interesant. Ai avut vreodată necazuri cu legea?

— De mai multe ori, Sieur.

— E bine să vorbești încet, dar nici chiar atât de încet. Și uită-te la mine când îmi vorbești. O femeie pe care-ai iubit-o — sau poate una care te-a iubit — o femeie brunetă — a fost arestată?

— Cândva, Sieur. Da, Sieur. Se numea Catherine. Un nume de modă veche, așa se zice. A tăcut, a dat din umeri. Au fost necazuri, cum ai zis Domnia Ta, Sieur. A fugit dintr-un ordin al monahelor. Legiuitorii au prins-o și n-am mai văzut-o niciodată.

N-a vrut să vină, dar l-am luat cu noi când ne-am întors la lugher.

Când urcasem pe râu în sus, noaptea, pe *Samru*, hotarul între orașul viu și cel mort fusese ca acela între curbura întunecată a lumii și cupola celestă cu stelele ei. Acum, când era atâta lumină, hotarul dispăruse. Structuri pe jumătate ruinate se înșirau de-a lungul malului, dar dacă erau adăposturile celor mai prăpădiți dintre cetățenii noștri sau doar schelete părăsite, n-aș fi putut spune, când deodată am văzut o frânghie pe care fluturau trei zdrențe.

— În gildă cultivăm idealul sărăciei, i-am zis lui Drotte, stând amândoi sprijiniți de copastie. Dar oamenii ăia nu mai au nevoie de acest ideal; l-au atins.

— Ba aș zice că ei au cel mai mult nevoie de el, a răspuns Drotte.

Se înșela. Increatul era acolo, ceva dincolo de hieroduli și de cei pe care-i slujesc aceștia; chiar și pe râu, îi simțeam prezența, așa cum o simți pe aceea a stăpânului unei case mari,

deși el s-ar putea să fie într-o încăpere tainică, la un alt cat. Coborând pe țărm, am avut senzația că, dacă aş trece oricare prag de-acolo, aş lua prin surprindere o siluetă luminoasă; iar mai-marele tuturor acestor siluete era peste tot și nu-l puteam vedea doar pentru că era prea mare ca să fie văzut. Pe una dintre străzile năpădite de iarbă, am găsit o sanda bărbătească, purtată dar nu stălciată.

— Am auzit că pe-aici bântuie jefuitorii, am zis eu. Țsta e unul dintre motivele pentru care v-am rugat să veniți și voi. Dacă ar fi fost vorba numai de mine, aş fi venit singur.

Roche a dat din cap și a tras spada din teacă, dar Drotte a spus:

— Nu-i nimeni pe-aici. Te-ai înțeleptit mai mult decât noi, Severian, dar totuși cred că prea te-ai obișnuit cu lucruri care-i îngrozesc pe oamenii obișnuiți.

L-am rugat să-mi deslușească ce voia să spună.

— Știai despre ce vorbea barcagiul. Am citit-o pe chipul tău. Și tu erai speriat, sau măcar îngrijorat. Dar nu la fel de speriat precum fusese el în barca lui noaptea trecută, sau ca Roche ori Ouen ăsta, sau cum aş fi fost eu dacă am fi fost aproape de râu și am fi știut ce se întâmplă. Jefuitorii de care spui au fost aici noaptea trecută și cu siguranță sunt cu ochii în patru după bărcile patrulelor. N-or să se mai apropie de apă azi, nici în zilele următoare.

Eata mi-a atins brațul.

— Crezi că fata aia — Maxellindis — e în pericol acolo în barcă?

— Tu ești în pericol mult mai mare din pricina ei, i-am răspuns eu.

Nu știa despre ce vorbeam, eu însă știam. Maxellindis a lui nu era Thecla; povestea lui nu putea fi aceeași ca a mea. Dar văzusem coridoarele rotitoare ale Timpului în spatele chipului ștrengar cu ochi căprui surâzători. Iubirea e o suferință îndelungată pentru torționari; și chiar dacă aş dizolva ghilda, Eata tot torționar ar deveni, la fel ca toți bărbații, constrâns de disprețul față de avere fără de care un bărbat este mai puțin bărbat, pricinuind vrea, nu vrea durere prin însăși natura lui. Îmi părea rău pentru el, dar mai rău îmi părea de Maxellindis, fata-marinar.

Am intrat cu Ouen în casă, lăsându-i pe Roche, Drotte și Eata să stea de pază la oarecare depărtare. Oprindu-ne în prag, am auzit dinăuntru sunetul slab al pașilor lui Dorcas.

— N-o să-ți spunem cine ești, i-am zis lui Ouen. Și nu-ți putem spune ce vei deveni. Dar noi suntem Autocratul tău și-ți spunem ce trebuie să faci.

N-aveam nici un cuvânt special pentru el, dar am descoperit că nu aveam nevoie de vreunul. A îngenuncheat imediat, așa cum făcuse castelanul.

— I-am adus pe torționari cu noi pentru ca tu să înțelegi ce ți se pregătea dacă nu ni te-ai fi supus. Dar nu vrem să nu ni te supui, și acum, după ce te-am întâlnit, ne îndoim că am fi avut nevoie de ei. În casa asta e o femeie. Peste câteva clipe vei intra. Trebuie să-i spui povestea ta, așa cum ne-ai spus-o

nouă, și trebuie să rămâi cu ea și s-o protejezi, chiar dacă ea va încerca să te alunge.

— Voi face tot ce-mi stă în putință, Autocratule, a zis Ouen.

— Când vei putea, va trebui s-o convingi să plece din acest oraș al morții. Până atunci, îți dăm asta. Am scos pistolul, i l-am dat și i-am spus: Valorează o căruță de chrisoși, dar atâta vreme cât ești aici, e mult mai bine să-l ai pe el decât chrisoșii. După ce tu și femeia veți fi în siguranță, o să ți-l răscumpărăm, dacă vei voi.

I-am arătat cum să-l folosească și am plecat.

Apoi am rămas singur, și fără îndoială că sunt unii care, citind această prea scurtă mărturie despre o vară mai agitată decât ar fi fost firesc, vor spune că singur am fost mai tot timpul. Jonas, singurul meu prieten adevărat, era doar o mașinărie, chiar și în propriii lui ochi; Dorcas, pe care încă o iubesc, este doar un fel de stafie, chiar și în propriii ei ochi.

Eu însă nu simt că așa ar fi. Alegem — sau nu alegem — să fim singuri când hotărâm pe cine vom accepta drept camarazi și pe cine vom respinge. Astfel, un eremit dintr-o peșteră din munți nu e singur, pentru că păsările și iepurii, inițiații ale căror cuvinte trăiesc în „cărțile pădurii”, care sunt ale sale, și vânturile — mesagerii Increatului — îi țin tovărășie. Un alt om, care trăiește printre milioane de alți oameni, poate fi singur, pentru că în jurul lui nu-s decât dușmani și victime.

Agia, pe care poate am iubit-o, a ales în schimb să devină un Vodalus feminin, socotind că tot ceea ce trăiește pe deplin în omenire îi este vrăjmaș. Eu, care poate că am iubit-o pe Agia, care am iubit-o pe Dorcas foarte mult, dar poate nu îndeajuns, eram acum singur pentru că devenisem o parte a trecutului ei, care îi era mult mai drag decât îi fusesem eu (cu excepția, poate, a începutului iubirii ei pentru mine).

XXXVIII

Învierea

Aproape n-a mai rămas nimic de spus. Au venit zorile, soarele roșu e ca un ochi însângerat. Vântul suflă rece prin fereastră. Peste câteva clipe, un lacheu îmi va aduce o tavă aburindă; va fi însoțit, fără îndoială, de bătrânul, cocârjatul Părinte Inire, nerăbdător să-mi vorbească în ultimele clipe care mai rămân; bătrânul Părinte Inire, care a trăit mai mult decât răstimpul dat vremelniceii sale rase; bătrânul Părinte Inire, care mă tem că nu va mai trăi prea mult după dispariția soarelui roșu. Ce supărat va fi când va afla că am stat și am scris toată noaptea aici, în lucarnă.

În curând, va trebui să-mi pun veșmintele argintii, culoarea care e mai pură decât albul. Fie.

Vor urma zile lungi, monotone la bordul navei. Voi citi. Mai am încă multe de învățat. Voi dormi, voi moțâi în cabina mea, ascultând secolele care se lovesc de carenă. Voi trimite acest manuscris Maestrului Ultan; dar pe navă, când n-o să

pot dormi și mă voi fi săturat de citit, o să-l scriu din nou — eu, care nu uit nimic —, fiecare cuvânt, întocmai așa cum l-am scris aici. Îl voi numi *Cartea Soarelui Nou*, pentru că acea carte, pierdută de-atât de multe evuri, ar fi prezis venirea lui — cel puțin așa se spune. Și când o voi isprăvi încă o dată, voi pecetlui al doilea exemplar într-un cufăr de plumb și-l voi arunca în mările spațiului și timpului, să fie purtat de valuri.

V-am spus tot ce am făgăduit? Știu că în varii locuri, pe parcursul poveștii mele, am promis că una sau alta din cele spuse acolo vor fi lămurite la încheierea ei. Mi le amintesc pe toate, desigur, dar îmi amintesc și multe alte lucruri. Înainte să mă bănuieți că v-am amăgit, citiți totul încă o dată.

Două lucruri îmi sunt limpezi acum. Primul, că nu sunt întâiul Severian. Cei care străbat coridoarele Timpului l-au văzut dobândind Tronul Phoenix, și astfel s-a făcut că Autocratul, care aflate despre mine, a zâmbit în Casa Azurie, iar undina m-a împins afară când aproape că mă înecasem. (Cu siguranță, primului Severian nu i s-a întâmplat asta; ceva începuse să-mi hotărască mie noul curs al vieții.) Și-acum, să facem câteva presupuneri — doar presupuneri — privitoare la povestea aceluia Severian dintâi.

Cred că și el a fost crescut de torționari. Și a fost trimis la Thrax. A fugit și el din Thrax și, cu toate că nu ducea cu sine Gheara Conciliatorului, trebuie să fi fost atras spre luptele de la miazănoapte — fără îndoială, spera să scape de arhonte ascunzându-se printre soldați. Cum l-a întâlnit pe Autocrat acolo nu pot spune; dar l-a întâlnit și astfel, la fel ca și mine, el (care, la urma urmei, era și este propria mea

persoană) a devenit Autocrat la rândul său și a plecat pe o navă dincolo de luminile nopții. Apoi, cei care străbat coridoarele Timpului s-au întors în zilele în care el era tânăr, și astfel a început povestea mea — pe care am consemnat-o aici, pe atât de multe pagini.

Al doilea lucru este acesta: el nu s-a întors în vremea sa, ci a devenit el însuși un rătăcitor pe coridoarele Timpului. Acum cunosc identitatea omului numit Capul Zilei și de ce Hildegryn, care se găsea prea aproape, a pierit atunci când ne-am întâlnit, și de ce au fugit vrăjitoarele. Știu, de asemenea, în mausoleul cui zăboveam eu când eram băietan, clădirea aceea mică, din piatră, cu trandafirul, fântâna și nava zburătoare, gravate toate. Mi-am tulburat propriul mormânt, iar acum mă duc să mă întind în el.

Când m-am întors în Citadelă cu Drotte, Roche și Eata, am primit mesaje urgente de la Părintele Inire și de la Casa Absolută, și cu toate acestea am zăbovit. I-am cerut castelanului o hartă. După multă căutare, a găsit una, mare, veche, ruptă în multe locuri. Înfățișa toată curtea, nedărâmată, dar numele turnurilor nu erau cele cunoscute de mine — nici măcar castelanul nu le știa — și erau turnuri pe acea hartă care nu există în Citadelă, și turnuri în Citadelă care nu se găseau pe harta aceea. Am poruncit să mi se pregătească o navetă și, preț de-o jumătate de zi, am zburat printre turnuri. Fără îndoială că în multe rânduri am văzut locul pe care-l căutam, dar dacă l-am văzut, nu l-am recunoscut.

Într-un târziu, cu un felinar luminos, care nu risca să se stingă, am coborât încă o dată în temnița noastră subterană, scări după scări, până la nivelul cel mai adânc. Oare de unde vine puterea asta atât de mare de a păstra trecutul în locuri subpământene? — iată o întrebare ce mă frământă. Unul dintre blidele în care îi adusesem supă lui Triskele încă era acolo. (Triskele, care revenise la viață sub mâna mea, cu doi ani înainte de a fi avut Gheara asupra-mi.) Am urmat încă o dată urmele labelor lui Triskele, așa cum făcusem când încă eram ucenic, până la deschizătura uitată, iar de acolo propriile mele urme prin labirintul întunecat al tunelurilor.

Acum, în lumina nemișcată a felinarului, am văzut unde pierdusem urma, fugind drept înainte, în vreme ce Triskele cotise. Am fost tentat atunci s-o iau pe drumul lui, în loc să merg pe-al meu, ca să văd unde anume ieșise el, și poate astfel să descopăr cine era cel cu care se împrietenise și la care se întorcea după ce îmi apărea uneori în cale, pe aleile Citadelei. Poate că am să fac acest lucru când mă voi întoarce pe Urth, dacă mă voi întoarce vreodată.

Dar nici acum nu am cotit-o. L-am urmat pe băiatul-bărbat care fusesem odată, în josul unui coridor lung cu podea de lut și găurit din loc în loc de guri de aerisire și uși neîmbietoare. Severianul pe care-l urmam eu purtase încălțări prea mari pentru el, cu tocuri și tălpi tocite; răsucindu-mă și luminând coridorul în urma mea, am băgat de seamă că, deși Severianul care mergea pe urmele lui avea cizme ca lumea, pașii îi erau de lungimi diferite, iar vârful uneia din cizme se târa la fiecare pas. Un Severian avea cizme bune, mi-am zis

în gând, celălalt, picioare bune. Și-am râs de unul singur, întrebându-mă oare cine va veni aici în anii ce vor urma, și dacă va ghici că aceleași picioare au lăsat ambele urme.

Nu știu a spune ce rost au avut odată aceste tuneluri. De mai multe ori am văzut trepte care cândva coborâseră încă și mai în adânc, dar toate duceau la o apă întunecată, nemișcată. Am dat peste un schelet ale cărui oase fuseseră împrăștiate de picioarele grăbite ale lui Severian, dar era doar un schelet care nu-mi spunea nimic. Din loc în loc, pe pereți erau inscripții în portocaliu decolorat sau negru-tăciune; dar erau scrise într-un alfabet pe care nu-l puteam descifra, la fel de neinteligibil precum urmele lăuate de scârna șobolanilor în biblioteca Maestrului Ultan. În câteva încăperi în care m-am uitat, existau pereți pe care, cândva, ticăiseră peste o mie de orologii dintre cele mai felurite și, deși toate muriseră între timp, bătăile lor amuțiseră și limbile mâncate de rugină se opriseră la ore ce nu mai aveau să vină niciodată, le-am luat drept un semn bun pentru cineva care căuta Atriumul Timpului.

Într-un târziu, l-am găsit. Mica pată de lumină era întocmai așa cum mi-o aminteam. Fără îndoială că am făcut un gest necugetat, dar am stins felinarul și am rămas câteva clipe în întuneric, privind pata. Peste tot, o liniște mormântală, iar pătratul luminos, cu laturi neregulate, îmi părea cel puțin la fel de misterios ca și înainte.

Mă temusem că o să-mi vină greu să mă strecur prin deschizătura îngustă, dar dacă Severianul de-acum avea oase mai mari, era în schimb mai slab, încât după ce mi-am trecut umerii, restul a fost o joacă.

Zăpada din amintire nu mai era, dar o adiere rece s-a lăsat din văzduh, ca pentru a spune că zăpada se va întoarce curând. Câteva frunze moarte, aduse de o pală din înalt, poposiseră printre trandafirii muribunzi. Cadranele înclinate își aruncau și acum umbrele nebune, la fel de nefolositoare ca orologiile moarte de sub ele, dar nu și la fel de nemișcate. Animalele sculptate le vegheau și acum, fără să clipească.

Am traversat curtea până la ușă și am bătut. Servitorul bătrân și speriat care ne servise a deschis ușa, iar eu, pășind în camera aceea jilavă în care mă încălzisem odinioară, i-am spus s-o aducă pe Valeria. A ieșit grăbit, dar, înainte să dispară din vedere, ceva s-a trezit în pereții mâncați de vreme, voci fără trup, cu mii de limbi, cerând ca Valeria să se înfățișeze în fața unui personaj ce poartă un titlu străvechi, și, tresărind, mi-am dat seama că era vorba de mine.

Aici pana mea se va opri, cititorule, nu și eu. Te-am dus de la poartă la poartă — de la poarta încuiată, învăluită în negură, a necropolei din Nessus, la acea poartă măturată de nori, pe care noi o numim cer, poarta care mă va conduce, trag eu nădejde, dincolo de stelele mai apropiate.

Pana mea se oprește, nu și eu. Cititorule, nu mă vei mai însoți. A sosit timpul să ne urmăm, fiecare, viața proprie.

La această poveste, eu, Severian cel Schilod, Autocratul, îmi pun semnătura în anul care va fi numit ultimul an al soarelui vechi.

Anexă

Armele Autocratului și navele hierodulilor

Nicăieri nu sunt manuscrisele *Cărții Soarelui Nou* mai obscure ca în descrierea armelor și organizării militare.

Confuzia privind echipamentul aliaților și adversarilor lui Severian pare să aibă două surse, prima fiind tendința lui vădită de a da fiecărei deosebiri în formă sau scop o denumire distinctă. Traducându-le, am încercat să țin cont de sensul radical al cuvintelor folosite și de ceea ce eu consider a fi aspectul și funcția armelor ca atare. De unde, bunăoară, *iatagan*, *trident* și multe altele. La un moment dat, i-am pus Agiei în mână o *athame*, sabia vrăjitorilor.

A doua sursă a dificultăților pare să fie faptul că există trei grade tehnologice foarte diferite. Gradul inferior ar putea fi numit nivelul fierarului. Armele produse la acest nivel includ săbii, cuțite, barde și sulițe, asemenea celor ce ar fi putut fi făurite de orice fierar iscusit în secolul al XV-lea. Rezultă că armele acestea pot fi ușor obținute de către cetățeanul

obișnuit și reprezintă capacitatea tehnologică a societății în general.

Al doilea grad ar putea fi numit nivelul Urth. Armele lungi pe care eu le-am numit *lănci*, *conti* și așa mai departe aparțin neîndoiește acestui grup, ca și „sulițele” cu care has-tarii l-au amenințat pe Severian în fața ușii de la antecameră, precum și alte arme folosite de infanterie. Din text nu reiese cât erau de răspândite asemenea arme; la un moment dat, se spune că în Nessus se puteau cumpăra „săgeți” și „ketene cu coadă lungă”. Este aproape sigur că trupele neregulate ale lui Guasacht își primiseră contii înainte de bătălie și că armele acestea erau ulterior strânse și depozitate undeva (poate în cortul lui). Nu e lipsit de interes să notăm că în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea armele de mici dimensiuni erau împărțite trupelor marinei de război și apoi strânse în același fel, deși săbii de abordaj și arme de foc puteau fi achiziționate fără probleme de pe țărm. Arbaletele folosite la gura minei de asasinii Agiei se înscriu, fără îndoială, în categoria armelor Urth, cum le-am numit eu, dar e posibil ca acești asasini să fi fost dezertori.

Armele Urth, prin urmare, par să reprezinte cea mai înaltă tehnologie ce se găsește pe planetă, poate chiar în sistemul ei solar. E greu de apreciat eficiența lor în comparație cu armele noastre. Armurile nu sunt chiar inefficiente împotriva lor, dar cu siguranță n-ar rezista în fața puștilor, carabinelor și mitralierelor noastre.

Al treilea grad este cel stelar, ca să-l numesc astfel. Pistolul pe care Vodalus i l-a dat Theei sau cel dat de Severian lui

Ouen sunt, fără doar și poate, arme stelare, ceea ce nu se poate spune cu aceeași certitudine despre celelalte arme menționate în manuscris. Muschetele și jezailele purtate de trupele speciale din ambele tabere pot să aparțină acestui nivel, cum la fel de bine pot să nu-i aparțină — eu unul înclin să cred că îi aparțin.

E aproape limpede că armele stelare nu puteau fi produse pe Urth și se obțineau de la hieroduli la prețuri foarte mari. O întrebare interesantă — la care nu pot oferi nici un răspuns precis — privește bunurile date în schimbul acestor arme. După standardele noastre, planeta Urth a vechiului soare pare lipsită de materii prime; când Severian vorbește de minerit, pare să se refere la ceea ce noi am numi jefuirea vestigiilor arheologice, iar noile continente despre care se spune (în piesa Doctorului Talos) că vor înflori odată cu venirea Soarelui Nou sunt ispititoare datorită bogățiilor în „aur, argint, fier și *cupru*”, printre altele (italicile îmi aparțin). Sclavii — exista o formă de sclavie în societatea din vremea lui Severian —, blănurile, carnea și alte produse alimentare, precum și obiectele produse cu multă trudă — precum bijuteriile făcute manual — par să se numere printre mone-dele de schimb.

Simțim nevoia să aflăm mai multe despre aproape tot ce este cuprins în acest manuscris; dar, bineînțeles, am dori mai cu seamă să aflăm mai multe despre navele ce călătoresc printre stele, la comanda cărora se află hierodulii, dar ale căror echipaje sunt uneori formate din ființe umane. (Două dintre

cele mai enigmatice personaje din manuscris, Jonas și Hethor, par să fi făcut odată parte din asemenea echipaje.) Dar aici traducătorul se izbește de una dintre cele mai chinuitoare dificultăți pe care i le-a pus manuscrisul — neputința lui Severian de a face deosebire clară între navele spațiale și cele acvatiche.

Oricât ar fi de supărător acest lucru, pare totuși firesc în situația lui. Dacă un continent este la fel de îndepărtat ca luna, atunci luna nu este mai departe decât un continent. Mai mult, navele cosmice par să fie puse în mișcare ca urmare a unei ușoare presiuni exercitate asupra unor vele uriașe făcute din folie metalică, încât cunoștințele despre catarge, cabluri și lonjeroane se aplică ambelor tipuri de nave. Se pare că, deoarece multe abilități (și mai cu seamă capacitatea de a suporta perioade lungi de izolare) sunt necesare pentru a conduce ambele tipuri, membrii echipajelor de pe ambarcațiuni pe care noi le-am privi cu dispreț se puteau angaja pe nave într-atât de sofisticate încât ne-ar lăsa cu gura căscată. Trebuie notat că bătrânul căpitan de pe lugherul lui Severian are câteva ticuri verbale ce amintesc de felul de a vorbi al lui Jonas.

În încheiere, o ultimă observație. În traducerea făcută de mine și în aceste anexe pe care le-am adăugat, am încercat să evit orice fel de speculații; dar la sfârșitul celor șapte ani de trudă, cred că mi se permite una. Anume: capacitatea acestor nave de a străbate ore și eoni pare să nu fie altceva decât consecința firească a capacității lor de a pătrunde în spațiul interstelar și chiar intergalactic și de a scăpa de chinurile

morții de care suferă universul; iar a călători astfel în timp poate să nu fie o problemă chiar atât de complexă și dificilă pe cât suntem tentați să ne-o închipuim. Tot ce se poate ca Severian să fi avut de la bun început o premoniție cu privire la viitorul său.

G. W.

Glosar

ACARYAN — cărturar, legist

ABAIA — unul dintre marii monștri de pe Urth, o creatură acvatică malefică

ABALDĂ — depozit, magazie

AES — monedă mică de alamă, bronz sau cupru, folosită în Commonwealth

ALRAUNĂ — divinitate demonică feminină

ALZABO — animal de origine cosmică, ce împrumută personalitatea prăzii pe care o devorează

AMADOU — gen de iască

ANPIELĂ — membră a forțelor aeriene de elită ale Autocratului

ANTEPILAN — soldat infanterist

ANTRUSTION — în Commonwealth, străin care îl servește voluntar pe Autocrat

APEIRON — v. Increatul

AQUASTORI — „ființe create și ținute în viață de puterea imaginației și de concentrarea gândului”

ARMIGER — membru al unei caste de războinici, inferioară celei a exultanților și superioară celei a optimaților

ARMIGETĂ — femeie din casta armigerilor

ARCION — oblânc

ARGOSIE — corabie

ARHONTE — magistratul suprem al unui oraș, desemnat de Autocrat

ARSINOITER — creatură folosită pentru jocuri sângeroase în Turnul Ursului și în război

ARUM — rodul-pământului

ASCIAN — locuitor al Asciei

ASCIA — termenul folosit în Commonwealth pentru a desemna națiunea ascienilor, din emisfera nordică; a declanșat războiul împotriva Commonwealth-ului

ASIMI — monedă de argint folosită în Commonwealth

AURIPIGMENT — sulfură naturală de arsen, de culoare galbenă

AUTOCRAT — cârmuitorul suprem al Commonwealth-ului

AUTOHTONI — rasă de oameni bondoci și oacheși din Commonwealth

ĂVERNĂ — floare de origine cosmică, asemănătoare cu trandafirul, care crește în Grădinile Botanice din Nessus; este folosită ca armă letală

BACELĂ — unitate militară de cavalerie

BACULUS — cârjă episcopală

BALIMEZ — tun de calibru mare

BASILOZAU — cetaceu preistoric de mari dimensiuni

CACOGEN — termen peiorativ pentru ființe extrasolariene

CAITANYA — zeița conștiinței și inteligenței

- CALEMBEC — rășina unor copaci din pădurea tropicală
- CALOGER — călugăr
- CAPOTE — manta lungă, prevăzută cu glugă, purtată de soldați, călători etc.
- CASA ABSOLUTĂ — locul din care Autocratul cârmuiește Commonwealth-ul
- CASA AZURIE — un bordel
- CATAFRACT — soldat îmbrăcat în armură de zale completă
- CENOBIT — călugăr care trăiește în mănăstire
- CHATELAINE — titlu purtat de femeile care aparțin castei exultanților
- CHERKAJ — soldat din cavaleria ușoară
- CHILIARH — comandant al unei formații de o mie de soldați
- CHRISOS — monedă de aur folosită în Commonwealth
- CLAVĂ — cârjă, bătă
- COATI — mamifer carnivor asemănător cu ratonul
- COMMONWEALTH — națiunea de pe Urth, situată în emisfera sudică, având drept capitală orașul Nessus; hotarul nordic este format de Lacul Diuturna, iar extremitatea sudică este formată din Insulele de la Miazăzi
- CONCILIATORUL — figură mesianică din istoria Commonwealth-ului
- CONTARII — soldați înarmați cu arme pirotehnice numite *conti*, care alcătuiesc o unitate militară specifică
- CONTUS (pl. *conti*) — armă pirotehnică din categoria armelor energetice
- CONEXĂ — rang în ordinul Pelerinelor
- CORNET — rang militar în unitatea de ulani

- CRAQUEMARTE — sabie de abordaj de mare dimensiune
- CULVERINĂ — tip de artilerie folosită de armatele Autocratului
- CUMAEANA — cacogen sau extrasolarian care sălășluiește pe Urth, o reptilă cu o sută de ochi, care și-a luat forma unei vrăjitoare bătrâne
- CURTELAXĂ — bardă scurtă
- DEMILÂNCIERI — soldați dintr-un tip de unitate militară în armata Commonwealth-ului
- DEMILUNĂ — armă pirotehnică folosită de infanteria asciană
- DESTRIER — cal de tracțiune și călărie de talie foarte mare
- DIMARHI — („cei care luptă în două feluri”) — poliția și totodată trupele de luptă ale arhontelui
- DIS — numele folosit pe Urth pentru cea mai îndepărtată planetă a sistemului solar din care face parte Urth
- DOMNICELLAE — preoteasă din ordinul Pelerinelor
- ECLECTIC — autohton și descendent din rase amestecate ale coloniștilor din sudul Commonwealth-ului
- EREBUS — demon de gheață, unul dintre Marii Stăpâni care se opun Soarelui Nou
- EVZON — soldat din armata asciană
- ESTAFET — curier călare
- ESTOC — sabie mică
- EXULTANT — membru al celei mai înalte și mai vechi caste sociale dintre cele șapte ale Commonwealth-ului
- EXULTANTĂ — membră a celei mai înalte și mai vechi caste sociale dintre cele șapte ale Commonwealth-ului

- FARMACON — medicament, drog, otravă
- FENEC — animal asemănător cu o vulpe mică și cu urechi foarte lungi
- FENOCOD — animal care se hrănește cu stârvuri de pe câmpurile de luptă din Orithya
- GALEASĂ — ambarcațiune grea, mai mare decât o galерă, cu pânze și vâsle, folosită mai ales în război
- GRUPUL CELOR ȘAPTESPREZECE — grupul conducătorilor și slujbașilor culturali din Ascia
- HASTARUS (pl. hastari) — sulitaș
- HEPTARH — un erudit în privința transcendenței
- HIERODUL — reprezentant al unei rase create de ființele ce populează un univers superior
- HIPARH — comandantul unei xenagii de cavalerie
- HOBILER — soldat călare, aparținând cavaleriei ușoare
- HOPLIT — soldat din infanteria grea
- HOWDAH — scaun prevăzut cu baldachin, fixat pe spinarea unui elefant
- HUZARII ALBAȘTRI — formație de luptă în războiul dintre Commonwealth și ascieni
- INCREATUL — unul dintre numele sub care este cunoscută Puterea Supremă; alte nume sub care apare: Pancreatorul, Apeiron
- JAZERANTĂ — armură ușoară făcută din bucățele mici de metal, cusute între ele
- JEZAILĂ — pușcă energetică de origine stelară
- KAIBITĂ — clona unei concubine a Autocratului, creată pentru a o înlocui pe aceasta în dormitoarele Casei Absolute

- KETEN — tip de bardă
- KORSEKE — sulițe pirotehnice
- LANCEGAI — tip de lance
- LICTOR — subofițer, subordonat arhontelui, care administrează tribunalul penal și este superiorul clavigerilor (ostași din corpul de gardă)
- LIEGE („Senior”) — formulă de adresare
- LUNE — satelitul natural al lui Urth, acoperit cu păduri verzi
- MANDRAGORA — „mătrăgună” — denumirea pe care o dă Severian homunculului găsit într-o retortă, în apartamentul în care locuiește ca Autocrat
- MANIPUL — subdiviziunea unei unități de cavalerie
- MERICIP — specie de cal de talie mică, folosit pentru călărie în Commonwealth
- MESCHIANE — personaj din piesa Doctorului Talos, *Escatologie și geneză*, considerat a fi prima femeie
- MIMALONĂ — membră a unei secte de menade
- MORĂ — unitate militară formată din 1.272 soldați
- NENUFAR — nufăr albastru ce crește în apele râului Gyoll
- NOTUL — creatură adusă de pe o altă planetă și folosită pentru asasinări, inclusiv ritualice
- OCELOT — specie de pisică sălbatică asemănătoare cu leopardul
- OFICLEID — instrument muzical de alamă
- OPTIMAT — membru al castei negustorilor bogați
- OUBLIETTE — temniță din subteranele Turnului Matachin
- ORICALC — monedă de alamă folosită în Commonwealth
- PANCREATORUL — v. Increatul

- PANDUR — soldat de statură și forță neobișnuite
- PARALIAN — membrul unei rase care trăiește în regiunea nordică de coastă a Commonwealth-ului
- PELAGIC — marin, oceanic
- PELERINĂ — membră a ordinului monahelor care are în grijă Gheara Conciliatorului
- PELTAST — tip de soldat în Nessus
- PENTADACTILI — denumirea dată de Severian mașinărilor ascienze care pășesc prin văzduh
- PEON — membru al unei subclase a țărănimii
- PICHENAR — sulițaș
- PILAN — tip de soldat profesionist
- PLATIBELODON — animal de povară folosit de ascieni
- PTERIOP — creatură din armata lui Vodalus, cu mâini de trei ori mai mari decât mâinile umane, asemănători peritonilor (orice creatură ce zboară cu aripi ca ale liliacului)
- RANSIEUR — armă pirotehnică folosită de armata ascienilor, asemănătoare korsekelor
- ROND — unitate de măsură a timpului, echivalentă cu perioada în care o santinelă face de serviciu
- SABRETAȘ — geantă de piele atârnată de centiron
- SARBACANĂ — pușcoci
- SACAR — tip de tun energetic folosit de artileria Autocratului
- SANNYASIN — ascet rătăcitor
- SCHIAVONI — mercenari
- SCORPIONI — bici din lanțuri
- SERAF (pl. serafimi) — comandantul anpielelor
- SIEUR — formulă de adresare

- SMILODON — animal asemănător cu tigru, care populează pampa Commonwealth-ului
- STEFANĂ — diademă
- TARENTIN — membru al unei rase care trăiește în partea de nord a Commonwealth-ului
- TEOLOGUMENON — enunț teologic despre teologie
- TERATORNIS — pasăre asemănătoare cu un condor, dar mai mare
- TRILHOEN — tun mic fixat pe un suport rotitor
- TRILOFODON — gen de mastodont
- TRONUL PHOENIX — unul dintre simbolurile Autocratului
- UINTATER — animal de povară folosit de ascieni
- ULAN — membru al trupelor de patrulare în Commonwealth
- UROBOROS — în Commonwealth: 1) ecuator; 2) râu sau mare la ecuator; 3) monstru ecuatorial
- UTURUNCU — șaman care poate lua forma unui tigr
- URTH — numele lumii în care au loc evenimentele cărții de față, planeta ale cărei origini se pierd în trecut
- VODALAR — adept al lui Vodalus
- VODALUS — exultant revoluționar care urmărește înlăturarea Autocratului
- VOULGE — tip de halebardă
- XANTODERMI — „cu pielea galbenă” — o rasă de pe Urth
- XENAGIE — unitate de cavalerie de aproximativ 500 de oameni
- YMAR — unul dintre autocrații de pe Urth
- ZOANTROP — ființă umană care alege să devină un fel de fiară-om prin înlăturarea chirurgicală a lobului frontal

Unități de măsură

Palmă — 20 cm

Cubit — 45 cm

Pas — 75 cm

Cot — 1 m

Lanț — 20 m

Leghe — 3 mile (4,8 km)

Pentru comenzi și informații vă rugăm contactați:

Editura LEDA

Difuzare și Clubul Cărții

Calea Plevnei nr. 145, sector 6, București, cod poștal 060012

Tel.: 021.319.88.22, 021.319.88.33, 021.319.88.77;

Fax: 021.319.88.66

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazinul virtual: www.grupulcorint.ro

www.ledabooks.ro

Format: 16/54x84

Coli tipo: 26

Tiparul executat la FED PRINT S.A.

CITADELA
AUTOCRAUUI

GEINTE WOIJEN
CARTEA SOARELUI

Severian, din Gilda Torționarilor, continuă să străbată în drumurile sale ținuturi presărate cu primejdii și minuni, în fascinanta și inexorabila lui călătorie către tronul Autocratului și către un destin măreț pe care nu îndrăznește să îl refuze. Căci un întuneric devorator roade din inima Vechiului Soare, iar soarta planetei Urth depinde de întoarcerea Conciliatorului, Noul Soare de mult prevestit.

„Capitolul care încheie povestea epică a călătoriei lui Severian Torționarul reprezintă un sfârșit triumfător al uneia dintre marile epopei științifico-fantastice ale tuturor timpurilor. Cărțile sunt veritabile cufere pline de comori, pline de imagini ca niște giuvaiere, de cuvinte cu care cititorul se poate îmbăta, de oameni și întâmplări care îi vor rămâne mult timp în amintire.”

— George R.R. Martin

LEDA, *imprint al*
GRUPULUI EDITORIAL CORINT

Designul copertei: Andreea Apostol
Imăginea copertei © Bruce Pennington

FANTASY

ISBN: 978-973-102-362-5

9 789731 023625

www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro